

A woman with dark hair and bangs, wearing a dark jacket, stands on the deck of a ship. She is looking down at a sailor in a blue uniform and white cap who is holding a book. The background shows the ship's structure and the sea.

NIKOLAI PAVLOV

ancora rămîne în adînc

EDITURA MILITARĂ

Expresul gonea, lăsînd în urmă gări tăcute și pustii. Luminile ferestrelor sfîșiau încercuirea compactă a nopții.

Într-unul din compartimentele de clasa întîi, călătoreau căpitanul de rangul trei Boev și o femeie tînă, purtînd o pălărioară din împletitură roșie.

Intrase în compartiment îndată ce trenul se pusese în mișcare. Sprijinită cu spatele de ușa, rămăsese mult timp nemișcată, cu ochii întredeschiși, ca și cum ar fi vrut să-și tragă puțin răsufierea. Depusese pe podea un geamantan voluminos, împes-trițat de etichete multicolore. Apoi, femeia contem-plate portbagajele goale și pe ofițerul instalat la fereastră.

Se așteptase probabil ca acesta să-i dea o mîna de ajutor, așa cum se cuvine să procedeze orice bărbat binecrescut. Dar Boev nu o învrednicise nici măcar cu o privire.

Atunci își ridicase singură geamantanul, trîntin-du-l demonstrativ în plasă, și rămăsese cu spatele la tovarășul ei de drum, mulțumindu-se să-l studieze prin oglindă.

Părea un om deosebit, și constatarea asta o făcuse să-și recapete buna dispoziție. Se simțise întotdeauna

una atrasă de bărbații cu profil vulturesc și pomeți ușor proeminenți.

„O să fie amuzant“, își spusese în gând, așezându-se în cele din urmă în fața căpitanului.

Nici atunci Boev nu păruse să-i remarce prezența. Chipul lui palid păstra o expresie rece, impasibilă, deși din cînd în cînd puteai surprinde o scînteie vie animîndu-i privirile.

„Binecunoscutul procedeu“, își continuă femeia firul gîndurilor în timp ce scotea din geantă pachetul de țigări.

Țăcănitul metalic al brichetei îl făcuse să tresară, amintindu-i că e și el fumător. Se căută prin buzunare, găsi pachetul apoi scăpără chibritul și flacăra fremătă îndelung dinaintea chipului său învăluind vârful țigării.

Două unde de fum se încrucișau în tăcere în compartiment.

Pentru că slăbise în ultimul timp sau poate datorită uniformei militare, căpitanul de rangul trei Boev părea mult mai înalt decît era în realitate. Iar ochii ușor adînciți în orbite trădau suferința sau pur și simplu o mare oboseală. Trecuse cîtva timp de cînd se urcase în tren și totuși ecoul larmei din gara Sofia îi stăruia încă în urechi, după cum încă mai vedea forfota zorită a călătorilor și zecile de chipuri necunoscute într-un du-te-vino amețitor, pe peroane.

Aproape nu-i venea să creadă că are în buzunar ordinul de numire în flotă, că e liber și că se întoarce în orașul pe care odată îl îndrăgise atît de mult.

Mai auzea și acum, închizînd ochii, bocănitul sabotilor răsunînd pe culoarele închisorii.

I se părea că pînă și hainele noi pe care le îmbrăcase la baie, în ziua eliberării, păstrau un miros de mucegai. Parcă tot corpul îi fusese definitiv contaminat de umezeală și aer stătut.

Și cum ar fi putut uita ultimele zile petrecute în închisoare? Niciodată nu fusese atît de trist și în același timp atît de fericit. Îndoială și speranță, bucuria de a contempla un petic de cer, decupat pe ferestruica celulei, și deznădejdea renăscînd mereu dinaintea ușii groase de stejar, prevăzută cu vizor. Se regăsea din ce în ce mai greu — biată ființă dată de mult uitării.

Cînd a fost chemat la cancelaria directorului închisorii, Boev intrase examinîndu-i aproape cu ostilitate pe cei de față, iritat că-i tulburaseră dintr-o dată existența cenușie, monotonă.

— Salutare! auzise o voce lîngă el și, înainte să răspundă, fixase îndelung cu privirea mîna întinsă spre el.

— Cu ce v-aș putea fi de folos? întrebuse în cele din urmă Boev, examinînd mai atent chipul buhăit al civilului care-l salutase. La prima vedere, aducea destul de bine cu un chefliu abia întors de la o petrecere nocturnă, dar cînd îi întîlnise privirea aceea învăluindu-l neașteptat de cald, se tulburase regretînd totodată aprecierile sale pripite.

— Stați jos, Boev. Avem ceva mai mult de discutat, spusesse civilul, împingînd spre el un pachet de țigări.

Boev luase loc pe scaunul care-i fusese indicat și, pînă la sfîrșitul convorbirii, nu mai privise pe nimeni în jur, parcă preocupat de țigara pe care și-o aprinsese și din care trăgea adînc, în piept.

— Cum vă simțiți ? întrebare după un timp civilul, ridicându-se în picioare.

— Admirabil, sunase ironic răspunsul lui Boev.

— Să ai tăria să rezisti vreme de zece ani,... e ceva ! continuase instructorul judiciar. Asta trădează existența unui suport moral. Dar să trecem la fapte concrete. Ei bine, ați înaintat un memoriu la Comitetul Central.

— Al zecelea, în ultimii cinci ani.

— Mă refeream la ultimul.

— Nu se deosebește cu nimic de celelalte.

— Să zicem că așa stau lucrurile, dacă asta poate avea vreo importanță. Sînteți condamnat la închisoare pe viață, învinuit de a fi acționat ca agent provocator într-un detașament de partizani, după care, infiltrându-vă în flota maritimă militară, ați pus la cale trecerea în ape străine a navei ce vi se încredințase.

— Da, trădător, renegat — așa sună acuzația !

— Și sînteți de zece ani în închisoare.

— Zece ani, o lună, două zile și paisprezece ore.

— Nu este întotdeauna ușor să stabilești adevărul,... completase instructorul după o scurtă tăcere.

— Eu nu am făcut altceva decît să repet mereu, așa cum îmi dicta conștiința, adevărul și numai adevărul. Se vede că au un cuvînt mai greu de spus cei aflați în libertate.

Instructorul tăcuse. Îi înțelegea durerea și se ferea să i-o sporească cu vorbe de prisos. Deschisese dosarul lui Boev și, cu dezinvoltura unui adevărat expert, începuse să compare datele, cînd adîncindu-se în lectura filelor îngălbenite, cînd scrutîndu-i chipul. În tot acest răstimp, Boev rămăsese impa-

sibil, inexpresiv — un chip de bărbat călit sub vitregia vieții. Dăduse răspunsuri mecanice, stereotipe, deși în sinea lui era ferm hotărît să nu renunțe la luptă.

Era aproape de amiază, când instructorul întorsese și ultima filă din dosar. Își turnase un pahar cu apă, după care ridicându-se se îndreptase spre fereastră și urmărise un timp cu privirea un grup de copii jucându-se afară.

E cu puțință oare să nu fi murit totul în omul ăsta ? Și ce să-i fi rămas ? Timpuri...

— Dacă ați primi un răspuns favorabil la memoriul acesta, cu ce v-ați ocupa ? întrebase pe neașteptate instructorul.

— Sînt marinar, răspunsese Boev, ridicându-se. Era limpede că interogatoriul luase sfîrșit.

Apoi totul s-a derulat ca într-o poveste.

Și pentru a alunga gîndurile, care reveneau la aceleași întîmplări, acum de domeniul trecutului, Boev încercă să-și rememoreze fiecare amănunt din această ultimă zi atît de plină, atît de bogată în impresii și evenimente...

Îl chemaseră la minister. Era singur în anticamera amiralului.

În așteptare, pentru a-și umple timpul, Boev începuse să examineze, cu real interes, tablourile de pe pereți. În timp ce zăbovea în fața lor, își amintea de vechea sa pasiune de a colecționa copii după pînzele celebre. Trecînd prin dreptul unei oglinzi se oprise acolo aproape împotriva voinței sale și contemplase uimit imaginea reflectată : un bărbat cu părul încărunțit, iar cîrlionții de odinioară, acum răvășiți, în dezordine.

În sfârșit își făcuse apariția aghiotantul și-l pof-tise să intre. În cabinetul spațios îl întâmpinase însuși amiralul cu un surîs puțin stingherit — ca și cum ar fi vrut să se scuze pentru ceva — strîngîndu-i mîna și invitîndu-l să ia loc.

— A venit vremea să ne reîntîlnim.

Boev, tăcut, nu-și dezlipea privirea de pe chipul brăzdat al amiralului. Se schimbase și el în acești zece ani.

— Pînă la urmă tot adevărul învinge, continuase acesta, chiar dacă uneori se plătește așa de scump.

Apropiindu-se de măsuta din fața biroului său, turnase coniac în două păhărele de cristal, pregătite dinainte.

— Pentru noua noastră întîlnire !

Clinchetul cristalului acoperise vorbele de prisos și ezitarea celor doi.

— Am depus un memoriu,... începuse Boev, dar înainte să-și ducă gîndul pînă la capăt, amiralul îl întrerupsese :

— Știu. Eu personal am făcut tot ce mi-a stat în puteri ! Mai știu că toți acești ani pierduți nu se pot întoarce. Important e să rămînem oameni și, dacă e cazul, să ne mulțumim și cu puțin. Așa că, tovarășe căpitan de rangul trei, ordinul e semnat și, dacă doriți, puteți porni spre bază chiar astă-seară.

Lui Boev începuse să-i tremure în mînă foaia cu indicații. Ar fi vrut s-o citească, dar nu reușise, pentru că în ciuda strădaniilor sale, literele îi jucau dinaintea ochilor. Îi stăruiau în minte ultimele cuvinte ale amiralului pe care le repeta întruna, străduindu-se să le pătrundă mai bine sensul. Bucurie și amărăciune i se contopiseră deopotrivă în suflet,

nu-și mai găsea cuvinte de recunoștință, nici nu îndrăznea să ceară amănunte despre viitoarea sa activitate. Auzise doar atît :

— Uniforma vă așteaptă la croitorie. Aghiotantul o să vă însoțească pînă acolo. Sper să nu ne dăm uitării unul pe altul. În viața fiecărui om există și zile bune.

Boev își luase rămas bun, precipitîndu-se spre ieșire. Aghiotantul îl aștepta în anticameră.

— Pot să iau o țigară de la dumneavoastră ? îi întrerupse gîndurile tînăra femeie.

— Vă rog ! și Boev îi întinse pachetul, dar, observînd că femeia nu dă curs invitației, își dădu seama, cu mîna încă întinsă, că pachetul era gol. Se scuză scurt, scoase un altul și-l puse pe măsuta compartimentului, în fața tovarășei sale de călătorie.

— Lucrați cumva la Varna ? se interesă ea.

— Nu știu..., răspunse fără să vrea Boev.

— E secret ?

Trenul intră cu zgomot într-un tunel, curmînd discuția. Boev se lăsă din nou furat de gînduri.

Revăzu scena cînd ieșise de la croitorie îmbrăcat ca ofițer de marină. Aghiotantul își luase rămas bun, urîndu-i sănătate și plecase spre minister. Rămas singur pe trotuar, simțise mantaua apăsîndu-i umerii. Pînă și chipiul parcă îi stătea nefiresc pe cap. Își pierduse obișnuința de a purta uniforma cu dezinvoltură.

O luase încet de-a lungul străzii. Mulțimea forfotea fără să-l bage nimeni în seamă.

Boev scosese o țigară, dar răzgîndindu-se în aceeași clipă o rupsesse și o aruncase la primul coș de gunoi.

Își adusesese aminte că era ofițer, supus din nou unui riguros regulament pe care n-avea dreptul să-l nesocotească. Își simțea gâtul uscat.

Trecuse fără să se oprească prin dreptul mai multor cofetării. N-ar fi vrut să intre în vorbă cu nimeni în acele clipe. Dorea să poată discerne de unul singur ce e bine și ce e rău, să-și dovedească sieși că e liber și poate spune oricui : „Iată-mă, trăiesc, exist !“

Nici nu-și dăduse bine seama cum ajunsese într-un părculeț. În mijloc o fântână frumos ornamentală te îmbia susurînd. Se apropiase de ea și se aplecase spre șuvoiul de apă rece. Îl încerca o sete nepotolită. Băuse îndelung cu înfrigurare, fără să se ferească de stropii care-i udau reverele mantalei.

Cînd se ridicase, avea ochii umezi. Zîmbea blînd în timp ce-și scutura cu mîna picăturile aninate de uniformă. Abia atunci văzuse o fetiță care aștepta în spatele lui. Boev o luase în brațe, aplecînd-o deasupra fîntîinii.

— Hai, bea ! îi șoptise. E atît de bună apa, știi, e atît de bună !

Copila se desprinsese din brațele lui și alergase la mama ei, mirată de gestul neașteptat al necunoscutului. Boev începuse să rîdă. Ștregărița aceea îi amintise de zilele fericite de care avusese parte și el în viață.

Plamen, fiul lui, era la fel. Îi plăcea să se cațere în copaci, pe bănci, să dea drumul pe ascuns la cișmelele de pe străzi sau din parcuri. Boev nu-l oprise niciodată, dar nici nu-i îngăduise să întreacă măsura.

Plamen, așa mic cum era, îl înțelegea din priviri.

„Cum o fi arătînd acum ?“ se întrebase și pornise grăbit la drum. Cotind la prima intersecție, intrase în Poșta Centrală. Oamenii așteptau răbdători în fața ghișeelor. Boev se oprise în fața unei mese, luase cîteva formulare de telegramă și se pregătea să întindă mîna după unul din tocurile împrăștiate în jurul călimării, dar în ultima clipă ezitase. Nu avea cui să anunțe sosirea pentru a doua zi. Își dăduse seama că nu cunoștea nici o adresă, cît despre mama sa, de ce s-o tulbure inutil, înainte să ajungă el însuși acolo, în sat.

Cîndva avusese și el familie, prieteni, dar acum ! Mototolise formularele de telegramă pe rînd și în loc să le arunce la coșul de hîrtii, le strecură în buzunar. Părăsise localul poștei fără să se uite la nimeni.

„Poate e mai bine așa ! Sînt sigur că adevărații mei prieteni nu m-au uitat. La ce bun să mă supăr pe cineva ? Nici eu n-am căutat pe nimeni în toți acești zece ani. De ce aș fi făcut-o ? Să le dau oamenilor griji în plus ? Mai bine să te considere mort, decît să te compătimizească !“

Ușa compartimentului se închise cu zgomot și Boev se întoarse. Era tovarășa sa de călătorie.

În tot vagonul nu se mai aflau decît doi bătrîni.
— Interesantă călătorie de nuntă, rosti ea sprîjinindu-și capul de geam.

— Interesant, într-adevăr ! aprobă în cele din urmă Boev. Călătorie de nuntă, dar unde-i cealaltă jumătate ?

Femeia izbucni într-un rîs molipsitor și se așeză lîngă el.

— Păi, eu nici nu sînt măritată.

— Atunci, doar gluma e interesantă.

— Nu, eu mă refeream doar la un bărbat interesant care din păcate e total lipsit de interes ca tovarăș de drum.

— E cumva vorba de mine ? întrebă Boev privind-o pentru prima oară de la începutul călătoriei cu mai multă atenție.

— Aveam cu totul altă impresie despre marinari, în special despre ofițeri, continuă ea ignorându-i întrebarea. Oameni hotărâți, cu fler, isteți. Întotdeauna m-a încercat un sentiment de nostalgie gândindu-mă la acest mediu puțin neobișnuit.

— Nu e prea devreme pentru mare ?

— Și da, și nu,... răspunse cu ochii pe jumătate închiși. Iubesc marea în timpul verii, iar pe marinari în toate anotimpurile. Desigur nu marinari ca dumneavoastră.

— Depinde, poate de caracterul fiecăruia, încercă Boev să se apere.

— Dumneavoastră, bărbații, sînteți niște ființe bizare. „Depinde de caracterul fiecăruia“... Nu credeți că și femeile au caracter ? Altminteri, dacă nu admiteți una ca asta, și ele, la rîndul lor, sînt îndreptățite să vă considere pe voi, bărbații, lipsiți de caracter.

— Mă predau ! ridică Boev mâinile într-un gest comic. Nu am argumente să vă combat raționalmentul.

— Mă bucur. Întrevăd speranța unci înțelegeri, și femeia oftă, camuflîndu-și căscatul cu mîna.

Profitînd de pauză, Boev își consultă ceasul. Întîlnind privirile obosite ale vecinei de compartiment se hotărî să pună capăt discuției.

— N-ar fi timpul de odihnă ?

— Mînunăta idee, exclamă ea, prefăcîndu-se că nu remarcă tonul indiferent cu care îi fusese adresată întrebarea.

— Sînteți obosită. V-ar prinde bine puțin somn.

— Pur și simplu ați devenit înduioșător, comentă ea ridicîndu-se. Luînd cîteva țigări din pachetul lui, se întinse pe bancheta din față.

Trecuse de miezul nopții. Picături mari de ploaie băteau în geamul compartimentului, dar nici Boev, nici tovarășa lui de drum nu le mai auzeau.

2

A coborît din tren ultimul. Larma călătorilor se stingea treptat și peronul rămăsese pustiu. Boev nu se grăbea. Așteptă să se îndepărteze toată lumea, apoi se opri în fața unei grădinițe cu flori.

Gara era aceeași, strada neschimbată, pînă și mirosul algelor venind dinspre mare rămăsese ca odinioară. Toate amănuntele astea îl tulburau și-i aminteau că există.

Cu geamantanul său mic în mîna, Boev se îndreptă spre mare. Pe măsură ce se apropia, vuietul ei devenea tot mai clar și mai atrăgător. Grăbi pasul, ca și cum marea i-ar fi putut istorisi viața orașului sau a navelor, în timpul ultimilor zece ani.

Mai rămăsese pe aici vreo urmă a trecerii sale sau, uitat de toți, avea s-o ia de la început?

În închisoare se gîndise deseori la mare. Uneori se visa înotînd, luptîndu-se cu valurile. Apoi se trezea închis între patru pereți.

„Mare, mama mea dragă“, șopti el. Își lăsa valiza pe țărmul înalt și păși prin nisipul fin. Un val i se sparse la picioare stropindu-l. Boev se aplecă și răscoli cu mîna nisipul ud. Spălîndu-și degetele în apa rece, avu impresia că dă mîna cu un prieten vechi și credincios.

Pe nesimțite două lacrimi i se rostogoliră pe obraji, pierzîndu-se în reverul mantalei.

Răcoarea nopții îi pătrundea pînă-n oase, dar Boev nu-și încheie tunica, nu-și strînse mantaua. Ar fi vrut să se contopească cu marea atotputernică, să uite îndelunga despărțire, să alunge temerile pentru zilele ce vor veni. Porni de-a lungul țărmului. Cu toate schimbările pe care ochiul lui ager nu le putea ignora, coasta rămăsese aceeași, așa cum același era tumultul mării. Se opri, ascultîndu-i vuietul și deodată retrăi o clipă de demult, de neuitat.

Cărarea era mai largă, băncile joase de lemn fuseseră înlocuite cu bănci noi și grele, copacii crescuseră cîștigînd în frumusețe.

„Atunci castanii erau tineri ca și noi, erau trei la număr, tot ca noi. Țărmul era invadat de tufișuri de plante acvaticе. Nu era prea frumos, dar de aici se putea contempla nemărginirea mării. Necunoscutul ne atrăgea dincolo de amăgitoarea linie a orizontului, iar acum ?...“

Se apropie de castanul înălțat la marginea apei. Îi atinse trunchiul și tresări. Era același.

Venise aici întîmplător sau o forță mai presus de sine îl conducea să revadă locurile astea pline de amintiri ?

Se așeză pe o bancă nedezipindu-și mîna de pe trunchiul castanului.

Vedea și astăzi, parcă, luna scăldându-se în mare, iar la cazinou o mulțime de ofițeri tineri și fete cu chipuri luminate de zîmbet.

Era ultima zi de școală. Fiecare își primise nuntirea. Balul se apropia de sfârșit. În zorii zilei, când toți au început să se retragă, Boev, Jelev și Stancev au pornit spre țărmul mării. Mergeau în tăcere. Deși rămîneau în același oraș, simțeau că totuși se despart. De acum înainte fiecare pornea pe drumul său, iar ei se obișnuiseră să fie împreună. Îi legau atîtea tainice neliniști comune. Chiar plimbarea pe care o făceau nu era o simplă plimbare. Ea ascundea nevoia fiecăruia de a mai zăbovi puțin în preajma celorlalți. În cele din urmă se opriră la locul lor preferat, lîngă castani. Nici unul nu vorbea. Nu și-au urat nimic. Tăceau cu privirile rătăcind peste valurile mării.

Noaptea se stingea. Stancev scoase briceagul și începu să scrijeleze în trunchiul castanului :

12 octombrie 1947.

Petăr

Dimo

Nikolai

totdeauna împreună.

Se îmbrățișară și se despărțiră.

„Petăr, Dimo, Nikolai“ — repetă Boev cele trei prenume și, odată cu bucuria pe care o re trăia, simți cum sporește amărăciunea.

De ce își amintea toate astea tocmai acum ? Îl cuprinsese frigul și inima i se strînse dureros. Înfiorat

își trecu mîna peste scoarța scrijelită a castanului, ca și cum ar fi vrut să alunge valul de gînduri întunecate, să se elibereze de obsesia unei dorințe care în ultimele zile nu-i dădea pace. Un surîs amar îi înflori pe buze.

Ridică geamantanul și porni grăbit spre oraș.

3

Pitulată printre uriașe blocuri de locuințe, casa tușei Nikolița amintea de o jucărie veche de copil. Curtea dispăruse, la fel și grădina cu pomi fructiferi și banca din fața porții, unde se adunau la taclale femeile din cartier. Constructorii nu se atinseseră încă de casă, pentru că femeia era văduvă, lipsită de ajutor, așa că un an, doi avea să mai dureze. Deși își petrecea mai tot timpul la vie, tușa Nikolița era mîndră de respectul care i se arătase și spre seară, cînd ajungea acasă, aproape totdeauna invita ba pe unul, ba pe altul din meșteri să-i cîntească.

Odată a stat la vie mai bine de o săptămînă. Cînd s-a întors, nu și-a mai recunoscut casa. Era tencuită, zugrăvită și semăna cu blocurile din jur.

„Buni oameni mai există pe lumea asta, tare buni“, oftase bătrîna și se oprise în curte. Nu s-a mișcat de acolo pînă n-a coborît și ultimul meșter de pe schelă. N-avea cuvinte să le mulțumească tuturor, se agita întruna și doar ochii trădau adevăratele dimensiuni ale bucuriei care o încerca.

Încă nu se luminase de ziuă cînd Boev se înfundă printre blocurile de locuințe. Mai să se rătăcească.

Era sigur că undeva, pe aici, trebuia să fie casa în care locuise cîndva... Se tot învîrte căutînd pe cineva să-l îndrume, dar străzile erau pustii.

Convins că și casa tușei Nikolița fusese dărîmată ca toate celelalte, porni mîhnit înapoi, dar tocmai atunci îi răsări în față clădirea singuratică, renovată. Era aceeași, atîta doar că lipseau copacii și brazdele de flori.

Ferestrele erau întunecate, ușa încuiată. Boev privi în jur, ezită, apoi apăsă pe butonul soneriei. Așteptă încordat.

Auzi un lipăit moale de papuci. Becul de afară se aprinse și, nu după mult, în pragul ușii apărură tușa Nikolița, somnoroasă, cu un palton vechi și uzat pe umeri. Cercetă nedumerită musafirul matinal și, înainte de a-l întreba pe cine caută, înaintă, îl examinează încă o dată și exclamă :

— Doamne, să-mi cred ochilor ?

— Bună dimineața.

— Petăr !

Bătrîna îi atinse mai întîi hainele, apoi își lăsă capul pe pieptul lui, izbucnind în hohote, ca și cum l-ar fi întîmpinat pe propriul ei fiu.

Ușa se trînti în urma lor. Se așezară față în față în camera de toate zilele.

— Am trăit să te văd iarăși, fiule, bolborosea, privindu-l de parcă venea de pe lumea cealaltă.

Boev își pierduse graiul de emoție.

I se părea c-o are în față pe mama lui, îmbătrînită de grijile pe care mai ales el i le făcuse.

În privirea umbrită de tristețe a tușei Nikolița jucau acum luciri de bucurie. Fiecare se străduia să găsească cuvintele cele mai potrivite să-și expri-

me bucuria revederii, însă tăceau, cum se întâmplă de obicei după o îndelungată despărțire.

Tușa Nikolița nu-și mai dezlipea ochii de pe el :

— Ți-au dat drumul ! Am trăit s-o văd și pe asta. Speram eu să se întâmple. Ședeam seara în fața ușii și mi te închipuiam mergînd pe stradă.

Boev simțea că o să-i fie peste puteri să reziste, dacă vor ajunge la amintiri, la viața lui.

Cu toate astea tare ar fi vrut să știe ce s-a întâmplat cu Plamen și care dintre prietenii lui mai era în oraș.

Înțelegea însă că nu putea afla totul dintr-o dată, prea era obosit de drum, de primele impresii, așa că în loc să prelungească discuția, întrebă :

— Stai singură ?

— Singură... Nu te-ai schimbat. Doar puțin părul, își continuă tușa Nikolița gândurile, dar nici Boev nu se lăsă bătut.

— Ana ce mai face ? A crescut și s-a măritat, desigur.

— E mult de-atunci. S-a măritat cu prietenul tău, Dimo Jeleu. Știi doar că încă de atunci erau împreună. E doctoriță. Au primit un apartament.

— Și dumneata ?

— Lasă-mă pe mine. Eu aici vreau să mor, la mine acasă, dar înțelegînd că nu despre asta era vorba începu din nou : Și de ce să vii așa, în toiul nopții ? Ce, ziua nu-ți ajunge ? Să vii cînd sînt străzile pline de oameni, să vadă că ești viu, adăugă cu glasul tremurat ca și cum ar fi învinuit pe cineva.

— E timp destul. O să mă vadă. Și eu vreau să văd lume multă, dar nu se poate așa, deodată.

— Să-i întâlnești, să-i întâlnești, dar așa cum se cuvine. Le spuneam eu că ești nevinovat, dar ei tăceau. Pînă și ginerele meu...

— Tușă Nikolița, să lăsăm ce-a fost de-o parte. De vreme ce ne-am revăzut, tare m-aș bucura să știu că putem fi împreună și de-acum înainte.

Bătrîna îl privi uimită, dar și bucuroasă de vorbele lui. Ani de zile nimeni nu dorise să rămîna la ea, în căsuța aceea veche și joasă. Oare se vor însufleți din nou odăile, ferestrele vor prinde strălucire ? Și ca să se încredințeze că a auzit bine întrebă :

— Vrei să locuiești la mine ?

— Dacă nu te încurc.

— Auzi vorbă ! Mai degrabă eu să nu te încurc. Camera ta e liberă. De cînd te-au ridicat, pe altcineva n-am îngăduit în casă. Stai aici. Au rămas și desenele pe care le-ai făcut pe pereți. Ți-aduci aminte ? Și, grăbită, deschise ușa din dreapta.

Camera era aceeași. Numai că în locul mobilierului de dormitor se afla un pat de fier de o persoană, iar unde fusese patul copilului, acum nu era nimic decît o pătură veche, decolorată.

Boev nu intră. Își aminti ultima zi petrecută în cameră.

Îl aduseseră acasă pentru percheziție. Copilul dormea, soția abia revenise din schimbul de noapte de la spital. Nimeni nu știa de arestarea lui. Cînd Elisaveta înțelesese adevărul, rămăsese la fel de calmă ca și pînă atunci. Privea pe fereastră, de parcă n-ar fi fost vorba de soțul ei, ci de un necunoscut.

Pînă atunci, niciodată nu cîntărise prea serios purtarea soției sale, socotind orice bănuială jigni-

toare. O iubea și ar fi fost un lucru de neiertat s-o insulte fără temei. Indiferența ei însă îl rănise mai tare decît acuzația ce i se aducea. Pentru prima dată, după atîția ani, îi privise mai atent chipul și ochii aceia, de la care aștepta înțelegere, de la care spera să primească puterea de a rezista pînă la capăt. Dar ochii ei erau reci, nepăsători.

Propria lui privire îl înspăimîntă. Își aduse deodată aminte de discuția de la comandamentul flo-tei, referitoare la comportarea Elisavetei. O apăraseră cu conștiința curată împotriva calomniatorilor care se legau de prea desele ei gărzi de noapte. Își aminti și de bărbatul elegant cu mustață neagră, pe care aproape în fiecare seară îl întâlnea pe strada lor. Trebuia să intervină această ultimă zi, pentru ca, intrînd în cameră, să înțeleagă adevărul.

Nu cumva avea și el o vină ?

O vedea parcă și acum stînd lîngă fereastră cu silueta ei zveltă, cu cocul înalt și întunecat dezgolindu-i provocator gîtul și degetele lungi și fine mîngîind cu calm pervazul. Cînd se aplecase deasupra copilului să-l sărute de rămas bun, ea se întorsese urmărindu-l în tăcere. Nici nu-l îmbrățișase la plecare. Nici o lacrimă nu-i umezise ochii. Nemîșcată, lîngă fereastră, murmurase ca pentru sine.

— Nu te gîndi la noi. O să ne descurcăm într-un fel.

Puțin după asta îi parvenise comunicarea de divorț și de atunci nu mai știa ce se întîmplase cu ai lui.

Ca și cum i-ar fi descifrat gîndurile, tușa Nikolița se opri dinaintea lui și-i spuse :

— Poți să stai și în camera mea. E mai luminoasă, mai mare. Mie îmi ajunge holul.

Zăbovind în fața ușii, Boev nu răspunse pe loc.

Camera asta îi trezea amintiri despre tot ce avu-
sese mai drag și mai pur în viață. Soția lui nu mai
era aici, nici copilul, cu toate astea camera rămăsese
în continuare camera familiei Boev. Chiar așa, des-
părțiți, el re trăia amintirile și astfel simțea cum
prinde puteri, cum dobândește încredere, că are pen-
tru ce lupta, că a lăsat prin viață o urmă pe care
nimeni n-o mai poate șterge.

Acum revenise la vechea locuință singur.

Aici era la el acasă și de aceea propunerea tușei
Nikolița și temerile ei i se păreau nefirești.

— Nu, rămân aici ! rosti după un timp. Își ridică
geamantanul și-l așeză lângă pat.

4

Inviorat de cafeaua tare pe care i-o pregătise tușa
Nikolița, Boev intră la Comandamentul flotei odată
cu ofițerii grăbiți la program. La poartă, arătă re-
comandarea și se îndreptă spre cancelarie, unde
urma să-l întâlnească pe secretarul consiliului poli-
tic. Mergea încet, străduindu-se să-și ascundă emo-
ția. Nu-i plăcea să fie protocolar cum se impunea
la astfel de întâlniri și încerca să le accepte ca pe
un lucru firesc.

Pe coridor se lovi de câțiva ofițeri cu capul des-
coperit. Își cerură scuze și trecură mai departe,
fără să-i acorde nici o atenție. În fața biroului se-
cretarului consiliului politic nu era nimeni.

Boev prinse cîteva frînturi dintr-o conversație care se desfășura înăuntru și preferă să mai aștepte la ușă decît să intre și să fie rugat să aștepte afară. Coridorul era în penumbră și-i putea observa liniștit pe toți cei care se perindau. Trecuseră deja mulți ofițeri fără să poată descoperi nici o figură cunoscută. Ca și cum, în zece ani, toți cei cu care lucrase dispăruseră.

În cele din urmă ușa se deschise și ieși un ofițer cu înfățișare tinerească, cu epoleți de locotenent major, roșu la față și nervos.

— E liber ? se informă Boev, dar locotenentul major dădu plictisit din mîini și coborî în fugă scările. Boev mai ezită cîteva momente după care bătut la ușă.

Secretarul consiliului politic, înalt, bine făcut, căpitan de rangul unu, cu părul cărunt și ochi cenușii, pătrunzători, stătea în picioare, ascultînd cu un calm oficial raportul.

Apariția lui Boev nu-l surprinse. Îl aștepta.

— Noroc, îi întinse mîna, indicîndu-i o canapea pe care să ia loc. În sfîrșit, ai ajuns.

— Cu trenul de noapte, tovarășe căpitan de rangul unu.

— Bine, foarte bine, adăugă acesta bătînd darabana cu degetele pe biroul proaspăt lăcuit. Iată-te din nou în serviciu după zece ani. Între timp multe s-au schimbat.

Poate ai anumite pretenții de ridicat. Nu contest că ai avut de suferit, dar cred că ești de acord că, în toți acești ani, flota noastră a evoluat cu cîteva grade. E greu să sari dintr-o dată în vîrf. Ești activist de partid și înțelegi că pentru noi rangurile

și funcțiile nu au atîta importanță. Deviza noastră rămîne modestia. Recomandarea dumitale este clară, eu însă cred că ar fi în interesul dumitale să muncești pe navă în mijlocul marinarilor, să-ți recapeți moralul marinăresc. După aceea vom mai reflecta.

Vreau ca lucrurile să fie cît se poate de limpezi de pe acum — nici un fel de drepturi în plus față de ceilalți. Ești egal cu toți ofițerii. Nu te descurci la locul de muncă, ești singurul vinovat. Și mai ține minte ceva : la noi ritmul s-a accelerat. Nimeni nu va dispune de timp să se ocupe de dumneata, să te aștepte pînă ce afli sau pînă ce te obișnuiești cu situația. Descurcă-te singur și, pe cît posibil, repede !

Boev asculta. I se părea că secretarul consiliului politic nu vorbea din inimă. Parcă ar fi citit dintr-o carte. Dealtfel Boev nu solicitase niciodată „o funcție“. Singura lui dorință fusese să revină în flotă indiferent unde ar fi fost locul său de muncă.

Încercă să spună ceva, dar căpitanul de rangul unu Penkov continuă pe același ton.

— Deocamdată o să fii locțiitor politic pe una din navele noastre mai mari. Străduiește-te să ajungi fruntaș. O să ai în jur oameni încercați, o organizație de partid și de tineret bine consolidate. Ai ce vedea și ce învăța de la ei. Uită prin ce ai trecut pînă acum și apucă-te de treabă.

Boev nu comentă. Ascultase recomandările ca și cum n-ar fi fost vorba despre el. Nimic din vorbele acestuia nu aflate răsunset în sufletul său. Simțea doar nevoia să părăsească cît mai grabnic încăperea.

Nu-și dorise o primire festivă, nici o atenție ieșită din comun, avea nevoie însă de cîteva cuvinte calde, să vadă că-l reprimesc ca pe un om, nu ca pe o

entitate de serviciu capabilă să ducă la bun sfârșit o activitate sau alta.

— O să fii mulțumit, continuă secretarul, și poate ar fi mai avut ceva de adăugat, dacă n-ar fi năvălit înăuntru un căpitan de rangul doi firav care, văzînd un ofițer necunoscut, se zăpăci de-a binelea.

— Ce-i, Vasilev ?

— Accident, articulă el, sufocîndu-se.

— Unde ? Cînd ?

Secretarul consiliului politic ieși de după birou și se opri în fața lui, privindu-l întrebător.

— Pe crucișător. Au luat foc magaziile de muniții în largul mării. Vasul e în afară de pericol, dar a pierit un marinar.

Sună telefonul. Secretarul consiliului politic ridică receptorul.

— La ordin, tovarășe amiral. Vin imediat ! Înșfăcînd un carnet de pe birou ieși fără să se mai uite la cei doi.

Boev porni spre ușă ezitînd. Ar fi trebuit să afle ce vas n-avea locțiitor politic. Era cît pe ce să-l întrebe pe căpitanul de rangul doi, dar acesta, complet dezorientat de evenimente, îi ignora cu desăvîrșire prezența. Așezase receptorul în furcă, repetînd întruna.

— Nu trebuia tocmai acum... Tocmai acum...

Își trecuse degetele prin părul răvășit și pornise grăbit de-a lungul coridorului.

Rămas singur, Boev cercetă interiorul, portretul lui Lenin, care atîrna pe peretele din spatele biroului, își puse chipiul și se îndreptă spre ieșire.

În dimineața aceea, în cabinetul medicului de gardă domnea o liniște neobișnuită. Mobilierul sclipea de curățenie, iar în spatele paravanului, într-un colț, se auzea monoton zbîrnîitul sterilizatorului de instrumente.

Pendula bătu tacticos de opt ori, anunțînd începutul unei noi zile de muncă. Ușa cabinetului se trînti cu zgomot și intră sora de gardă din schimbul de noapte cu halatul descheiat. Se opri lîngă masa de pansamente, își apăsă tîmplele cu mîinile ca și cum ar fi vrut să alunge un gînd supărător. Așezată apoi în fața oglinzii își contemplă îndelung fața ofilită, umbrele întunecate din jurul ochilor. Ținea un pieptene în mîină, dar întîrzia să se pieptene. Își adună părul, ușor răvășit, peste urechi. Aranjă apoi casoleta. Cine știe cît ar mai fi stat așa dacă n-ar fi apărut doctorița Ana Jeleva. Ochii ei, de un albastru-verzui, trădau o lumină neobișnuită. Era neliniștită. Ba își deschidea și încheia nasturii mari de os ai paltonului tivit cu blană de dihor, ba își adîncea mîinile în buzunare ca și cum ar fi căutat ceva.

— Eli, de ce mai ești aici? o întrebă pe soră, mirată de prezența ei la ora aceea.

— Abia am predat garda.

— Ești obosită? se interesă Ana cuprinzînd-o pe după umeri.

— Puțin.

— Eu simt că m-am născut din nou.

— Se vede. Iar ți s-au făcut complimente.

— De data asta te înșeli. Ana o întoarse cu fața spre ea. Am fost la directorul spitalului. Sînt chemată la Sofia. Cercetările mele despre maladiile psihice interesează Consiliul academic. Ți dai seama ce înseamnă asta ?

— Cred că da.

— Eu cred că nu.

— Fie. Tu ești mai deșteaptă, vezi lucrurile mai bine decît mine.

— Nu te supăra. Astăzi sînt așa de... Pentru mine este un eveniment excepțional. Imaginează-ți, tot Consiliul academic e adunat, iar eu apar în fața lui să-mi susțin teza. După asta...

— După asta o să te transfere la Sofia, titluri științifice, situație...

— Nu, Eli, nu asta mă preocupă, ci recunoașterea muncii, lucru pentru care orice cercetător științific se luptă. Nu muncește fiecare cu scopul de a lăsa ceva în urma sa ? Nici în vis n-am sperat ca lucrarea să intereseze așa de repede.

— Te invidiez. Ești o femeie fericită.

— Eli !

— Vorbim noi mai tîrziu. Acum mă simt obosită. Mă duc la coafor. Dacă Plamen întreabă de mine, spune-i că mă întorc repede acasă.

Își luă poșeta, scoase sterilizatorul din priză și ieși.

Ana rămase o clipă rezemată de perete. Obrazul îmbujorat radia un farmec ascuns, iar buzele pline fremătau ușor. Întreaga ei ființă trăda mulțumirea pe care nu se rușina s-o recunoască în fața celorlalți, de vreme ce visurile ei se materializaseră.

Îi venea greu să-și imagineze viața în afara muncii sau lipsită de Nikolai și de sprijinul acestuia. Se măritase cu Jelev cu șapte ani în urmă, dar viața ei abia de doi ani începuse.

Tot ce fusese înainte se estompa, rezumându-se doar la obligațiile zilnice de familie. Între ea și Jelev nu mai era loc pentru sentimente.

Avea vreo vină dacă el se îndepărtase de ea cu veșnicele lui absențe și întârzieri, pentru care unica explicație rămânea serviciul ?

Nici la nașterea copilului n-a fost emoționată, n-a dat frâu liber sentimentelor. Încerca doar un fior de mândrie la gândul că e mamă și i se părea caraghios când venea vorba de îndatoririle de tată ale lui Dimo.

Tușa Nikolița o învinuia că n-are inimă, dar ea se amuza pe socoteala dojenilor ei, gândindu-se la universitate, la marea ei pasiune pentru munca de cercetare.

În ochii ei, Dimo era o sursă de mijloace materiale, un tată și un tovarăș de viață bun, fapt pentru care îi era recunoscătoare. Mai mult nu și-l putuse apropia.

„Așa or fi stînd lucrurile sau îmi caut argumente cu care să mă justific în fața propriilor mei ochi ? Oare astăzi nu m-am regăsit ? își spuse ea, cu ochii pe jumătate închiși. Comunicarea a sosit la timp. Simțeam că mă înăbuș. Nikolai o să-mi ierte gândurile astea pentru că mă iubește. Adevărul e că intrasem într-un impas, pe cînd acum... Dimo va înțelege că nu numai el, în familia noastră, are o datorie de împlinit. Timpul va decide care din noi

amîndoi e mai valoros. Oricum, așa nu se mai putea trăi. El nici n-a văzut cît sînt de încurcată, grozav de încurcată. Și nici nu va băga vreodată de seamă pentru că n-a încercat să se apropie de sufletul meu..." Își aminti ultima lor discuție, în urmă cu două luni.

Era miezul nopții. Stăteau culcați unul lîngă altul.

— Ana, așa nu mai merge, spusese el sprijinindu-și capul pe braț.

Ea tăcuse.

— Nu sînt nici eu de piatră. Știu că se poate și altfel.

— Eu atîta sînt în stare, răsunase vocea ei înăbușită.

— Te-am cunoscut însă și altfel.

— Te-ai înșelat.

— Dacă te simți obosită, ia-ți un concediu. Odihnește-te.

— Preocupă-te mai bine de persoana ta.

— Avem un copil. Trebuie să ne gîndim și la el.

— Pe Svetla las-o în pace.

— Iartă-mă, dar îmi doresc o familie.

-- Mai mult nu pot să dau.

-- Ești datoare.

— Față de cine ?

— În primul rînd față de tine însăși.

— Adică ?

— Să lași la o parte tot ce e în afara casei noastre și să ții o dată pentru totdeauna seamă de faptul că eu nu lucrez de capul meu.

Ana îl asculta, dar cu fiecare clipă care se scurgea, se simțea tot mai departe de el.

Oare mai cunoștea el și alte noțiuni afară de „datorie, ești datoare, obligațiile tale sînt astea și astea...” Se gîndi la Nikolai, la munca lui și răs-punse :

— Bine, dacă asta e ceea ce dorești, o să mă sa-crific. Se întoarse cu spatele și nu mai rosti nici un cuvînt.

„Comunicarea a sosit la timp. O să mă sacrific. Numai să reușesc. Trebuie. Odată ce Nikolai e ală-turi de mine...”

— Ți-e rău ? auzi o voce.

Deschise ochii, dar n-avu putere să se miște. În fața ei, doctorul Stancev o privea cercetător.

— Să-ți dau un pahar cu apă ?

— Nu, nu, n-am nimic. Numai așa,... zise Ana. Obrajii i se împurpurară, dar nu-și dezlipi ochii de la el.

— Ana, se întîmplă ceva cu tine.

O trase spre el.

— Ai auzit ?

— Da.

— Și ?

— Te felicit.

— Asta e tot ?

Stancev surîse, o sărută pe ploape, strîngînd-o la piept. Ana parcă asta așteptase.

— Dacă n-ai fi fost tu, se ducea totul de rîpă. Adu-ți aminte cîte nopți albe am petrecut în cabi-netul ăsta. Eu mă îndoiam de toate și tu mă încu-rajai. Cîteva cuvinte de-ale tale erau suficiente să mă facă s-o iau de la început cu puteri noi.

— Ana, ești prea agitată. Liniștește-te.

— Nu, nu, mai stai puțin. N-am pe altcineva cu care să-mi pot împărți bucuria. Nu mă privi așa. Știi mai bine decît mine.

— Liniștește-te, Ana.

Stancev o mîngîie pe păr.

— Simt că o să mă părăsească puterile înainte să ajung la ceea ce e mai important. Nervii mei sînt întinși la maximum. Dar dacă mă invită să-mi comunice că nu e cazul să-mi continui cercetările ?

— Ai reușit, de aceea te invită, o încurajă Stancev. O să te duci să le expui observațiile tale, le vor accepta și din nou la treabă. Asta nu e decît începutul. Păstrează-ți forțele. Te așteaptă multe eforturi.

— Și pe tine.

— Exagerezi, partea mea se rezumă la încurajare. Ești ca un copil mare. Uneori ai nevoie de un sfat, de un cuvînt cald. E tot ce pot să-ți ofer.

— Unde fugi ? tresări Ana văzînd că Stancev își îmbracă mantaua.

— Pînă la bază. A murit un marinar. Vor o expertiză medicală urgentă.

— Te întorci, nu-i așa ?

— După ce termin.

— Te aștept aici. Indiferent cînd termini, întoarce-te la spital.

— Bine. Dar acum ieși puțin afară, în aer liber. Bolnavii tăi au nevoie de un doctor calm, adăugă el. Luînd-o de mîină, deschise ușa și-i făcu loc să treacă înainte.

Undeva, pe coridor, răsunau ritmic cîrjele unui bolnav.

Doctorul din flota militară maritimă, Nikolai Stancev, cu epoleți de căpitan de rangul trei, de obicei un om blajin și vesel, în ultimul timp nu mai semăna cu el însuși.

De unde pînă atunci trecea drept un camarad sociabil, de la o vreme se izola, petrecîndu-și serile mai mult acasă, motiv de mirare atît pentru prieteni, cît și pentru colegii de spital.

Unii se gîndeau că e de vină vîrsta — flăcău la treizeci și opt de ani — alții credeau că e prea plin de sine fiindcă i se dusesse vestea în tot orașul ca doctor priceput, iar o a treia categorie, cei mai apropiați de el, își dădeau seama că trecea printr-un impas, dar din delicatețe evitau să-l plictisească cu întrebări nepotrivite.

Stancev le era recunoscător tuturor, deopotrivă, pentru că îl scuteau de neplăcerea de a furniza el însuși explicații fără rost.

În ciuda ordinului contraamiralului, în dimineața aceea n-a pornit imediat spre bază. O căută pe Ana în secție, ca și cum ea ar fi trebuit să-i încuviințeze plecarea. O găsi în camera de gardă.

Era nemulțumit de discuția pe care o purtaseră.

Dorise să fie primul care să-i aducă vestea de la Sofia. Cînd colo, directorul i-o luase înainte.

Revenind zi și noapte asupra cercetărilor și observațiilor Anei, nu se gîndise niciodată că ar putea interveni despărțirea. Se simțea așa de atașat de ea, încît nici nu putea să-și închipuie ce s-ar întîmpla dacă, în urma chemării la Consiliul academic, ea s-ar stabili la Sofia.

Părăsind spitalul, își simțea sufletul pustiu. În sinea lui protesta împotriva felului bizar în care e alcătuită viața. Îi aparținea Anei cu tot sufletul și, cu toate astea, în loc să-l bucure succesul ei, suferea. Petrecuseră aproape doi ani nedespărțiți, dar abia acum parcă se cunoscuseră cu adevărat. Dacă rămânea la Sofia avea să-l uite ?

Nu era o naivitate din partea lui să gîndească astfel ? În dreptul cărării care șerpuia paralel cu țărmul mării, Stancev încetini pasul. Era locul lor preferat de plimbare după munca istovitoare de la spital.

Într-o noapte, cu aproape cinci ani în urmă, cînd luna tocmai asfințea după deal, ieșiseră din nou la țărm. Tăcerea îi îndemna să înregistreze fiecare pas și vuietul odihnitor al valurilor.

Aveau atîtea de vorbit și tăceau. Era plăcut să fie împreună.

Dinspre mare adia un vînt rece și Ana începuse să tremure. Stancev nu spusese nimic, o strînsese doar lîngă el și continuaseră să meargă așa. Îi apucaseră zorile. A doua zi Stancev lipsise de la serviciu. I se părea că se va petrece un lucru imposibil de îndreptat.

Prietenia lui față de Jelev nu se putea compara cu sentimentul pe care îl încerca față de Ana. Cu toate astea nu voia să renunțe nici la unul, nici la celălalt. Scrisese cîteva rapoarte, solicitînd schimbarea locului de muncă, dar nu le-a mai înaintat. Ceva mai presus de voința lui îl făcea să aștepte, să ezite.

Cînd în aceeași zi, după-amiază, Elisaveta îi comunicase acasă că Anei i se făcuse rău din pricina surmenajului, alergase într-un suflet.

Era în pat, palidă și neajutorată. Numai în ochi pîlpîiau aceleași luciri vesele.

Îi luase mîna într-a sa și ea zîmbise dureros.

— Eu sînt de vină, șoptise el.

— Trece.

— Nu mi-am dat seama cît ești de obosită.

— Nu te teme. Dacă sîntem împreună, o să mă refac. Totul va fi ca mai înainte.

Stancev o ascultase și simțea fiecare vorbă a ei picurîndu-i în suflet tristețe.

„Trebuia să plec, trebuia... Iartă-mă, frățioare, dar inima nu întreabă...” Se gîndea la Jelev, în timp ce o mîngîia pe mînă. Nu era în stare să se îndepărteze de patul ei.

Dinspre mare se porni un vînt care antrena zăpada și-i biciuia obrazul. Abia acum își dădu seama că-și uitase mănușile.

Se opri la debarcader urmărind cu privirea vedeta care se depărta în larg.

Pînă la cursa următoare mai avea timp destul. Se învîrți ce se învîrți pe țărm și, negăsind un loc mai potrivit, se adăposti lîngă peretele unui șopron. În situația în care se afla n-ar fi acordat atenție celor din jur, dar chiar în fața lui se opri un om. Ce surpriză să te întâlnești exact cu cel la care te aștepti cel mai puțin !

— M-am schimbat mult, nu-i așa ? rosti Boev după o scurtă tăcere observîndu-i tulburarea.

— Nu-mi vine să-mi cred ochilor, articulă în cele din urmă cu greutate Stancev.

— Crezi nu crezi, iată că trăim și clipa revederii, surîse Boev.

Se îmbrățișară. Ochii îi străluceau.

Primul își reveni Stancev. Îl luă de braț pe Boev, îl trase mai departe de zgomotul mării.

— Lasă-mă să te privesc, surîse el, oprindu-se lângă unul din depozite. Așadar ți-au dat drumul ?

— După cum vezi. O iau de la început.

— Și mai îmbătrînit.

— Anii sînt de vină. Trec și nu ne întreabă dacă sîntem sau nu de acord, glumi Boev. Dar ce să vorbim despre mine. Tu ce-ai mai făcut ? Ce drum ai urmat ?

Stancev se însufleți. Ce-ar fi putut să-i spună cînd în ultimii zece ani se gîndise numai la sine, iar din amintirile lui palide, numai rareori se desprinsese chipul lui Boev.

— Ești doctor, nu-i așa ?

— Oamenii se îmbolnăvesc și trebuie să-i vindece cineva, răspunse Stancev indirect la întrebare.

Nu-i ardea de povești. Important era că sînt din nou împreună, ca și cum dintr-o dată se umpluse un gol în viața lui.

Sosirea vedetei le întrerupse discuția.

Se priviră și porniră amîndoi spre debarcader. Săriră pe micul vas plutitor, ca o coajă de nucă printre cargoboturi uriașe, se instalară lângă cîrmă și începură să fumeze.

— Marea e calmă, șopti Boev. Dacă n-ar fi ceață ar fi minunat.

— E iarnă, constată Stancev, dar nu era decît ecoul gîndului său. De fapt înregistra părul cărunt al lui Boev, fața lui brăzdată.

Motorul prinse viteză și vedeta își luă avînt. Deasupra țipă un pescăruș luîndu-și zborul spre oraș.

Înaintînd dinspre mare, ceața învălui portul și vasele nu se mai văzură. De undeva, din depărtare, retezat parcă de o secure nevăzută, răzbătu un șuierat scurt de sirenă.

În picioare, pe puntea de comandă, căpitanul de rangul doi Jelev încerca din nou să descopere conturul debarcaderului. Pe fața sa palidă, subțiată de neliniște, se prelingeau picăturile de apă, dar el nu mai era capabil să le simtă alunecarea neplăcută. Cu degetele încleștate de balustrada punții, Jelev n-avea decît un singur gînd : cum să abordeze mai repede.

Cheiul bazei apăru dintr-o dată și uruitul motoarelor amuți. Lanțurile ancorei zornăiră. Zgomotul ca și comenzile grăbite ale boțmanului îl treziră brusc la realitate pe căpitanul Jelev, care îi fixă cu privirea pe ofițerii îngrămădiți pe chei. Printre ei recunoscă doar statura impunătoare a secretarului consiliului politic. Cunoștea foarte bine motivul prezenței sale.

Vasul se mai balansa încă și ofițerii de pe chei se îndreptară spre puntea de ieșire. Jelev se grăbi să-i întîmpine. Pășea neatent, pe scară, peste covertă, apropiindu-se îndîrjit de ei.

Bine făcut, parcă se frînsese și făcea eforturi mari ca să poată ține capul sus și să privească înainte. Raportul a fost scurt. Nu mai reținea decît cîteva din ultimele sale cuvinte :

— S-a produs un accident...

— Conduceți-ne la marinarul care a murit, ordonă secretarul consiliului politic, făcîndu-i loc.

Grupul de ofițeri trecu pe lângă cordonul de marinari și se îndreptă spre tambuchiul care ducea la cabinele superiorilor.

Înainte de a intra, Jelev ezită câteva clipe, străduindu-se să-și învingă slăbiciunea care-l copleșea și puse piciorul pe scară. Obscuritatea locului îl făcu să tresară. Să fie asta ultima dată când trece pe aici ? Ar fi vrut să se întoarcă, dar imediat după el venea secretarul consiliului politic.

„Cercul s-a închis, căpitane, își spuse el. Oriunde te-ai întoarce nu vei afla ieșire.“

Brusc îl cuprinse o liniște inexplicabilă, vecină cu indiferența. Ținea buzele strânse ca înaintea unei confruntări hotărâtoare, iar privirile deveniseră reci, de nepătruns.

De la punctul medical venea un miros de iod și amoniac. Primul intră secretarul consiliului politic. Ridică cu o mână nesigură marginea cearșafului cu care era înfășurată victima. O față palidă, de ceară, brăzdată de vinișoare, un neg mare în stînga nasului, lipit parcă pe pielea întinsă, buzele crăpate, întredeschise, ca și cum încă s-ar fi străduit să transmită ceva.

Secretarul consiliului politic îl privi întrebător pe medicul navei, și acesta nu întârzie să-i furnizeze explicațiile necesare.

— Intoxicare cu gaze de praf de pușcă. Am făcut tot ce ne-a stat în putință.

— Dar marinarul care a tras în magaziiile cu muniții ale navei unde se află ? fu întrebat Jelev.

— Sub arest ! replică acesta scurt încercînd să nu se uite la mortul întins pe pat.

Ar fi vrut să poată crede că totul nu era decît unul dintre numeroasele exerciții, cînd nimic nu-l

împiedica să-i strige : „Hai, scoală ! Exercițiul s-a terminat !“ Chipul palid îl paraliza, n-avea puteri să se miște.

— Cu celălalt e ceva mai complicat — cuvintele medicului loveau aspru ca răpăitul unei tobe — parcă nu mai are grai. Nici nu ne vede.

Secretarul consiliului politic se apropie din nou de cadavru și-i acoperi fața.

— Un erou ! rosti ca pentru sine.

Eliberat acum de tensiunea primei impresii, intră în vorbă cu medicii și cu procurorul militar pe tonul său obișnuit, de serviciu :

— Apucați-vă de treabă. Autopsia să se facă la spital. Rezultatele să fie gata pînă mîine la ora nouă pentru raportul către comandantul bazei. E clar ? A murit un om în timp de pace ! Iar noi, se adresă el celorlalți ofițeri, să mergem în cabina comandantului navei.

Și de data asta porni cel dintîi.

Coverta strălucea. Pe navă domnea acea liniște care urma de obicei reviziei de seară. Numai pufăitul trenului trecînd grăbit prin apropiere și larma care răzbătea de pe celelalte nave anunțau că e încă ziua și că viața decurge normal peste tot în jur.

Pe un bac un marinar descurca niște odgoane împletite, iar de pe nava alăturată un altul îi striga :

— Cît pe ce să vă duceți lîngă pești, hai ?

— Simplu ca bună ziua.

— Iar el s-a azvîrlit asupra magaziiilor de muniții ?

— Nu-i de glumă ! De necrezut !

— Măi să fie.

— A scos lada de-acolo și obuzele fumegau !

— Și a murit, nu ?

— Lasă acum, îi făcu semn cu mîna marinarul.

— O să-ți povestesc altă dată.

Văzîndu-i pe ofițeri își adună odgoanele încă nedescurcate și dispăru în spatele construcției.

În cabina căpitanului de rangul doi Jelev era zăpușeală. Deschizînd luminatorul, secretarul consiliului politic se lăsă greu pe scaun. Ofițerii continuau să stea în picioare. Toți își dădeau seama că acesta era numai începutul, dar sperau că ceea ce avea să urmeze se va termina în cadrul aceleiași zile, cît timp oamenii se aflau încă sub impresia proaspetelor evenimente.

— Mda, eroi au existat întotdeauna și vor mai exista, rosti în cele din urmă secretarul consiliului politic. Jelev — acesta făcu un pas înainte — numai datorită unei întîmplări fericite navă continuă să existe. Cine e vinovat se va afla la anchetă. Am prevăzut cele întîmplate. Au fost destule semne, dar nu le-ai dat importanță. Păcat. Concediile pe vas se suspendă pentru o perioadă nelimitată. Acor-dați tot sprijinul organelor de instrucție.

Își trecu mîna nervos peste obraz, se ridică și se opri în fața lui Boev care stătea lîngă ușă zăpăcit și nebăgat în seamă de nimeni.

— Ei, Boev, ce părere ai? Prima duminică zi pe vas e cam dificilă. În pofida realizărilor, fermitatea morală a personalului încă mai lasă de dorit. Ca locțiitor, în această direcție să-ți canalizezi eforturile. N-o să dai greș.

— Am înțeles, tovarășe căpitan de rangul unu, zise Boev, în timp ce obrazul stîng începuse să-i

tremure. Nici el nu știa dacă adevărata cauză era emoția sau nervozitatea.

— Vi-l prezint pe noul locțiitor politic al navei, se adresă secretarul consiliului politic ofițerilor. De acum, n-aveți de ce să vă mai plîngeți. Puneți-l în temă, iar dacă se ivesc probleme de clarificat, raportați-mi, încheie el și plecă.

Toți ieșiră să-l conducă. Boev rămase singur în cabină. Ziua aceasta îi adusese destule surprize. Întîlnirea cu Stancev îi umpluse sufletul de bucurie, făcîndu-l să se simtă ca acasă, dar niciodată n-ar fi presupus că soarta îl va aduce pe aceeași navă cu Dimo Jelev. Era o întîmplare bizară, ca și cum cineva ar fi aranjat dinadins lucrurile, dar n-avea timp să chibzuiască, să se piardă în presupuneri. Își aminti de ziua aceea, cînd în zori, lîngă castanul de pe țărmul mării ei, trei prieteni, depuseseră în tăcere jurămîntul de credință și se despărțiseră, pornind fiecare pe drumul său. Parcă revedea fața palidă a lui Jelev la ultima lor întîlnire, în cabinetul de instrucție, și privirea plină de neîncredere cu care îl fixa.

Nici azi Boev nu reușea să-și explice ce se întîmplase cu Dimo. Să fi fost victima unei convingeri sincere că Peter era un dușman, sau procedase așa din simplă comoditate? Ani de-a rîndul își pusese această întrebare și cu toate că niciodată nu avusese certitudinea răspunsului, se simțea dezgustat nu atît de Jelev, cît de atitudinea lui.

„Comandant de navă. S-a ridicat, nu glumă...”

Nu-și putea imagina existența sa mai departe grevată de o asemenea colaborare. Era gata să pornească după secretarul consiliului politic, să pro-

testeze împotriva acestei dispoziții, care îl rănea încă din prima zi a întoarcerii sale. Depășind primul imbold, hotărî să se liniștească, să cîntărească lucrurile la rece.

Boev se duse la birou și se așeză. Se simțea oboșit și balansul ușor al navei îl toropea, făcîndu-l să uite de toate, afară de satisfacția de a se afla din nou la bordul unei nave, pe mare. Ușa cabinei se deschise și în prag apăru Jelev. Nu se aștepta să-l întâlnească aici pe Boev.

Îl revăzuse mai devreme ca prin vis, însă după ce ieșise cu secretarul consiliului politic pe covertă încercase să se convingă că era victima unei închipuiri, a unei glume aproape sinistră în conjunctura aceea. Dar acum, Boev ședea pe scaunul lui cu ochii pe jumătate închiși.

„Oare nu era altă persoană? Să fi fost doar o coincidență de nume și înfățișare? Cum era cu puțință ca după atîția ani Petăr Boev...?” își repetă el în gînd.

„Dușman... dușman... dușman“, cuvîntul ăsta îl chinuia sfichiuitor ca un bici și nu putea născoci nimic care să-l ajute să-și păstreze calmul. Ca să-i atragă atenția, Jelev împinse ușa cu piciorul și o închise. Acum erau singuri.

Boev ridică privirea și-l examinează îndelung, ca și cum ar fi vrut să-i citească gîndurile, să-l cunoască mai bine.

Spre surprinderea lui Jelev, surîse și se ridică de pe scaun :

— Scuză-mă, mă supără capul. Ai desigur treabă, iar eu...

— Nu face nimic, stai cît dorești, răspunse mecanic Jelev. Treaba nu se termină niciodată, adăugă

el și se apucă să scotocească prin dulap fără rost, parcă ar fi căutat un loc să se ascundă de oameni, de el însuși.

I-ar fi plăcut să rămână singur, dar mereu îi ieșea câte cineva în față, amintindu-i că există, că nu fusese uitat.

— Nave noi, se strădui Boev să înceapă vorba.

— Îmbătrînesc și ele ca și noi. Anii trec și rugină nu iartă pe nimeni.

— Ce mai face Ana ?

— Trăiește, răspunse Jelev înțelegînd că de fapt amîndoi se gîndesc la cu totul altceva. Vorbeau numai ca să umple clipele de tăcere neplăcută.

Încercă să și-l amintească pe Boev așa cum fusese cu zece ani în urmă, dar chipul lui de atunci refuza să prindă contur, în timp ce chipul de astăzi îl invita cu reproș : „Privește-mă bine ! Tu ești vinovat de tot ce mi s-a întîmplat !“

Jelev închise dulapul. Era stingher ca și cum întîmplător intrase în cabină. Îl privi la rîndul lui pe Boev și-l întrebă pe neașteptate :

— Tu ai cerut să vii pe nava asta ?

Boev nu se grăbi să răspundă. Intuind subtilitatea întrebării, se hotărî s-o evite :

— În ce cabină o să stau ?

— Te-ai grăbit. Să fi întîrziat o săptămînă, două...

Încerca să-l provoace, să isprăvească totul, o dată pentru totdeauna. Nu-i plăcea să amîne, nu era obișnuit să lase lucrurile la voia întîmplării.

— Totuși mă bucur că ai rămas în viață, adăugă el dintr-o dată.

— Mai avem mult de trăit Dimo, zise Boev oprindu-se lîngă ușă. Pînă la urmă, îmi găsești și mie o cabină ?

— Bine, bine, vino. Cabina ta e a treia de aici. Odihnește-te. Văd că ești obosit.

Se auziră pași grăbiți pe coridor și doctorul Stancev apăru în pragul ușii. Văzându-i împreună, se repezi după ei în cabină îmbrățișându-i.

— Mi-a ieșit sufletul de când vă caut și, când colo voi erați aici. O să aveți destul timp de povești. Acum, ascultați-mă, pentru că trebuie să plec, mai spuse trăgându-și răsuflarea. Să sărbătorim ziua de azi. Fără obiecții. Nici nu visam noi asemenea întâlniri. Sîntem iarăși toți trei la un loc. Vă dați seama ce înseamnă asta? Astă-seară la șapte, la mine, acasă. Punct. De rest mă ocup eu.

Se uită la chipul abătut al lui Jelev și-l bătă pe umăr :

— Sus capul ! O s-aranjăm într-un fel și povestea cu marinarul tău. Le strînse mîinile și ieși în fugă.

Boev îl urmă.

Rămas singur, Jelev își lipi fruntea de geamul luminatorului într-o încercare desperată de a-și păstra cumpătul. Nu cumva visa ?

Aseară parcă ieșiseră de la Școala de Marină Militară. Rămăseseră pe aceeași navă și seară de seară erau împreună ca și pînă atunci. Deși Boev se însurase, nu-l excluseseră dintre ei.

Anii treceau pe nesimțite când s-a abătut asupra lor acea nefericită zi de noiembrie.

Își amintea foarte bine.

Dimineața în zori sosiseră pe navă doi colonei și-l invitaseră în cabina comandantului. Figurile severe ale oaspeților îi stîrniseră îndoiala. În timp ce unul dintre ei răsfoia de zor un dosar, celălalt se pregătise de scris.

— După cum vi s-a adus probabil la cunoștință, tovarășe locotenent major, căpitanul-locotenent Boev este învinuit de trădare de patrie. Încă de când făcea parte din detașamentul de partizani a fost în legătură cu dușmanii și acest lucru a continuat și aici. Vorbiți-ne despre prietenia dumneavoastră cu dînsul, zise cel mai vîrstnic, după care două perechi de ochi îl fixară atent.

Jelev îi privea hipnotizat și pînă la sfîrșitul convorbirii nu-și putuse veni în fire. Încercase să spună ceva, vorbele i se opriseră în gît, își trecea nervos degetele prin păr.

— Nu vă emoționați, spusese colonelul. E vorba de clarificarea activității sale. Știm că sînteți un tînăr patriot, că nu veți face niciodată pact cu dușmanul, dar întrucît sînteți prieten cu Boev, ne puteți furniza ceva mai multe date despre viața lui personală, despre activitatea desfășurată împreună. Argumentele de care dispunem sînt suficiente pentru demascarea trădătorului. Vorbiți și nu uitați că partidul nu greșește, după cum nici nu-i iartă pe lași.

— Amintiți-vă bine, interveni și celălalt colonel. Il copleșise un sentiment de dezgust mai puternic decît tulburarea din primele momente.

Tot ce auzise i se părea monstruos. Nici prin gînd nu-i trecuse să pună la îndoială informațiile celor doi.

„Trădător, renegat. Cum era posibilă atîta fățărnicie? Și cum am putut avea încredere în el? Cu cîtă abilitate a reușit să se camufleze atîta timp. Să nu fi existat partidul, toți am fi plătit pentru el. Toți“. Și se imaginase imediat în închisoare alături

de Boev. „Ați venit la timp“, ar fi vrut să le spună Jelev. Dorea din răspuțeri să vină în ajutorul cercetărilor. Dar de unde să înceapă și cu ce ?

— S-a întâlnit cu persoane neșunoscute ? urmasc încă o întrebare.

— Păi, ce să vă spun. S-a întâlnit.

— Cu cine și unde ? se ridicase, în picioare un colonel.

— Fugea de noi întotdeauna și nu ne făcea cunoștință. Se duceau spre mare.

— Vouă nu v-a spus nimic ?

— Critica, critica, continuase Jelev mai mult pentru sine. Începuse apoi să povestească amintindu-și fiecare cuvânt rostit de Boev.

Cînd se trezise cu paharul de apă în față, privise în jur buimăcit, ca și cum atunci îl deșteptaseră din somn. Înainte să bea, adăugase :

— Eu însă nu știam cine este dușman. Iar acum de vreme ce l-ați descoperit...

Iscălise procesul verbal de anchetă, copleșit de un sentiment de mîndrie, la gîndul că rămăsese cîstit, că partidul îi arătase toată încrederea.

La confruntare se simțise liniștit. În ochii lui, Boev nu mai era un vechi prieten, ci doar un dușman care știuse să-și ascundă cu îndemîinare conspirația.

— Dîmo, adu-ți aminte cum am trăit noi în ultimii ani. Nu ascund că am criticat uneori. Nu te grăbi să mă învinuiești. Gîndește-te. Tu mă cunoști cel mai bine, spunea Boev, dar vocea lui descreștea treptat, pînă cînd în cele din urmă se stînsese complet. Ochii îi erau la fel de sinceri, așteptînd verdictul cu demnitate, fără să se roage.

— Nu e demn să ne implici și pe noi. În fața partidului sîntem egali. Nu spera îndurare de la nimeni, de vreme ce ești vinovat. Cu atît mai puțin de la mine. Regret un singur lucru — că nu te-am descoperit mai de mult. Jelev nu-l mai învrednicise cu nici o privire, așa că nu observase tresărirea dureroasă care înfiorase fața lui Boev, ochii lui umezindu-se. Nu-l încercase nici măcar un sentiment de compasiune.

Amintiri...

I se strîngea inima. Cum de a uitat de accident, de marinarul mort? Sosirea lui Boev schimbase totul? Nici o regulă sau lege nu mai avea putere? Jelev rămase singur cu sine însuși.

„În fața partidului sîntem egali. Nu spera îndurare de la nimeni de vreme ce ești vinovat“, își aminti din nou cuvintele sale și nu avea forță destulă să chibzuiască. Se înăbușea de căldură. Cu o singură mișcare, își dezbracă tunica, cufundîndu-și capul sub jetul rece de apă de la robinet. Parcă i se umflase creierul și nu mai încăpea în țeastă. Îl dureau ochii.

8

— I-au dus, strigă marinarul Jordanov în timp ce cobora scara cazărmii. Se izbi cu capul de hamacul din față, mai mai să cadă jos de durere.

— Unde?

— Pe cine? se repezică în fugă marinarii făcînd cerc în jurul lui.

— Pe amîndoi, răspunse cu un glas lipsit de vlagă și începu să se ocărasească de unul singur.

— Să fi fost marinar de ieri mai treacă-meargă, dar cînd mai am puțin și-mi închei cariera, cum să mă pocnesc în felul ăsta, și unde? Tocmai pe scara asta, fir-ar ea să fie de afurisită!

— Matahală, așa îl porecliseră de la început și așa îi rămăsese numele, se pare că te-au reținut și pe tine, apăru în fața lui sergentul de marină Spasov.

— Hai și spune odată! Doar nu vrei să-ți scoatem vorbele cu cleștele, se amestecă și sergentul de gradul doi Kralev.

— Ce vreți de la mine? își reveni Matahală în cele din urmă și, măsurîndu-i cu privirea, se ridică cît era de lung. V-am spus că pe amîndoi.

— Împreună?

— Pe Maleev cu salvarea, pe Poet pe jos, sub pază.

— E o poveste..., dădu din mîină Kralev și se urni cu greu spre celălalt capăt al cazărmii.

— Unul în groapă, celălalt la închisoare, adăugă un marinar cu părul roșcat, scuipînd într-o parte.

— Ce mîrșăvie.

— Măi, da, ăsta, Poetul, era să mai intre la zdup, dar nu știu ce s-a întîmplat, că..., turuia un marinar mărunt, smead la față, în timp ce se pieptăna.

— Cum adică, Fitolgiule? întrebă Kralev apropiindu-se de el și strivindu-i mîna de marginea hamacului.

— Ah, nimic, nimic..., șopti Fitolgiul, chircindu-se de durere. Privind speriat fața masivă a lui Kralev, adăugă: El, Poetul, era puțin nu știu cum, deosebit, de aceea eu... însă...

— Păi de, măi, nu e o tîrîtoare ca tine, îi strigă Matahală.

— Ia ascultă, tu să nu vorbești aiurea, că știi ? se înfurie Fitolgiul, dar nu izbuti să ridice decît capul din hamac.

— Taci ! îl împinse Krlev. Tu să vorbești numai cînd ți se dă cuvîntul.

— Dar voi, cum adică ? Din cauza lui a murit un om, puteam să fim toți pe fundul mării, și acum...

Krlev îi astupă gura cu palma lui mare și îi șopti abia auzit :

— Încă un cuvînt și te strivesc ca pe un vierme, atîta îți spun, și-l împinse spre perete.

În cazarmă se făcuse liniște. Mulți ar fi vrut s-o destrame ca să nu mai fie nevoiți să se gîndească la ziua aceea, dar nimeni nu se pricepea cum și de unde să înceapă.

În cele din urmă, Spasov se puse în mișcare, trecu în revistă hamacurile din apropiere și-l împinse cu piciorul pe Matahală.

— Dă-mi o țigară !

— Hai afară !

— Dai o țigară ?

— Ia !

Bricheta scăpără între degetele crăpate ale marinarului. Acesta îl servi mai întîi pe Matahală care luase și el o țigară.

Nimeni din cazarmă nu se luă după ei, dar nici nu-i dojeni.

— Așadar i-au dus ? întrebă Spasov după o îndelungă tăcere.

— Pe amîndoi, repetă ca un ecou Matahală și, mușcînd capătul țigării, începu s-o mestece.

Difuzorul stației radio hîrîi. La scurt timp se auzi glasul gutural al ofițerului de cart :

— Începeți numărătoarea, începeți !

9

Spre seară, ceața se retrăsese și lumina bolnăvicioasă a asfințitului învăluia baza.

După atîția ani, Boev se afla din nou în cabina sa. Un mic birou, ziare, programul exercițiilor pe peretele din fața lui. Îl așteptau atîtea întrevederi cu oameni necunoscuți. Avea să cunoască viața uneia din cele mai mari nave, el, însă, nu se grăbea. Înregistra cu privirea fiecare amănunt din cabină și asta îi făcea plăcere, îl bucura. Totul era pregătit ca pentru întîmpinarea unui oaspete, de parcă sosirea lui fusese așteptată zile de-a rîndul.

Se așeză pe cușetă mîngîind cu mîna marginea albă a cearșafului, ademenitor prin prospețimea și curățenia lui.

Tăcerea, neobișnuită la ora aceea pe bordul navei, îl făcu să se întoarcă încetul cu încetul la realitate. Nenorocirea care se abătuse asupra navei îi copleșise pe toți. Numai el nu putea să se simtă complet angajat, să considere această grea încercare ca fiind și a sa. Își aminti de marinarul decedat, de figura inexpressivă a Poetului, care amintea mai curînd de un copil incapabil încă să vorbească decît de un criminal.

Stancev îl strînsese de mînă șoptindu-i abia perceptibil :

— Neplăcut. Teribil de neplăcut. Nu merita un asemenea sfârșit.

Se referea la cel mort sau la cel reținut ? Sau poate la Jelev !

Amintirea lui Jelev îi întuneca bucuria, îl înrăia, cu toate că se opunea din răspuțeri.

Boev știa foarte bine că de primul pas depindea viața lui de-acum încolo. Împinse ziaarele în sertar iritat de denumirile lor care îi adânceau și mai mult neliniștea. Obrazul începuse din nou să-i tresară amintindu-i că mai presus de orice era el, Boev. În conștiința lui se contura tot mai precis gândul că trebuia să întreprindă ceva imediat. Imediat.

Locotenentul major Ranghelov, secretarul comsomolului, intră pe neașteptate în cabină. Fața i se luminează văzându-l pe locțiitorul politic lângă luminatorul deschis. Îl salută zîmbind :

— Credeam că n-o să vă găsesc, tovarășe căpitan de rangul trei.

— Pînă la plecarea vedetei mai e destul timp.

— Da, însă...

— Aveți nevoie de mine ?

— Nu... Putem lăsa și pe mîine, ezită Ranghelov, dar din atitudinea sa reieșea clar că ceva îl tulbură. Așa cum stau lucrurile, e necesar totuși să fim întrebați, continuă el. Povestea nu e chiar atît de simplă. La urma urmelor, totul se bazează pe noi...

Cine știe cît ar fi continuat cu explicațiile, dacă Boev nu l-ar fi întrerupt :

— Nu vă neliniștiți. Eu nu mă grăbesc. Vorbiți ! Vă ascult.

— Apoi, cum să vă spun, tovarășe căpitan de rangul trei. Situația e complicată. La noi s-a pe-

trecut o ilegalitate. În decurs de doi ani, completarea personalului cu marinari tineri a fost foarte slabă. Pe de altă parte, ofițerii de linie subapreciază munca politică, mai ales cea depusă de tineret. Sînt necesare mai multe eforturi din partea noastră. M-am bucurat foarte mult cînd am aflat că ați și sosit, pentru că, la drept vorbind, îmi era foarte greu de unul singur. Zi și noapte nu părăsesc nava și vedeți care sînt rezultatele. Unde dai și unde crapă. De cîte ori n-am raportat că Poetul trebuie îndepărtat. Eu vorbeam, eu auzeam.

Ranghelov tăcu puțin, avînd impresia că Boev nu-l ascultă. Crezuse că vorbele lui vor avea efect, de aceea își și deșertase sacul așa, dintr-o dată, însă privirea pătrunzătoare a lui Boev îl tulbură, determinîndu-l să treacă direct la miezul problemei.

— Trebuia să aibă loc o crimă pentru ca toată lumea să se trezească. Tăcu din nou.

— Spuneți, spuneți ! îl îndemnă Boev, încercînd să-i surprindă privirile, dar Ranghelov fixa un colț al cabinei. După ce-și trecu mîna peste gură, continuă :

— Trebuie intervenit cu o mîină sigură ca să se trezească toți la realitate. Desfăcu pachetul pe care pînă atunci îl plimbase dintr-o mîină în alta. Iată, priviți ! Două comunicări urgente. Prima se referă la fapta eroică a lui Maleev, a doua la crima lui Radev. Și iată și o listă cu adunările pe care trebuie să le organizăm pe navă : adunări generale și pe echipe. Cazul acesta i-a cutremurat pe toți și o să le arate...

— Stați ! îl întrerupse Boev, întîlnindu-i de data asta privirea. După dumneata cine este vinovat ?

Ranghelov nu răspunse imediat.

Obrajii i se acoperiseră de pete roșii, trădându-i tulburarea. Își umezi buzele și, după un moment de tăcere, spuse :

— Toți sîntem vinovați.

— Toți ?

— Adică, mă rog, se știe că nu chiar toți, dar dacă analizăm problema ca adevărați comuniști, fiecăruia îi revine o parte de vină, oricît de mică.

— De fapt ce doriți de la mine ? îl întrebă din nou Boev fără a părea că acordă o importanță prea mare ultimelor cuvinte ale locotenentului major.

— Să-mi aprobați propunerea, tovarășe căpitan de rangul trei, și să mă autorizați să acționez.

— Corect, comentă ca pentru sine Boev. Trebuie acționat.

Se ridică și, după ce opri paginile referitoare la Maleev, rupse restul în bucăți, aruncîndu-le la coșul de gunoi.

Ranghelov stătea și-l privea nedumerit.

Ar fi vrut să spună ceva, dar nu găsea cuvintele potrivite. Rămăsese mut de uimire și nu se mișcase din loc.

— Să multiplicați comunicarea urgentă referitoare la Maleev și s-o distribuiți la fiecare cazarmă. Marinarii nu trebuie să-l uite.

Spusese, după părerea lui, tot ce era absolut necesar. Se îndreptă spre luminatorul deschis și nici nu băgă de seamă cînd Ranghelov ieși din cabină.

Aruncînd foile la coș, renunțase parcă la o parte din el însuși. Își lua acum rămas bun de la Boev, cel din închisoare, și îl întîmpină din nou pe Boev marinarul.

Multe lucruri rămase tainic în conștiința lui acum se preschimbau în realitate. Se strădui să pătrundă mai adînc în acel Boev pe care îl vedea născîndu-se din nou, să-i observe schimbările, să-i asculte dorințele, dar nu simțea altceva decît durere. Nava se legăna ușor, transportîndu-l în lumea viselor.

Larma marinarilor de pe punte și clipocitul apei îi șopteau parcă „Bun venit“, iar el se străduia să înțeleagă mai adînc bucuria reîntoarcerii la viață.

Dintr-o dată se simți cuprins de dorința grozavă de a întîlni pe cineva, de a sta de vorbă. Își potrivi chipiul și, așa cum era, numai în veston, părăsi cabina.

10

Pe stradă trecea un tractor uriaș cu macara și, din cauza uruitului, geamurile ferestrelor zăngăneau. Vaza cea mică cu ghiocei proaspăt culeși tremura parcă ar fi prins viață.

Ana tresări speriată de zgomot și deschise ochii. Se întinsese pe patul de consultație și nici nu băgase de seamă cînd o furase somnul și cînd își azvîrlise paltonul pe jos. Era înțepenită toată.

„Coșmaruri, gîndi ridicîndu-se. Am adormit fără să vreau.“ Se dezmorți și încercă să vadă cît era ceasul, dar privirea i se opri la ghiocei, amintindu-i de visul întrerupt.

Se trezise tocmai în clipa cînd Dimo o îmbrățișa, oferindu-i ghiocei albi ca cei pe care îi avea în față. Era vesel ca odinioară, îmbrăcat cu bluza lui albă

de vară, purta mănuși. Își aminti doar ultimele lui cuvinte :

— Am venit să ne împăcăm. Plec departe. Poate pentru totdeauna...

„Vise“, își spuse ea apatică, străduindu-se să se gîndească din nou la plecarea ei la Sofia, la Nikolai, la tot ce trebuia rezolvat înaintea plecării, însă nu era în stare să se concentreze. În minte îi reveneau întruna visul, Dimo, ghiociei, acele ultime cuvinte.

Nu-l văzuse de douăzeci de zile și nu-i simțea lipsa. Absorbită complet de activitatea ei, adeseori îl uita cu desăvîrșire. Își amintea de existența lui cînd se ducea s-o ia pe Svetla de la creșă.

„Nu cumva nu e firesc ? se întreba ținînd în mînă ghiociei. Ce-aș putea face în plus ? El are un scop în viață, eu am altul. ...Copilul ne leagă, dar...“ Ana tresări la gîndul nou care îi venise în minte și nu îndrăzni să-l ducă pînă la capăt. „Prostii ! se dojeni singură. Am dormit prost. Mi-e capul greu“. Începu să răsfoiască manuscrisele și documentele aduse de acasă. Intenționa să mai lucreze pînă la întoarcerea lui Stancev de la bază.

În cabinet se strecură încet, ca-ntotdeauna, Elisaveta. Își pusese fularul peste reverele mantoului și pieptănătura cea nouă îi dezgolea gîtul alb, rotund. Masajul pe care și-l făcuse la salonul de coafură o înviorase.

Numai în ochi îi plutea aceeași indiferență.

— Eli, cu ce ocazie ? o întrebă mirată Ana, văzînd-o lîngă ușă.

— Te-am căutat acasă.

— Ai întinerit, exclamă Ana apropiindu-se de ea și examinînd-o atent. Dacă aș fi bărbat, m-aș îndrăgosti de tine.

— Te-am căutat acasă, repetă Elisaveta. Plamen e bolnav. N-am vrut să chem alt doctor. Poți să vii după ce termini ?

— Ce întrebare ! se tulbură de cuvintele ei, Ana. Să-mi duc copilul acasă și vin direct la voi.

— O să te aștept ! zise Elisaveta, ieșind la fel de încet cum intrase.

Vizita Elisavetei o neliniști, dar nu pentru mult timp. Nimic nu-i putea umbri bucuria, nimic nu-i putea reteza aripile. Nu suporta poveștile sentimentale.

Se așează inconștient în fața oglinzii. Fața ei păstrase culorile tinerești, avea pielea întinsă și fină. Bustul sculptat parcă, picioarele lungi îi dădeau un farmec deosebit.

Ana se contempla nu fără satisfacție. Își simțea superioritatea, se mândrea chiar, fără să exagereze, ceea ce o făcea și mai atrăgătoare.

„Sofia !“ oftă ea. Amintindu-și de ceva se îndreptă spre secția ei, dar la ușă se întâlnește cu doctorul Stancev. Era agitat, puțin încurcat.

— Ești încă aici ?

— Ți-am spus că te aștept, răspunse Ana.

Observându-i tulburarea se opri lângă el, măsurându-l cu privirea :

— Ce ți s-a întâmplat ?

— Nimic. Sînt obosit. A fost o zi groaznică.

— Cadavrul a fost groaznic ?

— Ei, cadavrul,... cadavru ca oricare altul. Omul a murit și gata. Uneori însă învie și morții, adăugă privind-o cu ochi febrili.

— Nikolai, tu nu ești în apele tale.

— Pentru că sînt și eu o dată emoționat ?

— Nu, ochii tăi sînt alt fel și ai minile reci.

— Uneori îngropăm oamenii de vii. Îi plîngem, le punem o cruce și gata. Vine însă o zi cînd ei învie și ne dăm seama că nu pe ei trebuia să-i plîngem, ci pe noi care și azi sîntem neîngropați. Atunci i-am plîns, acum îi întîmpinăm, mîine e rîndul altora să plîngă și tot așa nî se duce viața numai în lacrimi, pentru că n-am știut să trăim.

— Te rog, Nikolai, ești bolnav de-a binelea. Privește-mă, privește-mă în ochi.

— N-am nimic, Ana, dar mă doare sufletul. S-a înapoiat. Îl ștersesem din registru și el s-a înapoiat.

Ana stătea în fața lui privindu-l speriată.

— Îl ții minte pe Petăr Boev? Fusesse chiriașul vostru cu ani în urmă.

— Ei, și?

— S-a întors de pe lumea cealaltă.

— Petiu?

— Căpitanul de rangul trei Petăr Boev.

— Nu e cu putință, șopti Ana.

Fără să știe de ce, se îndepărtă de Stancev și se opri lîngă fereastră. În clipa aceea nu era capabilă să discearnă ce sentiment o încearcă mai intens: frica sau bucuria pentru vestea aflată.

Înțelegea numai că era mai emoționată decît se cuvenea.

— Elisaveta a fost pe aici puțin mai înainte, îl legă ea inconștient pe Boev de fosta lui soție.

— Ei, nici un cuvînt, o opri Stancev. N-avem dreptul...

Rămasă lîngă ușă, Ana nu mai ținea minte încotro o pornise. Amintirile o năpădiseră ca un torent dezlănțuit peste capul ei. Se străduia să-și reprezinte chipul lui Boev. Retrăia vise din copilărie, legate de acest ciudat ofițer de marină, pe

care îl aprecia în mod deosebit. Ar fi vrut să-l vadă, să se ducă imediat la el, dar se rușina de Stancev. Reveni la masa de lucru, selecționează o parte din documente și i le dădu acestuia.

Amândoi ar fi vrut să vorbească despre Boev, dar tăceau, temându-se să nu rostească vorbe de prisos.

11

La baza navelor militare se poate ajunge pe două căi: fie cu vedeta care face curse la ore fixe și este destinată în exclusivitate militarilor, fie prin sectorul șantierului de construcții de vapoare, fără mijloace de transport.

În seara aceea, căpitanul de rangul doi Jelev pierduse toate cursele vedetei. Nu pentru că ar fi fost prea ocupat cu soluționarea unei probleme ce nu suferea amânare, ci pentru simplul motiv că, pînă în ultimul moment, nu se putuse hotărî dacă să coboare pe țărm sau să rămînă și peste noapte la bază.

Așteptase pînă ce pe navă nu mai rămăseseră decît marinarii de gardă și abia atunci își îmbrăcase mantaua. Cînd șeful de cart de la ieșire se pregătise să-l salute, îi făcuse semn cu mîna să tacă și coborîse pe nesimțite. Nici el nu știa bine dacă fugea sau era grăbit să ajungă acasă.

Simțea nevoia să fie singur, să meargă întruna, fără nici o țintă, fără nici un gînd.

Burnița îl izbea în obraz și inconștient își ascunse fața în gulerul mantalei. În dreptul vaselor în con-

strucție Jelev încetini pașii. În ciuda frigului, pe șantier munca clocotea zi și noapte.

Agățați de bordurile înalte ale noilor vapoare, sudorii semănau cu niște viespi întărite, încăpăținându-se să înfrîngă cu veninul lor uriașul monstru de oțel. Zbîrnîiau, se deplasau de la un capăt la altul, dar el stătea liniștit, netulburat.

„Viața nu e tot un monstru uriaș și noi, oameni, niște viespi nemulțumite? O înțepăm, adunăm așchii din trupul ei, le sudăm la foc și murim ca niște efemeride după ce ne-am irosit și ultimele puteri.

De ce? Nu!

Nu se cuvine să cedezi fără luptă. După mine, altul va veni să-mi ia locul. O să fie mai vrednic? Cine poate spune? Și care e partea mea de vină? Că n-am prevăzut? Că n-am pătruns în magazie în locul lui Maleev să cad la datorie? Atunci cel puțin aș fi fost considerat erou sau tot vinovat? Depinde cum bate vîntul.

Asta e, Boev, multe lucruri depind de direcția vîntului. Când s-a stîrnit, te-a smuls și te-a luat cu el, dar tu ai înviat. Pretinzi despăgubiri? Gîndește-te bine, omenește, și ține minte un singur lucru — discuta el în gînd — pînă aici am ajuns fără minciuni sau trădare și am să plec cu demnitate. Îți cunosc caracterul, dar și tu îl cunoști pe al meu. O să ne vină greu la amîndoi.“

Parcă împins de o forță interioară, de neînvins, o luă grăbit spre casă. „Eu, cel puțin, am o casă, o soție, un copil. Orice mi s-ar întîmpla, am unde să mă retrag, să-mi vin în fire, am de unde porni mai departe. În pofida tuturor, Boev, am un punct de

sprijin. Da, în pofida tuturor“, discuta Jelev cu adversarul său invizibil și pe obraz îi înflori un zîmbet, trădînd hotărîrea lui fermă de a lupta pînă la capăt.

Nici nu băgă de seamă cînd ajunse pe strada principală. Se opri dinaintea vitrinei celei mai mari cofetării din oraș. Stătu pe gînduri, apoi intră și cumpără cîteva cutii de bomboane, două ciocolate și alte bunătăți, care-i atrăseseră atenția. Voia să-i facă fetei o bucurie, mai ales că n-o văzuse de mult.

Ajunse pe nesimțite în dreptul blocului unde locuia. Scara mai mirosea încă a vopsea proaspătă, iar becurile sclipeau de curățenie ca înainte de sărbătoare.

Jelev urcă treaptă cu treaptă examinînd numele de pe uși. La etajul trei se scotoci cîtva timp în căutarea cheii, fără să-și dezlipească privirea de pe tăblița lăcuită :

FAMILIA

DIMO ȘI DR. ANA JELEV

Avea cheile în mîină, dar preferă să sune la ușă. I-ar fi plăcut să-i deschidă Ana, așa cum făcea cu ani în urmă. Să-i întîlnească privirea, grea de așteptare, și zîmbetul acela care-i arăta că e binevenit și că cineva îi simțise lipsa.

Se strădui să uite întîmplările zilei și apăsă din nou pe sonerie, dar în afară de sunetul ei melodios nu mai auzi nimic altceva.

Vizorul îl fixa cu ochiul lui mort și el suna în continuare, ca și cum soneria ar fi fost vinovată de toate neliniștile și supărările lui.

Se dezmetici. Introduse cheia în broască și intră. Nu se opri ca altădată în vestibul, ci pătrunse direct în hol. Toate erau la locurile lor ca înainte de plecarea lui, ca-ntotdeauna. Doar plapuma aruncată neglijent pe canapea destrăma armonia pe care el se obișnuise s-o considere parte din viața sa. Călcă în vârful picioarelor și trase draperia dinspre dormitor. Îl tulbură răceala cuverturii întinse pe pat, simetria pernelor neclintite din loc zile în șir, pătuțul copilului pitulat într-un colț ca un orfan.

Păpușa cu părul smuls de mult și aruncat la gunoi îl privea cu ochi inexpressivi.

Răceală, tăcere și o durere surdă i se cuibăriseră în suflet. Lăsă cumpărăturile pe masă și obosit se apropie de canapea. Abia acum simți că era la capătul puterilor.

Cînd în urmă cu cîteva minute pătrunsese în bloc, nu observase că la cîteva pași după el venea Ana. Strîngîndu-și geanta sub braț, se grăbea cu pași mărunți spre casă. N-avea decît un singur gînd — să ajungă mai repede să se odihnească în liniște. Pe palierul etajului lor se opri neliniștită, constatănd că ușa apartamentului era larg deschisă. Se gîndi în primul moment la o nenorocire, dar de cum îl văzu pe Jelev întins pe canapea, o grimasă de plictiseală îi contractă fața.

Tocmai în seara asta n-avea nici un chef să-l întîlnească. Jelev îi auzi pașii și tresări. Ar fi vrut să se ridice, s-o întîmpine, dar picioarele refuzau să-l asculte.

Mai bine așa. Oricum o să vină. O să-i povestească totul. Poate nu e chiar așa complicat cum și-a închipuit. Împreună ar putea găsi o soluție mai potrivită. Își ridică capul.

Ana intră în hol cu paltonul pe ea, ca și cum n-avea intenția să rămână. Îl privi cercetător. Înainte să apuce el s-o salute, îi spuse :

— De când obișnuiești să lași ușa apartamentului deschisă ?

La început Jelev nu înțelesese, apoi găsi de cuviință că n-avea ce să-i explice. O privi din nou și o întreabă la rîndul lui :

— Unde-i Svetla ?

— A rămas să doarmă la creșă.

— N-am văzut-o de mult. Ce face ?

— A uitat că are tată.

— Cel puțin tu să-nțelegi că uneori n-am încotro, zise Jelev ridicîndu-se și împingînd cu mîna ciocolata de pe masă.

— Vrei să spui că n-ai niciodată încotro, completă ea ironic. Peste două zile o să vezi tu de copil. Eu plec.

Cuvintele ei îl surprinseră pe Jelev, dar nu spuse nimic. Își trecu mîna peste buzele uscate, se duse la chiuvetă, deschise robinetul, dar nu bău apă, nici nu se spală. Cît se bucurase s-o vadă ! Toată casa devenise parcă mai luminoasă și mai mare și iată că nici două cuvinte nu erau în stare să schimbe între ei ca oamenii.

Nu cumva nici aici n-avea loc ?

„A hotărît... Să fi știut ce era în sufletul lui, nu s-ar fi purtat așa. Ea îl înțelege și respectă pe cel de alături. Sînt vinovat față de ea, dar să aștepte, să mai aștepte puțin“. Jelev se simți iar copleșit de

bucuria calmă de a fi împreună, o seară întreagă, numai ei doi. „Am să-i explic, am să-i explic totul și mă va înțelege“. Încurajat de propriile sale gânduri se întoarse spre ea :

— Ana, poate mai amîni o săptămînă.

— În nici un caz, ripostă ea cu vădită iritare.

— Nu te înfuria. Eu doar așa... aveam ceva în vedere. Atunci să apelăm la mama ta.

— Nici una ca asta nu se poate. Ai grijă de copil, să vezi și tu ce ușor este.

— Dar, Ana, eu... Deocamdată îmi vine mai greu ca oricînd. Măcar să se fi limpezit lucrurile... Ce-ai zice dacă ar rămîne la creșă ?

— Bineînțeles, ce-i trebuie părinți ?... replică Ana fără să-și poată preciza prea bine ce anume îi declanșase înverșunarea.

— Bine, du-te ! O să mă descurc eu, se hotărî să încheie Jelev diferendul, preocupat de lucruri mai importante.

Ar fi vrut să-i încredințeze marea sa neliniște. Neștiind de unde să înceapă, se duse la bucătărie. Cu puțin înaintea lui intrase Ana acolo. Întoarsă cu spatele, desfăcea un pachet.

— Am o veste pentru tine, zise el.

Surprinsă de vorbele lui, îl privi mirată, dar nu-i puse nici o întrebare.

— O noutate, chiar dacă e lipsită de bucurie. Astăzi s-a întors Petăr Boev din închisoare. Cred că ți-l amintești, a fost chiriașul vostru. E pe nava mea locțiitor politic !

— De aceea vezi totul în negru ! rosti Ana.

Jelev tresări sub răceala privirii ei. Parcă acum o vedea pentru întîia oară.

— Ți-e teamă, nu-i așa ? adăugă ea.

Cuvintele îl învinuiau. Propria lui soție îl condamna, numindu-l fricos. Era contrariat.

Chipul ei îi juca în fața ochilor. În urechi îi răsună un rîs muștrător, neașteptat. Jelev nu-și mai aducea aminte ce a urmat. Durerea copleși rațiunea. Să fi rostit Boev asemenea cuvinte, l-ar fi uitat, dar Ana... Înaintă, ridică mîna,... dar n-o lovi. Mîna coborî încet. Lăsă capul în jos și ieși trîntind ușa după el. Se îndepărtă grăbit de casă cu senzația că rîsul Anei îl urmărește întruna.

12

Oare pentru a cîta oară se întorcea acasă Stancev ? Pentru că n-avea bunul obicei să-și noteze în prealabil ce anume trebuie să cumpere, cînd ajungea extenuat în bucătărie constata cu stupeoare că mai avea nevoie de încă multe lucruri. Atunci se repezea din nou la magazin.

La el acasă se adunau deseori prieteni, beau, se distrau, dar niciodată nu fusese atît de risipitor ca în seara aceea.

Oriunde intra se interesa ce au mai bun, informînd-o pe vînzătoare că e o ocazie excepțională și rugînd-o să-l ajute.

— Doctore, nu cumva te însori de alegi atîta ? se informă discret una din vînzătoarele de la magazinul alimentar, însă el îi făcu semn cu mîna din ușa, strigînd :

— La toamnă, cînd o fierbe vinul nou...

Stancev puse masa în hol și lăsa numai trei scaune în jurul ei. Voia să reconstituie serile tainice ale celor trei prieteni legați prin jurământ. Își aminti de nunta lui Boev.

Se făcuse ziuă pînă să hotărască : nici o schimbare din viața unuia dintre ei nu trebuia să le altereze prietenia. Apoi băuseră și, spre ziuă, cînd străzile începuseră să se însuflețească, îi dăduseră drumul să meargă la logodnică.

Obosit de atîta alergătură prin magazine, Stancev se așeză, își turnă un coniac. Ciocnind cu sticla rosti :

— Noroc, prieteni. Iertați-mă că beau fără voi, dar mi s-a uscat gîtul.

Trecuse de mult ora fixată pentru întîlnire și nu mai venea nimeni. La început Stancev se gîndi că au fost reținuți pe navă, dar cînd se făcu opt, se neliniști serios. Tot felul de gînduri alarmante îi veneau în minte. Se învîrți prin cameră, mută din loc cîteva farfurii care parcă nu stăteau bine cum le pusese. Nu mai rezistă. Își îmbracă mantaua și porni spre cabina telefonică din apropiere.

Nici nu apucase să treacă strada cînd îl văzu pe Boev venind pe trotuarul din față. Se opri în întuneric. Boev trecu pe lîngă el fără să-l observe.

„Ce nu fac anii“, gîndi Stancev ajungîndu-l din urmă și petrecîndu-și mîna pe sub brațul lui.

— Haide, omule. La cîte nu m-am gîndit ! Ți-ai pierdut simțul marinăresc al punctualității. Haide ! Îl tîrî pe scări ca și cum el era ultimul musafir lipsă la apel.

Cînd intrară în holul gol, Boev se opri și-l privi mirat :

— Nu cumva sînt primul ?

— Da de unde. Primul sînt eu, tu ești al doilea, și-l așteptăm numai pe-al treilea. N-ați plecat împreună de la bază ?

— Nu. El a rămas pe navă, răspunse Boev și începu să admire curios masa bogată. Ca-n basme...

— Păi, sînt mostre de prin magazinele noastre, rîse Stancev. Mă mir de Jelev. În privința ta, hai, treacă-meargă, ți se poate trece cu vederea întîrzierea. Ești încă de capul tău, dar el... O întîmplare măruntă l-a dat peste cap. Marinarul avea inima slabă, n-a rezistat tensiunii și s-a dus. Jumătate din culpă se șterge.

— Dar cealaltă jumătate ?

— Se aranjează și asta. L-am crezut mai cu picioarele pe pămînt și cînd colo... Nu, în noaptea asta nu vă dau pace, se supără de-a binelea Stancev. Niște slujbași. Cum ați putut să vă contaminați ? Ne întîlnim după atîția ani și voi treceți cu atîta ușurință peste toate. În sănătatea ta ! Ridică al doilea pahar cu coniac, ciocni cu Boev. Și acum trebuie să vă port de grijă ca o doică. Stancev își luă din nou mantaua, dar Boev îl opri luîndu-i haina din mîini.

— Dimo nu vine astă-seară.

— Ți-a spus el ?

— N-am vorbit despre asta, dar de vreme ce sînt eu aici, nu vine el, explică Boev, privind pe geam.

— Tu sau ești nebun sau ești pe cale să devii.

— Să lăsăm glumele, Nikolai, îl întrerupse Boev. Lucrurile stau puțin mai altfel.

— Nu înțeleg nimic.

— Nici nu-i nevoie, dar dacă s-a întîmplat una ca asta, trebuie să știi și tu, adăugă Boev.

Bău o gură de coniac de-a dreptul din sticlă apoi se așază și îi povesti lui Stancev tot ce nu aflase acesta pînă atunci.

Cînd isprăvi, trecuse de miezul nopții.

Doctorul Stancev stătea în continuare rezemat de perete, fără să scoată o vorbă. Era uluit de tot ce auzise și nu știa ce să creadă.

Nu putea admite ideea că unul dintre cei trei nu mai exista, că un scaun avea să rămînă gol pentru totdeauna. Ar fi vrut să mai asculte o dată cele întîmplate, să-și poată forma o convingere, dar Boev isprăvisese deja și se apucase de băut.

— Și acum ? rosti Stancev în cele din urmă.

— Acum vine greul, răspunse ca un ecou Boev. Sîntem pe aceeași navă, marinari, dar în același timp oameni care nu uită atît de ușor.

— Petio, tu ai suferit mai mult. Viața te-a învățat să urăști, dar și să ierți.

— Vorbe, Nikolai, vorbe mincinoase, frățioare ! Iartă numai cel slab sau cel foarte puternic. Iar noi nu sîntem nici una, nici alta.

— Atunci, dacă asta te liniștește, înlătură-l din calea ta, spuse într-o doară, ironic, Stancev.

— Problema e că nu asta mă liniștește. Deocamdată nici eu nu știu ce vreau, ce-mi trebuie. Merg și parcă visez. Vreau să scap de coșmaruri, dar ele mă urmăresc, nu mă lasă să-mi vin în fire. Mă întreb : eu sînt ăsta sau mi se pare ?

— Atunci de ce nu vii la noi la spital ? Să te trimitem la odihnă. Stai prost cu nervii.

— Te-nșeli. Voi, doctorii, credeți de pomană că puteți veni de hac tuturor durerilor. Există și suferințe fără scăpare sau foarte greu de vindecat.

Boev se ridică să plece, dar Stancev îl opri :

— Încotro pe o vreme ca asta ?

— Trebuie să plec.

— Rămîi la mine.

Boev nu se împotrivi. Clătinîndu-se puțin, se duse în dormitor, luînd cu el și paharul de porțelan plin cu apă. Cînd observă în mîna lui proteza dentară, Stancev tresări fără să vrea.

Nu mai era Petio pe care îl cunoștea din anii tinereții, ci altcineva, un om cu totul diferit.

„Nu va ierta niciodată“, gîndi Nikolai și stinse lampa.

Pe acoperișul vecin țipau pescărușii.

13

Cartierul Zevkovo era renumit pînă nu de mult pentru nopțile zgomotoase. Dintotdeauna, acolo locuiau pescarii orașului. Gălăgioși din fire, însuflețeau cartierul cu cîntecele lor, cu încăierările și nesfîrșitele istorii pescărești despre femei frumoase din țări depărtate. Deși cartierul se schimbase și în multe locuri răsăriseră blocuri noi, cu vitrine și restaurante luminate, chiar și acum, seara, plutea deasupra străzilor un miros de pește prăjit și usturoi.

La începutul cartierului, în fața pieții mici, se înălța o casă masivă cu două etaje și o mansardă enormă. Proprietarul, pe vremuri posesorul unui mic vas pescăresc, locuia la primul etaj. Cu chiria de la etajul al doilea și cu banii pe care îi primea lunar de la fiii săi, șase la număr, își petrecea liniștit ultimele zile de viață.

Cu zece ani în urmă, când într-o seară tîrzie se opriseră în fața casei trei căruțe pline de bagaje, el rămăsese în curte pînă se transportase și ultima legăturică. Pe vremea aceea însă se mai ținea bine. Nici mobila, nici celelalte lucruri, nimic nu-l impresionaseră mai mult decît frumusețea noii chiri-așe. Ochii mari și întunecați, gîtul fin și buzele care păreau tot timpul că cer ceva.

De atunci Elisaveta rămăsese să locuiască aici, departe de vechea locuință, de oamenii care treceau pe lîngă ea fără s-o salute, fără respect. Aici o instalase prietenul ei și ea se bizuia pe el.

Curînd își uitase înfrîngerile. Ocupată cu serviciul, cu îngrijirea copilului, încrezătoare în marea dragoste ca o elevă de liceu, se bucura de viață, așteptînd ca fiecare zi să-i aducă tot alte prilejuri de încîntare. Uneori, seara, când era singură, se așeza lîngă pătuțul copilului adormit și, fără să știe cum, se întorcea cu gîndul la trecut. Plamen semăna cu tatăl său și asta o forța să-și amintească de el mai des. Se întrista, dar nu pentru mult timp. Din fotografia de pe masă îi zîmbea celălalt pe care-l dorea în fiecare seară. Într-o zi găsisese un bilet.

„Plec. Nu mă mai aștepta“.

La început crezuse că e o glumă. Încă nu se dezmeticise bine și alergase la locuința lui, dar acolo nu găsisese pe nimeni. Nu întrebuse unde era, nici nu arătase că-l caută.

Mîndria ei fusese rănită, la fel credința ei în viață, și așa, ca un pescăruș cu aripile frînte, se înapoiase la copil. Plînsese toată noaptea, iar în zori își udase fața cu apă rece, îmbrăcase hainele ei cele mai frumoase și plecase la lucru ca la sărbătoare.

De atunci nu mai credea pe nimeni. Erau și nopți când nu rămînea singură, dar de cele mai multe ori se izola, avînd grijă doar de copil.

Nu-i vorbea de tatăl său, nici despre ea.

Se ferea s-o vadă băiatul abătută. Bea, ascunzîndu-se de Plamen, se apucă de fumat.

Zilele treceau ca niște musafiri nepoftiți, părul încărunți ușor și în jurul ochilor îi apărură umbre.

Se înnoptase de mult în oraș, iar Elisaveta stătea lîngă patul lui Plamen, ținîndu-i mîna în poală. Avea febră mare. Ochii i se închideau de toropeală.

— Te mai doare ? întrebă ea încet.

Plamen întoarse capul la perete și nu răspunse. Pentru a cîta oară îi punea aceeași întrebare ?

Auzind pași pe coridor, Elisaveta ieși s-o întîmpine pe Ana. O surprinse înfățișarea ei, ochii umflați și urmele de lacrimi proaspete.

— Am întîrziat, dar știi și tu cum e uneori...

Nu-și isprăvi vorba și, fără să mai stea cu Elisaveta, se îndreptă spre copilul bolnav și-l atinse pe frunte. Abia acum își dădu seama că nu se mai putea ține pe picioare.

Palidă, cu buzele tremurînd, se clătină și abia reuși să ajungă în camera vecină unde alunecă în brațele Elisavetei.

— Ana, Ana,... șoptea aceasta speriată, străduindu-se să-i ascundă băiatului ceea ce se întîmpla. Vino-ți în fire ! Ai obosit. De cîte ori ți-am spus că acționezi fără judecată !

Îi stropi fața cu apă, punîndu-i la îndemînă amoniacul pe care îl avea în casă de cine știe cînd.

Ana își reveni. Acoperindu-și fața cu mîinile, începu să plîngă. Elisaveta, lîngă ea, o îmbrățișă.

Deși era mai mare doar cu trei ani decît Ana, avea întotdeauna o purtare protectoare față de ea.

— Te-a jignit doctorul Stancev ? șopti ea. Nu pune la suflet. Așa sînt bărbații. Nu cunosc respectul. Uneori le încredințăm totul pentru simpla favoare de a-și petrece puțin din timpul lor în preajma noastră. Nu fi copil. Să nu-ți pese de nimic. Cînd o să te întorci de la Sofia, o să se tîrască la picioarele tale.

Și atunci...

Ana se ridică încet. Își încheie neatent paltonul.

— Iartă-mă, dar acum nu mă simt în stare, rosti ea cu greutate.

— Nu te neliniști. Dacă starea lui se agravează, chem pe altcineva. Mîine îl aduc la spital.

Ana oftă, hohotind.

— Îl urăsc, șopti ea. Niciodată nu l-am iubit și...

— Taci, o întrerupse Elisaveta. Nu trebuie...

Porniră spre ușă. Ana se opri. Privind îndelung cearcănele Elisavetei. o întrebă pe neașteptate :

— Nici ție nu ți-e ușor, nu-i așa ?

Elisaveta nu răspunse. Ana continuă :

— Mai bine să-ți fie greu de una singură decît să simți cum te ofilești fără să te înțeleagă nimeni.

— Liniștește-te. Mai e timp. O să stăm de vorbă, rosti Elisaveta cu vocea nealterată de emoție. Doar ochii sclipeau mai întunecat și deveniseră mai adînci.

— O să te întorci la el ? o întrebă din nou Ana.

— La cine ?

— La Boev, fostul tău soț.

— Ana, o răsuci Elisaveta spre ea, gata să țipe, dar îi dădu drumul imediat. În noaptea asta ai înnebunit.

— E aici, în oraș. I-au dat drumul, spuse Ana. De ce nu sînt și eu tare ca tine, de ce n-am inima ta ?

Alergă în stradă, topindu-se în întuneric spre țărmul pustiu al mării.

Elisaveta rămase în ușa. Nu-i venea să creadă că înțelesese bine, dar cuvintele pe care le auzise îi mai izbeau încă timpanele.

— Mamă, dă-mi apă, dar ea n-auzea glasul lui Plamen.

„S-a întors, și eu ?...”

Un vînt rece șuieră prin ușa întredeschisă și strînse preșurile.

Deși nu mai vorbeau de mult, Boev încă nu reușise să adoarmă. Somnul îl cuprindea cu greu, mai ales acum cînd băuse puțin și se afla în pat străin. Se gîndea la el și la Stancev. Amîndoi erau singuri, dar pe cînd Stancev se putea oricînd lipsi de singurătate, în cazul lui nu mai era nimic de făcut.

Încă puțin și începea a doua zi de cînd se întorsese. Nu se putea obișnui totuși cu noua lui situație. Nici urmă din fermitatea care îl caracterizase timp de zece ani. Le era recunoscător tușei Nikolița și lui Stancev pentru statornicia sentimentelor lor, dar asta nu-l făcea mai fericit, cu atît mai mult cu cît ghicea în comportarea lor frumoasă și o undă de compasiune. Niciodată n-o să-l înțeleagă pe deplin, pentru că niciodată n-au trecut prin ce trecuse el.

— Ești un om fericit, Nikolai ! rosti Boev după o pauză, însă Stancev oftă prin somn, își îndepărtă plapuma de pe față și începu să sforăie încet.

Boev se rezemă în cot. Nu-i era somn. Se ridică și se îmbracă. Nu dorea să-și tulbure și prietenul cu insomnia lui.

În stradă îl învălui răcoarea și cerul senin, în care avea senzația că ar fi putut să se oglindească dacă n-ar fi fost atât de departe.

Primii pași erau nesiguri, parcă ar fi stat în cumpănă încotro să se îndrepte la o oră atât de matinală. Dar când cotește spre cartierul Zevkovo, grăbi pasul cercetînd din ce în ce mai atent numerele caselor. Se opri. Privirea i se fixase asupra casei cu două etaje și mansardă. Ca și cum aici s-ar fi aflat închisă fericirea lui, iar el nu știa cum să ajungă pînă la ea.

„De nouă ani trăiește acolo, își aminti vorbele tușei Nikolița. Etajul II cu mansardă. Când e vremea frumoasă, acolo își face Plamen lecțiile. E înalt cît tine. Îți seamănă. Nici nu s-ar putea altfel.“

Boev nu mai suportă să-și amintească și alte lucruri. Se sprijini cu spatele de trunchiul teiului scund și simți un val de căldură năpădindu-l, când una dintre ferestre se luminează.

„Și totuși ei există. Am un fiu.“ Zîmbi și închise ochii. Lumina din fereastră îi pătrundea în suflet înălțîndu-l. Începu să respire mai ușor, uitînd gîndurile negre de pînă atunci. La numai cîteva pași de el, fiul său dormea. Poate visa frumos, poate visa că are un tată, că sînt împreună și că îl ascultă povestindu-i despre mare și furtuni.

Boev îl vedea parcă în fața ochilor și întinse chiar mîna să-l mîngîie. Ar fi stat nopți în șir lîngă pătuțul lui, numai să-l privească, să se bucure de ființa lui.

Ușa mansardei se deschise și Elisaveta apărură în prag. Boev clipi din ochi instinctiv și nu se clinti din loc. Era la fel de bine făcută, cu bărbia ușor împinsă înainte, dar pieptănătura o făcea să pară schimbată față de imaginea pe care o păstrase el în amintire, în suflet. Și totuși era ea.

— Să-ți sting lampa? îi auzi Boev glasul.

— Lasă, și așa n-am să mai dorm. M-am plictisit, ajunse pînă la el o voce de copil care-i strînse inima. Era vocea lui Plamen.

— Nu te ridică din pat. E răcoare.

— Doar pînă la fereastră.

— Mă întorc repede.

— O să-mi cumperi creioane colorate, nu-i așa? continuă glasul copilului.

— N-am să uit.

Boev mai văzu o mînă străduindu-se să curețe gheața din geam și pe Elisaveta dispărînd după colț.

Trăiau fără să-i bănuiască prezența atît de apropiată. Plamen o să-l recunoască? Va înțelege sau nu?

Boev se simțea irezistibil atras de fereastră luminată, de mîna aceea care doar cu cîteva clipe mai devreme conturase un cerc pe geamul înghețat.

Privi în jur, ajunse la poartă, dar în loc să intre în curte, o luă pe trotuar în direcția opusă celei pe care o luase Elisaveta. Între el și fiul său stătea ea. Iar pentru ea, Boev nu mai exista. De aceea și Plamen i se păruse atît de departe și de greu de atins. Boev știa că mama fusese totul pentru băiat și simțea cum i se cuibărește în suflet regretul că ea era ființa iubită, în timp ce el fusese uitat. Însă copiii sînt copii. Ei n-au nici o vină.

Cerul era senin și străveziu ca fața unui lac. Scăldate în ploaie, casele și străzile păreau înălțate din adâncurile mării. Dornici de vreme frumoasă, oamenii invadaseră străzile ca într-o zi de sărbătoare și fără grabă se străduiau să profite cât mai mult de razele soarelui de martie strălucitor, să simtă adierea primăverii care își anunța sosirea.

Numai la comandamentul flotei, larma dimineții se stinsese. Ofițerul de serviciu scria ceva în încăperea punctului de control, doi marinari străjuiau ușa sălii de ședințe pe care unii o denumiseră „clubul ofițeresc pentru directive organizatorice și reparații psihice“.

Și astăzi — adunare. Începuse de la prima oră de program, iar acum, deși trecuse de zece și jumătate, încă nu se dăduse pauză și nici nu ieșise nimeni din sală să spună despre ce era vorba. Din când în când mai răzbăteau frânturi de fraze înflăcărâte, dar nu puteai înțelege nimic.

Marinarii stăteau tăcuți în hol, ca și cum păstrau liniștea special, ca să afle ce se petrece înăuntru. Brusc se iscă gălăgie, ușa se dădu la perete și ofițerii, unul după altul, invadară scara, dispărînd răzlețiți în grupuri mici prin cancelarie sau pe stradă.

La urmă ieșiră și Boev și Jelev. Mergeau împreună fără să se privească, fără să schimbe o vorbă. Amîndoi erau cufundați în gînduri, fiecare ignorînd prezența celuilalt.

Aproape tot timpul consfătuirii, contrar obiceiului, Jelev nu ascultase ceea ce se vorbea.

Îl copleșiseră aducerile aminte. Tare ar fi vrut să descopere adevăratul motiv al încordării relațiilor dintre el și Ana.

Pînă seara trecută, nu se certaseră niciodată. El obișnuia să cedeze.

Venea acasă să se odihnească, să se bucure de liniștea și căldura căminului său.

E adevărat că de cele mai multe ori discutau despre lucruri lipsite de însemnătate. O plimbare, o vizită, nu se plîngeau niciodată unul altuia de munca pe care o desfășurau sau de viață.

Iar acum, dintr-o dată, certuri, înrăire, chiar ură.

„Nu, a fost o întîmplare. Sînt zăpăcit de ultimele evenimente și de aceea privesc totul dintr-un unghi nefavorabil. Ana este o femeie minunată. Ce mă făceam fără ea? Dar copilul? Nu îmi umplu ei toată viața? Ce sens ar avea să trăiesc fără ei? Trebuie să mă duc acasă chiar astă-seară. Sînt sigur că mă așteaptă. O să fie și Svetla. Cu ea mă simt întotdeauna mai liniștit. Svetla e a mea, numai a mea și nimeni nu mi-o poate lua. E o neînțelegere. O să mă ierte așa cum am iertat-o și eu de atîtea ori. De fapt nici n-am lovit-o. Am ridicat doar mîna... Maleev, însă, s-a dus...”

Jelev se trezise la realitate abia cînd fusese invitat să dea explicații despre accident și despre moartea marinarului.

S-a ridicat, dar nu s-a dus la pupitru așa cum făcuseră ceilalți! Secretarul consiliului politic încruntase din sprîncene, tușise în semn de nemulțumire, dar păstrîndu-și stăpînirea de sine, repetase întrebările la care solicita explicații.

În ciuda liniştii apăsătoare, Jelev nu răspunsese pe loc. Gîndurile îi zburau la ultima ieşire în larg...

Ploua torenţial. Nava înainta tot mai mult în larg. Obiectivele de învăţămînt erau atinse unul după altul, dar totul i se părea mediocru, insuficient. Repaus — oamenilor şi motoarelor. Îşi amintea perfect cum s-a întîmplat totul. Stătea la puntea de comandă cu ţigara aprinsă, ascultînd atent cîntecul adus de valuri. Cînta maestrul Maleev. Ploaia răpăia pe covertă prelingîndu-se în şuviţe subţiri pe plasele de cules mine şi se scurgea apoi în ritmul muzicii.

Atunci se întîmplase nenorocirea. Glasuri alarmante, semnalul de incendiu... Alergase şi ajunsese printre primii lîngă magaziile de muniţii. Un fum iute îl izbise în faţă. Nu se vedea nimic, şi mintea îi lucra febril.

„Dacă explodează obuzele, se duce nava la fund.“

— Unitatea de salvare! Aspirant Pencev..., dar nici nu terminase ordinul şi maestrul militar de gradul doi Maleev dispăruse în tambuchiul fume-gînd. Se întorsese lovindu-se de marinarul Radev — palid ca un mort — poreclit Poetul navei.

— Automatul s-a descărcat. Nu-mi dau seama cum,... repeta ca şi cum şi-ar fi pierdut minţile. Apoi, cu capul în piept, nu mai scosese nici o vorbă.

Jelev, sufocat de funingine şi fum, stătea lîngă tambuchiul magaziiilor de muniţii şi ordona lăsarea bărcilor la apă, îmbarcarea marinarilor şi îndepărtarea lor de navă pînă la o distanţă unde gradul de pericol era nul.

Pentru prima oară nimeni nu-i executa ordinele. Jelev înţelegea că n-avea dreptul să rişte viaţa în-

tregului echipaj și, cu toate că efortul oamenilor îl bucura, strigă cu o voce aproape neomenească.

— Comandanții bordului de serviciu la mine !
Ordon !

Acestea fuseseră ultimele lui cuvinte. Din tambuchiul magaziiilor de muniții apăru o ladă fumegînd cu obuze. Marinarii o apucară și în cîteva clipe dispăru în adîncul mării.

Cu ultimele eforturi îl tîrîră pe Maleev pe covertă.

— Altceva n-a mai rămas, șopti el abia auzit și se destinse fără vlagă în brațele tovarășilor săi.

La început Jelev nu înțelesese că acesta era sfîrșitul. Se repezise la el, străduindu-se îndelung să-i surprindă privirea, să-i audă glasul.

Din magaziiile de muniții răbufniră ultimii vălătuci de fum și el tot mai ținea în brațe corpul marinarului. În ochi i se descifra o mînie neputincioasă. Se ridică și, în loc să dispună ridicarea trupului lui Maleev, strigă :

— Cu toată viteza înainte... ! ca și cum acesta ar fi fost îndemnul pentru întoarcerea vieții în corpul mort al marinarului.

Fața i se albise, iar mîna căuta febril un sprijin în speteaza scaunului din față.

Nimeni dintre cei care luaseră cuvîntul nu cunoștea adevărul, dar trăgeau concluzii, generalizau. Se sprijineau unii pe alții ca niște adevărați prieteni și fascinați de cuvinte subliniau gravitatea accidentului, uitau obiectul discuțiilor și se pierdeau în amănunte și argumente.

Boev asculta și, cine știe de ce, scena îi evoca lui Jelev ancheta celor doi colonei în urmă cu zece ani.

„N-am fost și eu la fel? De ce uită oamenii unii de alții? Nu cumva nu există adevărată tovărășie sau prietenie? Ce-i face să vadă doar accidentul, ignorînd cu desăvîrșire omul?”

Lipsa de suflet a semenilor nu e mai dureroasă decît necazul prin care trec. E groaznic să fii singur și toți în jur să nu încerce decît să te umilească pentru ca apoi să-ți dea mai ușor lovitura capitală. Și, fără voie, Jelev îl privi pe Boev. Dacă el, cel puțin, ar fi fost alături de mine...”

În clipa aceea simțea nevoia să fie ajutat. Ar fi dat orice numai să știe că se poate bizui pe sprijinul lui Boev. Un singur cuvînt era suficient ca să fie iarăși stăpîn pe sine, să prindă puteri, să se poată împotrivi, însă Boev tăcea, nu-i arunca nici măcar o privire. Cu capul plecat, ascuns în spatele ofițerului din față, mîzgăli la repezeală două foi din carnetul său și le trimise din mînă în mînă secretarului consiliului politic. Jelev se dojeni pentru iluziile pe care și le făcuse. I se păru că vede pe fața lui Boev înflorind un surîs răutăcios. La ce se putea aștepta din partea lui?

„N-a ezitat să mă lovească!” gîndi febril și își înălță capul. Toți cei prezenți în sală se întoarseră spre el.

— Am spus instructorului tot ce am avut de spus. Nu mai am nimic de adăugat, rosti el.

— Dumneata te afli aici în fața activului de partid care vrea să te asculte.

— Nu sînt în stare să adaug nimic. Ați citit declarațiile mele. Cred că și organele de cercetare sînt pântinice.

— Așadar, refuzi să răspunzi?

— Refuz să reiau de o mie de ori unul și același lucru. Dacă cineva încearcă o satisfacție obligându-mă să repet la nesfârșit întâmplarea, regret, dar nu i-o pot oferi.

La ieșirea din sală, secretarul consiliului politic îl opri pe Boev și-i spuse :

— Mîine, la zece, vino la comandament. Deocamdată sînt chemat la comandant. Și trecu mai departe.

Boev nu observă privirea încărcată de ură a lui Jelev, care se gîndea la însemnările trimise din mînă în mînă secretarului consiliului politic și la faptul că Boev nu manifestase nici cea mai vagă dorință de a le comunica în fața întregului activ. El nu putea vorbi, nu avea dreptul, după o singură zi de serviciu, să generalizeze, să ofere soluții.

Boev scrisese despre moralul echipajului, despre suferința lui Maleev și a celorlalți marinari, despre soarta comandantului. Discutase cu foarte puțini, dar nu era greu să-ți dai seama ce gîndește majoritatea. Moralul echipajului era deosebit, ceea ce-l tulbură și-l făcu să scrie ce credea fără să țină seama că se referea și la persoana lui Jelev.

Iar acum Jelev fusese invitat la o discuție. Ce folos ?

Îl ajunse pe Jelev din urmă la ieșirea din comandament. Amîndoi porniră spre chei. Nu se grăbeau, mergeau în tăcere. Aveau multe să-și spună, dar nu se pricepeau să înceapă.

— Te-a găsit Nikolai ? îl întrebă Boev după o lungă tăcere. Vrea să-ți ușureze situația. O să consemneze în certificat că marinarul avea inima şu-

bredă, deși nu chiar așa stau lucrurile. Ai accepta un astfel de serviciu ?

Jelev se opri deodată privind-l scrutător.

— Depinde de la cine vine !

— Nu e mai corect să fie recunoscut adevărul de la început, oricît ar fi de dureros ?

— Hm, adevărat..., izbucni Jelev într-un rîs răutacios. Fiecare poartă în el cîte un adevăr. Dar ce să-ți mai explic ? L-ai auzit și tu. Nu-ți ajunge ?

— Aici e vorba de viața unui om. Dacă mai există în tine un sîmbure de demnitate, n-ai să accepți un astfel de serviciu. Nikolai te iubește, dar știi că uneori, din prea multă dragoste, pisicile își mănîncă puii.

— Ascultă ! Te rog cît se poate de prietenește, îi tăie vorba Jelev, amintindu-și de însemnările și de replicile schimbate pe coridor cu secretarul consiliului politic, fă ce ai de făcut, dar nu mă plictisi. Lasă-mă să-mi petrec liniștit ultimele zile în flotă. În ceea ce privește parabola cu pisicile, spune-o altora. Noi sîntem marinari. La revedere... ! Își îndesă chipiul peste ochi și porni mai departe...

Tulburat de tonul lui brusc, Boev nu se luă după el. Își încetini pasul și surprinse întîmplător cu privirea un pescăruș balansîndu-se pe o geamandură plutitoare. Voia să se mențină în echilibru, dar geamandura se mișca, sperîndu-l. Pescărușul își lua zborul, descria cîte un cerc deasupra valurilor și iar venea să-și reia jocul.

„N-o fi la fel și cu oamenii ? se gîndea preocupat de dorința de a se elibera de sentimentul neplăcut de apăsare pe care vorbele lui Jelev i-l declanșase. Te zbați să pășești pe pămînt viguros, fără salturi

acrobatică, te deplasezi, zbori, alergi mereu în căutarea unui sprijin, o punte de granit care să-ți asigure liniștea pe viață. Deseori crezi că ai dat în sfârșit de un teren solid, ca să descoperi, puțin după aceea, că de fapt nu e decît o piatră siărîmicioasă, lesne spulberată și de apă, și de vînt, și de soare, și chiar de vorbele oamenilor... Să fie totul vremelnice pe lume ? De ce să ne gîndim numai la veșnicie, luptîndu-ne pe viață și pe moarte, umilindu-ne unii pe alții, pentru ca apoi, după ani și ani, cînd ne întoarcem, să ne trezim la capătul puterilor, cu sufletul copleșit de amărăciune“.

Sirena unui vapor, care pornea în larg, îl făcu să se trezească la realitate. Se strădui atunci să nu se mai gîndească la trecut, la ziua de ieri. Încercă să-i găsească o justificare lui Jelev, liniștindu-se și pe sine. Avea el dreptul să scormonească rănilor uitînd de părțile sănătoase ?

— Mi-e dor de mare, de mare — încercă să-și abată gîndurile în altă parte și privi din nou spre geamandură.

Pescărușul plecase, iar geamandura se legăna în mijlocul valurilor ademenind alți pescăruși cu fața ei lucioasă.

15

Orbit de razele strecurate prin fereastră, Stancev își miji ochii. Își șterse mîinile cu prosopul încet, cu gesturi profesionale. Îl examinează pe Pla-

men gîndindu-se la Boev și Elisaveta. Parcă ieri se petrecuse totul.

Se cunoscuseră la un spectacol la Casa Flotei Naționale, apoi nunta, obișnuitele petreceri de sim-bătă seara, se născuse Plamen, pe urmă...

Tot ce a urmat fusese atît de neprevăzut și inex-plicabil, încît nu știa cum ar fi rezistat el în locul lor. Ca și cum ar fi avut și el o vină în multe din întîmplările de atunci, îi venea greu să discute despre ele cu Boev sau cu Elisaveta.

Venise la ea acasă să vadă copilul, să vorbească despre boală, dorea să-i anunțe și întoarcerea lui...

Mîinile i se uscaseră de mult și el continua să se șteargă încercînd în același timp să pună ordine în gîndurile care-l frămîntau.

Elisaveta stătea în fața lui tăcută, parcă mai mă-runtă. În mintea lui stăruia imaginea unei făpturi pline de contradicții și tocmai de aceea se simțea atît de contrariat.

Întinzîndu-i șervetul, Stancev îi întîlni fără voie ochii covîrșiți de tristețe.

— Trebuie transportat la spital ?

Nu răspunse imediat.

— Dacă are pneumonie, spune-mi. Nu sînt locuri, dar directorul a aprobat să se introducă paturi suplimentare.

— Copilul poate rămîne acasă. O răceală ceva mai severă, dar o să-i treacă.

Pe chipul ei fremătă un zîmbet amar.

Tocmai se pregătea să-i mulțumească pentru con-sultație, cînd soneria o făcu să tresară.

Strîngîndu-și capotul la piept, ieși pe coridor, de unde se auzi o convorbire pe șoptite.

— Te-am căutat la serviciu. În ultimul timp mă eviți, însă astă-seară nu te las. Ne adunăm la „Moară“, rostea o voce joasă și autoritară de bărbat.

— Copilul e bolnav, răspunse slab Elisaveta.

— Nu-mi pasă ! Ai să vii. Lasă-l la aia, cum îi spune, baba chioara. Vreau să fim împreună astă-seară.

— Nu trebuie, zise abia auzit Elisaveta.

— Ți-am spus. Astă-seară nu te las.

Stancev nu se mai putu reține. Deschise ușa și sub lumina slabă a lămpii din coridor văzu un bărbat între două vîrste, îmbrăcat îngrijit, dar beat, cu o privire insolentă.

Amîndoi stăteau față în față, îndîrjiți, studiindu-se.

Stancev avea impresia că vorbele necunoscutului îl murdăreau și pe el și era gata să-și apere cinstea prin toate mijloacele.

Înțelegînd ce-ar putea urma, Elisaveta îl apucă de mîină, șoptindu-i :

— Nikolai, lasă-l ! Nikolai !

— Clar, interveni musafirul. Altul mi-a luat-o înainte. Stricato !

— Afară ! țipă Stancev și-l lovi.

Cînd ajunse în prag, musafirul nepoftit fugea în stradă, uitînd de Elisaveta și de prietenii care-l aștepau la „Moară“.

În colțul coridorului, Elisaveta plîngea înăbușit. Încurcat, se apropie de ea. Fără să știe ce să-i spună îi șterse lacrimile și o mîngîie.

— Liniștește-te ! Se aranjează toate.

— Vreau să se facă băiatul bine. Altceva nu-mi doresc.

— Eli, trebuie să mai vorbim. Au trecut mulți ani de atunci..., reluă Stancev încurcat.

Elisaveta îl opri :

— Lasă ! Știu ce vrei să-mi spui. S-a întors, dar sîntem ca și morți unul pentru celălalt. Nu trăiesc decît pentru Plamen. Îți mulțumesc pentru tot ce-ai făcut pentru mine.

Intră în dormitor.

Rămas singur, Stancev își îmbracă mantaua și, fără s-o mai încheie, ieși în stradă. Simțea o durere chinuitoare sfîșiindu-i pieptul. Îl silea să uite de sine, să se gîndească la ceilalți.

Soarele coborîse dincolo de culme și deasupra orașului sufla un vînt rece, pătrunzător. Înghețaseră băltoacele și trotuarele.

„Am să-i vorbesc, trebuie neapărat..., se convingea de unul singur. Anii îi schimbă pe oameni. Cine nu greșește ?“

Stancev își privi ceasul și grăbi pașii. Cînd se apropie de locuința scundă a tușei Nikolița, îi încetini. Ana îi spusese că are nevoie de el și pornise spre ea fără să mediteze asupra consecințelor.

De un an chipul Anei îl urmărea zi și noapte. Orbecăia într-un fel de labirint și cu cît pătrundea mai adînc, cu atît se încurca mai tare.

Oprindu-se la colțul unui bloc, privi în jur ca un tâlhar. Sări peste cîteva straturi de flori și se pomeni pe trepte. Ușa se deschise și pătrunse înăuntru neobservat.

Palid, cu inima tremurînd, abia reuși să întrebe :

— Am întîrziat mult ?

— Asta nu e lucrul cel mai important, șopti Ana luîndu-i mantaua de pe umeri, de vreme ce ai venit

și sîntem singuri. Se ghemui la pieptul lui, acope-
rindu-i fața cu sărutări.

Stancev se pierdu în fața manifestării ei nă-
valnice. O îmbrățișă și începu și el să o sărute.
Voia să uite de lumea din jur, dar în locul Anei
vedea întruna chipul plîns al Elisavetei, copilul
bolnav, necunoscutul beat. Se străduia să-i rapor-
teze la ei amîndoi, dar era neajutorat, subjugat de
forța Anei, de uitarea ei de sine.

Îmbrățișînd-o, îi întîlni privirea. Nu aceștia erau
ochii ei. Pupilele mărite ca și cum ar fi trecut prin-
tr-un moment de mare teamă, cearcănele întune-
cate — cercuri necunoscute pe fața ei palidă și
delicată.

— Plec în seara asta, rosti ea arborînd un ton
serios.

— În seara asta ?

— Nu pot să mai rămîn aici, continuă ea agitată.
Nikolai, ai încredere în mine ?

— Ce întrebare e asta ?

— Nu trebuie să ai încredere în mine.

— Ana, ce s-a întîmplat ?

— Nimic deosebit. Am împărțit vina pe din două.

— Spune odată. Nu mă mai chinui.

— E trist cînd omul înțelege singur un adevăr.

Gîndindu-se că poate Ana a aflat de situația grea
prin care trecea, Jelev își făcu reproșuri pentru
tăcerea sa de pînă atunci. Dorise s-o scutească de
emoții inutile înainte de clarificarea situației.

— Tu n-ai nici o vină.

— Am fost oarbă.

— Nu se spun chiar toate lucrurile.

— Dar nici nu se dăruiește totul.

— Înțeleg, sînt vinovat.

— Asta nu e suficient. Tu m-ai îndemnat să am încredere în mine, iar eu ca o proastă...

— Ana...

— Jocul ăsta nu poate continua la nesfârșit. A fost de-ajuns un singur moment ca să înțeleg ce reprezintă eu de fapt. Nu-mi rămîne altă soluție decît să restitui ce mi-am însușit pe nedrept. Tu mi-ai dat tot : gînduri, cercetări, iar acum, cînd știu bine că sînt un nimic, trebuie să plec la Sofia.

— Dar asta e nebunie curată ! interveni Stancev. Vino-ți în fire, Ana !

În brațele lui, cu privirea în pămînt, murmură abia auzit :

— Nici acum nu-i prea tîrziu. Te-am chemat să-ți spun hotărîrea mea. Am să declar în fața Consiliului academic că cercetările îți aparțin și că eu doar te-am ajutat. Nu obiecta ! Mi-ești foarte drag și știu ce am de făcut. N-am pe nimeni afară de tine și nici n-o să am vreodată. Crede-mă !

Se lăsă copleșit de emoție, își simțea mintea cețoasă. Nu făcea decît s-o mîngîie, repetînd întruna :

— Ana, Ana, la ce bun toate astea ? N-ai înțeles pînă acum că tu și cu mine sîntem una și aceeași ființă, un întreg perfect ? Ana, scumpa mea, șterge-ți lacrimile și zîmbește așa cum numai tu știi să zîmbești. Te iubesc, Ana...

Vorbea fără șir, uitînd de marinarul mort, de Jelev, de Elisaveta și Boev... În clipa aceea nu mai exista nimeni pentru el în afară de Ana.

— Fericirea mea,... bucuria mea...

Trezită parcă din somn, Ana i se ghemui și mai tare în brațe și începu să-l sărute pătimaș. Apoi, îndepărtîndu-l de lîngă ea, îi spuse :

— Poți să te duci. E timpul...

Stancev plecă amețit, derutat. Porni pe aleile grădinii. Nu vedea nici oamenii din jur, nici siluetele copacilor, nici blocurile noi. Când auzi pe cineva strigându-i numele, se opri mirat și privi în jur. Înaintea lui se afla Boev.

— Încotro prin părțile astea? Mă cauți? întrebă el, luându-l de braț și făcând cale întoarsă.

— Da de unde, am fost la un bolnav, răspunse Stancev fără să știe că Boev îl văzuse la ieșire și-l așteptase special la colțul blocului. Unde locuiești? îl întrebă deodată.

— La vechea mea gazdă. Tușa Nikolița m-a primit și fără hotărîre judecătorească, încercă să glumească Boev, însă tăcu, observînd-o pe femeia care tocmai ieșise din casă și mergea grăbită pe aleea din față.

Șovăi, însă asemănarea era izbitoare și întrebă:

— N-a fost Ana?

— Ba da, de bună seamă a căutat-o pe maică-sa, răspunse Stancev, însă simți cum îi urcă fierbințeala în obraji, cum cade singur în cursă.

Ajunseră la palier. Boev apăsă clanța. Ușa era încuiată. Abia acum realizează că Stancev și Ana fuseseră singuri în casă, dar se dojeni pentru gîndul său urît. Privind fața ovală a lui Stancev brăzdată pe alocuri de riduri, se gîndi că-l cunoaște bine, că numai în el se putea bizui în momente de cumpănă. Și totuși...

„Poate sînt incapabil să accept viața așa cum este de fapt? Să mă fi prostit eu pînă într-atît în acești ani încît să nu-l mai pot înțelege pe cel mai apropiat prieten? Unde s-au dus optimismul și în-

crederea în oameni ? Abia au trecut cîteva zile și simt că mă înăbuș în propria mea neputință.“

Intră în odaia întunecoasă cu sentimentul că e singur, că va rămîne astfel pentru totdeauna.

Pipăi comutatorul cu degete tremurătoare, îl ră-suci și rămase așa lîngă perete, clipind din ochi, palid și tulburat.

Stancev stătea în mijlocul camerei — un condamnat în așteptarea execuției. Pornind de la ideea că Boev înțelesese totul, se gîndea numai la Ana. N-ar fi suportat să-i murdărească numele, să o implice în povești care să-i șubrezească autoritatea de mamă.

Nu știa dacă să înceapă direct sau să mai aștepte. Starea lui Boev îi atrase atenția. Se lăsase să cadă lipsit de puteri pe scaunul cel mai apropiat.

Stancev se apropie în tăcere, îi luă mîna, pipăindu-i pulsul.

— Lasă, trece.

— Mergem direct la spital.

Boev zîmbi sceptic. În loc să fie de acord sau să se opună sfatului lui Stancev, începu cu o voce egală :

— Dimo pleacă. O să fie scos din funcție, judecat, va urma probabil închisoarea.

— S-a hotărît ?

— Crezi că e drept ?

— E dreptul lor.

— Îți pare bine ?

— Mie ? E ridicol ! Am uitat să mă bucur ! E trist și pentru el și pentru — flăcăul acela !

— Ai devenit aspru, izbucni Stancev, însă cuvintele lui nu avură nici un efect. Instinctul me-

dical îi spuse că Boev suferea de o profundă depri-
mare psihică.

— În certificatul de deces să scrii adevărul despre marinar, se sufoca Boev. Nu se poate altfel. Bagă de seamă : dacă nu orice greșeală constituie o infracțiune, în schimb, nu orice infracțiune poate trece drept greșeală.

— Profiți cu ușurință de situație ca să te răzbuni.

— Nu oferi iluzii unui om când nu ești în stare să-l ajuți cu adevărat, zise Boev ducându-și batista la gură.

Îi venea să vomite. Un spasm brutal, pînă atunci neîncercat, îi crispa trupul și ar fi strigat de durere, dar pentru ca Stancev să nu înțeleagă adevărul, își apăsa cu disperare batista la gură.

Doctorul tăcea surprins de logica lui implacabilă. Pe de o parte îi accepta cuvintele ca pe un adevăr incontestabil, dar pe de altă parte se gîndea la Jelev și la Ana, iar pentru Ana ar fi făcut orice. Se întoarse gata să argumenteze, dar întîlni privirea mîhnită a lui Boev și renunță la intențiile sale.

— Am fost azi la Elisaveta, rosti ca pentru sine Stancev.

La început Boev nu înțelese bine, apoi tresări brusc și-și ridică privirea, fixîndu-l.

— Plamen e bolnav. O răceală puternică. Era speriată...

— Avea trei ani când am fost ridicat.

— Acum e bărbat.

— Creștea înalt încă de mic, continuă Boev.

— Îți simte lipsa.

— Mai bine așa. Ar fi fost și mai nefericit fără mamă, își aminti el de dimineața precedentă. Pentru el poate nici nu mai există.

— Greșești. Elisaveta s-a schimbat, încercă Stancev să conducă discuția pe făgașul dorit.

Fu surprins de răceala privirilor lui Boev. Fața lui pălise, era aproape de nerecunoscut. Se apropie de Stancev și-i șopti abia auzit :

— Toți ne schimbăm, dar trădarea nu se uită niciodată. Lui Dimo și oricui altcuiva i-aș fi trecut cu vederea, ei însă niciodată.

— Gîndește-te, băiatul trăiește cu speranța. Singur n-ai să poți rezista.

— Așa judecă cei din afară ? întrebă Boev. E ușor să stabilești diagnosticul, să dai sfaturi, fără să pătrunzi cît de puțin cu privirea în sufletul omului. Tu, acum, zbori. Femeia ! Ce puțin trebuie să ne ofere ca să fim fericiți.

Stancev tăcu. Vorbele lui Boev îl sileau să se gîndească la situația lui, să hotărască o dată pentru totdeauna pe cine apără și împotriva cui. Dar pentru că orice durere îl impresiona, și pentru că toți îi erau dragi, ezita, străduindu-se să faciliteze o împăcare, să întoarcă timpul la zilele cînd erau lipsiți de griji și încrezători unul în celălalt. Toate se complicasera...

— În privința Anei, ai grijă ! adăugă cu glas surd Boev.

Stancev îl privi surprins. Ar fi fost în stare să vorbească despre orice, numai despre Ana...

— Dimo are nevoie de ea, în momentul de față. Orice s-ar întîmpla, e soția lui.

— Ești bolnav de-a binelea, trecu la ofensivă, brusc, Stancev.

— Acum sînt sănătos pe deplin. Nu te încurca. Femei, pe lume, cîte vrei. Nu surpa ce a creat altul,

s-ar putea să-ți pierzi vederile și e tare greu fără ele.

— Eu o respect pe 'Ana și nu-mi poate interzice nimeni...

— Ceva mai înainte îl respectai și pe Dimo. Erai gata să te arunci în foc pentru el.

— Și o să mă arunc.

— Luîndu-i nevasta.

— Ascultă, tu te-ai întors să te amesteci și unde se cuvinte și unde nu?

— M-am întors pentru că am supraviețuit. Dar nu te aprinde. Ca să înțelegi adevăratele proporții ale lașității, trebuie s-o încerci pe proprii tăi umeri.

— Ești egoist.

— Tot ce se poate. Dar niciodată nu aș fi clătinat familia unui prieten.

— Învinuiești fără să dispui de certitudini.

— Ce alte certitudini îmi mai trebuie în cazul tău? Ești străveziu ca apa unui lac. Înfrînge-ți sentimentele ca să supraviețuiască omul din tine. Nu te afunda mai adînc pentru că e cumplit să pună stăpînire pustiul pe sufletul tău.

— Ce prooroc...

— Îți spun doar adevărul.

— Mai bine păstrează-l pentru tine. Cît m-am bucurat revăzîndu-te, pentru ca acum să-mi pară rău că ne-am cunoscut. Ești făcut să rănești, nu ești în stare de dragoste.

— Să taci! șuieră cu ultimele resurse Boev și se încleștă de tăblia patului.

— N-ai suflet, asta e.

Stancev ieși fără să-și ia rămas bun, fără să mai închidă ușa în urma lui.

Un nou val de convulsii îi strînseră pieptul și Boev se îndoi pe scaun ca pentru a evita o lovitură.

Tusea îl îneca și nu mai era în stare să vadă sau să audă ce se întîmpla în jur. Se tîrî pînă la pat și se întinse așa cum era, îmbrăcat. Prin ușa deschisă un strop de lumină sfîșia întunericul. Vîntul și frigul pătrundeau în odaie.

Înghețată, tușa Nikolița se opri mirată în fața ușii deschise. O amăgise soarele de peste zi și se dusesse pînă la vie. Era însă o zi ca oricare alta. Pînă să facă ceva, o surprinsese amurgul printre straturi și o pusese pe fugă înapoi, la oraș.

Nu dorea decît să-și dezmoștească picioarele, să bea un pahar cu ceai fierbinte și să se întindă în pat, lîngă sobă. De cum intră îl văzu pe Boev în pat, pe jumătate înfășurat, cu picioarele atîrnînd la pămînt. Scăpă poșeta pe podea și se opri speriată lîngă el.

— Petio, băiatule, șopti ea, descălțîndu-l.

El îi auzea glasul, dar nu putea scoate nici o vorbă, nu reușea nici să-și ridice pleoapele. Nikolița alergă afară și începu să strige alarmată :

— Vanko, Vanko, vino repede, repede...

Abia cînd băiatul vecinilor se opri cu răsufierea tăiată în fața ei, continuă :

— Fugi la mătușa Ana. Să vină repede. Avem un om bolnav în casă.

Cînd se întoarse la patul lui Boev, el era culcat pe spate cu privirile fixate în tavan.

— Am trimis după doctor, se mai destinse ea văzîndu-l că-și revenise. E din cauza timpului. Amăgește omul și pe urmă îl doboară la pat.

Boev îi luă mîna uscată în palme și o mîngîie încet. Gestul lui o emoționează. Fără să vrea își aminti

de ziua în care Boev o adusese acasă pe Elisaveta de la maternitate. El ținea în brațe copilul înfășat în scutecele albe, iar ea, sprijinindu-se de brațul lui, strîngea la piept un buchet mare de flori. Deși nu era decît gazda lor, se bucura de fericirea chirașilor ca de propria ei fericire. Îi iubea ca pe copiii ei.

Acum, însă, avea dinainte un om doborît care nici nu pomenea de viața lui. Se strecura printre ceilalți ca o umbră cu părul albit și rar.

— Plamen e bolnav, repetă stins cuvintele lui Stancev și tușa Nikolița tresări. Du-te să-l vezi! Nu spune cine te-a trimis. Vreau să știu dacă se simte mai bine. Mi-ar plăcea să-l văd, își duse Boev gîndul pînă la capăt, întorcîndu-se cu fața spre perete.

16

Căpitanul de rangul doi Jelev ieși din sala mașinilor și, ajungînd la marginea prorei, înțelese că mai departe stăpînea marea.

Se înnopta și el nu făcuse încă nimic deosebit la bordul navei. Cu cîteva zile în urmă nici nu știa cînd trecea timpul, cînd se lăsa seara. Abia reușea să prindă ultima vedetă. Era atît de absorbit de activitatea lui de fiecare zi, încît uita orașul, chiar familia.

Așezat lîngă luminatorul deschis, visa călătorii lungi, care ascut voința marinarilor, țărături străine.

Iar acum trecea din cazarmă în cazarmă, dintr-o secție în alta, schimba câte o vorbă, dar se simțea deprimat, îi lipseau aerul și cerul liber.

Îl apăsa liniștea de pe navă. Oriunde intra, toți tăceau brusc. Unii chiar îl evitau sau, dacă-i răspundeau la întrebări, se grăbeau să se depărteze, să nu rămână prea mult în preajma lui. Nu era în stare să aprecieze dacă îl compătimeau sau dacă purtarea lor trăda disprețul, dar înțelegea cât se poate de bine că nu va rezista mult în condițiile astea. Totuși pe navă se simțea mai sigur de sine. Odată ce pășea pe punte, se detașa de lumea înconjurătoare, se gândea la alte lucruri, mai mari. Poate că asta îi dădea nota aceea de severitate și sentimentul de forță deși de data asta ceva nu mai mergea cum trebuie. Se sprijini, nesigur, pe puntea de comandă.

Se temea de el sau pentru el? Nu o dată dăduse piept cu moartea fără să manifeste nici cea mai vagă urmă de teamă, iar acum...

Dacă era vorba de răspunderea sa pentru moartea lui Maleev, nicidecum nu și-ar fi contestat partea de vină, dar lucrurile erau mai complicate, ceva îl silea să se autoanalizeze, să fugă de oameni, să pună la îndoială sinceritatea lor.

Sosirea lui Boev îl încurcase mai mult decât orice altceva. Nicidecum nu-și imaginase că se vor întâlni din nou, față în față, la bordul aceleiași nave, la distanță de două cabine.

Jelev ar fi răspuns cu nepăsare dacă l-ar fi frământat numai teama de a fi demascată.

Un sentiment cu totul nou, chinuitor pusese stăpânire pe sufletul lui.

„Nu împrășcați cu noroi un om pe care nimeni nu-l cunoaște mai bine ca voi. De la prietenii lui doare mai mult“, își reaminti el vorbele rostite de tușa Nikolița când venea vorba despre Boev.

Recunoscuse de la prima lor întâlnire acea durere adâncă lucindu-i în ochi. Și mai știa că n-avea să dispară niciodată.

„Cu ce îi putem reda încrederea? Cu nimic. Și atunci?... Decît să ne jucăm cu vorbe goale, mai bine se retrage unul din noi. El s-a întors. Acum e rîndul meu să plec. Voi face în așa fel încît plecarea mea să nu fie însoțită de văicăreli și rugăminți.“

Se opri în fața careului. Își aminti că Boev îl invitase în dimineața aceea la consfătuirea activului de comsomol. Intrase la el, îi explicase problemele de care urma să se ocupe consfătuirea și-l invitase, da, îl invitase. Din cauza asta era și mai stingherit.

„Vrea să-mi arate că a uitat totul. O fi sincer?“

De la careu se auzi gălăgie. Consfătuirea se terminase. Venise tîrziu.

Ca să nu fie surprins la ușă, se îndreptă grăbit spre ultima cazarmă a echipajului în care nu intrase încă în ziua aceea. Din nou îl întîmpină aceeași liniște, obișnuită doar la orele tîrzii de noapte. Marinarii se prezentară la apelul de seară. Rămăsese unul singur culcat în hamac, îmbrăcat, cu fața întoarsă spre bord.

Durerea acumulată pînă atunci se dezlănțui.

— Drepti! ordonă simțind cum renaște în el vechiul Jelev și marinarul sări surprins. Pentru nerespectarea ordinii interioare trei zile și trei nopți de arest.

Cu toate că ordinul sunase categoric, marinarul nici nu tresări. Rămase impasibil de parcă n-ar fi fost vorba despre el. Indiferența aceea vizibilă era mai crîncenă decît orice protest.

Jelev nu se simți în stare să mai adauge ceva. Se sufoca în propria lui neputință. Părăsi cazarma și, fără să-și dea seama, se apropie de prora punții superioare oprindu-se lîngă lanțul ancorei. Vedea dinainte ochii inexpressivi ai marinarului care parcă spuneau : „Cu asta tot nu se rezolvă nimic. Nu vă invidiez“.

De fapt ce-a vrut de la el ? Să-și descarce nervii sau să restabilească ordinea pe nava sa, pe nava de care încă răspunde ? Care dintre porniri era mai puternică ? Și ce îl făcea să-și uite propria condiție ? Teama sau datoria ?

De la bordul punții interioare se auzi o comandă și Jelev se întoarse. Încovoiat, cu chipiul apăsător pe ochi, Boev trecea pe scara de ieșire. Pleca, se ducea în oraș, iar el ?

Urmărindu-i silueta îndepărtîndu-se, Jelev nu-l recunoscuse pe marinarul pedepsit care se oprise în fața lui.

— Tovarășe căpitan de rangul doi, în seara asta sînt de serviciu. Să trec la arest începînd din acest moment sau de mîine ? întrebă el ocolindu-i privirea și fixînd cu ochii marea furtunoasă.

Jelev îi contemplă atent fața palidă, degetele mîinilor tremurînd ușor, ca și cum nu reușea să-și aducă aminte de el sau de sensul întrebării.

— Ești obosit ?

— Deloc.

— Atunci de ce ești așa de palid ?

— Nu pot să dorm. Ieri noapte am vegheat mortul și de atunci mi-a pierit somnul. Să plec acum, tovarășe căpitan de rangul doi, sau după serviciu? repetă el întrebarea.

— Nici acum, nici după serviciu, roști după o pauză Jelev și scoase o țigară. Du-te în cazarmă și încearcă să dormi. Și ține bine minte: înainte de toate ești marinar.

— La ordin. Am să încerc să dorm, roști marinarul încet, străduindu-se să întâlnească privirile comandantului, însă Jelev trase adânc din țigară și se grăbi spre cabina sa.

17

În grădinița săptămînală de copii era mult zgomot. După cină, copiii se jucau în grupuri. Numai Svetla stătea în colțul ei, strîngînd la piept o păpușică îmbrăcată în roz și tăcea. Nici în seara aceea nu venise nimeni s-o vadă. Inima ei de copil se strînsese gata să tresalte de bucurie dacă ar fi auzit glasul mamei, gata să izbucnească în plîns la cea mai mică observație.

Preocupați de joacă, ceilalți copii nu-i remarcaseră lipsa.

Svetla așeză păpușa pe pat, se ridică pe marginea ferestrei și contemplă strada, plină de lume și mașini. Mama ei venea întotdeauna dinspre biserică, se oprea puțin la intrarea în clădire să-și aranjeze părul sau haina, dar acum pălăria ei cocheta nu apărea din nici o direcție. Bărbați și femei treceau

prin fața porții de fier fără să se oprească. Pe aleea grădiniței era liniște și pustiu.

Deodată Svetla observă pe trotuarul din față un ofițer de marină care aștepta să treacă o mașină pentru a putea traversa strada. Inima i se opri de emoție. Își lipi nasul de geam și așteptă nerăbdătoare. Ofițerul mai privi o dată în jur, la stînga și la dreapta, traversă strada și intră în curtea căminului.

— Tăticule ! strigă Svetla bucuroasă și năvăli afară pe ușă printre copiii surprinși. Uitase să-și pună papucii și fugea în ciorapi. Observîndu-l pe tatăl ei pe scări nu-l mai așteptă să ajungă pînă la ea, sări cele cîteva trepte care-i despărteau și, aruncîndu-se în brațele lui, îl copleși cu îmbrățișările și sărutările ei.

Jelev o strînse în brațe, străduindu-se să-și mascheze bucuria întîlnirii. Voia să se comporte ca de obicei : duios și reținut.

— Svetla, de ce ești desculță ? strigă educatoarea în urma ei. Văzînd fața emoționată a lui Jelev tăcu, regretînd că-i făcuse observație în prezența tatălui.

— Aș vrea s-o iau acasă astă-seară, spuse Jelev fără să-i mai asculte scuzele.

— Dar tovarășe Jelev...

— Știu că regulamentul nu permite. Însă mîine plec și...

Educatoarea nu mai obiectă. O luă pe Svetla s-o pregătească de drum. Copilul se grăbea. Ba își băga amîndouă picioarele într-un crac al pantalonului, ba își punea jacheta și chiloțelul pe dos. Nu se uita la haine și n-auzea recomandările educatoarei,

preocupată să-i facă semne tatălui ei, zîmbindu-i fericită.

În cele din urmă, ieșiră în stradă. Svetla alerga înainte, învîrtindu-se în jurul copacilor, strigînd cît putea de tare :

— Știam că vii. Mi-a spus o păsărică. M-am uitat pe fereastră și te-am văzut. Mergem la mama ? întrebă deodată.

— La mama !

— Nu-i la lucru ? Toată săptămîna m-a lăsat la cămin.

— E acasă. Ne așteaptă.

Jelev o luă de mîină închipuindu-și în același timp felul în care îi va întîmpina Ana, cum vor petrece seara ca de atîtea ori pînă atunci.

„Cînd e copilul cu noi, totul se uită, totul se iartă“, gîndea plin de speranțe. Svetla se smuci din mîna lui și se opri în fața vitrinei luminate a unui magazin cu jucării.

Jelev se apropie de ea, dar oricît se strădui s-o convingă că e tîrziu și că magazinul s-a închis, ea continuă să bată cu degetele în geam, arătîndu-i :

— Vreau păpușa asta. Și asta și asta.

— Bine o să ți le cumpăr.

— Toate jucăriile ? bătut ea din palme.

— Toate.

— Tot magazinul ?

— Tot, șopti el strîngînd-o la piept,

Svetla îl lovea în joacă pe umeri, repetînd întruna :

— Toate, tot magazinul, și își rezemă capul de pieptul lui.

O mașină trecu în goană pe lîngă ei și-i stropi cu zăpadă murdară.

Ajunseseră în fața casei. Jelev se opri la intrarea blocului, privi strada tăcută. Cu greu își reținu oftatul.

— Numai de-ar fi acasă. Azi a lucrat pînă la prînz.

Un albatros întîrziat bătu din aripi deasupra capetelor lor, țipă și zbură mai departe.

Din cauza reflexelor luminii pereții scărilor străluceau ca oglinda și Jelev avu impresia că se află într-un teatru uriaș unde urma să înceapă spectacolul.

Ce mult i-ar fi plăcut să poată retrăi cel puțin cîteva zile din primii ani de căsnicie alături de Ana, din viața lor liniștită de familie. Atunci ar fi fost poate mai îndrăzneț, ar fi mers contra curentului, pe cînd acum era prea obosit ca să se mai poată gîndi la prezent sau la viitor. Măcar dacă l-ar fi înspăimîntat necunoscutul, dar pînă și teama îl evita ca și cum l-ar fi disprețuit, considerîndu-l nedemn.

În fața apartamentului Jelev îi făcu semn Svetlei să nu facă zgomot și deschise încet ușa. Copilul se repezi în hol, apoi în bucătărie, dar nu găsi pe nimeni. Se opri în ușa dormitorului și privi îndelung patul gol, păpușa singuratică stînd în picioare în pătuțul de copil.

— Nu-i, oftă Svetla și se așeză pe marginea scaunului de parcă se pregătea din nou de drum.

Pe masă se aflau cutiile de bomboane și ciocolatele pe care Jelev le adusese cu o seară în urmă. Îi dădu una, dar Svetla nu-i mulțumi cum obișnuia întotdeauna să facă, nici nu-l sărută, ci o puse pe raft întrebînd :

— Acum ce facem ?

— O să dormim, murmură Jelev și începu încet să se dezbrace. O să dormim, fetița mea. Mîine vine și mămica.

Svetla se ridică în picioare. Îl lăasă s-o dezbrace și s-o schimbe pentru culcare. Apoi se duse la pătuțul ei și începu să-și aranjeze pernele și jucăriile pe scaun.

Jelev nu mai putu rezista. O luă în brațe, o sărută pe obrajii îmbujorați și o culcă în pat lîngă el. Îi întîmpină răcoarea și mirosul de lenjerie proaspăt spălată. Înfășurată ca fluturele de mătase în gogoasă, Svetla nici nu se mișca, iar Jelev măsură fără să vrea cu privirea jumătatea goală a patului din dormitor. Își aminti de primul an cînd îl cumpăraseră. Și atunci jumătatea aceea stătea goală, nefolosită, pentru că pe vremea aceea și un singur pat li se părea prea larg. Nu-și puteau închipi viața unul fără celălalt. Iar acum, care era viața lui? Mîine va sta pe banca de judecată și pe urmă nici el nu știa bine ce avea să se întîmple. Ea își urma traiectoria propriei sale vieți, poate uitase trecutul și acel sentiment care-i făcuse să se creadă o singură ființă, aducîndu-le fericirea.

— Tăticule, vreau să te iau de gît, îl împinse Svetla, strecurîndu-și mîna sub capul lui. Vreau să dorm acasă. Aici îmi place mai mult. Am să fiu cuminte. Te rog, tăticule.

— O să dormi, o să dormi, fetița mea, șopti el încălzindu-i piciorușele reci în palme.

„Și Ana avea întotdeauna picioarele reci“, își aminti el și fără voie simți nevoia prezenței ei alături, dori să-i simtă pielea delicată, sîngele pulsînd, căldura plăcută urcîndu-i pe nesimțite în corp.

Svetla adormi ghemuită în el. Răsufierea ei fierbinte îl gîdila pe gît și se simți deodată uimit de legătura puternică dintre el și făptura aceea micuță. Viața lui căpătă parcă un sens nou, independent de evenimente. Îi sărută mînuța odihnindu-se pe pieptul lui, o mîngîie și închise și el ochii.

18

Se înserase de mult și Matahală tot mai stătea la prora punții superioare cu mătura cu coadă în mînă, frecînd podeaua, în timp ce fluiera o melodie veselă. De cînd se întorseseră din ultima ieșire pe mare, aspirantul Pencev nu-i mai lăsa nici un răgaz să-și poată trage sufletul. Crezuse că știe de glumă, cum știe și să muncească, nu-și închi-puia că ar putea fi invidios. Cînd colo, i se încurcaseră socotelile.

Ideea de a închide apa caldă la baie tocmai cînd se spăla aspirantul nu-i aparținea pe de-a întregul, dar după întîmplarea asta, toate oalele s-au spart în capul lui.

Învinețit de frig și mînios, aspirantul se opri înaintea lui, nu-i spusese nimic, dar Matahală înțeleșese că gluma asta o să-l coste cam scump. Nu știa bine nici acum dacă cineva îl informase pe Pencev că el era autorul glumei sau dacă Pencev singur și-a dat seama că numai el era capabil de asemenea născocire. Cert este însă că de atunci aspirantul nu pierdea nici o ocazie să-l pedepsească,

obligîndu-l de cele mai multe ori să spele podeaua sau chiuveta în timp ce toți ceilalți se odihneau. Rezemat de coada măturoiului, Matahală îmbrățișă cu o privire tristă luminile orașului. Numai cinci sute de metri îl despărteau de țărm, de ulicioarele liniștite, de fetele cu care petrecea întotdeauna așa de plăcut. Mai erau cîteva luni pînă la terminarea stagiului și el avea sentimentul că nu va mai părăsi niciodată nava. Nu știa prea bine dacă pedepsele care se țineau lanț sau dorul de o viață liberă îl îndemnau să comită atîtea năzdrăvănii.

Întîmplarea cu Maleev îl scosese din centrul atenției. Acum, că era singur, se tot gîndea ce-ar mai putea născoci.

Un tînăr marinăr care ieșise la proră și se plimba pe zona spălată cu o țigară în mînă, îi tulbură meditațiile.

— Ei, Iepure, cine ți-a permis să calci pe partea curată? strigă Matahală supărat că iar trebuia să spele.

— Eu... o țigară..., se bîlbîi marinărul surprins de tonul lui sever.

— Spală putina, pînă nu te mîngîi cu peria, țipă și mai furios Matahală.

Deodată se opri cercetîndu-l atent cu privirea:

— O, cetățene, tu erai? surîse el recunoscînd un concetățean în tînărul novice. De ce nu răspunzi? Într-atîta mi s-a acrit, că n-a lipsit mult să te arunc de pe navă. Dă-mi o țigară.

Marinărul îl recunoscuse, zîmbi și oferindu-i pachetul de țigări, continuă să tacă.

Nici Matahală nu se grăbea să reînceapă conversația. Scoase bricheta, cu sirene desenate pe ambele fețe și-o aprinse mîndru.

— E cu gaz ? întrebă marinarul. Ochii îi rămăseseră la brichetă.

— Am primit-o în dar de la o poloneză, făcu cu ochiul Matahală.

— De la o poloneză zici ?

— Nici nu știi ce femeie... ! închise Matahală ochii pe jumătate. Fină, picioare de milioane, un cap...

— Și vă înțelegeați ?

— Ce era de înțeles ? O privire, o ținută de arab pus în fața unei străine și totul merge ca pe roate. Iar eu, prietene, eram împăratul plajei.

Marinarul chicoti, dar înțelegînd că și-ar putea jigni concetățeanul, tăcu.

Matahală nici nu se uită la el. Îi era suficient că avea cu cine să vorbească despre el însuși. Împinse peria într-un colț, scutură cenușa peste bord și continuă :

— Eram salvator. Aveam și barcă proprie. Ziua la lucru, seara prin restaurante și noaptea în barcă. Dînsa, cu banii. Mă purtam ca un baron. Voia să ne căsătorim, să mă ia în Polonia. Nopti întregi mă ruga să n-o las singură. Eram un zeu, ce mai ! Și acum „amor-amor“ dă cu peria pe dunetă și nu trece zi fără să nu fac ceva anapoda. Așa e „cetățene“ cînd pierzi trenul, pe urmă nu mai prinzi nici carul cu boi.

— Ea a plecat ?

— Ba bine că nu, o să aștepte să curăț eu navele flotei din Marea Neagră. Matahală scuipă în mare. Mă arde pe dinăuntru. Tare aș mai bea ceva. Vei fi avînd tu poate, așa, ceva de bogdaproste ?

— Nu îndrăznesc.

— Cine îndrăznește să facă ceva, ca între oameni ? Toți cu sfaturile. Nimeni nu vrea să audă că ție îți arde sufletul după cu totul altceva. Cel puțin împrumută-mă cu cîteva țigări. E clar că și la noapte tot în post și rugăciuni o s-o ducem.

Văzînd pachetul deschis, Matahală împărți țigările pe din două și își băgă partea sa în buzunarul mantalei.

— Și acum șterge-o, pînă nu te dibuie aspirantul. Matahală îl lovi cu peria, dar pe duneta din dreapta apăru un grup întreg de marinari, așa că cei doi nu se putură despărți.

— Ehe, așteptați ! Că n-am să spăl de o sută de ori ! Fiecare se plimbă pe punte, cînd îi trece prin cap, iar tu, Matahală, n-ai decît să freci dacă n-ai altceva mai bun de făcut. Tovarășe măistru...

Krlev care mergea în fruntea grupului se opri lîngă scripete și, cuîoscîndu-i slăbiciunea, scoase pachetul de țigări.

— Ai foc ?

— Dacă zici, oftă ușurat Matahală. Mă gîndeam să zic nu. N-am fumat de dimineață. Și tot prietenii or să mă compromită. Am un caracter slab. Nu pot să-i supăr pe oameni, înșira el întruna.

La fel de solemn cum procedase și cu tînărul marinar, oferi bricheta tuturor fumătorilor din grup :

— Ce v-ați pornit toți odată ca la miting ? întrebă el în cele din urmă, cercetîndu-i pe cei care îl înconjuraseră.

— E de rău frățioare. S-au încurcat lucrurile de nu li se mai știe capătul.

— Ce anume, iar n-o să se dea permisiile ?

— Dacă ar fi vorba doar de permisie, apoi ar fi floare la ureche, însă mâine sau poimîine vine instructorul militar.

— Ei și ? Ce, o să mă descoasă de cîte ori am spălat duneta ? începu să rîdă ironic Matahală. Toate poveștile astea au devenit plictisitoare. Maleev s-a dus, pentru că tot trebuia să facă cineva și treaba asta, iar ei caută acum un țap ispășitor. Drum bun !

— Ascultă, Matahală ! Nu așa stau lucrurile, interveni Spasov. Erai și tu la magazie cînd nu l-am lăsat pe comandant să intre, iar acum vor să-l scoată vinovatul principal. Că de, e comandant.

— Iar el tace, nu spune o vorbă nimănui. Îl știi cum e, adăugă altul.

Măgulit că intră din nou în centrul discuțiilor, Matahală începu să le acorde mai multă atenție. Treptat regretul după oraș și viața liberă cedă în fața neliniștii marinarilor. El însuși devenise din nou marinar cu trup și suflet.

— Mai ales pe noi, minerii, or să ne ia la întrebări. Unul dacă scapă o prostie, și gata, se duce totul de rîpă, își continuă explicațiile Krlev.

— Nici o vorbă împotriva căpitanului Jelev, eu atîta știu, adăugă Spasov.

— N-o să-i putem ține piept ăluia nou. Am auzit cum se certa aseară cu comandantul, rosti un marinar care stătea pînă atunci în umbră, mulțumindu-se numai să asculte.

— Locțiitorul ? întrebă Matahală.

— Vine din închisoare. Toți îl ascultă. Doar cu căpitanul Jelev nu se împacă. Nu vedeți că nu merg niciodată împreună ? E aici de trei zile și parcă nici n-ar exista unul pentru celălalt.

— Voi vedeți de celălalt. Pe el lăsați-l în seama mea, se însufleți îndată Matahală. Îmi plac oamenii teribili, izbucni în rîs și aruncă chiștocul în mare.

— Ce-ai de gînd să faci? spuse Krlev, întorcîndu-se spre el.

— Îl omor! E bine? făcu Matahală o grimasă batjocoritoare.

— Ascultă, noi ne-am adunat să vorbim serios, nu să ne ținem de prostii.

— Voi să vă țineți gura în fața instructorului și nu vă bateți capul cu mine. Ce-am să fac, e treaba mea. E interesant. Punîndu-și mătura pe umăr, le făcu semn cu mîna și se îndreptă încet spre cabinele maiștrilor unde-l aștepta aspirantul Pencev.

Krlev trase o înjurătură în urma lui, dar văzîndu-l pe Matahală că trece mai departe fără multă ceremonie, îi adună în jurul său pe cei rămași și discuția lor se pierdu acoperită de zgomotul valurilor.

19

Ghemuită sub plapuma subțire și decolorată, tușa Nikolița tremura. De cîteva nopți nu se mai putea încălzi. Nu știa nici ea prea bine dacă anii erau de vină sau slăbiciunea tot mai evidentă zi de zi. Simțea cum i se răceau picioarele și cum îi ardeau ochii.

Cîtă vreme Ana stătuse la ea, mai avea cu cine schimba o vorbă și i se părea că viața nu trecuse în zadar. Dar de cînd se mutase în apartamentul cel nou și începuse s-o viziteze o dată pe lună,

uneori uitînd-o cu desăvîrşire, se temea şi căuta alinare în muncă. Mereu era în căutarea unei ocupaţii care s-o facă să părăsească gîndurile care o frămîntau. Dacă era timp frumos se repezea pînă la vie, ca şi cum acolo şi-ar fi găsit puţină bucurie.

Sosirea lui Boev o însufletea, sperînd-o în acelaşi timp. Se obişnuise să creadă că oamenii pot dispărea într-un fel sau altul, fără ca cineva să mai întrebe despre ei. Întoarcerea lui o pusese în încurcătură, pentru că Ana îi povestise odată despre neînţelegerile lui cu Dimo.

Cînd îl văzuse în noaptea aceea geroasă, nu se gîndise la ai ei, îl primise ca pe un fiu, ca altădată, dar pe urmă...

Trecuseră cîteva zile de cînd erau împreună, dar tot nu găsiseră timp să stea puţin de vorbă. Iar ea dacă-l vedea că tace, amîna discuţia.

Leşinul lui din seara aceea o sili să fie cu ochii în patru.

„Plamen e leit taică-su. Şi ochii, şi părul, gîndea ea. Dacă s-ar strînge iarăşi familia lor la un loc, îi va ierta şi pe ai noştri. Altfel...“, dar nu îndrăzni să-şi ducă gîndul pînă la capăt.

Presimţea ceva rău, însă nu avea putere să-l preîntîmpine.

„De dragul Svetlei nu trebuie să intervină nimic între ei. N-am să îngădui. Eu n-am să îngădui“, se îndîrji ea strîngîndu-şi plapuma sub bărbie şi frecîndu-şi picioarele unul de altul ca să-şi pună sîngele în mişcare.

Pe jumătate adormită revedea casa, grădina cu viţă de vie în faţă şi masa de piatră sub bolta bogată. Seara nici o curte din cartier nu era mai gălăgioasă. Boev, Jelev, Ana, Stancev...

Toți crescuseră sub ochii ei, iar acum rămăseseră doar ei doi și veselia fusese înlocuită cu tăcerea. Nu mai puteau sta împreună.

Tușa Nikolița nu știa cât timp dormise. O bătaie în geam o făcu să tresară și sări desculță lipindu-și fața de geamul rece.

— Cine e ?

— Mamă, deschide, auzi glasul răgușit al lui Jelev.

Bătrîna își simți picioarele ca retezate. Mai zăbovi o clipă lângă fereastră ca să-și vină în fire, pipăi ușa pe întuneric și răsuci cheia în broască.

— Aprinde lampa, șopti Jelev.

O așeză pe Svetla în pat. La căldură, în brațele tatălui ei, fetița dormea profund.

— Să rămîna la dumneata, continuă el. Am fost chemat pe navă și acasă nu e nimeni. Dacă deseară nu mă întorc, ai grijă de ea. Ana a plecat.

— Unde ?

— Nu știu.

— Dar cine știe ?

— Trebuie să plec, mamă.

— Ai întrebat la spital ?

— Nu, n-are rost.

— De ce ai învoit-o să studieze ?

— Să nu-i lipsească nimic.

— I-ar trebui un băț.

— Să n-o duci pe Svetla la creșă pînă nu mă întorc, vru Jelev să pună capăt discuției, dar tușa Nikolița nu renunță așa de ușor.

— A plecat fără să spună cel puțin o vorbă ?

— Vremea e schimbătoare și Svetla e sensibilă. Ai grijă de ea.

— De voi cine o să aibă grijă ?

— Se îndreaptă totul, mamă.

— Ești și tu de vină. Pleci și taci. Ea pleacă, tu taci în continuare. Ce e casa ta? Cazarmă? Femeia are nevoie și de o vorbă frumoasă, nu numai să viseze și să aștepte.

— Mamă...

— Și mai credeți că trăiți.

— Nu-i ușor.

— O să fie din ce în ce mai greu. Și nimeni n-o să vă mai poată ajuta atunci.

— Dacă aici e prea rece, puteți merge la noi.

Cuvintele astea o jigniră pe bătrână. Viața ei se derulase aici, între acești pereți, fără să viseze altceva, fără să se plîngă. I-ar fi spus că aici a crescut-o pe Ana, că nu casa face căminul cald și plăcut, ci oamenii. Înainte ca el să iasă, tușa Nikolița se apropie de el și adăugă în șoaptă :

— S-a întors Petio. E alături. Ar fi vrut să-i spună și alte lucruri despre el, despre ei, dar îi citi pe față că era mai bine să tacă.

— Știu, răspunse el, își puse mânușile și o luă la fugă drept pe alee.

Înfășurată într-o pătură pestriță de lână, Svetla se răsuci spre perete, oftă și se adînci din nou în somn.

Tușa Nikolița se așeză pe marginea patului. Parcă i se umpluse de lume căsuța. Și sufletul ei devenise mai ușor, ascultînd respirația regulată a fetei.

„Dacă rămîneau la mine, alta le-ar fi fost viața, încercă ea să-și pună gîndurile în ordine. Cînd are o mamă parte de liniște ?“

Zgomotul și discuția îl treziseră pe Boev. Își simțea capul greu. Prin crăpăturile ușii se strecura lumina. Se ridică și căută cu privirea carafa cu apă.

Tușa Nikolița nu-l auzi. Îngenunchese în fața sobei și sufla în jar cu ochii umezi.

Boev o văzu pe Svetla și se opri lângă pat. Uită de sete. Cu ani în urmă, în pătuțul ăsta, dormise Plamen.

— A venit Ana ? întrebă el.

Tușa Nikolița se ridică și-l privi mirată.

— Te-am trezit. Așa e când unii vin și alții pleacă, zise ea evitînd un răspuns și închise ușile sobei.

— Nu, eram și așa treaz. Știi și dumneata. Când dormi îți irosești timpul.

Tușa Nikolița nu-i răspunse nimic.

— Vezi, copiii trebuie să doarmă pentru că au înainte toată viața.

— Înainte sau în urmă, nu știu, începu puțin iritată bătrîna. Am avut și noi copii la vremea noastră, dar am avut grijă de ei, pe cînd acum... De cum se nasc sînt aruncați pe mîini străine. Nici nu s-a desprins bine din pîntecele ei și uită că e mamă. Așa sînteți voi, tinerii. Zburați, dar nu cu aripile voastre. La cel mai slab vînt, vă prăbușiți.

— Ești tulburată, se așeză Boev lângă ea prinzînd-o de mînă.

— A plecat fără să-i spună măcar o vorbă soțului. El îmi aruncă copilul în brațe și pe urmă pretind că trăiesc. Li se pare că toate astea sînt nimicuri. Patul lor e rece de ani de zile. Viață ! Nu dau doi bani pe astfel de oameni, se mînie tușa Nikolița străduindu-se să-și rețină lacrimile care îi urcau în ochi.

— Ana e o femeie cuminte, încercă Boev s-o liniștească, dar bătrîna izbucni de parcă ar fi avut-o pe fiica ei în față.

— Dacă aş fi ştiut că aşa o să trăiască... Oameni cu carte şi fără inimă.

— Nu depinde numai de ei.

— Dar de cine ? Dacă aşa stau lucrurile de ce vă mai căsătoriţi, de ce aveţi copii ? şi arată cu capul la Svetla. Nu depinde numai de ei... Cel puţin de la tine nu mă aşteptam la astfel de vorbe.

Boev tăcea contemplînd cu privirile pierdute faţa brăzdată de riduri, mîinile uscăţive. Totul i se învăluise în minte. Cînd ieşise din închisoare şi pornise spre oraşul portuar, se gîndea la el însuşi, la obida lui, la renaşterea care trebuia să se producă. Şi iată că au fost suficiente cîteva zile ca să nu mai ştie pe ce drum să apuce. Cuvintele tuşei Nikoliţa nu erau oare asemenea unei sentinţe mai presus de el, de Jelev, de Ana şi de Stancev ? O sentinţă a vremii în care trăiau. Să fi fost ea singură în stare să vadă adevărul în viaţa asta ? Se simţea neputincios în faţa acestui adevăr, în faţa acuzaţiilor ei. O nouă bătaie în geam îi făcu pe amîndoi să tresară.

— Căpitan de rangul doi Boev, se auzi o voce necunoscută afară.

Boev o privi nedumerit pe tuşa Nikoliţa, apoi se duse şi deschise uşa. Odată cu valul de frig, în odaie pătrunse cercetătoare privirea marinarului extenuat de oboseală.

— Alarmă ! şopti şi rămase în aşteptare.

— Viu ! izbuti să rostească Boev. Imediat se întoarse în odaie. O putere nouă îl împingea şi nu i se putea împotrivi. Înainte de a închide uşa în urma sa, se opri, se gîndi puţin şi îi spuse tuşei Nikoliţa :

— Te rog, du-te pînă la Plamen.

Însoțit de marinar se pierdu în întunericul nopții, iar tușa Nikolița rămase în prag, privind îndelung în urma lui, de parcă n-avea să-l mai vadă nicio dată.

20

În seara aceea, doctorul Stancev era nervos. Nopțile de insomnie își lăsaseră amprenta și pe chipul său. Nu putea suporta capriciile copilărești ale pacienților, curiozitatea lor permanentă de a afla amănunte despre boala lor și despre consecințele ei. Rezistase cu greu la vizita de seară și după aceea intră indispus în camera de gardă.

Mai fusese și altă dată de gardă, dar acum parcă totul era pustiu și ostil.

După ce se depărtase de Boev cu o seară în urmă, alergase la gară. Bineînțeles că dacă Ana pleca, n-o va mai vedea niciodată. Pînă acum totul i se păruse firesc, logic, n-avusese timp să-și scruteze viața, să-și judece faptele. Apariția lui Boev îl încurcase, și nu numai pe el, pe toți. Parcă ar fi fost trimis anume ca să le disece sufletele și să rîdă de slăbiciunile lor.

Stancev voia instinctiv să apere ceea ce cucerise și alerga spre gară ca un bezmetic, iar Boev îl forța să înțeleagă prețul dragostei sale pentru Ana. Cînd ajunse pe peron, trenul tocmai pornea încet, iar el rămase istovit și dezamăgit că întîrziase. În clipa

aceea chinuitoare înțelesese clar ce însemna Ana pentru el.

Un gol imens în suflet și o durere fără cuvinte erau singurii săi tovarăși de drum.

Dragoste, pasiune...

O iubea în ciuda lui Boev și a lui Jelev, în ciuda prieteniei dintre ei și asta era suficient ca să-l facă s-o urmeze, să lupte pentru fericirea ei.

Dacă lipsea ea și camera de gardă părea pustie.

„Sînt vinovat că am descoperit-o atît de tîrziu? medita el. Dacă a greșit cînd a ales, este asta o greșeală ireparabilă? În locul lui Dimo, dacă aș fi simțit că nu mă mai iubește, n-aș fi acceptat să trăiesc nici măcar o oră în plus alături de ea.

Drumurile lor se despart.

În zadar încearcă viața să ne constrîngă. Este drept s-o părăsesc tocmai acum cînd amîndoi am ajuns să înțelegem un adevăr pe care inimile noastre ni-l dictează? E ușor să jignești un om și să-i întinezi cinstea. Mai greu e să-l înțelegi, iar Petio să-și vadă de treaba lui. Nu i-am spus-o încă, dar am s-o fac. O fi știind ce înseamnă să iubești? Fiecare nu se gîndește de fapt decît la sine însuși!”

Stancev își aminti ceva și începu să se scotocească prin buzunare. Găsi un bilețel pe care era notat un număr de telefon. Un zîmbet îi luminează fața. Ea scrisese numărul. Cel puțin putea să-i audă vocea. Avea să fie pentru prima dată singur împotriva tuturor. Poate o să aibă nevoie de ajutor. Se însufleți și își privi ceasul.

Ca întotdeauna, Elisaveta intră în cabinet călcînd ușor. Așeză pe masă ustensilele sterilizate. Apucîndu-se de treabă se adresă lui Stancev :

— Ana a plecat ?

— A plecat.

— Dima o caută acasă.

— Cum se simte băiatul ? o întreabă pentru a nu știu cîta oară Stancev ca să schimbe firul conversației, dar Elisaveta continuă de parcă nu-i auzise întrebarea.

— A slăbit..., îl privi ea pieziș. I s-au schimbat privirile, șovăie parcă...

— Ți s-a părut, o întrerupse el. Ai așezat toate seringile ?

— După cum vezi. Dumneata nu pleci la Sofia ?

— Eli, ce-ar fi să te odihnești puțin ? zise Stancev.

Ea nu se clinti din loc.

— Ce vrei de la mine ? izbucni văzîndu-i expresia contrariată. Îmi pare rău, scuză-mă.

Se strădui să-și domolească nervii. Se așeză lîngă birou și o fixă mai atent cu privirea.

Buimăcit de evenimentele din ultimele douăzeci și patru de ore, uitase unul dintre principiile esențiale ale existenței sale — să aștepte întotdeauna în liniște evenimentele, încercînd să le pătrundă resorturile interioare. Preocupat de Ana, o întîmpinase pe Elisaveta cu indiferența cu care contempli un lucru inutil, iar acum era uimit să constate că tocmai ea îi împărtășea durerea.

Păstrase în amintire o Elisavetă de care toți se temeau, dorind-o în același timp. Nu se plîngea niciodată. Cu o seară în urmă realizase cît putea fi de neajutorată în fața unui bețivan, iar acum avea nevoie din nou de ajutor și înțelegere. Ce anume îi frînsese mîndria ? Ce o dezorientase în așa măsură ? Boev sau viața ?

Se trudea să descifreze răspunsul pe chipul ei, în privirea aceea, de om vinovat, aflat în pragul sentinței.

— Cît aş vrea să am iarăși optsprezece ani, dar mintea și experiența de astăzi, continuă Elisaveta.

— Nu-i totul pierdut, își reluuă cu glas tare gândurile Stancev.

— De ce ne mințim toți ? se opri ea în fața lui fixându-l cu privirea, în așteptarea unui răspuns care să dezlege toată rețeaua aceea de neliniști și întrebări.

— Ce te face să crezi asta ?

— Toți și toate. Nu sîntem oameni, ci cabotini și clovni. Fiecare și-a ales un rol și se luptă să-și impună masca în fața celorlalți, să pară cel mai iscusit actor.

— Eli, ești obosită. Du-te să te odihnești, îi întrerupse gândurile Stancev văzînd cum îi tremură mîinile și cum se chircise pe scaun sub povara atîtor greutăți care-i apăsau umerii.

— Nu-ți place să stai de vorbă cu mine ?

— Ba da, dar...

— În curînd vei căuta și dumneata pe cineva să-ți descarci durerea și toți vor încerca să se eschiveze. Durerile străine plictisesc. Te crezusem un bun psiholog.

— De ce ești ironică ?

— Pentru că toți sînteți la fel. Mai bine plec.

— Stai, o opri Stancev la ușă. Nu te supăra. Știi foarte bine că te respect, că aş face orice pentru tine. Însă el s-a întors și treburile s-au încurcat. Totul depinde numai de tine. Dacă îl primești ca înainte...

— Mai bine mor decît să ling unde am scuiat, rosti Elisaveta, eliberîndu-se din mîinile lui.

— E și el om. Va ierta.

— Și dacă n-are ce ierta, și dacă eu cred și astăzi că am avut dreptate ?

— Poate te-nșeli.

— Aș minți dacă aș încerca să-l înduplec. Nu l-am iubit niciodată și, după toate cele întîmplate, asta ar fi cea mai mare mîrșăvie.

— Și dacă el totuși te iubește ?

— Nu vorbi prostii.

— Am fost la el. Am stat de vorbă, zise Stancev amintindu-și întîlnirea cu Boev.

Elisaveta făcu un pas înainte și-l privi atent, de aproape. Chipul ei istovit de nesomn se brăzdă crispat.

— Despre mine ?

— Tu ce crezi ?

— Dacă vrei să te urăsc, să te disprețuiesc, mai mult decît pe mine însămi, continuă să-i amintești de existența mea.

— Și Plamen ? Te-ai gîndit la el ?

— Tu te-ai gîndit la Svetla ?

— Eli !

— Nu țipa ! Sîntem amîndoi deopotrivă. Să nu crezi că oamenii nu văd. Acum sînteți fericiți, pe urmă ea o să înțeleagă că de dragul copilului va trebui să renunțe la propria ei fericire. Și atunci ce-o să se aleagă din fericirea asta ?

Stancev tăcu. Elisaveta reluă cu voce tulburată, parcă rostindu-și propria sentință :

— Ascultă-mă. Despre mine, nici un cuvînt mai mult. Iar pe Ana, las-o mai bine în pace. Cu ce ochi îl privești pe Dimo ? Sînteți prieteni de atîția

ani. Știu că e dureros. Însă smulge răul din rădăcină pînă nu e prea tîrziu.

— După tine sînt necinstit ?

— Să nu vorbim de cinste. Fiecare o înțelege în felul lui. Crede-mă, sînt mamă. Dacă o iubești pe Ana, fugi cît mai departe. Numai astfel te vei putea salva.

Stancev ar fi vrut s-o întrerupă, dar tocmai atunci sună telefonul. Fără nici o tragere de inimă ridică receptorul.

— Tocmai acum s-au găsit, strigă scos din fire. Instructor... Aici e spital, nu cabinet de instrucție. Fiecare dă ordine. Aduceți-l la camera de gardă.

Trînti receptorul în furcă, trecîndu-și mîna peste fața roșie de mînie.

— E vreun pat la secția de psihiatrie ?

— Azi s-a eliberat unul.

— Du-te să-i întîmpini. Alt nebun. Or fi existînd și oameni întregi la minte pe fața pămîntului ?

Elisaveta ieși.

Rămas singur, Stancev avu senzația că e la închisoare. Îl apăsau pereții goi ai cabinetului și gîndul că-l condamnă toți, că pînă și Elisaveta e mai tare decît el.

„Se va întoarce și totul va fi ca înainte. Nu vreau altceva decît să fim împreună, să știu că pot s-o văd oricînd.“

Trase cu urechea la zgomotul de pe coridor, la pașii grei, marinărești care aminteau în noapte de bătăile timpului.

Își încheie halatul, dar nu porni imediat.

Cine avea mai multă nevoie de leacuri — bolnavul pe care îl aduceau sau el, doctorul ?

Bolnavi...

Cînd vîntul turbat vui tulburător peste toate navele militare, și ofițerii de cart transmisera primele ordine după semnalul de alarmă pentru pregătire de luptă, Matahală deschise un ochi. Hotărînd că toate astea n-aveau nici o legătură cu el, începu să sforăie din nou.

Krlev trebui să-i smulgă pătura din spate și să-i strige :

— De data asta nu-ți merge. Scoală ! Alarmă !

Matahală ridică capul, privi uimit la marinarii care fugeau pe scări și abia atunci înțelese că nu era de glumit. Își coborî picioarele din hamac și slobozi un căscat interminabil spre tavanul cazărmii.

„Ce i-a apucat tocmai acum ?” își zise el și începu să se îmbrace în silă.

Privi prin luminatorul deschis. Asigurîndu-se că toți sînt pe locurile lor, scoase dintr-un buzunar al tunicii o țigară și o aprinse. Fumul se legănă și ieși afară ca și cum și el se grăbea din cauza alarmei.

La schelă stătea aspirantul Pencev. Deși mărunț de statură, arborase o mină amenințătoare și striga întruna.

— Tu, cel de colo, marinarul cel nou, ...apucă mai cu viață !... Tu de ce te prezinți așa ? îl admonestă pe un marinar a cărui ținută lăsa de dorit. Dacă ți s-a dat un chipiu, apoi nu ca să-l uiți pe masă ți s-a dat, ci ca să-l ții pe cap !

Observă imediat că lipsea Matahală :

— Unde-i maestrul militar de gradul doi Krlev ?...

Toți înțeleseseră ce avea să urmeze.

— L-am trezit și s-a sculat,... zise Krălev cercetînd încăperea.

— Aștia nu sînt oameni, ci o greșeală a naturii. Voi o să mă faceți de rîs. Mi-au trecut prin mîini atîtea contingente, dar ca al vostru... Tu, de ce rîzi ? Păși spre unul din marinari. Mie îmi vine să plîng, și el... Două zile arest pentru ținută neregulamentară.

Dintr-o dată se lăsă peste magazii o tăcere ca noaptea, în cazarmă. Pe scară apăru o pereche de bocanci nelustruiți, urmată de Matahală încă somnoros.

Descoperi pe palier fața indispusă a aspirantului și rămase pe locul său, gata să suporte toate sudălmile, urmate firesc de tradiționala pedeapsă. Îi era greu să denumească exact starea în care se afla, cert este că pe față avea o umbră de indiferență. Era obișnuit să primească hotărîrile aspirantului fără emoție.

— Unde te-ai rătăcit ? întrebă Pencev.

— În cazarmă.

— Și pe urmă ?

— Tot în cazarmă.

Unii izbucniră în rîs, dar se stăpîniră repede și liniștea se restabili.

— Ești un om dificil, zise liniștit aspirantul spre stupoarea tuturor.

— Și tata avea aceeași impresie.

Părea că aspirantul își epuizase toate resursele. Tăcu un moment, aruncă o șurubelniță în lada de unelte și, fără să-l privească, ordonă :

— Treci la locul tău !

Matahală rămase surprins de această schimbare de atitudine. Se scărpină după ureche. Făcîndu-i

semnificativ cu ochiul lui Krlev, întră în rînduri.

După ce aspirantul Pencev ieși, marinarii începură să se agite, aruncîndu-și vorbe de duh unul altuia, dar nu dură prea mult. Pe scară apăru un pantalon de ofițer. Toți tăcură din nou.

Mare fu mirarea marinarilor constatînd că în fața lor se afla căpitanul de rangul trei Boev. Îi salută și începu să examineze cu atenție lăzile cu muniții.

— Totul e în ordine? se opri el dinaintea lui Krlev, sprijinindu-se cu mîna pe masă.

— Fiecare își cunoaște obligațiile.

— E greu la voi. Munca voastră e cam amară, dar fără ea viața pe navă n-ar fi posibilă. Am vrut de mult să ne cunoaștem dar n-am avut timp pînă acum. Numai cu Krlev m-am întîlnit cu ocazia consfătuirilor de comsomol. Care este starea moralului?

— Muncim, tovarășe căpitan de rangul trei.

— Nu e ușor fără doi oameni.

— Ne-au trimis alți doi marinari noi, nu întîrzie să-l informeze Fitolgiul. O să ne descurcăm și fără ei, dar întîlnind privirile pline de reproș ale tovarășilor săi se retrase într-un colț și nu mai scoase o vorbă.

— Chiar dacă am pleca toți, flota ar continua să existe. Erau prieteni, nu-i așa?

— Și încă ce prieteni.

— S-a primit ordin să decorăm hamacul lui Maleev, ca hamac de onoare. Nu trebuie să uităm, băieți, că el a trăit printre noi și că încă mai trăiește. Eroii nu se nasc, se creează. Nimeni nu poate înlocui pe altcineva în viață. Țineți minte! În muncă poate, în viață însă nu. Îl privi pe Fitolgiu care le întorsese tuturor spatele. Ah, era să uit, reluă el. Aseară mi-a

căzut în mînă un număr din ziarul județean. Scriu tovarăși de-ai voștri. Scriu poezie însuflețită de idealurile noastre.

Curiozitatea învinse și marinarii îl înconjurară. Numai Matahală rămase la locul lui, scriind ceva.

— Păi astea sînt versurile lui Radev, interveni Spasov smulgînd ziarul.

— L-au tot mințit !

— Dacă n-ar fi fost Maleev...

Spasov începu să citească cu glas tare și Boev înțelese ce însemna Radev în ochii tovarășilor săi. Amîndoi le erau la fel dragi.

Cînd Spasov termină de citit și puse ziarul pe genunchi, Boev se ridică.

— Un tînăr talentat, încercă el să-i încurajeze, dar chipurile marinarilor rămaseră triste.

— Să afișați ziarul la panoul de agitație, să citească toată lumea, adăugă Boev și dădu să plece.

— Dacă erați aici mai înainte, să fi văzut cum citea Maleev, interveni unul din marinari !

— Am aflat. Ce-a fost, s-a dus. Uneori amintirile frumoase ne ajută să depășim momentele grele. Totul o să treacă băieți. Sufletul omenesc este rezistent, zise oprindu-se în fața lui Matahală care stătea de cîtva timp lîngă scară. Sîntem gata de luptă, așa-i ?

— Ca-ntotdeauna, răspunse ușor ironic Matahală, fără să se clintească din loc, în timp ce Boev dispărea prin tambuchi. Apoi, fluierînd provocator, începu să comenteze : Ce lingușitor ! De unde i-a venit și ideea cu gazeta ? Nu vă lăsați duși de nas. Amabil, blînd și dacă nu știi că poartă o viperă în sîn te adoarme cît ai zice pește. Ce mai șmecher.

— Matahală, n-ai de gînd să-ți ții gura odată ? se ridică Spasov.

— Ehe, ați și mușcat din momeală. Aseară parcă altfel vorbeați. Bine, bine. Vă puneți bine cu stăpînirea. Eu în schimb rămîn și de data asta în opoziție, spuse el printre dinți cum făcea odată, cînd se scuipa cu copiii din cartier pentru cîte cinci bănuți.

Pe punte alergau băieții din echipajul de pe dune.

Glasul gutural al secundului se auzi prin tamburiul magaziilor și toți ciuliră urechile. Numai mașinile continuau tăcănitul lor ritmic.

22

De cînd venise noul locțiitor politic al navei, locotenentul major Ranghelov mergea bărbierit, purta un costum kaki bine păstrat și un guler alb și curat întotdeauna.

Dorința lui ascunsă era să fie pe placul locțiitorului nu numai prin muncă, dar și prin ținută. Nu uita niciodată vorba din popor : „Cu hainele te prezinți, cu mintea conduci“, și de aceea se străduia să îmbine cît mai inteligent cele două calități.

Cum ajunse pe navă, trimise curierul să convoace secretarii de comsomol și agitatorii. Le adresă cîteva cuvinte și, după ce făcu o serie de recomandări, invită echipajul să execute sarcinile trasate.

Boev intră în cabină. Ranghelov se odihnea, încântat de scrisul său frumos și de cuvintele înflăcărâte, rod al imaginației sale fecunde.

— Am terminat, spuse el văzînd că locțiitorul a rămas în picioare lîngă birou.

— Asta ce-i ? întrebă Boev luînd în mînă una din hîrtii.

— Pentru stimularea competitivității, tovarășe căpitan de rangul trei.

— Nu se poate și fără asta ?

— Ba da, dar cum să vă spun, surîse Ranghelov, intuindu-i gîndul. Se poate, dar se notează cu minus.

— Ai trecut pe la grupele de luptă ? îl întrepruse Boev.

— Tocmai eram pe punctul de a...

— Treci pe acolo și vorbește cu oamenii. Ne vedem pe puntea de comandă.

Îmbujorat de emoție, Ranghelov se tot agita în jurul biroului. Ar fi vrut să-și dezvăluie gîndurile chinuitoare, să-și poată explica unele lucruri.

Pînă acum toți îl lăudaseră, ba de cîteva ori îi dăduseră de înțeles că s-ar putea să fie numit secund pe o navă, însă de cîteva zile toate i se învîlmășiseră în minte.

— Și asta ? întrebă el.

— Nu-ți face griji. Du-te la băieți. Boev îl expedie din priviri.

Din cauza căldurii din magazii și cazărmi, simțea o greutate pe piept sufocîndu-l. Criza din seara trecută și inima slăbită îl nelinișteau, dar nu dorea să se gîndească la asta pentru că își amintea de închisoare. Voia să se concentreze asupra ieșirii imi-

nente în larg, asupra marinarilor pe care îi întâl-
nise pentru prima oară și cu care stătuse de vorbă.

„Fiecare luptă pentru viață !“ încheie el și ieși
fără să mai tragă ușa. Așa cum era, cu mantaua
descheiată și cu capul gol, bătu la cabina comandan-
tului.

Nu răspunse nimeni.

Bătu din nou. În cele din urmă împinse ușa. Îl
izbi mirosul de colonie. Pe lavoar zăceau nestrânse
obiectele de bărbierit ale lui Jelev.

„Ca de obicei, zîmbi Boev. Și la execuție dacă
l-ar duce, tot s-ar bărbieri înainte să pornească.
Chestiune de caracter.“ Se retrase nemulțumit că
nu-l găsisse. După confruntarea cu Stancev, simțea
nevoia să-l vadă pe Jelev. Poate nu era doar o
dispoziție de moment, ci ceva mai mult. Boev se
scotoci în buzunarul mantalei, dar, în loc de țigări,
dădu peste o bucățică de hîrtie scrisă cu litere ine-
gale, strîmbe.

„Noi ținem la comandantul navei. Nu te atinge
de el, sau...“ La început nu-i veni să creadă. Își
puse ochelarii și reciti cuvintele acelea misterioase.
Era limpede că afară de ei doi mai erau și alții pe
navă care cunoșteau raporturile dintre ei. Preve-
nirea asta era rezultatul acelei rezistențe tăcute care
se pregătea împotriva lui și de care fusese conștient
încă din prima zi.

„E posibil să fie amestecat și Jelev în treaba
asta ? Se poate să fi ajuns atît de jos ?“

Enervat, se îndreptă repede spre puntea de co-
mandă. Nimeni n-ar fi putut să-l oprească. În clipa
aceea nu dorea satisfacția personală, ci apărarea
ideii de demnitate ca trăsătură general umană.
N-avea nimic împotriva să fie călcat în picioare și

înjurat dacă merita. Însă șantajul era o practică atât de străină firii lui, încît îl indignă profund.

Urcă ultima scară și-l văzu pe Jelev. Nava se înclină ușor într-o parte croindu-și drum spre largul mării. În urma lor, una după alta veneau și celelalte, jucînd pe fața furtunoasă a mării ca niște coji de nucă.

Boev se opri sufocat.

„Comandant ! Seducător ! Își închipuie că are o poziție de nezdruncinat, că el e totul pe navă !“

— Cîrma pe dreapta, strigă Jelev.

Glasul se lovi de coșul de fum, se rupse în două, pierzîndu-se apoi în apa înspumată undeva în spațele cîrmei.

Boev ar fi vrut să urce pe puntea de comandă, însă picioarele nu-l ascultară. Totul începu să-i joace în fața ochilor, să se învîrtească și abia reuși să nu se prăbușească. Inima îi bătea agitată, tîmplele îi plesneau de durere. Nu putea acționa, nu se simțea în stare să meargă mai departe.

E greu de spus ce gînd îl obseda mai tare în clipa aceea — regretul pentru mesajul pe care-l găsisese sau tristețea că poate acum ieșea pe mare pentru ultima oară cu o navă militară. Un invalid. Oare trebuia să se predea de la primii pași ?

Jelev îl observase încă de cînd ajunsese la capul de jos al scării care urca pe puntea de comandă.

„Se poate și fără el“ își zise supărat. De ce ori de cîte ori vrea omul să se rupă de niște gînduri apăsătoare vine careva să i le amintească, trăgîndu-l veșnic de pulpană ? Oare nici aici, departe de țărm, n-o să-și redobîndească liniștea ?

Cu ultimele eforturi Boev ajunse pînă la el. Unul lîngă altul, în picioare, păreau frați. Înalți, cu umerii

largi, doar Boev puțin adus de spate, nesigur pe poziție.

— Trebuie să stăm de vorbă într-o problemă importantă, spuse Boev când Jelev se întoarse spre el.

— Cum termin cu puntea de comandă, răspunse acesta.

— Asta înseamnă, abia când ne întoarcem la bază.

— Ia-o cum vrei.

— S-ar putea să fie târziu.

— Cel puțin nu ne vom irosi vorbele.

— Totuși trebuie să discutăm.

Jelev îi întoarse spatele, vrînd să-i dea de înțeles că pentru moment considera discuția încheiată, însă Boev rămase pe loc așteptîndu-l parcă să-și facă puțin timp.

— Tovarășe căpitan de rangul trei, totul e în ordine. Băieții sînt la locurile lor, raportă locotenentul major Ranghelov.

Cînd îi văzu fața palidă și buzele aproape vinete, crispate de durere, bătu în retragere și șopti speriat :

— Ce aveți ? Nu cumva...

— Nimic. Rămîi pe punte. Mă întorc imediat și puse piciorul pe prima treaptă.

Ranghelov îl urmări cu privirea și instinctiv înțelese că se va întîmpla ceva rău. Alergă la Jelev.

— Tovarășe căpitan de rangul doi, locțiitorul...

Jelev nu se întoarse și strigă puternic :

— Cu toată viteza, înainte !

— Poate are nevoie de un doctor.

— Ce doctor ? Lua-l-ar dracu ! Toată lumca la posturi, ordonă el neînțelegînd despre ce era vorba, iar Ranghelov, și mai încurcat încă, arată cu mîna în direcția în care dispăruse Boev.

— Era alb ca hîrtia. Mai tare ca la râul de mare.
— Cine ?
— Căpitanul de rangul trei Boev.
Înțelegînd în cele din urmă sensul cuvintelor locotenentului major, Jelev se întoarse strigînd :
— Cîrma la stînga, dar gîndul la Boev puse stăpînire pe el din ce în ce mai insistent, pînă cînd nu-i mai dădu pace deloc.

23

Boev ajunsese cu greu la cabină și se întinse. Criza în sine era o mare durere. Înțelese cu o luciditate necruțătoare că marea îl primea cu dușmănie. Închisoarea își spusese cuvîntul. Ce-i mai rămînea de la viață ?

În zilele și nopțile lungi petrecute în celulă se gîndea numai la ieșirea pe mare și trăia din amintiri. Mirosul algelor, apa sărată îl făceau fericit, iar furtunile — neînfricat. Se vor mai întoarce zilele acelea ?

Să stai la punte în semiîntuneric. Să asculți doar plescăitul valurilor. Ești fericit simțînd că marea te întîmpină ca pe un învingător. Îi auzi amenințările cum se sparg de navă. Și aștepți ivirea zorilor. Să întîmpini împreună cu marea răsăritul și să te bucuri odată cu ea de ziua care începe.

Nu avusese cel puțin răgazul să guste din încîntarea pe care numai marinarul o încearcă la ieșirea în larg. Îl sugruma durerea, forțîndu-l să accepte ideea că e inapt, că viața lui se consumase punîndu-i

pe umeri tot ce avea mai rău, iar el nu mai era în stare să suporte, să se împotrivească. Simțea cum se înăbușă. Mirosul de vopsea proaspătă îl îneca. Avea senzația că la cea mai mică mișcare se va prăbuși fără viață pe podea. Pe coridor răsunară pași. Cineva bătu la ușă.

— Deschideți ! zise Boev și își aținti privirea pe chipul neliniștit al marinarului.

— Îl caut pe mecanic, explică el ca și cum și-ar fi cerut scuze.

— E vreo avarie ? întrebă Boev văzîndu-l că în-tîrzie.

— La tabloul de comandă al tubului lanstorpilor. Urmează tragerile și mecanicul lipsește...

Boev se molipsi de tulburarea marinarului. Se ridică și șopti slab :

— Ajută-mă puțin.

Marinarul îl luă de braț și amîndoi porniră încet de-a lungul coridorului pustiu.

Fără chipiu, cu privirea încețoșată, Boev se opri lîngă tabloul lanstorpilor, unde aspirantul se chinuia de pomană să remedieze avaria.

— Dacă nu-l găsim pe mecanic, tragerea e compromisă, zise îndreptîndu-și privirea spre pupă.

Boev îngenunche în tăcere lîngă tabloul de comandă și își trecu întîi mîna peste butoane. Încă din anii de studii manifestase un respect deosebit pentru arma torpilelor pe care ajunsese s-o cunoască bine. Cînd ieșeau la trageri se înflăcăra privind de fiecare dată urmele torpilelor.

Nici acum nu-l trădă instinctul. Apăsă pe butoane, pe rînd, reglă contactele și cuplă. Defecțiunea fu remediată. Surprinși toți îl priveau cu respect.

Boev încercă să spună ceva, dar vorbele refuzau să pornească de pe buze. Marinarul îl sprijini și plecă încet înapoi. Torpilorii îl petrecură cu privirea în tăcere.

— Are rău de mare, spuse unul dintre ei.

— S-ar putea să i se tragă de la închisoare, adăugă altul și nimeni nu mai zise nimic.

Culcat, Boev nu mai era preocupat de boala lui. Pe buze îi înghețase un surîs imperceptibil. Întîlnirea cu vechii „tovarăși de luptă“, tuburile lanstorpilor, îl însuflețise și gândurile îi zburară din nou în trecut.

Trecuse o oră de cînd Boev părăsise puntea. Deși ocupat, Jelev îi remarcase absența îndelungată. Cuvintele locotenentului major îl urmăreau ca o prevestire, ca o acuzare.

— A întîrziat, îl surprinse glasul lui Ranghelov.

— Din cauza mării.

— Să nu fie de la inimă? Obosește de cîte ori urcă scările. E palid, îi ard ochii.

— Se întoarce el, zise Jelev încercînd să se auto-liniștească.

— Și tușea. O tuse chinuitoare. Se străduiește întotdeauna să-și ascundă accesele. Pleacă sau își duce batista la gură și stă drept.

— Se întîmplă.

— Nu-ți vine nici să-l privești. Cînd rîde își acoperă gura. E adevărat că din cauza scorbutului, îi cad omului toți dinții? continuă Ranghelov să întrebe.

— Termină.

— Eu sînt de vină. Dumneavoastră m-ați întrebat ceva, iar eu... Un om minunat și cît a suferit...

Jelev nu mai putu suporta.

— Căpitan-locotenent Sevilov, preluați comanda !
Mă întorc imediat.

Se repezi pe scări spre cabinele ofițerilor.

Mergea, dar cu cît se apropia mai mult de cabina lui Boev, cu atît era mai stingherit. Nici el nu știa bine de ce se duce acolo. Ceva îl împingea, un sentiment uitat de mult, mai puternic decît prudența și suspiciunile. Se opri dinaintea ușii și deschise fără să bată. Boev zăcea nemișcat, cu ochii întredeschiși, cu o mînă spînzurînd din pat. Avca fața pămîntie și părul așa de încîlcit, încît dezvăluia o cicatrice mare, deasupra urechii drepte. Jelev știa de cînd avea semnul. Își aminti bine ziua cînd îl dusesese în brațe pe prietenul său pe jumătate mort.

...Era într-o duminică... Ca de obicei se duseseră pe plajă în grup. Gălăgia vilegiaturiştilor devenea supărătoare. Preferau să fie singuri. De aceea se izolaseră la locul lor favorit, în spatele stîncilor denumite în glumă „Colțul suspinelor“.

Timpul trecuse pe nesimțite cu jocuri și glume. Cînd soarele coborîse spre apus, toți se întinseseră pe plajă să profite de ultimele raze. Numai Elisaveta întîrziase încă în mare. Îi plăcea să rămîină de una singură. Unii socoteau asta o poză de adolescentă, alții — dorință de independență.

Deodată Boev țîșnise de la locul lui, strigînd ceva neînțeles și, fără să mai piardă vremea cu explicații, se aruncase în mijlocul valurilor.

— Un nebun, comentase cineva.

— Îndrăgostit, adăugase un altul.

— Nici să respire nu poate fără ea, dar tace.

Toți izbucniseră în rîs. Numai Jelev, ceva mai retras, se străduise să-l urmărească. Pierzîndu-și răbdarea, intrase și el în apă pînă la genunchi și abia

atunci îl descoperise dispărînd sub un val, după care apăruse deasupra apei doar capul Elisavetei.

— Uitați-vă ! strigase el.

Nedumeriți, ceilalți se îngrămădiseră lângă el. Cu ultimele eforturi, Boev lupta s-o împingă pe Elisaveta într-un colț mai puțin primejdios.

— Încă puțin, Petio, încă puțin ! țipase unul dintre ei, dar glasul nu ajunsese pînă la Boev.

În cele din urmă toți văzuseră corpul destins al Elisavetei. Din nenorocire, tocmai atunci o geaman-dură împinsă de valuri îl ajunsese din urmă pe Boev și îl izbise la cap.

Amîndoi dispăruseră. Jelev nu mai zăbovise nici o clipă. Se aruncase în valuri, dar Boev fusese proiectat de valul următor într-un loc cu apă mai puțin adîncă. Strîngînd-o pe Elisaveta în brațe nu reușise să îngîne decît :

— Ajutați-o !

Se prăbușise pe nisip. Avea fața plină de sînge. Jelev uitase de Elisaveta, îl luase și-l transportase la cel mai apropiat punct sanitar. Nu se gîndise decît la viața lui, cum să facă să-l salveze.

Avea și atunci fața la fel de palidă.

Jelev se înfioră. Îi luă mîna în palme. Ardea.

— Petio !

— Închide ușa. Mi-e frig.

— Ești bolnav.

— O să-mi treacă.

— Să chem doctorul ?

— N-are rost. Boev își întoarse ochii spre el, dar nu-l recunoscuse.

— Așteaptă, așteaptă încă puțin, șopti Jelev și ieși în grabă.

Cu Svetla de mîna, tuşa Nikoliţa mergea pe stradă spre Elisaveta şi se gîndea la neliniştile care nu-i mai dădeau pace în ultimii ani.

„Cu ce am greşit ? Am rămas văduvă la douăzeci şi patru de ani. Am trăit singură din cauza ei şi acum nimeni nu mai are nevoie de mine.

Ana ? N-o mai recunosc. A uitat pînă şi de copil. Muncă şi iar muncă. Dar ceilalţi oameni cum trăiesc ? Doamne, cui i-o fi semănînd ! Cu copilul însă n-o să le permit să se joace ! Le scot ochii. Ce vină are copilul dacă ei nu văd mai departe de lungul nasului lor ?“

Cu cît se apropia de locuinţa Elisavetei, cu atît se simţea mai stingherită.

„Omul cînd divorţează e ca un acoperiş putred. Te crezi la adăpost şi te plouă de peste tot“, încheie ea şi şi-i imagină pentru o clipă pe Ana şi pe Jeleu despărţiţi, copilul fără părinţi... vorbele oamenilor.

Dacă nu l-ar fi respectat pe Boev ca pe propriul ei fiu, n-ar fi consimţit niciodată să-i împlinească dorinţa. Toată viaţa a fugit de necazurile oamenilor ca să nu le trăiască şi ea, iar acum... Măcar să fi ştiut că Elisaveta e de gardă şi că acasă e numai Plamen.

În curtea casei, nici un suflet. Ajunse lîngă uşă, dar nu apăsă pe sonerie cum făcea de obicei, ci pătrunse direct în coridorul semiobscur. O izbi aerul stătut. Înţelegînd că bunica intra în casă într-un mod neobişnuit, Svetla călca în vîrfurile picioarelor şi, din cînd în cînd, dacă încălţămînta veche a tuşei

Nikolița făcea să răsunе podeaua de lemn, ducea degetul la gură să se facă liniște.

Plamen rămase surprins de musafirii neașteptați, însă pe buzele lui înflori un surîs de bun venit. Rezemat de tăblia patului, le privi cu ochi neîncrezători. Svetla se repezi la el și-l îmbrățișă.

— Nene Plamen ! țipă ea. De ce stai în pat așa de târziu ? Scoală-te. De cînd nu ne-am mai jucat împreună...

Tușa Nikolița se strădui s-o dea la o parte, dar ea, smulgîndu-se din mîinile bunicii, îl trăgea pe Plamen.

— Tata m-a luat de la cămin și nu mă mai duc acolo. Vii la noi și mergem la grădină. Bunico, dă-mi, dă-mi...

Fetița scotoci în geanta tușei Nikolița, scoase cutia cu bomboane și o deșertă pe plapumă :

— Sînt toate pentru tine. Tăticu mi-a adus multe de tot.

— Mulțumesc.

— O să mergem și pe vapor, continuă ea. Tata e comandant. Bunico, Plamen are tată ?

— N-am, rosti Plamen încet și împinse una din bomboane, care se rostogolise pe podea și se opri în mijlocul camerei.

Inima tușei Nikolița se strînse și mai tare urmărind conversația copiilor. Cunoștea foarte bine soarta copiilor singuri, dar n-avea cum să-și certe nepoțica și nici cum să-l liniștească pe micul bolnav.

„Poate de aceea e și Ana cum e ! I-a lipsit întotdeauna ceva“, legă ea întîmplarea de niște gînduri mai vechi. O luă pe Svetla lîngă ea strîngînd-o de mîină să tacă. Fetei îi tremurau buzele și cum

nu înțelese ce rău a făcut, începu să plîngă ascunzîndu-și fața în haina bunicii.

— Eu mă fac bine repede ! zise tulburat Plamen. Fără doar și poate am să viu în vizită la tine. Uite ce iepuraș ți-am decupat.

Dar Svetla nu răspunse. Simțea mîna bunicii tremurînd și tăcea îndîrjită.

— Svetla o să se bucure, răspunse tușa Nikolița în locul ei. Am venit să-ți spunem că astă-seară s-ar putea să vină pe la tine un marinar. Vrea să te vadă. Să nu-ți fie frică de el. E un om bun, isprăvi ea cu greutate, strîngînd fetița și mai tare la piept. O fotografie căzută pe podea îi atrase atenția. Se aplecă s-o ridice. Din fotografie surîdea Boev tînăr. Simțind privirea lui Plamen nu îndrăzni nici s-o pună pe masă, nici să rostească vreo vorbă. Portretul parcă încheiase misiunea care o adusese aici. Se simțea și mai încurcată.

Plamen luă fotografia din mîinile ei și o așeză pe genunchi.

— Ăsta e tata, zise el uitînd ce-i spusese tușa Nikolița despre marinarul care urma să-l viziteze în aceeași seară. Îl cunoști ?

— Îl cunosc, copilul meu, îl cunosc foarte bine. Un om bun, pe care nu-l poți uita.

— Bunico, e adevărat că l-a iubit toată lumea ?

— Așa e !

— Dacă era și el aici... Dacă era în viață... Tare aș vrea să mă fac și eu marinar ca el. Era curajos, nu-i așa, bunico ?

— Curajos, băiatul meu, repetă ea vorbele lui Plamen, înțelegînd că Elisaveta îi spusese dinadins

că Boev e mort, ca să-i fie copilului mai ușor, să nu se simtă părăsit. Ce putea să mai zică? Important era că se afla în viață, că trăia. De dragul acestei ființe nevinovate l-ar fi trimis undeva, departe, dar n-avea nici puterea, nici dreptul s-o facă.

— Îmi povestești despre el, bunico? o apucă Plamen de mână. Vreau să știu totul. Mamei îi vine greu. Mereu îmi spune că sînt încă mic. Îl visez în fiecare noapte. Vreau să-l cunosc. Nu-i nimic că nu-i cu mine.

Tușa Nikolița îl asculta vorbind și avea impresia că-l are pe Boev în față. Semănau și la chip și la voce. Ca și cum dragostea de tată și dorințele fiului s-ar fi atras, contopindu-se, și forțînd-o să creadă mai mult în fericirea lor.

— Poate nici n-a murit..., scăpă ea o vorbă.

— Cum așa..., cum să nu fi...? se ridică în genunchi pe pat Plamen, privind-o cu ochi neîncrezători.

— Totul e posibil, băiatul meu. Nu te mira, fă-te bine cît mai repede.

Îl mîngîie pe părul cîrlionțat, adună bomboanele în cutie și le așeză lîngă perna lui.

— Nu te scula. Plecăm noi și singure, îi făcu ea din ochi un semn de la revedere.

Ferindu-se de bunica. Svetla întoarse capul din ușă și zîmbi. Ar fi vrut să-l vadă mereu vesel. Pentru ea toate erau bune și frumoase și se mira că unii copii nu știau să rîdă.

Plamen le petrecu cu privirea și luă din nou portretul tatălui său.

O injecție cu ulei camforat și Boev fu din nou pe picioare, dar puțin ostenit. În ciuda recomandărilor doctorului, nu rămase în pat. Cum sosi nava la bază coborî pe țărm. Intră în grădina raionului și se așează pe o bancă.

Cînd își recăpătase cunoștința, Jelev nu mai era în cabină. Nu se aflau lîngă el decît medicul și locotenentul major Ranghelov. Le surprinsese privirile îngrijorate.

— Și de data asta a trecut „furtuna“, — zîmbise Boev.

— Nu vorbiți ! șoptise medicul.

— E așa de grav ?

— Aveți nevoie de liniște deplină.

— Mă voi strădui. Dar acum mi-e mai bine. Mă puteți lăsa. Probabil mai sînt și alții care au nevoie de ajutor.

Medicul începuse să-și strîngă seringile și medicamentele, însă Ranghelov îl apucase de mînă :

— Încotro ? Comandantul a spus...

Auzind că era vorba de Jelev, se străduise să prindă fiecare cuvînt sau să deducă sensul vorbelor după expresia feței.

— O să mai trec pe aici.

— Dumneata știi ce înseamnă un ordin, insistase Ranghelov.

„Să fie un semn de omenie sau un gest fără importanță ?“ se întrebase Boev recunoscînd că toate astea îi făceau plăcere.

— Duceți-vă, duceți-vă amîndoi. Mă descurc eu și singur.

— Comandantul o să se întoarcă, adăugase Rangelov. A fost chemat pe punte pentru că au început tragerile. Dacă aveți nevoie de ceva, nu vă ridicați din pat. Am mutat telefonul în apropierea dumneavoastră.

Faptul că Jelev fusese la el, îl obligase pe Boev să mediteze...

„Voia oare să pară rău, plin de sine ? Să nu fi fost decît o mască menită să-i ascundă starea sufletească ? Greu de spus, mai ales cînd în sufletul omului e ceva putred. Dar poate greșesc.“ Așteptase pînă ce pașii celor doi se pierduseră cu desăvîrșire, apoi se ridicase din pat.

Avusese de luptat cu sine, cu propria slăbiciune fizică, dar în nici un caz n-ar fi admis încă o întîlnire cu Jelev în starea aceea. Se simțea jignit să fie văzut zăcînd astfel. Avea nevoie de o revedere de pe poziții egale.

În pofida așteptării, Jelev n-a mai venit.

Pînă la întoarcerea la bază rămăsese pe nava comandantului de escadră unde fusese chemat.

Ajunsese la concluzia că seara aceea nu era potrivită pentru discuții. Incidentul cu biletul pierduse din importanță, cedînd locul unor lucruri mai serioase, iar el avea nevoie de liniște, trebuia să reflecteze la ce era de făcut a doua zi...

Privea crengile dezgolite ale copacilor, fața lucioasă a gheții. Se întristă. Poate ar fi privit lumea cu alți ochi dacă ar fi avut parte de puțină căldură sufletească, dacă ar fi știut că e util cuiva.

Gîndurile îl duseră iar la Plamen.

„Oare n-o fi știind nimic despre mine ? Dacă pieream în luptă era altceva, dar așa am dispărut sub povara legilor. Poate tocmai de mine are nevoie. O

să mă recunoască ? Trebuie să-l văd. Vreau să mă încredințez că există, că fiul meu trăiește.“ Porni grăbit spre debarcader.

Nimic nu-l atrăgea pe străzile pline de viață. Nici nu-i trecu prin minte să cumpere ceva, un dar. Gîndul la Plamen îl conducea ca pe un orb și nici nu-și dădu seama cînd ajunse la locuința Elisavetei. O singură odaie era luminată. La intrare, un cîine mare de vînătoare îl examinează suspicios. Bătu timid la ușă, dar nu-i răspunse nimeni. Intră fără să știe peste cine o să dea. În momentul acela nu se gîndea la Elisaveta. Avea nevoie de Plamen.

Oprindu-se în micul vestibul luminat, care comunica cu odaia, îl zări în pat cu un bloc de desen și un creion în mînă. Desena și din cînd în cînd îndepărta blocul contemplînd rezultatul.

Ținîndu-și răsufierea, cu inima strînsă, Boev îl privea, fără să-i vină să creadă că acesta era fiul său, băiețelul acela blînd care nu-l putea pronunța pe „r“ și bolborosea întruna.

„A trecut atîta timp încît nu-mi mai recunosc copilul ?“

Ascuns în umbră vestibulului fu gata să facă cale întoarsă, numai să nu tulbure liniștea fiului său, dar ceva îl țintuia pe loc și nu-i îngăduia să plece.

„Am oare dreptul să-i complic existența ? Nu sînt inutil și pentru el ? Cine e de vină... ?“

Glasul lui Plamen îl făcu să tresară.

— Tușă Lino, vreau apă.

Boev nu se mișcă, așteptînd să apară din cealaltă cameră femeia pe care fiul său o chemase.

Trecură cîteva clipe chinuitoare, însă în jur domnea aceeași liniște.

— Nu te prefacă că n-auzi. Ți-am recunoscut pașii. Te rog, adu-mi apă că mi s-au uscat buzele.

Boev nu mai stătu pe gânduri. Intră în bucătărie, umplu un pahar cu apă și se duse în camera lui Plamen.

Băiatul își mai privi o dată desenul, îl puse lângă perete, continuând să vorbească fără să se întoarcă :

— Am gura amară. Cu siguranță din cauza pastilelor...

Nu apucă să termine, văzînd cu surprindere în locul tușei Lina un ofițer de marină, cu părul cărunt și cu o privire care nu-i era străină.

— Ți-am adus apă, șopti Boev.

Plamen nu se atinse de pahar, se așează mai bine în pat, străduindu-se să-și aducă aminte de ceva. Omul i se părea cunoscut. Se uită sub pernă unde ascunsese de Elisaveta fotografia tatălui său și îngheță. Paharul se făcu țandări pe podea, însă Boev nu mai auzi nimic. Simțea doar trupul cald al lui Plamen în brațele sale.

— Tăticule, șoptea copilul. Știam eu că o să te întorci, știam..., și se strînse mai tare la pieptul său.

— Băiatul meu... fiule...

Lampa pîlpîi parcă emoționată și ea, în timp ce firicelul de apă se prelinse din paharul spart spre colțul camerei.

26

Seara geroasă adunase grupuri zgomotoase la cofetăria hotelului-restaurant „Venera“.

Era ziua liberă a activiștilor culturali ai clubului și majoritatea amatorilor de localuri de noapte ve-

niseră să-și consume coniacul cu apă gazoasă. Cum țigările erau tovarăși nedespărțiți ai tuturor celor prezenți, micul ventilator nu mai făcea față norilor de fum.

Cel mai gălăgios dintre grupuri se instalase în apropierea tonomatului. Fetele se ridicau pe rînd, parcurgeau cu privirea lista cîntecelor înregistrate, fiecare căutîndu-și melodia preferată. Tocmai cînd una apăsase pe buton făcînd să răsune cofetăria de acordurile noului cîntec, intră și Boev.

Căută cu privirea un loc liber.

Fata de lîngă tonomat începuse să danseze de una singură, în ritmul melodiei, cîntînd și ea din cînd în cînd. Boev zări într-un colț un scaun liber și se așeză, fiind multă vreme incapabil să-și amintească ce anume îl determinase să vină aici. Înțepenise de tot plimbîndu-se prin grădina din preajma mării. Poate frigul îl împinsese să intre în primul local întîlnit. Sau poate dorința de a-și astîmpăra setea care îl chinuise de cînd plecase din casa Elisavetei.

Plamen rămăsese singur, sperînd că a doua zi vor fi împreună și nu vor mai trebui să se despartă niciodată. Pe cine mințise? Pe Plamen sau pe sine? Ar fi suportat mai ușor un glonte în inimă, decît vorbele propriului său copil exprimînd speranța revederii. Oare Plamen îl va mai iubi mîine cînd va afla că fusese mințit? Care era limita între dragostea filială și cea părintească? De ce există oameni veseli, ignorînd tristețea altora? Nu cumva durerea este rezervată doar unora? Boev zîmbi amar, golind pînă la fund al doilea pahar de coniac.

Grupul de lîngă tonomat devenise și mai zgomotos. Un bărbat elegant, cu părul lung ca de femeie, o

îmbrățișase pe una dintre fete și începuse să o sărute în timp ce difuzorul îi spărgea timpanele.

Amețit de coniac, Boev se lăsă treptat antrenat de verva tinerilor. Avea chef să cînte și el. Dacă ceilalți cîntau doar așa de plăcere, el în schimb avea motive să se bucure. După o despărțire atît de îndelungată își văzuse în sfîrșit fiul.

„Or fi știind ei ce bucurie e asta ? Sînt un om liber acum. Fiul meu s-a făcut mai mare ca mine. Cine e mai fericit ?” se ridică și ciocni cu primul om care-i ieși în cale.

— Pentru fericire. Pentru oameni veseli...

Începu să rîdă tare, parcă ar fi rîs o altă ființă, ascunsă în spatele lui. Nu se cunoștea îndeajuns. Comandă un coniac dublu și dădu o raită prin salon. Avea privirile rătăcite. Uitase de criza de inimă, de Jelev. Mintea i se încețoșase și simțea în piept o durere îndepărtată, usturătoare.

Umerii goi ai femeilor și rîsetele lor înfundate treziră în el dorinți pe care pînă atunci le crezuse uitate. Îi revenau puterile, i se tulbura mintea. Nimerise întîmplător într-o lume care-l obliga să uite de sine.

Se trezi pe neașteptate în față cu o femeie care-l privea provocator.

— Ei, marinarule, am trăit să ne vedem din nou, spuse ea lansînd cîteva rotocoale de fum deasupra capului.

Boev o privi nedumerit. Să-i fi ghicit intențiile așa de ușor ? Asta și dorea, să aibă o femeie alături, să fie ca ceilalți. Privi neliniștit în jur. Nici un scaun liber, dar ea nu-i dădu răgaz să caute. Îl aduse pe al său și se așeză atît de aproape de el, încît îi simțea răsufarea.

— De ce mă privești așa ? începu ea să rîdă. Nu m-ai recunoscut ?

Boev nu răspunse. Chipul ei îi juca dinaintea ochilor și încerca o plăcere de care fusese străin ani de-a rîndul.

— Ai de gînd să taci ca în tren ? continuă femeia... Frumos. Noroc. Pentru noua noastră întîlnire.

Băură. Boev o privi cercetător. Spre surprinderea lui, nu pe ea o vedea, ci pe Elisaveta, așa cum o păstrase în amintire. Buzele îi tremurau, dar nu putu rosti nici un cuvînt. Îi luă mîna și o trase spre el.

— Ce este ?

— Am crezut că te-am uitat, dar m-am înșelat.

— Iar eu te-am recunoscut de cum ai intrat pe ușă.

— M-am străduit să te alung, să șterg orice urmă, dar inima nu vrea să asculte. Și dacă nu ascultă, înseamnă că nu-mi mai aparține.

— În cazul ăsta, e a mea, adevărat ? Se aplecă spre el atingîndu-i urechea cu buzele.

— E a ta, dar am vrut să te alung. Crede-mă. Îți jur. De ce ai venit ?

— Pentru tine.

— Aveai nevoie de mine ?

— Îmi placi.

— Mă sufoc, gîfîi el. Își lărgi nodul de la cravată și se descheie la cămașă.

— Noroc !

— Mă sufoc, repetă. Să mergem. Scoase cîteva bancnote și le lăsă pe masă.

Ea rîse pe înfundate, sporovăind fără oprire.

— Mi-am închipuit eu. Dacă e marinar, e un boem. Iubesc marinarii. Să mergem. Îl luă de braț. Făcu doar un semn cu mîna celor din grupul cu care venise și, acompaniată de țipetele acestora, ieși cu Boev.

Îi întîmpină crivățul. Ghemuindu-se lîngă el, tremura în paltonul uzat, dar simțind în buzunar jumătate din bancnotele pe care Boev le lăsase pe masă, uită de frig.

Se opriră în mijlocul străzii. Privi în jur ca o lupoaică. Trotuarele erau pustii, aveau cale liberă. Se strînse și mai tare lîngă Boev și își lipi buzele de ale lui.

— Ce bine e cu tine, șopti el amețit.

— Și cu tine.

— Vii la noi ?

— Unde vrei.

— Pentru totdeauna.

— Cum spui tu.

Din nou îl copleși cu sărutări, adăpostită sub mantaua lui. Vîntul bătea din față improșcîndu-l cu zăpadă înghețată. Mergeau în tăcere, fiecare cu gîndurile lui.

Din cauza frigului Boev începu să se dezmeticească. Se simțea bine cu cineva alături, trăia din nou. Oprindu-se în fața blocurilor constată plin de surprindere că lîngă el se afla o femeie pe care nu știa bine de unde o cunoștea, nici cum ajunsese în preajma lui. Părul răvășit, rujul șters de pe buze îi amintiră de unde veneau și motivul pentru care erau aici.

Încă câțiva pași și avea să fie în pat, la adăpost de vînt și de toate.

— Încotro? șopti ea încercînd din nou să se apropie de el.

Boev o îndepărtă privind-o încă o dată, după care o luă la fugă.

— Ehe, ce-i cu tine? țipă surprinsă femeia. Drept cine mă ei? Marinar, ...o mortăciune. I-ar place, dar a rupt-o la fugă. Dacă nu ești în stare, nu te-a silit nimeni, vărsa ea injurii după injurii.

Boev nu se întoarse. Se lovi de ușă și pînă să-și găsească cheile în buzunar, se pomeni cu tușa Nikolița somnoroasă, în fața lui.

— Tu erai? Am crezut...

Nu isprăvi vorba. Nici n-o privi și intră de-a dreptul în camera lui.

— Iar se grăbește. Mereu se grăbesc...

De afară se auzeau lamentațiile femeii părăsite. Tușa Nikolița scrută întunericul, dar ochii ei miopi se umplură de lacrimi și închise ușor ușa.

Rămase multă vreme nemișcat pe scaun. Se simțea distrus. Viața pulsa din toate puterile în jurul lui, în timp ce el stătea de-o parte, refuzînd s-o accepte.

„Cine și cui pune bețe în roată? Eu vieții, sau ea mie?”

Nu găsi răspuns. Îi vuiau în cap mii de tobe. Căută pe întuneric paharul cu apă pe care i-l lăsa tușa Nikolița în fiecare seară, bău ca scuturat de friguri și se așeză pe pat, fără să-l mai facă.

Pe tavan jucau lumini și umbre de la focul din sobă. Zăcea nemișcat, contemplîndu-le în tăcere.

Elisaveta, obosită după munca de la spital, abia mai mergea. Înfațișarea și starea marinarului adus cu o seară în urmă la secția ei reușiseră s-o indisponă, mai ales că totul avea legătură cu Jelev, cu Ana și cu Stancev. În toată povestea regăsea ceva din viața ei și instinctiv se ferea să se gândească, evitînd totodată și amintirea unor zile trecute de mult.

Cercetă din nou cumpărăturile din sacoșă. Voia să-i facă o bucurie lui Plamen, oferindu-i în dimineața următoare o gustare care-i plăcea mult. Ciocolata o înfășurase separat. Se străduia să-i dea totul, după puterile ei, să nu simtă lipsuri. Visa să-l vadă medic, chirurg renumit, capabil să săvîrșească minuni, iar ea să-l asiste, sau cel puțin să stea și ca într-un colț, lângă masa chirurgicală, de unde să poată urmări mâinile îndemînatice ale fiului ei, operînd cele mai delicate părți ale organismului omnesc, redîndu-le viața.

„Este al meu și o să mă mîndresc cu el fără doar și poate“, gîndea grăbindu-se spre casă. Dar încă din stradă văzu lumină în odaia lui Plamen. O presimțire rea îi strînse inima. Grăbi pasul, urcă într-un suflet treptele și se opri extenuată în vestibul. Plamen era treaz. Încă desena. Auzind zgomot, întoarse capul și văzîndu-și mama cu sacoșa pusă jos la picioare, îi arătă desenul.

— Îți place ?

— De ce nu te-ai culcat încă ?

— Te-am așteptat.

— Crezi că gata, te-ai făcut bine ?

— M-am făcut bine, zîmbea Plamen privind-o straniu, nefiresc pentru vîrsta lui.

— Ce-i cu tine ?

— Făgăduiește-mi că n-ai să plîngi de bucurie, șopti băiatul fără s-o piardă din ochi.

— Spune !

— Poate știi deja ! Astă-seară a venit la mine tăticu ! E așa cum mi l-am închipuit. Știam că o să se întoarcă și uite că s-a întors. Înțelegi ? A venit !

Auzindu-i cuvintele, Elisaveta abia mai reuși să se țină pe picioare. Totul se năruise, antrenînd-o și pe ea. N-avea puteri să lupte, să se smulgă. Vocea emoționată a copilului o speria. Putea suporta orice, numai întîlnirea asta... Planurile ei de a pleca din oraș, de a merge într-un loc unde să n-o cunoască nimeni rămăseseră un simplu vis. Simțea mîna fiului ei tremurîndu-i în mînă și căldura vorbelor care trădau o dragoste adîncă pentru tatăl său, dragoste pe care pînă acum o tănuise cu grijă.

— Acum o să mă fac și eu marinar și voi fi pe aceeași navă cu tăticu, pe aceeași navă, țipa Plamen fericit.

Elisaveta nu-l mai asculta. Odată cu sentimentul unei pierderi ireparabile, o copleșea un val de împotrivire urîcioasă. Nu spuse nimic. Îl mîngîie pe Plamen, încercînd parcă să împrumute din puterile lui, împinse sacoșa la perete și ieși.

— Mămico, așteaptă, strigă el, dar Elisaveta nu-l auzi.

Casa tușei Nikolița îi apăru în fața ochilor ca o insulă mică. Încă cîțiva pași și ajunse la ușă, se sprijini cu spatele de perete și bătu.

Străzile pustii, casa tăcută. Își auzea sufletul gemînd.

Începu să bată cu mai multă insistență. Nimeni n-ar fi reușit s-o întoarcă din drum, după cum nici ea n-ar fi fost în stare să explice cuiva ce anume o hotărîse așa, dintr-o dată, să se întâlnească cu omul pe care cu ani în urmă și-l smulsese din suflet.

Pe lîngă teama că ar putea rămîne fără Plamen, o încerca și o ură înverșunată față de Boev. Ar fi vrut să fie tare în fața lui, așa cum fusese întotdeauna. Pînă să răsucească tușa Nikolița cheia în broască, Elisaveta își smulse basmaua de pe cap. O întîmpină pe bătrînica încurcată cu o privire ascuțită.

— Tu, pe vremea asta ? șopti tușa Nikolița uitîndu-se timidă spre pătuțul unde dormea Svetla.

— E aici ? întrebă ea.

— Ce-ai hotărît ? se așeză în calea ei bătrîna.

— Unde e ?

Porni spre camera unde presupunea că s-a instalat Boev.

— Ești nebună ! Vino-ți în fire, o zgîlți tușa Nikolița.

Elisaveta o dădu la o parte, deschise ușa și răsuci comutatorul.

Din pat se ridică Boev. Orbit de lumină, se uită buimac la Elisaveta. În mintea lui încă tulbure se derulară pe rînd întîlnirea cu Plamen, cofetăria, tovarășa de călătorie din tren.

Fața nu tocmai proaspăt bărbierită, buzele supte îi dădeau o expresie pe cît de teribilă, pe atît de neputincioasă, vlăguită. În ochi i se citea rugămintea, sentimente care abia acum ieșeau la suprafață, după ce multă vreme nu fuseseră decît vis. Iar ea stătea ca o nălucă.

Asta era el ? Poate se înșela ? Amintirile ei erau atât de diferite de ceea ce vedea, încît nu îndrăznea să-i mai spună nimic, nici măcar scopul vizitei sale. Se pregătise pentru o luptă inegală cu un om puternic și dăduse peste o epavă. În locul bucuriei răutăcioase se simțea copleșită de teamă. Ochii aceia, sprîncenele frîngîndu-se cercetătoare îi impuneau să uite de ea. Deși pentru prima oară înțelegea partea ei de vină pentru starea lui de acum, realizează și celălalt adevăr și anume că nicidecum n-ar fi putut să revină la el, să-l accepte cel puțin de milă.

— I s-a întîmplat ceva băiatului ? rosti în cele din urmă Boev.

— Mai bine te întreb eu, replică Elisaveta. Ai introdus acțiune ?

Se dezlănțui, uitînd sentimentele care, cu o clipă în urmă, o încercaseră.

— Pentru ce ?

— Să hotărască tribunalul. Pe Plamen nu ți-l dau !

— A crescut. În curînd va fi bărbat, zise Boev ca și cum nu i-ar fi auzit cuvintele.

— Și pe asta te bizui, nu-i așa ?

— E fiul meu.

— Dar eu l-am ocrotit lîngă inima mea.

— Trebuie să trăiască fericit.

— Puțin îmi pasă de fericirea ta ! nu se mai putu stăpîni Elisaveta.

Cuvintele ei îl făcură să tresară, dar nu-i căută privirile și, fixînd locul unde cu puțin mai înainte jucau luminile focului din sobă, continuă :

— De fericirea lui îți pasă ?

— Dacă nu renunți la intențiile tale, o să-l faci nefericit.

Răceala ei îi alungă emoția, întorcându-l la realitate. Fața îi era de nepătruns.

— Va fi fericit. Trebuie să fie fericit ! își repetă gândul Boev.

— Cum ? Separându-l de mine ?

— Nu m-am gândit niciodată să-l despart pe Plamen de tine. Iartă-mi vizita. Nu m-am putut abține. Nu-mi dau seama cum s-a întâmplat. N-o să se repete. Însă el se va îmbolnăvi grav. Păzește-l. Cândva nu vom putea trăi fără el nici unul din noi. Altă bucurie n-o să avem.

Amețită de surpriză, Elisaveta se rezemase de perete și-l privea cu ochi neîncrezători. Se aștepta la dispreț, la ironie, dar glasul lui trăda o durere neprefăcută. Nu era suferința lui mai insuportabilă decât orice răzbunare ? De o mie de ori ar fi fost mai ușor pentru ea s-o disprețuiască, decât să fie preocupat de liniștea ei. Îl părăsise iubind pe altul. Înțelegea că n-avea dreptul la nici un compromis. Voia să meargă cu aceeași hotărîre pe drumul pentru care optase cu zece ani în urmă, însă el i-l închisese, obligînd-o să recunoască că pierduse mult mai mult decât căpătase. Nu voia să scormonească trecutul, însă chipul, glasul lui o forțau s-o facă și n-avea putere să se opună nici să continue convorbirea cu patima cu care o începuse. Gîndea ca și ea. Nu-i rămînea nimic de apărat.

— Acum du-te, o făcu să tresară glasul lui. Nu-l face să te aștepte prea mult.

Ca și cum i-ar fi tras o palmă. Nu-și mai revenea. Strîngîndu-și basmaua la piept, ieși din

odaie și abia în stradă o podidită lacrimile care o înecau.

Lampa tot mai ardea în camera lui Boev. Ținându-se de marginile de fier ale patului, cu fruntea rezemată de tăblia rece, tăcea.

— Să-ți fac o cafea ? propuse tușa Nikolița.

Boev nu-i răspunse, însă ea scormoni jeraticul din sobă și puse ibricul.

Svetla împinse plapuma cu picioarele, răsucindu-se pe burtă și se cufundă din nou într-un somn adânc.

28

Mașina comandantului flotei trecu în zbor prin piața centrală a orașului și stopă în fața comandamentului brusc. Obligațiile sociale ale contraamiralului Bencev erau mai numeroase decât își închipuise el și, vrînd-nevrînd, îi răpeau o mare parte din timp. Încă energic, cu părul sur și pungi sub ochi, Bencev se străduia să-și ordoneze cît de cît îndatoririle și să acționeze după cum îi dicta conștiința. În ultimul timp atîtea se îngrămădiseră pe capul lui, încît începuse să piardă controlul asupra timpului, neglijînd treburile flotei.

Poate că totul ar fi mers mai ușor dacă n-ar fi survenit cîteva accidente pe nave, amintindu-i că ocupația lui de bază era să comande.

Fără discuție, cea mai mare lovitură fusese moartea lui Maleev și neliniștea care plana asupra uneia din navele sale. Mai întîi fusese înclinat să rezolve

cazul pe loc, socotind că datele problemei erau cît se poate de clare, dar dificultățile pe care le în-
tîmpina instrucția îl forțaseră să mai aștepte. Cu
cît lua cunoștință mai îndeaproape de detaliile ca-
zului, cu atît își dădea seama mai limpede că trebuia
să fie nu numai intransigent, dar și precaut. Se
preocupa de fiecare om din flotă. Cînd era lovit pe
nedrept, suferea ca în tinerețe și nimic nu-l putea
opri din drum.

Bencev intenționa să-și consacre toată ziua re-
zolvării accidentului, să scape de gîndurile apăsă-
toare, de sentimentul că nu s-a achitat de îndato-
ririle sale. Coborînd din mașină, ascultă fără multă
tragere de inimă raportul ofițerului de serviciu și
se grăbi spre biroul său. Trecînd prin dreptul ușii
biroului secretarului consiliului politic, deschise și
întrebă fără să mai intre :

— E totul gata ?

— Tocmai examinam ultimele materiale, tovarășe
contraamiral. Într-o jumătate de oră, dacă se poate...,
răspunse căpitanul de rangul unu Penkov.

— Te aștept.

Deși dormise bine peste noapte, își simțea capul
greu. Ca de obicei scoase din buzunar o pastilă și
o mestecă ca pe o bomboană. Îi făcea plăcere să-și
stimuleze voința cu amărăciunea pastilei. Ar fi băut
o ceașcă de cafea în camera aghiotantului dacă din
fotoliul din fața biroului său nu s-ar fi ridicat Boev.
Deși nu obișnuia să-și înceapă discuțiile cu vizita-
torii chiar din anticameră, se uită la chipul lui
Boev și rămase surprins de înfățișarea sa îmbătrî-
nită, de privirea aproape morbidă. Dacă nu l-ar fi
cunoscut dinainte, ar fi crezut că sînt de aceeași
vîrstă, ori între ei era o diferență de zece ani. Se

emoționă, dar își păstră stăpînirea de sine. Ar fi vrut să-l îmbrățișeze și să-l felicite pentru fericita întoarcere, dar tăcu, tăcu cu înverșunare privindu-l.

Cînd aflase de reabilitarea lui Boev și de repri-mirea lui în rîndurile flotei, se bucurase sincer. Fă-cuseră parte din același detașament de partizani, iar acum unul era contraamiral, celălalt căpitan de rangul trei.

Surprins de tăcerea în care se desfășura întîl-nirea celor doi, aghiotantul încercă să raporteze că Boev aștepta să fie primit, dar Bencev nu-l lăsă să intervină. Deschise ușa cabinetului și-l invită pe Boev să intre. Potrivit obiceiului, contraamiralul își agăță chipiul în cuier și se opri în fața lui Boev.

— Am aflat că te-ai întors. Aveam de gînd să te chem, dar mi-ai luat-o înainte.

— N-am avut încotro.

— Înseamnă că vii la mine în interes de serviciu.

— N-am dreptul să vă plictisesc.

— Prostii, îl corectă punîndu-i o mîină pe umăr. Nu te bucuri că te afli din nou printre ai tăi?

— Bucuria e și ea relativă.

— Totuși e unul dintre cele mai frumoase sen-timente ale omului. Am îmbătrînit Monko, am îm-bătrînit, i se adresă contraamiralul pe numele de partizan și amîndoi se așezară pe una din canapele.

N-am crezut niciodată că va veni o zi cînd o să mă plîng de oboseală. Știi și tu că aveam putere cu carul, iar acum abia mă mai mențin pe linia de plutire — mă trage spre divan, la liniște și calm. Tot mai des mă înfrîng furtunile din viață și de pe mare. Mi-ar place să fie mai puține, dar orice vreme are furtunile și emoțiile sale. Odată cu anii

sporesc și obligațiile și după cum vezi mă aflu pe ultima treaptă. Au început să-mi vorbească nu de la om la om, ci așa cum se cuvine să-i vorbești unui contraamiral, înțelegi? zise el surîzînd sceptic. Cu anii fiecare pierde cîte ceva. Uneori vrei să mai stai de vorbă cu oamenii așa, fără prea multă ceremonie, dar ei se simt stingheriți, își măsoară cuvintele parcă tu n-ai fi om, ci sperietoare. La drept vorbind, zău mi-ar place să se întoarcă zilele noastre, îți aduci aminte, nu-i așa? Și atunci să vedem cît valorează fiecare, așa fără grade sau rang. Ne-ar veni destul de greu ce-i drept, dar cel puțin ar fi un gest util.

— Nu se știe niciodată.

— Iar neîncredere? Cînd ai să încetezi să mai vezi ticăloșia chiar și în lucrurile frumoase?

— Credeți că ceea ce e frumos trebuie să fie și curat în același timp?

— Purtăm acum o discuție veche pe care n-o s-o elucidăm niciodată, zise contraamiralul ridicîndu-se. Nici nu ne-am văzut bine și ai început să filosofezi. Ești distant pentru că porți pe umeri niște epoleți. De ce nu accepți faptul ăsta ca pe un lucru natural, care nu te împiedică să te porți așa cum îți dictează inima. Nu ne-am văzut de atîția ani, iar el vine în interes de serviciu. Aveam atîtea să ne spunem și el tace preocupat să descopere limita dintre bine și rău. Lasă asta, Monko. Partea tristă e alta. Noi ne-am schimbat. Asta e.

— Eu...

— Nu te mai justifică.

Bencev își duse mîna la frunte și se așeză în spatele biroului. Abia acum simți cît era de obosit.

Închipuindu-și că are de lucru, Boev șovăi, neștiind dacă e momentul să-i mărturisească motivul vizitei sale sau nu.

Din anticameră răzbăteau discuții, probabil oamenii care așteptau să fie primiți sau chemați de urgență, iar ei stăteau unul în fața celuilalt, primul neputîndu-se hotărî să-și descarce sufletul, al doilea, neputîndu-se hotărî să plece. Amîndoi tănuiau cîte ceva în inimă și nu erau în stare să vorbească.

— Poate n-am venit la momentul potrivit, rosti Boev în cele din urmă.

— Da' de unde ! Sînt puțin obosit. Vino astăseară la mine acasă. Sînt singur. O să avem timp și de vorbă, și de un păhărel. Poate facem și o partidă de șah.

— Am venit într-o chestiune personală, se strădui Boev să-și continue firul gîndurilor. Vă rog să mă ascultați.

— Iar ceva oficial ? zîmbi amar Bencev. Credeam că azi cel puțin o să discutăm ca între prieteni. Mîine s-ar putea să fie mai greu.

— Știți că pentru moment sînt locțiitor politic al căpitanului de rangul doi, Jelev.

— Da, provizoriu.

— În principiu, eu sînt vinovat de toate. Dar încă nu e prea tîrziu, reluă el, străduindu-se să-și păstreze calmul, să fie convingător. Am stat cîtva timp pe navă și mi-am dat seama că din mine nu se mai poate face un marinar. Mi-am pierdut abilitatea. Timpul și-a spus cuvîntul. Vă rog nu mă întrerupeți, spuse el înțelegînd că Bencev intenționa să-l ia la rost. Știu ce o să-mi spuneți. Dacă nu ne-am fi cunoscut atît de bine, n-aș fi venit

la dumneavoastră. Am pierdut pămîntul de sub picioare. Mă poticnesc. Asta e esențial. Primiți-mi raportul de demisie cît nu e prea tîrziu.

Contraamiralul tăcea. Numai sîngele care îi năvălise în tîmple trăda dezacordul său.

— Nu fac asta de frică. Adevărul e greu de suportat, dar e mai bine să-l accept acum cînd m-am edificat perfect în ceea ce mă privește, decît să trăiesc cu speranțe deșarte și cu timpul să devin o povară pentru ceilalți.

— Ești marinar ? îl întrebă după o pauză contraamiralul.

— Am fost.

— Ești om ?

— Mă străduiesc să mai fiu.

— Reacționezi în felul ăsta din obidă ? sări dintr-o dată în picioare Bencev.

Boev își coborî pleoapele îngustîndu-și privirea.

Ar fi vrut să se ia cu el la ceartă cum făceau odată, în detașament, dar se abținu. Își puse chipiul și porni spre ușă.

— Dai bir cu fugiții, nu ? tună glasul contraamiralului în urma lui.

Se opri. Bencev se apropie de el și, înfrînîndu-și mînia, continuă :

— Hotărîrea de a lucra tocmai pe nava asta e a mea. În ciuda tuturor, la Jelev o să te simți mai bine decît oriunde în altă parte.

— S-au schimbat multe.

— Și o să se mai schimbe încă.

— E o crimă să fiu pe navă cînd Jelev...

— Pleacă.

- Sînteți convins că e vinovat ?
- Comandantul e întotdeauna vinovat. Legile marinărești sînt aspre, Monko. Știi și tu.
- Noi, oamenii, le facem aspre, chiar neome-nești.
- Marea cere mai mult decît omenie.
- Atunci asta e lipsa lui Jelev ?
- E totuși vinovat.
- Eu însă pot să vă asigur că, în cazul de față, nu e nimeni vinovat.
- Deși e nevoie de cîțiva ani pînă să se formeze un alt comandant asemenea lui Jelev, va trebui să ne lipsim de el. Știu că asta ar fi o mare lovitură pentru oamenii de pe navă și tocmai de aceea con-tam pe tine, pe maturitatea ta.
- Și dacă v-ați înșelat ?
- De vreme ce ești în viață, o să te descurci.
- Vreți să mă răzgîndesc ?
- Cred că mă exprim limpede. Mă bizui pe tine, dar teama, îndoielile astea...

Contraamiralul nu-și duse gîndul pînă la capăt, uluit de înfățișarea lui Boev. Observă pentru prima oară jocul nervos al buzelor, mîna albă încleștată de speteaza scaunului.

Cîteva clipe gîndurile celor doi rătăciră într-o lume necunoscută, în căutarea unei soluții. Bencev dispunea de autoritate, Boev de dreptul de a opta.

„Vrei să mă întorci la viață ? Nu ți se pare tîr-ziu ? Îți dai seama că am venit aici numai pentru că am încredere în tine ? Nu am venit să te rog ceva, ci ca să te văd..., și-și descleștă mîna de pe scaun. Acum pot pleca.“

— Te aștept diseară, zise contraamiralul.

— Rămîn pe navă, sună ca un ecou glasul surd al lui Boev. Și dacă n-am să rezist pînă la capăt, să știi că n-o să fie din cauza fricii.

În picioare, lîngă birou, Bencev nu mai adăugă nimic. Numai în ochi îi licărea acea scînteie bine-cunoscută, impunînd supunere și mărturisind duioșie.

Boev deschise ușa și se lovi de secretarul consiliului politic. Privirea lui nemulțumită nu-l tulbură, după cum nu se tulbură nici la gîndul că se întâlneau în ușa acestui cabinet, fără să fi stat de vorbă în prealabil între patru ochi. În clipa aceea nici o teamă nu-l încerca. Încrederea contraamiralului îi dăduse aripi și el nu se putea dezamăgi singur, nu putea trăda tot ce avea mai bun în el.

„Datorie“.

Rămase surprins văzîndu-l în anticameră pe Jelev. Roata vieții se învîrtea implacabilă. Pentru prima oară, de cînd revenise în flotă, i se făcu milă de el. Știa că Jelev avea nevoie acum mai mult ca oricînd de cîteva cuvinte calde. Dar cine să i le spună? Porni spre el cu intenția să-l încurajeze, să-i întindă mîna, însă în același moment Jelev se întoarse spre aghiotant, cu care angajă o discuție, ignorînd parcă prezența celorlalți din încăpere. Știa motivul pentru care fusese chemat și nu era străin nici de prietenia dintre Boev și contraamiral.

„Mîndria ta neînduplecată nu mă supără, mărturiseau privirile lui Boev, care nu părăsi camera imediat. Iubești marea, te iubești pe tine însuși, și locul de muncă, dar încă n-ai aflat ce înseamnă să iubești oamenii. Iar ăsta e lucrul cel mai greu, prietene“...

În stradă îl întâmpină vuietul sirenei unui vapor, amintindu-i că n-avea decît un singur drum de ales, mereu același, predestinat.

Porni spre mare.

Creionul scrișni și vîrful mic de grafit se rostogoli pe suprafața lucioasă a mesei de scris. Contramarșalul îl privi mirat, îl cîntări în palmă și îl aruncă în scrumieră.

Discuția cu căpitanul de rangul unu Penkov nu se desfășura cum trebuie. Se contrazisese ei de multe ori și înainte, fiecare susținînd cîte un punct de vedere diferit, dar de data asta ajunseseră la o situație pentru care nici unul din ei nu găsea soluția potrivită. Se străduia să-și păstreze calmul ca să-și poată revizui părerile, în timp ce Penkov aștepta continuarea discuției ca să-și apere pozițiile.

— Clădești totul pe probele instrucției? zise în sfîrșit Bencev.

— E o crimă la mijloc.

— Mă interesează părerea dumatăle.

— Concluziile pe care vi le-am expus nu valorează nimic?

— Oricine poate recenza un material de instrucție. Faptele le cunosc. Vreau să-mi vorbești despre oameni, Penkov, despre oameni. Munca m-a îndepărtat de ei și-mi vine foarte greu acum. Nu mă interesează o simplă consemnare a faptelor. Cînd acționez vreau să fiu convins că am dreptate.

— N-ați vorbit cu Boev?

— După părerea lui nu există vinovați.

— Vrea să pară un suflet creștin?

— Nu știu. Poate are dreptate. L-am chemat pe Jelev. E ceva care mă împiedică. N-am șovăit niciodată, de data asta, însă, mă tem. Cei de pe navă îl iubesc pe Jelev.

— Șovăiala e uneori mai rea decît o boală. Eu nu v-aș sfătui să vă lăsați subjugat de sentimente inutile. Intervențiți pînă nu e prea tîrziu.

— Și eu îl iubesc, își continuă gîndul contraamiralul. Îmi amintește de propria mea tinerețe. E un om cinstit, Penkov.

— Cinstea e relativă. Iar dacă ne amintim de mărturia lui în cazul Boev... Dacă în spatele mărturiei aceleia căutăm interesul, încercarea de a parveni, invidia poate, pentru că prietenul său îi era superior în serviciu... Cinste... Nu putem avea niciodată o încredere absolută, sîntem oameni, avem slăbiciuni. Iar noi răspundem. Conducem.

— Da, da, conducem, răspundem, repetă Bencev. Greu de trăit fără încredere.

Apoi apăsă pe sonerie.

Pași grăbiți răsunară îndărătul ușii care se deschise. Așezat cu spatele la intrare, Penkov nu se întoarse. Raportul lui Jelev se terminase și el stătea în continuare nemișcat.

— Ia loc, Jelev, i se adresă contraamiralul.

El nu dădu curs invitației. Rămase în picioare, lîngă ușă, cu privirea rătăcită undeva. Buzele strînse i se uscaseră și involuntar mototolea cu mîna dreaptă marginea tunicii.

— Ce mai e nou? S-au odihnit oamenii după exercițiu? întrebă Boev, străduindu-se să-l destindă. Nu-l văzuse niciodată atît de tulburat deși nu o dată dăduseră piept amîndoi cu moartea, cu marea zbuciumată. „Ce ușor e să anihilezi un om, spul-

berîndu-i credința în propriile puteri“, îi trecu prin minte și încercă să evite fața palidă a subalternului său.

— Oboseala nu-i înspăimîntă pe băleți, tovarășe contraamiral. Se odihnesc cînd navighează. Sînt marinari.

— Și recruții ? zîmbi Bencev.

— Au făcut față.

— Accidentul nu i-a speriat ? interveni pe neașteptate Penkov.

Contraamiralul tresări, își încruntă sprîncenele ca și cum l-ar fi lovit cineva, însă glasul lui Jelev îi alungă tulburarea.

— Moartea sperie pe toată lumea, nu numai pe recruți. E dificil s-o alungi cînd nu-și are rostul, dar teama nu e de noi.

— Vorbe, Jelev, vorbe. Viața demonstrează cu totul altceva, nu renunță Penkov. Curajul cere exemplu personal, iar tu nu ești în stare nici măcar să-ți recunoști culpabilitatea deschis și complici situația și așa destul de încurcată de pe navă.

Bencev nu se mai putu abține. Se ridică în picioare și rosti încet :

— Penkov...

În cabinet se lăsă imediat tăcerea. Se îndreptă spre Jelev, se opri în fața lui și-i spuse :

— Te-am chemat să-ți aduc la cunoștință vești nu tocmai îmbucurătoare. Nu e cazul să mă explic. Te afli în anchetă...

Cu același ton egal îi comunică tot ceea ce îi impunea funcția sa.

Sînt multe adevăruri pe lumea asta, dar nici obligațiile nu sînt mai puține.

Frământat din nou de gânduri dureroase reuși să încheie întrevederea cu cuvintele :

— Ești liber.

Jelev părăsi biroul lăsînd în urma sa o liniște apăsătoare.

Și contraamiralul și Penkov știau că nu mai au ce să-și spună.

Pendula bătu de zece ori. Ecoul sunetelor ei pluti îndelung în aer.

29

Pînă la sosirea trenului mai era o oră bună, dar Stancev intră în sala de așteptare și prima lui grijă fu să se intereseze la ghișeul „Informații” de itinerarul exact al trenului și de o eventuală întîrziere. Deși funcționara îi dăduse toate datele care îl interesau cu multă amabilitate, Stancev era nemulțumit. Avea impresia că ceva nu mergea cum trebuie de vreme ce avea atît de mult de așteptat.

Telegrama îi parvenise pe la prînz : „Sosesc ora șaptesprezece, ziua zece, Ana”.

În viața lui primise zeci de scrisori și telegrame, dar niciodată nu-l emoționaseră în măsura în care reușiseră s-o facă cele două rînduri scurte primite acum. Nu se gîndea dacă în spatele lor se ascunde bucurie sau dezamăgire. Îi era suficient să știe că se află în posesia telegramei expediate de Ana pe numele lui.

„Dacă a reușit, n-am s-o mai las singură. Știu cât a costat-o succesul ăsta. Ea crede în rezultatele pe care le-a obținut, dar oamenii pe care i-a întâlnit sînt veșnic predispuși să pună totul la îndoială, recunoscîndu-și doar propriile merite. Măcar de s-ar întoarce încurajată“, se gîndea, consultîndu-și întruna ceasul.

Cu cât se apropia mai tare momentul sosirii trenului, cu atît își pierdea mai mult răbdarea. Despărțirea lor îl dezorientase cu desăvîrșire. Încă nu reușise să-și revină. Era iubit și la rîndul lui iubea. Suferea și știa că și ea suferă. Era fericit? N-avea decît o singură dorință — s-o vadă zîmbind, să descopere în privirile ei o lucire de speranță. Pe Jelev și-l amintea doar ca om, fără să fie capabil să și-l reprezinte ca soț al Anei. Nu se învinuia de asta. Iubirea primează întotdeauna în fața prieteniei.

Concluzia asta se impusese abia în perioada de singurătate, cînd rămăsese fără ea.

În sala de așteptare era din ce în ce mai cald. Soseau tot timpul călători, aducînd odată cu bagajele și șubele calde, frigul de afară, însă aburii ieșiți din hainele umede se destrămau repede în încăpere.

— Ce nerușinare! auzi Stancev o voce emoționată și tresări. Și ăsta se mai cheamă tineret.

Cineva îl trase de mîneacă.

— Dumneavoastră purtați uniformă. Ce părere aveți? continua cu voce dogită o femeie în vîrstă, arătînd spre doi tineri care se opriseră într-un colț. Se priveau în ochi, vorbind în șoaptă, iar el îi mîngîia mîinile înroșite de ger și, din cînd în cînd, îi săruta degetele înghețate. Îndrăzneala lor îi plăcu lui Stancev, nu-i stîrni nici o revoltă, ba dimpotrivă, cuvintele dojenitoare ale femeii îl amuzară.

— Asta e, voi îi încurajați, îi ocrotiți și pe urmă toate necazurile cad pe capul părinților, zise femeia cu obidă, se aplecă peste bocceaua ei și evită să mai privească în colțul unde se aflau tinerii.

— Trenul de persoane 705 din direcția Sofia sosește peste cinci minute pe linia a doua, se anunță la difuzor.

Stancev porni grăbit, uitînd de tineri și de bătrîna moralistă. Se temea că n-o să reușească s-o găsească pe Ana și că n-o s-o mai vadă. Se împingea făcîndu-și drum cu coatele prin mulțime. În cele din urmă ajunse pe peron și își pironi privirile în direcția de unde urma să sosească trenul.

Ana coborî din primul vagon și se izolă de torentul pestriț al călătorilor ca și cum ar fi căutat o ieșire mai dosnică, un loc unde să se poată ascunde de cei veniți s-o întîmpine.

La Sofia, cînd se hotărîse cum să procedeze în viitor, totul i se păruse simplu, ușor de dus la îndeplinire. În timp ce se apropia însă de sfîrșitul călătoriei, inima i se strîngea dureros, gîndurile își pierdeau legătura și încrederea în propria ei judecată slăbea.

Numai cu o săptămînă în urmă avusese tot — un soț, o familie, un serviciu, un bărbat care o iubea și un moral care s-o susținea în viață. Acum ? Parcă totul fusese o simplă poveste. Răsfoise ultima pagină dintr-o carte interesantă și rămăsese cu gustul acela dulceag, care urmează unui vis frumos, dar depărtat, irealizabil. Pe ce se bizuise ? Eforturile ei pentru un zbor independent veniseră prea tîrziu ! Tîrziu, tîrziu... ! Cuvîntul ăsta o obseda, amintindu-i că totul în viață era absurd, după cum absurdă era și spe-

ranța că dragostea lui Stancev ar putea pune capăt foametei sufletești, acelei permanente nemulțumiri care o tortura.

Sofia se dovedise mai puțin primitoare decât își închipuise. Comunicările științifice se desfășuraseră dinaintea unor zîmbete îndelungate, unor ochi neîncrezători.

Se întorcea acum îndârjită împotriva ei mai curînd decât împotriva celorlalți. Gîndurile îi zburau de la una la alta. Nimic nu-i putea restabili echilibrul. O încurca un sentiment de repulsie față de sine și unul de regret față de Stancev. Dragostea ei era subjugată de ambiții nesatisfăcute și singura perspectivă o constituia activitatea cotidiană searbădă — halate albe, gemete de bolnavi și miros de medicamente.

„Nu trebuia să-l mint așa cum m-am mințit pe mine însămi. Mai bine ne despărțim. Dar o să înțeleagă? Nu știu, oricum trebuie să ne lămurim. Trebuie...!”

Ar fi vrut să evite întîlnirea cu Stancev, deși ea singură îl chemase la gară. Era prea obosită, dar ceva o determina să se împotrivească propriilor ezitări, o împingea înainte, forțînd-o să-l caute.

Stancev îi ieși în cale pe neașteptate. Ochi îi străluceau de emoție. Surîse și-i întinse mîna.

— În sfîrșit.

Îi luă geamantanul, o luă de braț și se grăbi s-o scoată din mulțime.

Lipindu-se instinctiv de el, Ana puse capăt gîndurilor. N-avea nici o îndoială că el credea în ea. Deși avea să-l dezamăgească, dorea cel puțin pentru cîteva clipe să uite totul. Se cuvenea să întris-

teze un asemenea om ? Cînd plecase din Sofia, Anna ştia că Svetla şi Nikolai erau fiinţele cele mai scumpe din viaţa ei. Copilul îi amintea de sine. Stancev de visurile ei. Cu cît se depărtau mai mult de gară şi străzile deveneau mai pustii, cu atît se îndoia mai mult că Nikolai o va înţelege. Nu îndrăznea să-l privească, să nu stîrnească întrebări. Ar fi vrut să meargă pînă la capătul lumii fără să schimbe nici o vorbă. Îi era suficient să fie împreună. Ajunseră pe nesimţite acasă la Stancev. În holul semiobscur îi întîmpină frigul şi un aer stătut. Nici unul din ei nu încercă să aprindă lumina. Se simţeau mai bine pe întuneric. Voiau să-şi mascheze tulburarea.

Stancev aşeză valiza pe masă. Continua s-o ţină de mîină.

— Nu trebuia să vin aici, şopti ea.

— Ce contează unde ne aflăm, Ana... ?

Stancev o cuprinse în braţe, mîngîindu-i părul. Îşi trecu degetele peste obrajii ei scăldaţi în lacrimi.

— De ce plîngi ? Doar sîntem din nou împreună, spunea el sărutîndu-i ochii şi străduindu-se să împrumute mai multă hotărîre glasului său. Mi-a fost greu fără tine. Am simţit pentru prima oară în viaţă coşmarul singurătăţii. Crede-mă, dacă mai întîrziai o zi, nu mai rezistam. E pustiu şi trist fără tine. Nu te grăbi să-mi povesteşti. Avem tot timpul. Să te mai privesc, chiar aşa pe întuneric. Ana...

Din nou îi caută buzele.

Speriată de dragostea lui şi de propria ei slăbiciune, se smulse din îmbrăţişare şi se aşeză pe un scaun.

Stancev îngenunche lângă ea.

— Nikolai, nu se poate, nu trebuie.

— Te iubesc, înțelegi ?

Mărturisirile lui o învinuiau și mai mult.

— Nu, trebuie să-i spun totul. N-am dreptul...

În momentul acela nu o preocupa felul în care va reacționa el. Voia doar să se elibereze de lanțurile care zile în șir îi încorsetaseră sufletul. Visurile rămâneau visuri.

— Nikolai, stai lângă mine, spuse ea stăpînindu-se.

Stancev se așeză docil pe scaunul alăturat :

— S-a întâmplat ceva ? întrebă după o pauză. Te-au supărat la Sofia ?

— Nu te grăbi. Înainte de toate liniștește-te, rosti Ana căutîndu-și batista în buzunarul mantoului. Sîntem niște medici de provincie cu fantezie bogată.

— Mizerabilii ! Niște cretini titrați...

— Nu învinui pe nimeni. Ne-am amăgit crezînd că facem ceva excepțional. Ei au spus adevărul.

— Adică ce ? se însufleți brusc Stancev. Să nu crezi că toate sentințele se și execută. Mai sîntem încă în viață. N-o să cedăm atît de ușor.

Încrederea asta în propriile sale vorbe o convinse încă o dată pe Ana de necesitatea despărțirii lor. Neînțelegerile cu Jelev, divorțul pentru care optase încă înainte de plecarea la Sofia, copilul, gura lumii, toate aveau s-o chinuie, oricît ar fi fost el de bun. Fericirea era și ea relativă. E frumos să vorbești

despre ea, dar s-o trăiești, s-o porți în suflet e un lucru mult mai greu.

— Nikolai, să uităm totul, oftă Ana eliberată de ultimele fărîme de îndoială. Tu ai drumul tău, viitorul tău, eu le am pe ale mele. Mi-am dat seama că am cerut prea mult de la viață și știu că nu am dreptul să încurc pe alții. Nu obiecta. Te iubesc destul ca să înțeleg prețul fiecărui gest pe care l-ai făcut pentru mine. Nu fi supărat, trebuie să ne despărțim.

Surprins de asprimea tonului ei, Stancev o asculta, recunoscînd în spatele cuvintelor care nu-i aparțineau, strigătul vieții căutînd victime printre cei ce-și doreau fericirea, dar se întîlniseră prea tîrziu. Respingea toate normele pe care viața și societatea le impuneau. Pentru el singura adevărată era Ana. Dar cum s-o liniștească. Cu simple mîngîieri și vorbe de asigurare? Nu cumva rănise o inimă fierbinte răpindu-i pentru totdeauna echilibrul? Dacă i-ar fi stat în puteri, ar fi înlăturat cu un singur gest motivele care îi împiedicau pe oameni să fie fericiți, dar asta rămînea un simplu vis. În fața lui se afla Ana, mai tare ca niciodată, și el se simțea neputincios.

— Nu fi supărat pe mine, continuă cu voce stinsă. Oricît ne-am amăgi cu gîndul că mîine va veni o zi mai bună pentru noi, nu e adevărat. O să ne vină greu, știu..., și se opri.

Tăcerea ei, întunericul, tăcerea lui Stancev o speriară. Era ca o criminală care, săvîrșind o nelegiuire, nu se mai poate despărți de victimă, nu-și poate șterge urmele.

- Nikolai, mă auzi ?... șopti ea febril.
- De asta te-ai dus la Sofia ? murmură el.
- Nu poți contesta adevărul.
- Sînt multe adevăruri pe lume. Depinde de cine le acceptă și cum le interpretează.
- Adevărul nostru e unul singur.
- Omul e dator să creadă.
- În ce.
- În forța dragostei sale. Poate nu crezi că eu...
- Știu. Știu tot. Chiar dacă ai ascunde, s-ar citi în priviri, în fiecare vorbă și gest. Asta e îngrozitor. Tu dai totul, iar eu primesc și nu-ți pot răspunde. Gîndește-te și ai să înțelegi că am dreptate.
- Ai dreptate. E ușor de spus, dar ce se ascunde în spatele cuvintelor ăstora ?
- Adevărul.
- Nu pot să cred că unicul tău țel în viață a fost să izbutești în cercetările pe care le-ai întreprins, rosti Stancev ridicîndu-se în picioare brusc și căutîndu-i ochii în întuneric.
- Se zbătea între sentiment și rațiune. Nu era un diplomat abil. Spunea totdeauna ce gîndea. Nici acum nu era în stare să procedeze altfel.
- Surprinsă, Ana nu schiță nici o mișcare. Oare Nikolai rostise vorbele acelea ? Ce ascundeau ? Îndoială ?
- Da, unicul meu țel. Chiar așa..., șopti ea copleșită de lacrimi.
- Ridică valiza ca și cum aici ar fi depozitat toată fericirea ei și porni dezorientată spre ușă.
- Ana...
- Da, da, unicul meu țel...

Ceața dezolantă coborîse pe neașteptate deasupra orașului și portului.

Deși nu era decît ora prînzului, toate becurile de pe străzi erau aprinse. Mașinile circulau ca orbeții și claxonatul permanent alunga pietonii pe trotuare, obligîndu-i să se uite de jur împrejur cu prudență.

În port se odihneau greoaie vapoarele încărcate. Nu primeau și nu petreceau pe nimeni. Pînă și vedeta își suspendase cursele. Tăcere profundă ca iarna într-un furnicar.

Cînd Jelev apăru pe puntea de intrare a navei, șeful de cart tresări, gata să rostească o comandă. Jelev îi făcu semn cu mîna să tacă și se grăbi spre cabina sa. În urechi îi răsuna încă glasul contra-amiralului.

— Căpitan Jelev, sînteți în anchetă începînd de astăzi. În termen legal, predați comanda navei secundului și raportați verbal cele întîmplate. Luați lucrurile așa cum sînt, rămîneți ofițer pînă la capăt !

Singurul lucru pe care Jelev îl înțelesese limpede după întrevvedere fusese faptul că Bencev era tulburat. Poate asta era și cauza pentru care nu pusese întrebări, nu ceruse explicații. Credea că făcuse tot ce îi stătea în puteri și de aceea gîndurile îi zburară la Boev, la vizita pe care acesta o întreprinsese.

„A venit să ațîțe focul, l-a montat și pe secretarul consiliului politic, dar a ajuns prea tîrziu. Aseară mi-a părut rău de el... M-am lăsat furat de sentimente. Sentimentalism...”

Pe punte și pe coridoare, pustiu. Toți se aflau la cazărmi văzându-și fiecare de treburi. Jelev simțea pulsul navei și, furat de balansul ei, ajunse pe nesimțite lângă ușa cabinei.

Din secție, răzbătea țacănitul mașinii de scris. Transcriau probabil dispozițiile date de cu seară. Încă mai era comandant. Dar va pleca și va veni altul în locul lui. Numele lui se va păstra doar în ordine, și timpul va șterge cu perseverența caracteristică orice urmă a trecerii sale prin fiecare colț al navei. Deschise ușa și rămase în prag. Cabina sclipa de curățenie. Stăruia un miros de lenjerie proaspăt spălată. În dulap se afla costumul lui de lucru, călcat.

„Băieții nu m-au uitat. Dacă bănuiesc ceva, au grijă să-mi facă viața cât mai ușoară. Surîse. În situația mea parcă aș fi un bolnav cu zilele numărâte. Toți se străduiesc să-i facă pe plac, să-i spună vorbe de alinare deși știu foarte bine ce-l așteaptă.”

Răsuci mânerul automatului.

— Ofițer de cart ! Găsiți-l pe secund și transmiteți-i să se prezinte urgent la mine, ordonă el și-și netezi calm părul.

Apoi mîngîie statueta de pe călimara în formă de corabie și-i fixă îndelung ochii metalici și reci. Intraseră împreună în cabină, acum aveau să plece...

...Exercițiile de cîteva zile cu flota sovietică din Marea Neagră fuseseră istovitoare. Jelev îndeplinea temporar funcția de comandant de navă. Comanda, așteptînd zilnic sosirea titularului. Aștepta și desfășurarea exercițiilor. Nu trimiseseră pe nimeni.

Poate de aceea rămăsese și comandantul flotei pe nava sa.

Venise apoi și momentul cheie al exercițiilor — tragerile cu torpile.

De pe navele apropiate răsunau salvele. Jelev stătea pe puntea de comandă. Nu urmărea exercițiul cu binoclul, nu-l interesau rezultatele lor. Singura preocupare erau oamenii lui.

Vor rezista ? Trebuia să arate ce știau. Trebuia să iasă din rezervă și să nu mai piardă locul de frunte. Era posibil ?

— Sînteți gata, Jelev ? auzise lîngă el glasul comandantului.

— Da, să trăiți !

— Puteți merge cel puțin pînă la tuburile lans-torpile ?

— N-au nevoie de ajutor. Țintele sînt clare.

Discuția se oprise pentru că radistul recepționase comenzile. Le sosise rîndul.

— Salvă !...

— Băieți ! răsunase o voce în receptor, însă toți tăcuseră. Poate nu li se adresa lor.

Cînd se comunicaseră rezultatele, comandantul îi felicitase reținut, dar Jelev știa că-l cîștigaseră fără rezerve. Știrile următoare îl bucuraseră mai puțin deși ordinul ministrului era scurt și cuprinzător :

„Căpitanul locotenent Jelev este numit comandant de navă !“.

Atunci îi înmînaseră și călimara cu statueta de care se sprijinea acum cu mîna. În fiecare dimineață, stînd în fața ei, își amintea de ziua aceea, de clipa care îi lega.

Acum, însă, trebuia să se despartă și nu-și va mai putea fixa privirile asupra ei, încercînd să-l regă-

sească acolo pe căpitanul locotenent Jelev, așa cum fusese el la prima lor întâlnire.

Scoase un ziar din sertar, îl desfăcu pe birou și înfășură cu atenție călimara. O așază într-un colț și se înapoie la locul său de muncă, dar totul îi era acum străin, nimic nu-i amintea de el însuși.

În cabină intră secundul, un căpitan-locotenent slab, oacheș. Privirea iscodi locul unde fusese călimara, dar nu întrebă ce se întâmplase cu ea. Își cunoștea comandantul prea bine ca să înțeleagă de cum a intrat că nu era momentul potrivit pentru povești inutile.

Jelev tăcu, adunându-și parcă puterile și i se adresă pe neașteptate :

- Cum merg exercițiile ?
- După program, tovarășe căpitan de rangul doi.
- Dar lagărele mașinii din dreapta ?
- Încă mai lucrează la ea. O să le reparăm, dar nu dispunem de timp pentru o reparație capitală.
- Să le mai verifice o dată mecanicul.
- E acolo, tovarășe căpitan de rangul doi.

Jelev nu mai întrebă nimic.

— Și acum să trecem la motivul pentru care te-am chemat, începu după o scurtă pauză. A venit vremea să ne despărțim.

Tăcu.

- Intrați în concediu ?
- Ceva mai mult. Pregătește-te să primești comanda navei. Într-o oră ne apucăm de treabă.
- Glumiți ?
- În clipa asta, nu.
- A spus ceva Radev ? întrebă secundul căutând o explicație.

— N-are importanță. Eu am fost comandantul navei. Mie mi-au aparținut toate ordinele date atunci. Dar să nu mai discutăm despre asta. Peste o oră să vii în cabină.

Secundul ieși evident dezorientat, iar fața lui Jelelev se însenină puțin cîte puțin. Parcă aruncase de pe umeri o greutate uriașă. Pînă acum mai sperase, pierzîndu-se în supoziții, acum totul fusese spus, totul era limpede.

„Numai de nu m-aș frînge. Brazilii întîmpină furtunile în picioare.“

Sentimentul că trebuia să se bizuie numai pe sine îl stimula. Voia să trăiască. Înainte nu se gîndise niciodată la aspectul ăsta. Pentru el totul se rezuma la serviciu, navă, familie. Și restul? Să mai existe și altceva?

Se trudea să întocmească planul de predare, dar gîndurile îi zburau aiurea. Amîna, amîna întruna. Ce avea întîietate pentru el? Ordinul sau regretul că se despărțea de visurile sale?

„Mai sînt cîteva zile și gata. Ce ușor mi se pare. Credeam că sînt de neclintit și zbor ca un fulg. Accidentul și Boev au fost de ajuns să mă îndepărteze. Știi însă «prietene» cum am ajuns pînă la cabina asta? Poți să realizezi drumul întortocheat, îndoielile, discuta el în gînd cu Boev și picături de sudoare îi umeziră tîmplele. Am greșit într-adevăr față de tine. Dacă tu ești un om fără pată, cum pretinzi, de ce te năpustesti împotriva mea pe ușa din dos? Te temi? Nu cunoșteai teama altădată. Sau zace și în tine ceva putred? Dorințele tale devin realitate. Speri să mă vezi în genunchi, implorînd iertare? Uiți cînd mă învățai să cred în cinstea oamenilor, cînd mă îndemnai să nu-mi plec capul în

fața dușmanilor ? Adevărat ? Atunci cu ce îți sînt dator ? N-o să-ți fac plăcerea să mă plec la picioarele tale. Cine e de vină ? Tu sau eu ? De data asta tu !“, rosti și, ridicîndu-și capul, încremeni.

În prag se afla Boev.

Cine-l chemase ? Ce legătură avea cu gîndurile lui ? Încercă să găsească vorbe aspre cu care să-l rănească, însă Boev i-o luă înainte.

— Am vești de la spital.

Jelev se mulțumi să-l privească.

— Radev, marinarul care a tras în magaziiile cu muniții, traversează o criză psihologică. Doctorii se tem...

— Tu de ce te temi ? îl întrerupse Jelev.

— Radev nu trebuie să moară, continuă Boev, evitînd un răspuns direct la întrebare.

— Și fără el, am spus totul. Nu-ți face griji. Va fi așa cum dorești.

— Eu vreau ca marinarul să rămînă în viață.

— Ai nevoie de dovezi ?

— Tu ai nevoie de el. La drept vorbind eu am venit din alt motiv, spuse după o pauză Boev. Cei de la spital se interesează de Ana. A plecat fără să anunțe cînd se întoarce. Tu nu erai...

Jelev se întorsese cu spatele, chinuindu-se să-și aprindă o țigară. Își aminti de seara aceea, de despărțirea de Ana. Pînă atunci se gîndise numai la munca lui, la anchetă și dintr-o dată descoperise în suflet un gol pe care nimeni n-avea cum să-l umple. Orice atingere era dureroasă.

— De ce taci ? Au nevoie de Ana la spital mai mult ca oricînd, izbucni Boev strîngîndu-l de braț.

— Dă-mi drumul, spuse Jelev eliberîndu-se. Încetează să-mi mai porți de grijă.

— Dîmo, adăugă aproape în șoaptă Boev. E viața unui om la mijloc.

— Nu fi fățarnic !

— Ana s-a întors ?

— Nu știu.

— E la Sofia ?

— Nu știu.

— Ești nebun !

— Nu știu.

Boev făcu un gest disperat cu mîna și plecă trîntind ușa după el.

Jelev nici nu tresări. Se lăsă pe scaun și murmură din nou :

— Nu știu nimic !...

31

În cazarma marinarilor era liniște. Numai glasul locotenentului major Ranghelov se lovea de plafo-nul scund întorcîndu-se către marinari, pentru ca în cele din urmă strecurîndu-se prin tambuchi să ajungă pe punte.

— Codul moral al comunismului constituie crezul generațiilor viitoare, își încheie el conferința cu cîteva minute înainte să anunțe clopoțelul sfîrșitul orei. Puteți ieși, adăugă făcîndu-i semn lui Krlev să rămînă.

Cazarma se însufleți. La ultima masă, Fîtilgiul îi povestea supărat ceva lui Spasko, care la rîndul lui îi flutura în fața nasului fotografia unei fete în cos-

tum de baie. Nu spunea nimic. Făcea doar semne cu ochii și chicotea.

Matahală împinse scaunele punîndu-și în gură țigara umezită de cît o schimbase dintr-o mînă în alta. Trecînd pe lîngă Ranghelov și Kralev mai zăbovi puțin și prinzînd o frîntură din conversația lor fluieră a mirare.

— Așadar, mîine trebuie să aibă fiecare notate în carnețel punctele fundamentale ale codului moral. Ne-am înțeles, nu ?

Kralev făcu semn cu capul și privi pe furiș scara pe care se îngrămădiseră marinarii. Se miră constatănd că nu pleca nimeni.

Cînd Ranghelov le dăduse liber, îl remarcase pe aspirantul Pencev în fața grupului, tăcut, prost dispus.

— Dați-mi voie să trec ! strigă Matahală. Să trag o dată din țigară. E de lucru și în pauză ?

— Tot tu ? se opri în fața lui aspirantul Pencev și Matahală se retrase.

— Ce aveți cu mine ? se justifică el. Sîntem în repaus. Vreau să-mi aprind țigara.

— N-o să mori o oră, lua-te-ar naiba, țipă aspirantul. Te mai gîndești și la altceva în afară de tine ?

Pencev înaintă căutînd parcă o victimă asupra căreia să-și descarce supărarea stîrnită de vestea proaspăt aflată.

— Tovarășe aspirant, se făcu auzit Spasov.

— Treci, acolo ! Nu te-a întrebat nimeni. Toți v-ați trezit filosofi peste noapte. Nu mai poate omul să scoată o vorbă. Pe toate le știți. De aia am ajuns cum am ajuns. Așa vreți să lăsați hamacurile ? Ce-i aici ? Aprinde-ți țigara, poftim, se repezi el din nou

la Matahală. Crezi că nu știu că fumezi și în cazarmă? Aprinde, să-ți ard una să mă ții minte toată viața, — se ambală el din ce în ce mai mult. Dacă nu l-ar fi observat pe Ranghelov în spatele hamacurilor, cine știe ce măsuri ar fi aplicat.

— Ce s-a întâmplat? întrebă locotenentul major însă aspirantul îi făcu tulburat un semn cu ochiul, ca marinarii novici. Întotdeauna se tulbură în fața unui ofițer, iar acum mai mult ca de obicei.

— Rău.

— Altă belea?

— Pleacă comandantul navei.

Toți se îngrămădiră în jurul lui.

— Glumești, îl privi Ranghelov neîncrezător.

— O să-l judece și, pe lângă el, dăm și noi de dracu, își spuse necazul aspirantul, dar nu-l mai asculta nimeni.

Ranghelov stătu o clipă pe gânduri, apoi se repezi în fugă spre scară, vorbind de unul singur:

— Nu se poate, cum așa...?

În urma lui porniră și marinarii. Aspirantul Pencev rămase singur în cazarmă cu gândurile sale încurcate.

Pe punte îi întâmpină crivățul și ceața deasă care învăluia încet cheiul și vapoarele. Lângă turelele tunurilor, locotenentul major Ranghelov se opri și, întorcându-se spre marinari, îi întrebă:

— Încotro?

Nu-i răspunse nimeni, dar era clar că îl urmau dornici să afle adevărul, sperînd, ca și el, că totul nu fusese decît o glumă inofensivă.

— Tovarășe locotenent major, să mergem la comandant, propuse Spasov.

— Vezi să nu-ți povestească totul de-a fir a păr, îi rîse în nas Fitolgiul.

— Piei din ochii mei, păduche ! țipă Spasov și ridică mîna, dar Fitolgiul, care prevăzuse ce s-ar putea întîmpla, sărise la timp, lăsînd între ei o distanță respectabilă.

— Nu putem opri mersul lucrurilor, așa că degeaba vă agitați. E mai plăcut în cazarmă decît pe ceața asta, și-și strînse înfrigurat mantaua pe lîngă trup, pornind grăbit spre tambuchi.

Nu-l urmă nimeni. Ranghelov tot mai stătea pe gînduri dacă să meargă sau nu la cabinele ofițerești.

— Duceți-vă înapoi, îi invită rugător pe marinari, auzind clopoțelul care anunța începutul orei următoare, dar toți rămaseră pe loc. Numai Matahală și Kralev se izolaseră și fumau grăbiți.

— La noapte plec în oraș, șopti Matahală.

— Ai bilet de voie ?

— Deschid biroul mecanicului.

— Nu te mai sature de prostii ?

— Dacă prostii numești tu treburile serioase, sîntem de acord, încruntă Matahală sprîncenele și aruncă chiștocul în lada de gunoi.

— Goana după femei ți se pare o treabă serioasă ?

— În seara asta mă duc la spital la Poet.

— Măi, da ! Tu... !

— El trebuie să vorbească. Căpitanul Jelev e învinuit pentru că Poetul tace, iar ei meditează și iar meditează. Îmi aduc aminte cum l-au condamnat acum doi ani pe responsabilul grupului nostru pescăresc pentru un accident. Ala care trebuia să spună adevărul înnebunise.

— Matahală, ești un zeu, îl apucă de umăr Kralev. Dacă reușești...

Matahală își expuse planul în continuare.

— Eu am să ies neobservat și tu o să mă acoperi pînă mă întorc. Numai să ajung eu acolo. Surorile de la spital, lasă-mi-le mie în seamă, clipi el din ochi.

Fără să mai ceară voie luă încă o țigară din buzunarul lui Krlev. Începură iar să fumeze.

Cu chipiul în mînă, Boev mergea încet, ca și cum ar fi vrut să stea cît mai mult în bătaia vîntului. Văzîndu-i pe marinari îngrămădiți și pe Ranghelov complet neajutorat, se opri.

— Ce s-a întîmplat ? întrebă el.

Locotenentul major Ranghelov se întoarse imediat.

În fața lui Boev se opri Spasov. Fața îi era palidă, privirea hotărîtă :

— Am aflat că ne părăsește căpitanul Jelev. A fost dat în judecată.

Mai mult nu avu puterea să spună. Boev le înțelese emoția și hotărî să le comunice tot ce știa. Se străduia să-și aleagă cu grijă cuvintele, să fie convingător.

— E adevărat, tovarășe căpitan de rangul trei ? îl întrebă un marinăr din apropierea lui.

— E adevărat că predă, băieți, dar încă nu e sigur că o să-l judece. Se mai întîmplă uneori... Comandantul e tras la răspundere pentru toți și pentru toate. El nu dă numai comenzi...

Ar fi vrut să le spună încă multe, să le întărească încrederea în dreptate, dar marinarii se îndepărtaseră pe rînd, lăsîndu-l pe punte doar pe Ranghelov.

Fusese o acțiune demonstrativă sau o ostilitate fățișă ? Ce voiau de la el ? Citise dușmănie în ochii celor mai mulți de parcă el s-ar fi făcut vinovat de

moartea lui Maleev, de înlocuirea lui Jelev și de toată situația creată pe navă. Prin ce stîrnise atîta dușmănie? Boev pipăi manșeta mantalei și auzi fîșîitul biletului amenințător. Să fi fost vreo legătură între una și alta? Dacă Jelev avea vreun amestec în redactarea biletului, în orice caz nu era în situația în care să poată influența moralul marinarilor. Oare totul să fi pornit de la el? Se lăsase poate antrenat de problemele personale și uitase de rațiunile pentru care se afla aici? Nu-și spusese marinarilor cuvîntul? Porni înapoi urmat de Ranghelov.

— Exercițiile legate de pregătirea politică s-au desfășurat în condiții bune, deschise discuția locotenentul major.

Văzînd că Boev nu spune nimic, continuă :

— Tema privitoare la codul moral al comunismului este interesantă, i-a antrenat pe toți.

Boev nu se opri și nu-i aruncă nici o privire, schiță doar un semn cu mîna, ca și cum ar fi vrut să destrame ceața apăsătoare, și porni repede pe dunetă. Îi venea greu de unul singur, dar și mai greu îi era să stea de vorbă cu cineva.

32¹¹

Elisaveta se afla pe treptele de la intrarea secției de psihiatrie, îmbrăcată într-un halat alb, cu boneta pe cap și se gîndea de ce vine omul pe pămînt și pleacă tocmai cînd i se pare că a devenit indispensabil.

Pînă să se întoarcă Boev, n-avusese nici o îndoială cu privire la poziția ei în viață. Nu reproșa nimănui

propria ei singurătate. Optase de bună voie pentru o cale pe care o urma fără muștrări de conștiință sau fals sentimentalism. Însă venirea lui o dezorientase. Nu dorea să ia totul de la început. Își amintea de ziua în care Boev o salvase de la o moarte sigură. Jurase atunci să fie a lui. Erau însă amândoi tineri, își închipuiau că e dreptul lor să fie împreună, de vreme ce unul din ei este oricând gata de sacrificiu.

„Era frumos când nu-mi complicam viața cu tot felul de gânduri. Trăiești în așteptarea întoarcerii. Te crezi fericită. Eram într-adevăr fericită pe vremea aceea ? Poate... Nașterea lui Plamen m-a făcut să mă simt matură. Și ? Așteptarea mă contraria. Am început atunci să judec lucrurile, să analizez viața, discuta ea cu sine căutând să afle unde anume greșise. L-am întâlnit pe celălalt. Nu știam nimic despre el și am început să-l iubesc. Îl iubesc și acum deși m-a părăsit. Nu-mi pare rău. Se spune că omul iubește o singură dată în viață. Mi-a rămas copilul. Și dintr-o dată...”

În seara aceea înțelesese că Plamen se făcuse mare, că-și ascundea gândurile, că avea propriile sale aspirații.

Ajunsese acasă în zori. El dormea, și pe podea zăcea fotografia lui Boev. Ar fi vrut să-l trezească și să fugă departe de orașul acela, de oamenii care-i cunoșteau, însă între ea și copil intervenea fotografia din care o fixau doi ochi amintindu-i întruna : „Lasă-l. Se simte bine. E fericit. Gîndește-te la tine.”

Elisaveta cedă. Pregăti în bucătărie gustarea preferată a copilului. Așezînd-o în apropierea patului, plecă din nou pe stradă.

„A mai îmbătrînit, își aminti ea de înfățișarea lui Boev. Părul albit, fața brăzdată de riduri, gura fără

dinți. Tresări înfricoșată și retrăi repulsia pe care o simțise mai înainte, constatînd că de aceea nu se-măna cu el însuși și impunea un respect vecin cu teama. Doar ochii i-au rămas aceeași. Ce ascundea privirea lui ? Dispreț sau o fărîmă din dragostea de odinioară ?... Nu, nu, așa ceva era cu neputință. Mă urăște, mă disprețuiește. A venit să se răzbune. De aceea a trecut pe la băiat și tot de aceea nu m-a alungat pe mine. Vrea să mă nimicească, încet, dar sigur. Asta e esențialul. Nimic altceva“, își aduna ea puterile, străduindu-se să găsească justificări, să descopere o ieșire.

Se făcuse ziuă și era tot pe străzi. Nu îndrăznise să se întoarcă la Plamen. Se temea de întrebările lui. Amîna discuția încercînd să mediteze, să-l poată face să creadă din nou numai în ea. I se făcuse frig, dar stătea în continuare pe treptele clădirii.

— O să răcești ! auzi un glas cunoscut de femeie.
— Ana...

O îmbrățișă și intrară amîndouă pe coridorul încă pustiu al spitalului.

În cabinetul medicului de gardă era frig. Se priveau pe furis, neîndrăznind să-și spună cît de mult se schimbaseră. Elisaveta atribuia tulburarea Anei succeselor obținute la Sofia, Ana ar fi vrut să citească în ochii Elisavetei ce hotărîse să facă mai departe în viață. S-ar fi bucurat să afle că avea de gînd s-o ia de la capăt cu Boev. Amîndouă voiau să se gîndească numai la lucruri vesele, să uite eșecurile, dar tăceau și ochii li se umpleau de lacrimi.

— Plamen s-a făcut bine ? rosti într-un tîrziu Ana.

— Nu știu.

— Temperatura i-a scăzut ?

— A început să se dea jos din pat, vrea să meargă și la școală, dar...

— Ce e ? își întoarse Ana fața spre ea. Nu cumva ?

— Mă tem, mă tem pentru el, izbucni dintr-o dată Elisaveta în plîns, rezemîndu-și fruntea de umărul Anei.

— S-au întîlnit ?

— Azi-noapte. S-a dus la el. Înțeleg că suferă, dar nu-și dă seama că pentru copil e mai rău ? Noi sîntem morți unul pentru altul. Știe foarte bine asta, dar speră. Copilul e fericit, iar eu n-am nici o putere, nici una, Ana. Toată viața mea de pînă acum a fost un vis din care m-am trezit azi-dimineață. El nu cere nimic de la mine, în schimb mi-a transmis teama asta cu privire la copil. Ce crezi, Ana, o să-l pierd ?

Strîngînd-o în brațe, Ana avea senzația că îmbrățișează trupul plăpînd al Svetlei.

„Ea pe cine iubește mai mult, pe mine sau pe tatăl ei ? Ce sentiment e mai puternic : dorința de a-l vedea, să-i spună «tăticule», sau legătura față de cea care a născut-o ? De ce suferă atîta Elisaveta ? Ce poate fi mai groaznic ?” se succedau întrebările una după alta.

— Plamen te iubește.

— Nu-i suficient.

— Ce mai vrei ?

— Să pot crede că am de ce trăi.

— De fapt, ce s-a schimbat ?

— Totul, își lăsă Elisaveta neajutorată mîinile în poală, în timp ce privirea îi rătăcea de-a lungul podelei.

— Crezi că numai ție ți se întîmplă așa ceva ?

— Trebuie să-mi găsesc liniștea la gândul că sînt și alții în situația mea ? își ridică Elisaveta brusc capul și o undă de răutate îi licări în priviri. Am dat totul din mine. Sînt vinovată că prețuiesc clipele de fericire chiar dacă n-au fost decît clipe ? În fiecare necunoscut am încercat să găsesc o fărîmă din credința mea și am dat greș de fiecare dată, pentru că toți nu sîntem decît niște bieți pămînteni, obișnuiți, meschini și fără apărare. Tăcu citind teama din ochii Anei. Îi mîngîie mîna și continuă ceva mai calm. Păstrează cel puțin ce ai ! Poți și ești datoră s-o faci ! Știu că iubești și nimeni nu ți se va putea împotrivi, dar nu-ți încătușa iubirea printr-un certificat de căsătorie, care fără doar și poate vă va sili să vă vedeți propriile slăbiciuni și vă va ucide visele. Ține minte de la mine ! Iubirea nu trebuie să cunoască povara lanțurilor. Trebuie să te apropii de ea, să te bucuri, să te topești sub flăcările ei, îngăduindu-i însă întotdeauna să rămînă un vis.

Se ridică și își netezi părul cu mîna.

— Eu trăncănesc și tu te-ai întors dintr-un oraș mare, ai desigur grijile tale. Iartă-mă. Nervii. Ah, da, au adus un marinar de pe vasul lui Dimo. Trebuie să-l vezi imediat. Te-au căutat și la Sofia. Ești obosită, dar e un caz neobișnuit. De el depind multe.

— Dar Dimo unde e ? întrebă Ana lovită de o presimțire rea.

— La bază. Du-te acum. Bolnavul e la salonul 13. Ești medic. E mai bine să-ți consulți singură pacienții, decît să-ți explice altcineva despre ce e vorba.

Ana n-o mai întrebă nimic și plecă.

— Aseară Svetla a venit acasă, continuă Elisaveta. E la bunica. Nu uita că te așteaptă.

— Și Plamen mă așteaptă. Îi plimbăm pe amîndoi în parc. Grăbește-te !

Văzînd că a rămas singură în cabinet, se așeză pe patul de consultație.

Ana străbătu repede coridorul, grăbită să-l consulte pe marinarul bolnav. Ca și cum de el ar fi depins rezolvarea multor probleme care o preocupau. Din seara în care se despărțiseră, nu-și mai văzuse soțul, nici nu se interesase unde era sau dacă se va mai întoarce. În ultimul timp se gîndise numai la Stancev, iar acum se simțea brusc foarte singură. Jeleu, de care pomenise Elisaveta, era o porțiță de care uitase cam de mult și acum se repezi orbește spre ea, temîndu-se să nu piardă direcția.

Pe scară se întîlni cu un coleg care, mai înainte să-i strîngă mîna o întrebă :

— Ai fost la director ?

— Mă duc mai tîrziu.

— E neliniștit. Ai plecat pe neașteptate și e un bolnav...

— Am aflat.

— Nu te speria. Cîte nu se întîmplă în viața unui om, și trecu mai departe la fel de bine dispus.

Sesizînd dublul înțeles al ultimelor cuvinte, fugata să-i riposteze, dar el dispăruse deja după colț.

Cu cît se apropia mai mult de etajul trei, cu atît i se părea mai departe rezerva unde fusese instalat marinarul. Niciodată nu o tulburase atîta un pacient. Cuvintele Elisavetei și ale colegului de care tocmai se despărțise, nervozitatea directorului în legătură cu soarta bolnavului și mai presus de toate

faptul că pacientul făcea parte din echipajul navei lui Dimo, toate o împingeau către presimțiri rele, lucru care nu se potrivea deloc cu calitatea ei de medic. În dreptul rezervei cu numărul 13 o' întâmpină sora de gardă și îi deschise ușa. Ana nu intră imediat. Parcă toată ceața din oraș invadase încăperea, cufundînd-o în întuneric. Singurul pat din rezervă era ocupat de un bărbat costeliv, cu bărbia sprijinită de genunchi și cu privirile ațintite la ramele patului. Deși se deschisese ușa, el nu schi-tase nici o mișcare. Pijamaua largă atîrna pe' ume-rii căzuți lăsînd să se vadă pieptul păros.

— Asta e bolnavul ? întrebă Ana.

— Un caz grav, răspunse sora. Insomnie zece zile și zece nopți. Nu mănîncă și nu vorbește.

— Care sînt cauzele ?

— A dat foc magaziiilor de muniții de pe navă și cel mai bun prieten al lui a pierit. De atunci...

Ana o întrerupse.

— Și ceilalți ?

— Care ?

— Cei de pe navă.

— Nu știu. Doctorul Stancev e la curent cu acest caz. El și-a expus constatările. Marinarul va fi judecat. Trebuie cel puțin să poată vorbi, continuă încet sora, dar Ana n-o mai asculta.

„Acum zece zile, iar ei nu-i spusese nimeni, gîndi cu amărăciune. Și Nikolai... constatări, acte... I-a fost milă de mine, de el. Milă. Cui îi este necesară mila dacă nu există îndrăzneala de a spune ade-vărul ? I-a fost milă de mine sau intenționat a ascuns-o. Să fie atît de laș ?“

— Doctorul Stancev ați spus ? întrebă ea.

— Și azi l-au vizitat de la Procuratură, adăugă sora evitînd un răspuns direct și urmărind cu curiozitate fața palidă a Anei. Bolnavul n-a vorbit. Vă așteptau pe dumneavoastră. Poate reușiți.

Ana tăcea. Dădu surorii foaia de observație și, fără să se mai ocupe de marinar, făcu calea întoarsă. Nici nu ajunse în dreptul scării și-n fața ei apăru Stancev. Se opri, lăsîndu-l să se apropie. Strălucirea care îi lumina ochii, întotdeauna, trădînd-o cînd se întîlneau, se stinsese. Se străduia să afle de una singură răspunsuri la întrebările care o chinuiau.

„E posibil să ascundă ceva de mine ? Să fie oare altfel decît mi l-am închipuit ? Ochii aceștia sînt în stare să mintă ? Sînt poate timizi, dar nu sînt cruzi. Sînt ai mei.” Stancev îi întrerupse firul gîndurilor.

— L-ai văzut ?

— Unde sînt ceilalți ? întrebă Ana la rîndul ei.

— E cazul cel mai grav din cîte am întîlnit pînă astăzi.

. — Unde-i Dimo ? întrebă ea cu mai multă insistență căutîndu-i privirile.

Stancev nu răspunse. Pleoapele îi tremurară peste pupilele tulburi și oftă încet.

— Ai ascuns totul de mine pînă acum. Ai avut grijă să-mi menajezi liniștea. Și cîtă încredere aveam în tine, dacă ai ști, cîtă încredere...

— Ana, să nu crezi că pentru mine e mai ușor. Am făcut tot posibilul să-l salvez și am să fac și de acum înainte. Am vrut să te scutesc de o grijă în plus. Asta e o treabă de-a noastră, ca între bărbați. El e comandant. Da, da, comandant. Jur să fac tot ce îmi stă în puteri...

Stancev era capabil de orice numai s-o facă pe Ana să-l creadă. În clipa aceea n-avea nevoie decît de o privire de-a ei, plină de încredere și devotament. Ana, însă, nu mai era cea pe care o cunoscuse el. Fața îi era de piatră, ochii goi și înghețați.

— Mulțumesc ! articulă ea cu greutate și, ascunzîndu-și mîinile în buzunarele halatului, porni cu pași nesiguri spre scară. Unde las foaia de observație și rezultatele analizelor ? întrebă Ana întorcîndu-se din drum.

Stancev îi făcu semn cu mîna și rămase nemișcat pînă ce Ana dispăru din raza lui vizuală.

33

Plamen se trezi înțepenit, cu capul greu. În primul moment nu înțelese de ce se culcase îmbrăcat, dar încetul cu încetul își aduse aminte. Își ascuțîa auzul. Era liniște și în odaia de alături, și în bucătărie, iar în cuierul din vestibul atîrnau doar paltonul și șapca lui. Aruncă o privire în dormitor să se convingă că mama lui nu doarme încă. De multe ori, sculîndu-se dimineața, se apropia tiptil de patul ei, se strecura sub plapumă unde îl întîmpina îmbrățișarea ei caldă. Elisaveta îl strîngea la piept pe jumătate adormită, iar el nu îndrăznea să se miște, de teamă să n-o trezească. Poate ar fi făcut la fel și în dimineața asta, dar patul era gol. Nici nu fusese atins.

Plamen se întoarse în odaia lui și gustă fără nici o plăcere din bunătățile așezate lângă pat. Altă dată o asemenea surpriză l-ar fi încântat, dar acum nu-i era foame. Nu realiza exact ce se întâmplase. Ridică de jos fotografia tatălui său, o șterse de praf și o ascunse în buzunarul paltonului. Aruncă apoi pijama pe tăblia patului, se îmbracă și ieși pe stradă. Era a zecea zi de când nu mai ieșise din casă. Se zgribuli de frig, ceața îl apăsa, dar el mergea mai departe.

Mai presus de orice era hotărât să-și găsească tatăl. Îl avea tot timpul în fața ochilor, cu părul încărunțit, cu ochii gânditori și triști. Mama nu i-l descrisese niciodată și Plamen își crease o imagine despre el după singura fotografie descoperită întâmplător într-unul din sertarele scrinului.

Ea era la serviciu și el se uita la fotografie și se minuna de unde-l cunoaște pe omul acela, neputându-și explica plăcerea pe care o resimțea privindu-l. Nu era vorba de simpla atracție pe care uniforma de marină o exercita asupra lui. Ochii aceia parcă i se adresau, spunându-i „Salutare, copile“.

Când auzise pașii mamei pe coridor, alergase s-o întâmpine, strigând vesel :

— Uite ce-am găsit, privește ! Mămico, cine-i ne-nea ?

Își aducea bine aminte că ea nu-i răspunsese pe loc. Luase fotografia cumpănind ce să facă și pe urmă, pe neașteptate, intrase în bucătărie. Plamen însă nu se lăsase cu una cu două :

— Dă-mi-o. Eu am găsit-o. Și dacă o ții în scrin, înseamnă că e om bun. Dă-mi-o.

Elisaveta lăsase fotografia pe scaun și murmurase încet :

— Altădată nu umbla unde nu trebuie.

— O pun la loc, lăsase capul în jos Plamen, cu un sentiment de vinovăție.

— Poți s-o păstrezi acum. E tatăl tău.

Plamen se așezase pe jos și multă vreme nu-și dezlipise privirile de pe chipul din fotografie. Deci așa era ? Și-l închipuise un bărbat solid, cu mustăți, inspirînd teamă. Așa trebuia să fie după el un marinar adevărat.

— Vreau să mergem la tata, spusese el deodată.

— Lasă asta ! Pune de-o parte fotografia, zise maică-sa cu glas obosit.

— Cînd vine tăticu ?

— Ai mîncat astă-seară ?

— Nu-i așa că-marinarii pleacă departe și pe urmă se întorc la copiii lor ?

— El nu se mai întoarce... Spală-te pe mîini și treci la masă.

— De ce ?

— Ești prea mic ca să poți înțelege. Pune-ți șervetul în față să nu te stropești.

— Nu e om rău...

— Nu mă mai chinui. Doar ți-am mai spus, îi vorbi cu același glas stins. Tatăl tău e mort pentru noi. Cînd o să mai crești, o să-ți explic. Hai la masă !

Strîngînd fotografia la piept, Plamen se ridicase și, în loc să vină să mănînce, se dusesse la patul lui și se culcase. Nu reținuse din vorbele mamei sale decît că tăticu murise. Iar acum' dintr-o dată aflase că e în viață. El, chiar bărbatul din fotografie.

„Poate a fost plecat în cursă lungă și i-a eșuat vaporul. S-o fi salvat într-o insulă pustie și abia de cînd a avut mijloace să se întoarcă. Poate a gă-

sit și o mamă. Dar o să vină la noi și n-o să ne mai despărțim“, i se roteau gândurile în minte. Singurul lucru nelămurit rămânea vizita tușei Nikolița și motivul pentru care îi ascunsese înapoierea tatălui său.

Într-un târziu, se opri gîfîind în fața căsuței ei. Orologiul orașului vestea ora opt. Bătu la ușă.

— Da ! răsună o voce sonoră de copil dinăuntru. Întredeschise ușa. Din pat îl privea Svetla.

— Ești singură ?

— Singură, răspunse ea și sări jos bucuroasă de sosirea lui. Vino, vino !

Plamen se mai uită o dată în jur și se apropie de ea.

— De ce nu ești la cămin ?

— Bunica spune că sînt bolnavă.

-- Ai temperatură ?

-- Nu, dar n-am dormit cît trebuie. E multă gălăgie la noi.

— Dar bunica Nikolița unde e ?

— La mama. Că e doctoriță. O s-o aducă să mă vadă. Doar dacă s-a întors. Și tu te duci la cămin ? îl întrebă la rîndul ei.

— Nu, răspunse Plamen, uitîndu-se cu insistență în jur, parcă ar fi căutat ceva.

— Cu atît mai bine, zise Svetla, dîndu-și aere. Nu mai pot suferi căminele astea. Pînă și aici, la bunica, îmi place mai mult. E și ea rea uneori și mă silește să-mi țin picioarele în apă fierbinte și să beau un ceai amar, dar nu mă culcă toată ziua și nu mănînc decît ce-mi place. Și nici ei nu-i place carnea grasă, ca și mie. Nici nu știi ce rău e cînd te silește cineva să mănînci gras.

Preocupată de poveștile ei, Svetla abia băgă de seamă că Plamen se ridicase de pe pat și se îndrepta spre odaia alăturată.

— Ei, încotro ? strigă ea. Bunica nu lasă pe nimeni acolo în lipsa ei.

— De ce ? întrebă mirat Plamen.

— Odaia aia nu e a noastră ! începu Svetla în șoaptă. Locuiește acolo un marinar care îl cunoaște pe tăticu. E foarte tăcut, dar bunica mi-a spus că e om bun.

Plamen întredeschise ușa și primul lucru pe care în văzu fu o fotografie atârnată de perete. Erau acolo tatăl său, în uniformă de marinar cu tunică albă, și Elisaveta într-o rochie înflorată.

Înțelegînd că aici locuia tatăl său, Plamen mai înainte cu un pas și se opri din nou. Se străduia să priceapă de ce avea nevoie de altă casă, dar nu-i venea în minte nici o explicație, doar gânduri tulburi, depărtate de adevăr.

— Plamen, te rog nu intra, îl trăgea de mînă Svetla. Bunica mi-a spus că nu-i place să-i umble cineva prin odaie. Azi-noapte a venit la el o femeie. Credeau că dorm. Bunica a lăsat-o să intre la el. S-au certat, pe urmă ea a plecat. Bunica a plîns și nu s-a mai culcat pînă dimineața. Te rog pleacă de aici. Tot pe mine o să mă certe.

Însă Plamen n-o mai asculta. Înțelesese din vorbele ei că mama sa fusese aici.

— O să-ți tragă cîteva dacă se întoarce. Așa să știi de la mine. Dacă nu m-ascuți... Ești și tu rău ca el. Ești rău, ești rău... !

— Taci odată, plîngăreața, îi strigă Plamen și o împinse la o parte. Să nu mai îndrăznești să spui o vorbă despre omul ăsta. E tatăl meu ! Ai auzit ?

Tatăl meu ! strigă el și mai tare, în ciuda Svetlei care izbucnise în lacrimi. Apoi se așează pe pat.

„O să se întoarcă. N-are unde să se ducă în altă parte. N-o' să-i mai dea drumul. E tatăl meu,” încercă el să se liniștească. Svetla plîngea din ce în ce mai tare, uitîndu-se printre degetele desfăcute să vadă dacă Plamen n-avea de gînd să părăsească odaia.

34

Ceața se destrămase cînd ajunse Matahală lîngă gardul spitalului. Coborîse de pe navă odată cu un grup care se ocupa cu aprovizionarea. După aceea nu mai avusese nici o piedică de întîmpinat. Cu biletul în buzunar, înarmat cu puțină hotărîre, cotise pe ulicioarele strînte ale orașului pînă să ajungă la destinație.

Nu-i mai rămînea de învins decît un singur obstacol, dar cel mai greu. Nu era nici ora și nici ziua admisă pentru vizită. Se bizuia pe legăturile lui cu spitalul, dar tot drumul de la bază pînă aici fusese hărțuit de îndoieli. Aștepta deja de mai bine de o oră să se întoarcă sora pe care o trimisese să tatoneze terenul, să depisteze salonul în care era instalat Poetul.

Zări în cele din urmă silueta ei puțin adusă de spate. Se pregătea să fluiera cînd ea se opri și-i făcu semn cu mîna s-o urmeze. Matahală nu stătu mult pe gînduri. Se mai uită o dată în jur ca orice iscoadă

cu experiență și porni pe urmele ei cu pași siguri, de parcă cel puțin directorul spitalului avea să-l primească în legătură cu o chestiune de viață și de moarte.

— Numai un minut, spuse mergînd grăbită în fața lui asistenta medicală. Sora e nouă și se teme, iar bolnavul e un caz deosebit.

— Nici o grijă. Tu cel puțin mă cunoști, se strădui s-o liniștească Matahală. Îmi e prieten. Am să-i comunic lucruri importante.

— Dar e nebun.

— Parcă noi sîntem mai breji. Cu toate astea circulăm liberi printre oameni. Nici o interdicție. Fiecare cum îi trece prin minte. Poetul, nebun ! Prostii !

Matahală se strecură pe intrarea din dos a spitalului lăsînd-o pe asistentă în urmă.

— Sus, și mai încet, șopti ea. Cu încălțăminte asta, tropăi ca un cal.

— Obicei oștășesc, Petrana ! Nu te supăra ! rînji el și-i făcu în glumă semn cu ochiul, dar ea îl împinse.

— Mergi, hai mergi ! Doar ai venit cu o treabă.

Matahală stătu puțin pe gînduri, dacă să profite sau nu de buna ei dispoziție și de scara pustie, dar își veni la timp în fire și continuă să urce.

— Urs te-ai născut, urs o să mori, sporovăia asistenta, fără să-și dea seama că tonul cu care rostise cuvintele trăda bucuria de a-l fi întîlnit.

Se strecurară neobservați în odaie. Petrana îi mai șopti ceva și se făcu nevăzută. Matahală era emoționat și se zăpăcise. Nu se aștepta să-l găsească pe Radev în halul acela. Abia îl recunoscuse. Cunoscind

multe din trucurile pe care marinarii le foloseau ori de câte ori doreau să iasă cu fața curată din situații încurcate, crezuse că și de data asta e vorba tot de un simplu joc. Se hotărîse să vină să vadă singur adevărul, dar ceea ce vedea îl ului.

Pentru prima oară de cînd se afla la spital Radev își ridică capul, ațintindu-l pe Matahală cu priviri inexpresive. În mintea lui mai exista încă amintirea chipurilor unor oameni pe care, însă, n-avea destulă putere să le lege de propria lui ființă. Matahală îi amintea de ceva cunoscut, dar atît de îndepărtat, încît nu reușea să-l aducă la realitate. O scînteie mărunță pîlpîi ca apoi să dispară la fel de repede cum se născuse. Matahală nu era în stare să mai suporte. Avea impresia că încă puțin și el însuși își va pierde glasul, veselia, dragostea de viață.

— Salutare, șefule ! încercă el să glumească pe socoteala gradului de sergent al Poetului. Mi s-a făcut dor de tine și am venit să te văd. Nu te mai zgîi la mine de parcă acum m-ai vedea pentru prima oară.

Nu mai putu face față privirii aceleia învăluitoare și rîse forțat.

Radev nu spuse nimic. Începu doar să-și legene capul, să-și miște buzele.

— Ei, frățioare, ia vino-ți în fire ! Nu cumva ți s-au înecat corăbiile. Sîntem toți bine sănătoși. Cît despre Maleev, n-ai nici o vină. Putea fi oricine în locul lui. De tine avem nevoie, omule, avem nevoie. Fără tine nu facem două parale pe navă, continuă Matahală înfricoșat că vorbea de unul singur.

Tresări încă mai speriat cînd Radev întinse mîna și începu să-i pipăie centura și catarama. Mîngîia

ancora în relief și o privea pierdută. La un moment dat se ridică în genunchi și parcă speriat de o pricină necunoscută se ghemui la pieptul lui.

— Toți îți trimit salutări, frățioare, zise din ce în ce mai tare Matahală, gata s-o ia la sănătoasa în orice clipă. Și căpitanul Jelev te salută. Te așteaptă. Trebuie să scapi de-aici cât mai repede. Ești util, mai ales lui îi ești indispensabil, înțelegi? atacă el subiectul pentru care venise, fără să realizeze că Radev nu putea pricepe nimic, că nu era în stare să-l ajute.

Auzind numele lui Jelev, bolnavul se sculă în picioare, se uită de jur împrejur și spre stupefacția lui Matahală începu să îndruge vorbe fără șir.

— Vin! strigă din ușă asistenta și fugi, dar Matahală nu se clinti din loc. Strângînd mâinile lui Radev repeta întruna:

— Liniștește-te, frățioare, liniștește-te. O să treacă toate, o să treacă.

— N-o să moară, n-o să moară... Căpitan Jelev, căpitan Jelev, spuse Radev. Parcă trecuse într-o altă lume, ruptă de tot ce-l înconjura.

În încăpere intră Ana însoțită de soră. Auziseră ultimele cuvinte ale lui Radev, dar cel mai mult le surprinse prezența lui Matahală.

Auzindu-le pașii se ridică de lângă bolnav și se opri în dreptul ferestrei.

— Cine v-a îngăduit să intrați? îl întreabă Ana.

— Eu.

— Cu ce drept?

— Nu strigați, își reveni Matahală. Dacă în ochii dumneavoastră e un simplu bolnav, nouă, celor de

pe navă, ne este necesar. Știți ce-nseamnă să lași totul în seama unui singur om? Altă posibilitate n-aveam. Acum înțeleg cât de disperată e situația, de ce trebuie să plece comandantul nostru. Dacă ar fi fost în stare să dezvăluie adevărul, lucrurile ar fi stat altfel, dar așa...

— Așa că ? se uită Ana fix în ochii lui.

— Maleev a murit, căpitanul Jelev merge la judecată. Poetul e nebun și poate că nici unul din ei nu e vinovat de cele întâmplate. Scuzați-mă, n-am vrut să contravin ordinii dumneavoastră, dar era singura modalitate, și Matahală ieși fără să-l oprească nimeni.

— N-o să moară, n-o să moară, căpitan Jelev, căpitan Jelev, repeta Radev unul și același lucru și chipul lui se însuflețea din ce în ce mai tare.

În mijlocul încăperii Ana nu-i mai vedea nici pe bolnav, nici pe soră. Îi răsunau în urechi vorbele lui Matahală și nu reușea să sesizeze adevăratul lor înțeles. Simțea că și ei îi revine o parte de vină pentru cele întâmplate, dar nu știa ce să facă, în ce direcție să se concentreze mai întâi. O încerca un sentiment de milă pentru soțul ei. Poate nu se deosebea de mila pe care o resimțea pentru bolnavi, însă Ana dorea din tot sufletul să nu i se întâmple nimic rău. Marinarul o ajutase să vadă lucrurile mai limpede, stimulînd-o să reacționeze cu mai multă energie împotriva primejdiei care-l pîndea pe Jelev.

— Seringa, spuse brusc Ana.

Sora tresări, iar Radev își duse mâinile la piept în timp ce glasul lui tînguitor se stingea între pereții albi ca hîrtia ai rezervei cu numărul 13.

Distrați, oamenii nici nu băgară de seamă că seara se lăsase pe neașteptate. Numai luminile din ferestre și felinarele de pe străzi dovedeau că ziua se dusese de mult.

Stancev stătea pe întuneric, întins pe divan. Avea senzația că lumina îl dezbrăca sufletește și fizicește. Cele zece scrisori adresate Anei se îngrămădeau în coș rupte în bucățele mărunte, iar în fața lui aștepta pagina albă destinată celei de-a unsprezecea. De fapt ce voia să-i mai spună ? Nu era totul destul de clar ? Avea dreptul s-o caute ? Dragostea lor se născuse pe neașteptate, ca un torent dezlănțuit, smulgînd orice piedică din cale. Acum se retrăgea precum venise. O logică simplă, implacabilă. Putea cere mai mult de la Ana ? Și totuși era hotărît să-i scrie totul. De două ore se tortura, aplecat peste rîndurile strîmbe și tot lipsea ceva. Ceea ce era mai important nu fusese încă spus.

Se ridică într-un cot și parcurse prin întuneric frazele scrise. Și de data asta își strînse buzele nesatisfăcut. Mototoli foaia, o azvîrli la întîmplare și se întinse din nou.

„O fi avînd nevoie de mine, de dragostea mea ? Ce-aș putea să-i dau în plus față de Dimo ? Respect ? Și dacă s-a înșelat ? Poate fi ceva mai greu de îndurat decît gîndul că te-ai înșelat, amăgind și visele celuilalt în același timp ? Ce anume am pierdut din vedere ? Să fie totul lipsit de rost ? Cum de nu mi-am dat seama mai devreme ? Și atunci, cum s-a schimbat, așa, dintr-o dată ? Dacă aș putea fi

sigur că fără mine e mai liniștită, m-aș retrage. Dacă aș putea, dar așa..." Privirile îi rătăciră pe tavan, unde becul de pe stradă proiecta jocuri de lumină.

O bătaie ușoară în ușă îl făcu să-și ascută auzul. Ridică capul, dar nu apucă bine să se scoale când în odaie intră Jelev. Acesta se uită de jur împrejur și aprinse lumina să se convingă dacă pe divan era întins cineva.

— Aș fi crezut orice, dar că holteii bătrâni stau ca bufnițele, nu mi-aș fi închipuit, spuse el, scoțându-și mânușile. Întâmplător am pus mîna pe clanță. Pe urmă m-a împins curiozitatea. De când nu-ți funcționează nici soneria ? Sau preferi să nu fii deranjat când te odihnești ?

— Ia nu mai trăncăni atîta, dezbracă-te și stai jos ! zise cu același ton glumeț Stancev, însuflețindu-se.

Jelev adusesese cu el în odaie o undă proaspătă de viață, alungîndu-i gîndurile întunecate. Se repezi la bufetul-bar și începu să caute coniacul și paharele. Ciudat, simțea privirile lui Jelev ațintite asupra sa. Se grăbi să se întoarcă. Jelev nu se dezbrăcase, se străduia să-și aprindă o țigară.

— Ascultă, Nikolai. Am venit la tine cu o treabă serioasă. Lasă gluma și băutura pentru moment. S-ar putea să vină și rîndul lor.

Stancev stătea în fața lui cu sticla și cele două pahare.

„Rîndul lor n-o să vină niciodată. Ne despart prea multe lucruri“, se gîndea el, dar rosti cu totul alte cuvinte :

— Nu fi copil. De cînd n-ai mai dat pe la mine ? Coniacul nu ne va împiedica să discutăm pînă și cele mai serioase probleme.

Totul i se învălmășea în minte. Nu cumva noaptea va fi asemenea zilei care abia trecuse ? „Știe totul sau altceva l-a adus la mine ? Și dacă Boev i-a șoptit ceva ? Nu de la el au venit toate necazurile ? Trebuie să suferim și noi numai pentru că el a suferit ? N-am să tăgăduiesc în fața nimănui că o iubesc pe Ana. N-am să îngădui nimănui să o batjocorească. Poate e mai bine că s-a întîmplat așa. Să se termine odată totul.“

Umplu paharele, dar Jelev nu se clinti din loc. Țigara îi tremura în mînă și, ca să-și mascheze tulburarea, scutură scrumul îndelung.

— Deocamdată ești singurul meu prieten așa că ție pot să-ți spun totul, începu el din ce în ce mai agitat. Cel puțin mă cunoști și n-am motive să mă ascund de tine ! Petio și-a atins scopul. O să fiu judecat. Ar fi nedemn să-mi contest vina. O să plec de pe navă, deși viața mea în afara ei nu mai are nici un sens.

— Adică ce vrei să spui... ? îl întrerupse Stancev.

— Suport totul, n-am încotro, dar astăzi a intervenit ceva neașteptat. Uite, privește, și-i întinse o hîrtie verde.

Stancev o luă tăcut, o examinează, citi conținutul precedat de cuvîntul „citație“, scris cu litere mari și înțelese ce se întîmplase.

— E adevărat, continuă Jelev, de la o vreme mi-am neglijat familia. Sarcini, exerciții, ieșiri în larg. Mereu îmi ziceam că o să vină și timpul să mă

ocup de Ana și de Svetla. Dar au trecut zile, săptămîni, chiar luni și am cam uitat unii de alții.

Apăsă nervos țigara în scrumieră.

— Acum cîteva seri ne-am certat și eu am ridicat mîna s-o lovesc. Am ridicat mîna, prietene, pentru că una doream și alta ieșea. Eu căutam înțelegere, ea mă ironiza. Și totuși nu trebuia să ridic mîna.

— E aici o neconcordanță, repetă de cîteva ori Stancev, neputîndu-și veni în fire.

Era uluit de încrederea lui Jelev și mai presus de orice de purtarea Anei. Ce intenționa? Să rămîină singură? Curată nebunie! Dacă cu cîteva clipe în urmă se simțea în stare să se bată cu Jelev de dragul Anei, acum era încurcat.

— Tocmai neconcordanța asta vreau s-o clarific, rosti Jelev emoționat, într-un tîrziu. Dacă asprimea mea e de vină, chiar acum îi cer iertare, dar mă tem să nu greșesc. Este groaznic să-ți ceri iertare așteptînd ca gestul tău să-ți aducă alinare sufletească și pe urmă să descoperi că de fapt mărturisirile tale n-au fost necesare nimănui. Pentru asta sînt aici. Numai tu mă poți ajuta.

— Dimo, eu cred..., se precipită Stancev însă Jelev îl întrerupse :

— Stai, stai puțin, nu te grăbi cu răspunsul. De la tine mă aștept la un cuvînt cinstit. N-ai observat și altă cauză care s-o determine pe Ana să ia o astfel de hotărîre? Nu mă înțelege greșit. Dacă ea vrea să fie liberă n-am dreptul s-o opresc, mai ales acum cînd sînt pe jumătate arestat.

— Dar Ana nu știe nimic de accidentul de pe navă, sau despre tine, încercă Stancev să-i ia apărarea Anei, dar glasul nesigur îl trăda.

Înțelesese foarte bine aluzia lui Jelev.

— Poate a găsit un om mai demn de dragostea ei decît mine, respiră cu greutate Jelev. E dreptul ei. Niciodată pînă acum nu i-am impus să mă respecte. Am mare nevoie de ajutorul tău. Vreau să-mi fie totul limpede, să nu mă expun inutil la o nouă umilință.

— Vorbești de parcă n-ai iubit-o niciodată.

— Dacă iubești nu înseamnă că trebuie să înșiri vorbe dulci. Nimeni nu poate defini exact sentimentul ăsta. Noi sîntem mai duri, mai aspri, iar femeile cer mîngîieri și multă atenție. Sînt încrezătoare, de aceea iau orice gest drept un semn de dragoste, în dorința lor permanentă de a fi în centrul atenției. Nu mă pot învinui că n-am iubit-o sau că n-o mai iubesc pe Ana. I-am dat tot ce-am avut, și descrise un cerc cu mîna. Tu ești mereu în preajma ei. O cunoști mai mult ca mine. Știu că niciodată n-ai fi lăsat-o să intre într-un necaz. Ai dovedit-o de atîtea ori. Am fost întotdeauna recunoscător. Întîmplării care a adus-o în apropierea ta. E un medic bun, capabil și sprijinul tău nu poate fi neglijat. Ajut-o și de data asta. Îți dau cuvîntul meu de cinste că n-am s-o urăsc niciodată, pentru că nu sînt în stare. Dar dacă sînt o piedică în calea ei, prefer s-o știu pe ea fericită, decît să suferim amîndoi. Nikolai, am încredere în tine. Spune-mi adevărul. Nu te teme că ar putea fi prea dureros.

Cu mîinile pe genunchi, Stancev stătea pe pat sfredelind podeaua cu privirile.

„Ce-ar fi să-i spun că o iubesc pe Ana cel puțin tot atît de mult ca el, deși eu n-am acest drept? Să-i mărturisesc adevărul sau să-mi sacrific propria

fericire ? Dar Ana... Ce-are de gînd ? Discuția noastră în lipsa ei ce sens are ? Ne întoarce spatele amîndurora, fuge ? De ce n-o înțelege nimeni ? Și dacă nu e în stare să aleagă, dacă ne iubește pe amîndoi, cine are mai multe drepturi ? El, fără îndoială. Cine altul ? Am fost orb, orb...”

— Te iubește, rosti el în cele din urmă.

— M-a iubit.

— Nu, te iubește mai mult ca oricînd, spuse Stancev agitat, ca și cum ar fi încercat să se convingă singur de justetea vorbelor sale. Nu dorea să-și mai plece urechea la glasul inimii, înțelegînd foarte bine că el va găsi o cale, pe cînd Jelev n-o avea decît pe asta. Ana vorbește tot timpul de tine. Nu trăiește decît pentru că ești tu și copilul. În ultimul timp însă a trecut prin multe, probabil n-a avut cînd să-ți povestească. Studiul căruia i-a dedicat atîția ani de muncă a fost respins acum cîteva zile. Traversează o criză sufletească pe care n-o poți neglija. Poate și ea s-a gîndit la fel : să nu-ți fie o piedică. Asta pare unica justificare a gestului ei. Caut-o. Suferă, încheie Stancev sleit de puteri, incapabil să mai continue discuția.

Chipul lui Jelev se însufleți. Ar fi vrut să creadă cuvintele prietenului său, înțelegînd că puteau fi adevărate sau mincinoase în aceeași măsură. Avea nevoie de încredere, de aceea nu mai întrebă nimic. Puse citația la loc în buzunar și ieși la fel de tăcut precum intrase.

Stancev nu-l conduse. Stinse doar lumina și odată cu lumina parcă se stinse și el.

Din apartamentul de sus se auzea muzică. Se sărbătorea o zi de naștere la care fusese și el invitat.

Deși numai cu cîteva ore în urmă jgheaburile cîntau pe întrecute, însuflețite de adierea caldă a austrului, acum se opriseră brusc, amorțite și încrunțate, iar pe olanele lunecoase și pe pervazurile ferestrelor începură să lumineze cristale mărunte și tari de gheață.

Schimbarea asta bruscă de temperatură nu impresiona grupul care tocmai ieșea din cazinou cîntînd și strigînd. Niște chitariști ciupeau strunele ritmic și ceilalți intonau dezordonat una și aceeași melodie. Cîteva perechi începură să danseze pe trotuarele asfaltate. Toți păreau să fi uitat de cei doi care veneau în urma grupului.

— Vanea, strigă un tînar blond apropiindu-se de ei. Mă recunosc învins. Trei ani mi-am pierdut cu tine și de pomană, pe cînd el a nimerit din prima lovitură. Fericitul! În sănătatea voastră! și bău o gură din sticla pe care o aveau în mîină.

— Încolo sau încioace? întrebă altcineva din grup.

— Drept înainte, de vreme ce sîntem în căutarea unui naș, interveni al treilea. Oamenii cumsecade sînt la ora asta pe alei. Nu ne trebuie o cloșcă, ci un om de ispravă. Oprindu-se, clipi semnificativ din ochi către cel de lîngă el.

Căpitanul de rangul doi Jelev stătea la umbra unui castan și numai țigara aprinsă trăda prezența lui acolo. Părăsise grăbit locuința lui Stancev din dorința de a păstra cel puțin o noapte speranța care strălucise în ultimele lui cuvinte. Se simțea întotdeauna puternic cînd credea în ceva, cînd avea posibilitatea să spere. Sunetul chitarelor și cîntecele

il surprinseseră. N-avea timp să înțeleagă ce se întâmplă. Grupul vesel înconjurase banca.

— Bună seara, tovarășe căpitan, îl salută un tânăr din grup care îl remarcase sub castan. Sîntem încîntați de cunoștință, și îi întinse mîna. Numele meu e Sașa, montator la Atelierul de reparații auto.

— Jelev. Pentru ce motiv mă bucur de atenția dumneavoastră, întrebă el rigid, observînd sticlele pe care le aveau cu ei unii.

— Perfect. Alegerea e minunată, rîse tânărul. Logodnă, căpitane. Vanea și Asen s-au logodit în seara asta. S-au logodit, dar nu au naș, adăugă el împingînd-o în față pe tînăra emoționată. Totul a fost fulgerător. Se iubesc, naivii, ăsta e purul adevăr. Ne-au spus-o tuturor și noi am hotărît : logodna întîi, facem rost de un naș și peste o săptămîină nunta.

— Mă bucur, cu toate astea tot nu înțeleg nimic, rosti Jelev. Felicitări. Surîse pentru prima oară după atîtea zile de amărăciune.

— Și ne-am fixat la dumneavoastră, zise una din fete.

— Să fiți naș, se rugă a doua.

Jelev îi privi surprins, neștiind ce să răspundă. Dacă ar fi putut să vadă ce era în sufletul lui, ei singuri ar fi renunțat la propunerea lor, dar așa se bucurau cu inocență atît de stăruitoare, încît se simțea emoționat. De ce nu era și Ana cu el acum ? Niciodată n-ar fi refuzat. Îi plăceau ideile spontane pentru realizarea cărora se făcea luntre și punte și era fericită. Iar el ezita. Unde va fi după o săptămîină ? N-ar fi mai corect să nu-i inducă în eroare ? Mai bine să-l considere lipsit de bunăvoință sau prea mîndru, decît să fie dezamăgiți.

— Nu trebuie să vă preocupați de nimic, reluă tînărul care i se adresase cel dintîi. Pentru că ajunge gestul, dorința. O să facem nunta. Sînteți de acord nu-i așa ? îl întrebă întinzîndu-i o sticlă de vin alb. În sănătatea logodnicilor, în sănătatea nașului, strigă și ciocniră.

Aleea răsuna de zarva tinerilor.

Se schimbă în grabă adrese și urări ca prin vis și Jelev rămase din nou singur.

„Naș. Cei fericiți nu cunosc opreliști, își spuse petrecîndu-i cu privirea. Noi parcă n-am fost la fel ? Ne-am hotărît dintr-o dată să ne căsătorim și ea m-a dus acasă. N-avea decît optsprezece ani. Mai purta încă cozi, dar stătea dîrză în fața mamei. Au urmat apoi zile lungi de așteptare și nopți scurte și fericite. A vrut să-și urmeze studiile. N-am oprit-o. M-am străduit întotdeauna s-o văd veselă și fericită. Apoi a venit Svetla pe lume. Ce priviri triste avea cînd s-a îmbolnăvit copilul pentru prima oară. Nopți în șir n-am dormit, n-am vorbit, frămîntați de același gînd. Suferința ne-a dublat forțele, a sporit respectul între noi. Ne respectăm într-adevăr. Poate mă așteaptă și acum, așa cum de atîtea ori am găsit-o adormită pe canapea. Poate...” și iuți pasul alungat din urmă de zăpadă.

Pe scara blocului domnea tăcerea. Jelev întredeschise încet ușa de la intrare. De afară i se păru că zărește veioza aprinsă. Se uită la ceas. Miezul nopții. I-ar fi plăcut s-o găsească în cămașă de noapte, așteptîndu-l pe gînduri, la fereastră.

„Dacă așa stau lucrurile, la ce bun să mai vorbesc, se gîndea el. Ce altceva îmi mai trebuie ? De vreme ce mă așteaptă, înseamnă că are nevoie de mine. Noaptea va șterge toate neînțelegerile.”

Se dezbracă fără zgomot, dar când deschise ușa holului înțelese că s-a înșelat. Îl întâmpină un aer stătut și întunericul destrămat de lumina palidă a becului din stradă. Tulburarea lui se prefăcu în indiferență. Era gata să se întoarcă, dar îi era sete. Pipăi cu mîna peretele. În cele din urmă găsi comutatorul. Șuvoiul de apă țîșni din robinet lovind paharul și stropindu-l, dar el nu se feri. Bău, deși apa mirosea infect a țeavă și avea un gust neplăcut.

Se întoarse căutînd cu privirea pachetul de țigări pe masă, pe bufet. Abia acum observă că Ana dormea într-unul din paturi. Respira egal, și genele lungi, întunecate erau parcă desenate cu creionul pe fața ei ovală, palidă.

Jelev uită ce căuta. Îi venea să izbucnească în rîs de bucurie. În ciuda tuturor, ea era aici, erau împreună, singuri.

Dădu la o parte draperia glasvantului, ca și cum l-ar fi împiedicat s-o vadă mai bine, dar, temîndu-se să n-o trezească, nu se mai mișcă. O invidia pentru somnul ei liniștit, fără să bănuiască că numai cu cîteva clipe în urmă, veioza fusese într-adevăr aprinsă, că Ana era trează, la pîndă, șovăind în așteptare, neștiind nici ea singură prea bine ce anume o împingea spre el și ce o făcea să-l respingă. Când dorea să-l aibă pe Jelev lîngă ea, să-i simtă dezmierdarea stîngace a îmbrățișării, când îl visa pe Stancev în locul lui, mîngîind-o timid, sărutîndu-i mîinile, umerii și gîtul ca abia la sfîrșit să-i caute buzele. Să fie asta totul ? De ce alături de Jelev era crispată, își măsura cuvintele, gîndindu-se totdeauna la ce urma să spună, pe cînd lîngă Stancev se simțea relaxată și calmă ?

„Și cu unul și cu celălalt sînt singură. Aici nu mi se oferă destul, acolo nu sînt eu în stare să ofer cît trebuie. Mereu lipsește cîte ceva. Acum e nefericit? Are nevoie de mine? Dacă cel puțin aş putea fi sigură de asta, mi-ar veni mai ușor. Nu-i întîlnesc privirile. I se citește în ochi dispreț, oboseală sau indiferență? Poate tocmai de aceea nu realizează că în ultimul timp eu nu mai sînt cum eram. O să-l judece și el tace. Înseamnă că nu mă simte apropiată.“ Își strînse pleoapele, ținîndu-și răsufierea să nu se demaște că e trează.

Jelev își așeză hainele pe un scaun și, fără să-și mai caute pijamaua, stinse lumina. Dar în loc să se ducă la Ana, se strecură în patul alăturat. N-avea destulă îndrăzneală s-o trezească. Dacă o jignea cu prezența lui, dacă trebuia să dea explicații? ...Fără să vrea îi veni ră în minte cuvintele lui Stancev : „În ultimul timp e foarte obosită.“

„Dormi, dormi..., îi ură în gînd Jelev, sînt aici, lîngă tine. Odihnește-te, o să stăm mîine de vorbă.“

„Dacă te culci lîngă mine, poate se schimbă totul. Așadar n-ai nevoie de mine? Atunci de ce nu mi-ai spus de la început că singura ta dragoste e marea? Tu ești vinovat. Acum înțeleg de ce nu m-ai împiedicat niciodată de la nimic, de ce nu mi-ai refuzat nimic, de ce nu ești gelos pe nimeni. M-a atras răceala ta, care te deosebea de ceilalți. Am acceptat-o ca pe un semn de putere, de bărbăție, pe cînd tu ești mai lipsit de viață ca o piatră.“

„Ana, trezește-te, Ana. Mă simt groaznic. Vreau să-ți spun atîtea lucruri. Ana, ești trează?“

„Ține minte, asta e ultima noastră noapte. N-ai fost în stare să mă înțelegi. În seara asta eram

gata de orice, dar tu ai nimicit-o. Decît să aștept întruna, mai bine singură...”

„Ești obosită, știu. Dar mă întrebi cîte nopți n-am dormit ? Visam, într-o totală dăruire de sine, te-am uitat pe tine și pe Svetla și totul s-a năruit. Acum nu vă mai am decît pe voi. Sînteți ale mele. Voi nu sînteți vis, sînteți adevărate. N-o să vă mai las singure. Chiar dacă-ar fi să merg la închisoare, am să rămîn alături de voi, mă auzi, Ana, alături de voi...”

Împins de dorința de-a o simți aproape, Jelev se ridică, străduindu-se să-i descifreze fața pe perna albă. Încă puțin și-i va simți răsufierea fierbinte.

„Lîngă mine ești neliniștit, nu-i așa ? gîndea Ana cu o undă de răutate. De mîine nu mă mai vezi. Oricît m-ar dura, n-o să regret. Ai să mori cu mîndria ta înghețată. Să nu crezi că ești mai tare ca mine. Mă descurc eu și singură. Spune lumea că ai necazuri. Se înșală. Nici bucuriile, nici necazurile nu te impresionează. Nu-1 așa ? De ce te apleci deasupra mea ca un inchizitor ?”.

Îi venea să strige, dar se abținu.

Tremurase puțin, imperceptibil. „Mi-e frig cînd te apropii de mine. Mi-e frig...”

Afară se declanșase furtuna, dar nici Ana, nici Jelev n-auzeau vuietul vîntului. În noaptea asta parcă lumea din afară nu mai exista pentru ei. Abia după ce cîteva mașini de pompieri trecură cu zgomot pe stradă, și cînd undeva, în apropiere, se auzi zornăitul geamurilor sparte, Jelev se ridică. Privind-o neliniștit pe Ana, se apropie de fereastră.

Cădea o ploaie amestecată cu gheață. Strada și trotuarele erau inundate de apa mereu în creștere, ca și cum marea ieșise din maluri și cuprindea

orașul în îmbrățișarea ei înghețată. Din nou zgomo-
tul de geamuri sparte și Ana, gemînd, se răsuci în
pat. Lîngă ea, Jelev, îi luă mîna și fără să-i dea
drumul o acoperi cu plapuma. Sună telefonul. O
dată, de două ori, de trei ori...

Cu receptorul ridicat, Jelev auzi o voce răgușită.

— Uragan pe mare ! Prezentați-vă urgent pe
navă !

— Pornesc ! zise încet Jelev. Ezită un moment,
apoi luă carnetelul așezat pe masă și scrise cu li-
tere mari :

„Cred că citația e o neînțelegere.

*După ce trece uraganul, mă întorc. Așteaptă-mă !
Știi că te iubesc,*

Dimo.“

Puse citația deasupra și se îmbracă grăbit. Nu se
mai uită la Ana, îi simțea încă în palme căldura
mîinilor și se temea că dacă ar mai privi-o o dată
s-ar întoarce încălcînd ordinul primit.

Ieși fără să mai stingă lumina, fără să observe că
Ana se sculase în capul oaselor în pat, consternată
și speriată de uragan și de singurătate. Alergase
după el, strigîndu-l, dar Jelev era deja în stradă.

În hol văzu citația și biletul. Citi de cîteva ori în
fugă rîndurile și se așeză pe canapea.

„Oare să aibă și el inimă ?“ se întrebă. Pentru
prima oară după atîta timp, îi lipsea. Se simțea
groaznic. Întinzîndu-se din nou în pat, se înfășură
cu plapuma, în așteptarea dimineții.

Afară uraganul făcea ravagii. Fiecare bubuitură
răsuna dureros în inima Anei, silind-o să se chir-
cească de teamă.

De cîte ori revenea acasă seara, contraamiralul Boncev își îmbrăca hainele de lucru și se ocupa de florile care umpleau holul spațios al apartamentului. Cîteva ghivece enorme cu ficuși și filodendroni umbreau uriașa fereastră cu arcadă. Alte ghivece cu begonii pestrițe, pulmonaria officinalis, acacii, cactuși și palmieri pitici transformau încăperea într-o adevărată seră.

Înconjurat de flori, contraamiralul simțea cum grijile zilnice se estompau treptat. Se bucura pentru fiecare floare sau frunză nou apărută.

„Comori“ — așa le spunea el, uimit de frumusețea, de naturalețea și dragostea lor de lumină. De cîte ori se referea la vreo virtute umană, se străduia să găsească o modalitate de a o asocia cu florile.

Și în seara asta încerca să se elibereze de gîndurile care îl chinuiseră în tot cursul zilei, însă degeaba. Discuția cu secretarul consiliului politic îl indispusese. Îl solicitase încă o dată să mai analizeze materialele privind moartea lui Maleev, dar parcă îl vedea pentru prima oară într-o lumină atît de nefavorabilă. Știa că și un accident excepțional rămîne tot accident și că întotdeauna există un culpabil, dar în cazul de față se punea problema gradului de vinovăție al unuia sau al altuia. De ce să se facă mai mult zgomot decît trebuia ?

„Concluziile sînt tragice“, își aminti cuvintele de încheiere ale secretarului consiliului politic.

„Iar aceasta e nava cu care ne mîndream“ continuă în gînd contraamiralul controversa...

„S-a comis o greșeală, iar greșelile se analizează nu se mușamalizează.“

Nu mai suporta să-și amintească, i se făcea rău pur și simplu.

Îl chemase să stea de vorbă ca de la om la om, și el...

„Sau se teme de ceva, sau nu l-am cunoscut mai înainte“, se gîndea îndurerat și brusc își aminti de Boev, căpitanul de rangul trei, instalat în fotoliu înaintea sa. Regreta că-l invitase la el. Poate dacă nu s-ar fi întors prietenul său, dacă ar fi rămas o simplă amintire copleșită de uitare, nici el n-ar fi scormonit în căutarea zilelor aceloră, trecute de mult. Căci astăzi lega inconștient orice gest al său de viața de atunci, de tot ce făcuse odată, era și va mai dăinui. Filsofa despre sine și despre ceilalți. De aceea cîntărea cu atîta atenție și împrejurările morții lui Maleev.

„E ușor să dai un ordin“, îi spusese el secretarului consiliului politic. Dacă accidentul s-ar fi petrecut cu o lună în urmă, probabil că n-ar fi cercetat cu atîta dureroasă meticulozitate ce anume era drept și ce nu. Avea subalterni datori să relateze adevărul. Pentru prima oară le spusese concluziile unei analize care provocase anumite divergențe de concepție între el și căpitanul de rangul unu Penkov.

— Știți cîți ani au ? îl întrebă în cele din urmă pe Boev, arătînd spre doi cactuși enormi.

— Sînt frumoși, zise acesta fără să-și desprindă ochii de la ei.

— Nouă ani. I-am primit cadou cînd m-am întors de la Academie și am luat comanda flotei. Erau mici ca niște pui, abia ieșiți din găoace, și acum vezi ce uriași au crescut. Dacă aveau mai mult spațiu, se

făceau ca-n basme. Fiecare are în viață nevoie de drum liber, de teren pe care să-și poată desfășura forțele. Restul nu e decît fantezie, vorbe goale, reveni din nou la comparațiile sale preferate.

— Vă amintiți, în 1943, cînd cu marșul la Stara-Planina, de ghiociei pe care i-ați găsit în spatele unor troiene de zăpadă? adăugă Boev însuflețindu-se.

— Au rîs toți de mine atunci. Ba m-au poreclit „Cucoana“, continuă contraamiralul la fel de serios. Eu însă m-am bucurat cînd i-am găsit, m-am bucurat cu adevărat. I-am luat cu mine, deși trăsesem împotriva ăloră cu cîteva ore mai înainte. Pe vremea aceea eram curați, prietene, era loc în sufletele noastre și pentru ghiociei... Îi mai păstrez și astăzi. Scoase din buzunarul hainei de lucru un carnețel uzat și-l deschise. Între paginile îngălbenite se aflau trei ghiociei uscați. Nu mă despart de ei niciodată. S-au uscat de mult, dar amintirea lor mi-a redat de multe ori încrederea în viață.

Boev luă un ghiocel, îl așeză în palmă, privindu-l îndelung.

— Sînt atîția ani de atunci, rosti ca pentru sine.

— Întotdeauna rămîne în inima omului cîte ceva.

— Fiecare păstrează în sinea lui puțin din ceea ce a fost. De aceea nici nu te-am crezut azi-dimineață cînd ai venit cu cererea la mine.

— E greu.

— Știu. Cel mai ușor lucru pe lume e să capitulezi. Dar nu așa sîntem învățați să procedăm. Noi n-avem voie să ne plîngem. De ce te-ai întors în flotă? Nu ca să-ți dovedești dreptatea? se opri înaintea lui Bencev săgetîndu-l cu privirea.

— Dacă e să vorbim sincer, în parte e adevărat.

— Asta a fost temeiul ?

— Sînt marinar.

— Tocmai pentru că ești marinar și pentru că niciodată n-ai să pierzi sîmburele de cinste care te caracterizează, n-am cădat și nu voi ceda niciodată. Să nu crezi că dacă am ajuns contraamiral, am uitat ce-am fost. Oamenii mă respectă, mă bucur de considerația lor, însă la rîndul meu îi respect și îi stimez. Mă justificam prin lipsa de timp, prin răspunderile impuse de serviciu. Mă străduiam să fiu apropiat cu oamenii, dar mereu era ceva care lipsea. Și ceea ce e încă mai important, simt că și ceilalți le lipsește ceva, împiedicîndu-i să fie sinceri și drepti cu mine. M-am închis de la o vreme ca într-o carapace. Iată defectul nostru și, dacă generalizezi puțin, defectul epocii noastre.

— Defecte, cîte vrei.

— Acesta este însă capital și n-avem dreptul să cedăm. Am dreptate ?

— Și da și nu, șovăi Boev.

— Te încăpățînezi. Vrei să ne contrazicem.

— Nu, nu-mi arde acum de hartă. Nu știu cum aș putea să vă explic, dar în seara asta mă simt deopotrivă stînjenit și la largul meu. Pot vorbi deschis, nu-i așa ?

— De ce te temi ? se așeză contraamiralul lîngă el punînd pe masă stiletul cu care răscolise pînă atunci ghivecele.

— De mine însumi.

— N-ai încredere în oameni ?

— Aș vrea să pot avea. Mi-ar veni foarte ușor dacă aș fi avut încredere deplină în ei, așa cum altădată nu ne îndoiam unul de celălalt.

— Dar sîntem și acum aceiași. Au existat întotdeauna oameni lași, ceea ce nu înseamnă că trebuie să vezi lumea în negru.

Boev se opri puțin. Fața lui cînd se înroșea ca focul, cînd pălea devenind de nepătruns.

— Vreau să vă spun că nu mai sînt cel pe care l-ați cunoscut, rosti el dintr-o suflare, nepermițîndu-i lui Bencev să-l întrerupă. Cînd am ieșit din închisoare nu mă gîndeam nici la mare, nici la datoria mea. N-aveam decît un gînd, să mă răzbun. Înțelegeți ce-nseamnă asta ? Răutate, amărăciune și toate la un loc. În primele zile mă simțeam singur, inutil. Aș fi vrut să mușc. M-ați repartizat alături de Jelev. Știți cum eram noi, ce s-a întîmplat și ce am acum în suflet pentru el. Se ridică în picioare, reze-mîndu-se cu spatele de cămin. Aștepta să-l întrerupă contraamiralul cu vreo obiecție, însă acesta stătea tăcut pe canapea, contemplîndu-și vîrfurile papucilor de casă... Cînd am aflat de necazul care s-a abătut pe capul lui m-am bucurat, continuă Boev. Voiam să cunoască și el durerea pe care am cunoscut-o eu, dar azi el e mai tare. Are încredere în el. E comandant, marinar, e un om adevărat. Oamenii îl iubesc pentru că a crescut sufletește, s-a schimbat. Iar din mine n-a mai rămas nimic decît o răutate întoarsă împotriva mea. Acum știți mai exact cine sînt și de ce sînt în stare.

— Asta e tot ?

— Nu-i de ajuns ? Aseară cînd marinarii au aflat de înlăturarea lui Jelev m-au întîmpinat pe covertă. Am citit în ochii lor ce însemna el pentru ei. M-am simțit inutil, nimeni nu dorea să mă asculte. S-au retras în tăcere în cazărmiile lor. Asta nu denotă o simplă simpatie, ci dragoste. Și acum, ori-

cît aş dori eu să-şi spună cuvîntul dreptate, sînt convins că Jelev n-are nici o vină care să justifice trimiterea lui în judecată. Fără mine pe navă se poate, fără un comandant ca el, ar fi greu.

Tăcu, apoi dădu peste cap dintr-o dată coniacul din paharul pe care-l avea în faţă încă de cînd sosisese şi reluă :

— N-am uitat că am o datorie. Am fost de acord cu dumneavoastră că locul meu e pe navă, dar dacă trebuie să alegeţi între mine şi Jelev, nu şovăiţi. Pedepsiţi-l disciplinar, oricît de aspru, dar nu distrugeţi un ofiţer înnăscut. Eu merg oriunde dispuneţi. Să nu vă închipuiţi că aceste gînduri mi-au venit bursc. Cele cincisprezece zile petrecute aici mi-au deschis ochii în multe privinţe. Viaţa a mers înainte şi în absenţa mea. Sînt prea mărunţ ca să mă asez de-a curmeşizul. Nu mă includeţi în socotelile dumneavoastră, lăsaţi-mă să-mi revin, să mă bucur de munca oamenilor, să-mi găsesc singur locul potrivit.

— Cuminte ! exclamă contraamiralul, invitîndu-l mai aproape de el. Ai dezvăluit numai una din laturi şi ai trecut sub tăcere restul. Te înăbuşi, nu-i aşa ?

— Restul nu are nici o legătură cu datoria, nici cu încrederea mea în adevăr. Vina principală tot mie îmi revine.

— Asta aduce a capitulare ! adăugă agitat Bencev. Vrei să treci ca un mort prin viaţă ? Cine o să-ţi îngăduie luxul ăsta ? Ani de-a rîndul te-ai zbatut să-ţi dovedeşti buna credinţă şi cînd vine momentul să te bucuri, să-ţi cauţi un drum în viaţă, tu cedezi, împarţi în stînga şi în dreapta ceea ce ţi-a rămas, cochetînd cu propria ta generozitate. Mul-

țumesc ! și se ridică în picioare. Ai înțeles ce reprezintă Jelev pentru oamenii săi. Cum o să mă convingi că ai dreptate când nici tu singur nu crezi în propria ta experiență ? Cu ce zălog mă poți determina. Să-mi asum riscul ? Cuvîntul tău de onoare ? Dragostea ta de muncă ? Încrederea în oameni ? Nu, dragul meu, nu spui adevărul când te opui distrugerii altora, de vreme ce, în cazul tău, soluția ideală la care socotești că merită să apelezi e moartea.

— Și dacă n-am altă soluție ?

— Cît timp trăiește, omul poate găsi și altă soluție, continuă ceva mai calm contraamiralul. Să discutăm ca între bărbați. Știu ce se petrece în sufletul tău. Nu mă îndoiesc că tot ce mi-ai spus e adevărat. Asta nu înseamnă că trebuie să te plasezi în afara acestui adevăr. Locul tău e pe navă, lângă Jelev. Când omul se află într-o situație grea, are nevoie în jurul său de prieteni. S-ar putea să nu te accepte în întregime, tu însă reacționează așa cum îți dictează inima și o să te convingi dacă tot ce mi-ai povestit despre el e adevărat sau nu. Nu te lăsa niciodată covîrșit de disperare. Cîtă vreme respiri, ești util. Asta e tot ce-ți pot spune.

Bencev umplu din nou paharele și tăcu.

— Dar ce uragan, zise, tresărind, și se apropie de fereastră. Nu-ți vine să crezi.

— Eu trebuie să plec, spuse Boev ridicîndu-se și el.

— Pe o vreme ca asta ?

— E totuna. N-am mai mers pe ploaie de atîția ani..., încearcă să zîmbească îmbrăcîndu-și mantaua.

— Sper că întâlnirea asta n-o să fie și ultima, începuse să ridă și contraamiralul. Mîine trec pe la voi.

— O să vă așteptăm ! făcu Boev semn cu capul și dispăru învăluit în perdeaua de ploaie.

— Boev, Boev, mașina e aici ! își aminti dintr-o dată Bencev, dar Boev nu-l mai auzi. Alerga pe stradă, biciuit de ploaie.

În piață, în loc să se îndrepte spre casă, porni spre bază.

38

Toată ziua Plamen nu se întoarse acasă. Înainte trăise cu gîndul că dacă ar fi avut un tată, totul ar fi decurs altfel. Acum tatăl lui era aici, avea în cine să-și pună speranțele. Un singur lucru îl nedumerea. De ce nu locuia la ei, ce gîndea mama ? Poate puneau la cale o surpriză ?

„Or fi crezînd că pot să mă înșele, să mă păcălească ? De data asta n-au nimerit-o“, zîmbi el încîntat de descoperirea făcută și începu să fugă spre comandamentul flotei.

De multe ori privise ofițerii ieșind din serviciu și cum nu se îndoia că și tatăl lui trebuia să fie aici, hotărî să-l ia prin surprindere. Se opri pe trotuar în fața clădirii și așteptă cuprins de o emoție de care pînă atunci fusese străin.

În birourile de la parter, oamenii se puseseră în mișcare, așa că el se ascunse în spatele unui copac de la marginea drumului, fără să scape din ochi pe nimeni dintre cei care ieșeau. Inima îi bătea

grăbită, tulburată. Deodată văzu un grup întreg de ofițeri, și în fața ochilor începură să-i joace figurile lor de-a valma. Se sperie că s-ar putea să-l scape și începu să alerge după ei, dar se opri curînd dezamăgit. Nu se mai ascunse. Scara era pustie. Din cînd în cînd ieșea cîte un ofițer întîrziat și din nou aceeași tăcere insuportabilă. Obosit de așteptare, Plamen se așeză pe bordura trotuarului. Rămase acolo pînă seara.

„Unde să-l găsesc ? De ce n-a venit așa cum mi-a promis ?“

Într-un tîrziu se ridică, își curăță paltonul de noroi și intră fără șovăire în comandamentul flotei. Se opri în fața ghișeului ofițerului de serviciu.

Un locotenent major, mărunt, redacta o informație. Nu-i dădu nici o atenție. Plamen se emoționează de indiferența cu care era întîmpinat, însă era prea dornic să afle ceva despre tatăl său, așa că bătu cu insistență în geam.

Locotenentul major îl privi nedumerit. Deschizînd ferestruica îl întrebă :

— Ce s-a întîmplat, băiete ?

— Bună seara, nu uită Plamen să salute în primul rînd. Vreau să vă întreb, puteți să-mi spuneți unde se află căpitanul de rangul trei Boev ?

Ofițerul de serviciu îl măsură din nou în tăcere și reluă :

— Ce te interesează mai precis ?

— Sînt fiul lui, spuse Plamen răspicat. Am nevoie de el. S-a întors de curînd. El..., și brusc se opri fără să mai dea alte explicații. Îl speriau cuvintele pe care era cît pe ce să le rostească.

— Nu-l cunosc, încheie discuția locotenentul major gata să închidă ferestruica, dar Plamen își trecu mîna peste pervaz și țipă cît îl ținea gura :

— Căpitanul de rangul trei Boev, căpitanul de rangul trei...

Simțind hotărîrea din gestul copilului, ofițerul îi luă mîna ușor și adăugă ceva mai prietenos :

— Vezi la bază. Poate e pe navă, și împinse ferestruica aplecîndu-se din nou deasupra notei pe care o redacta.

Plamen mai întîrzie puțin pe scară. Porni fără chef spre casă. Era așa de copleșit de tristețe că abia se stăpînea să nu izbucnească în plîns.

O rafală puternică de vînt îl izbi în obraz și-i zbură șapca. Fugi după ea, dar vîntul o împingea spre mare și el se opri la capătul puterilor. Se uită după șapcă pînă ce o pierdu din ochi, pe urmă, abia mergînd de oboseală, își continuă drumul spre casă.

Cînd ajunse pe strada lor, încetini pasul. Nu-i venea să intre în casă. Ce-o să-i spună mamei ? Cum să înceapă ? Se rezemă cu spatele de un stîlp de telegraf, își lăsă capul în piept și oftă mulțumit că găsise cel puțin un loc unde să se mai odihnească. Tresări auzind pași lîngă el și un glas cunoscut șoptindu-i :

— Nu te simți bine ? îl întrebă Elisaveta încercînd să afle din ochii lui unde fusese și ce i se întîmplase.

Plamen își ridică capul, o privi și nu spuse nimic.

— Haide, îl invită la fel de încet ea.

Sprijinindu-se de brațul mamei, Plamen se străduia să nu se mai gîndească la nimic. Era atît de

bine s-o simtă lângă el, numai că în momentul acela nu asta era esențialul. Voia să știe ce se întâmpla în jurul lui, de ce îl chinuiau. Ea singură putea să-i spună unde era tata și de ce nu venise să stea cu ei. Se ghemui lângă ea, temîndu-se parcă să nu o piardă. Ea se aplecă, îl sărută pe cap și deschise poarta dinspre stradă.

Toate luminile erau aprise la ei ca în zi de sărbătoare. Plamen nu spuse nimic, dar fără să observe Elisaveta se uită peste tot. Tot mai spera să-l găsească pe taică-su aici, pe undeva. Nu-l întîmpină nimeni. Numai podeaua scîrțîia îndelung sub picioarele Elisavetei. Pierdut în gînduri, nu observă înfățișarea obosită a mamei sale. Era de nerecunoscut: adusă de spate, cu fața trasă, cu o lucire rece în ochiiocoliți parcă dintotdeauna de căldură. Se mișca mecanic, sub impulsul singurei ei dorinți, de a-i oferi băiatului tot ce putea. Fericită îl avea din nou lângă ea, umbla fără rost prin odaie, pentru ca, în cele din urmă, să se oprească lângă el să-l mîngîie.

— Ai înghețat, murmură ea.

— Mamă...

— Numai de n-ai răci din nou, continuă să vorbească Elisaveta presimțind parcă ce tănuia Plamen și ce ar fi vrut să afle.

— Mămico, zise el apucînd-o de mîină și căutîndu-i privirea. Unde e tătucu?

Ea nu răspunse.

— A spus că vine azi. L-am căutat la tușa Nikolîța și la comandament...

— Pune-ți puloverul peste pijama, se strădui ea cu ultimele puteri să abată discuția.

Plamen nu renunță cu una cu două:

— De ce stă în altă parte, mămico ?
— Tatăl tău a plecat !
— Tăticu ?
— Și nu se mai întoarce ! șopti Elisaveta. Nu te mai gîndi la el.

Se ridică și o privi întrebător :

— Tu l-ai alungat ? întrebă pe neașteptate.

— Du-te și te culcă ! ridică ea glasul străduindu-se să schimbe vorba.

Era capabilă de orice numai să-l țină lîngă ea, să-l facă să se gîndească numai la ea, să creadă numai în ea.

— De asta ai fost azi-noapte la el ? continuă Plamen. De asta a venit să mă vadă în lipsa ta ? Nu-l vrei, nu-i așa ? Dacă tu îl urăști, eu îl iubesc pentru că e tatăl meu ! Îl iubesc ! și se repezi spre ușă.

Elisaveta îi bară drumul la timp.

— Încotro ? strigă ea ridicînd mîna și lovindu-l peste față.

Plamen împietri în loc. Mîngîindu-și obrazul lovit se așeză tăcut pe pat. Lacrimile îi țîșniră din ochi. Nu le putea ascunde.

Elisaveta rămase neclintită. Mîna o durea de lovitură. Își simțea sufletul cu desăvîrșire pustiu.

39

Maistrul de gradul doi Kralev lenevea pe scăune-lul de la ieșirea magaziiilor de muniții și fredona o melodie veselă. Pe moment se simțea

complet detașat de tensiunea care domnea pe navă. Se gîndea la primele zile de serviciu, la teama pe care i-o stîrnea marea și la frigurile aspre ale marinarilor și ale comandanților vîrstnici. Atunci își spusese că nu va fi în stare să reziste trei ani în marină, dar zilele se scurseseră una după alta, fără să bage de seamă, și acum era în preajma lă-sării la vatră.

Tinerii marinari îl priveau surprinși de buna lui dispoziție, încercau să găsească o explicație, dar nimeni nu îndrăznea să-l ia peste picior.

— Ai primit vreun răvaș ? riscă o aluzie Spasov, ochindu-l cu o hîrtie mototolită.

— Dar ce, numai răvașele aduc fericire omului ?

— Dacă te privește cineva, își închipuie că te însori cu miss-litoral, începu să rîdă Spasov și îi făcu semn cu ochiul marinarului de lîngă el. N-ar strica să punem la cale o nuntă, nu-i așa ?

— Să spună și se face !

— Ei bine, spun, zise Krlev ridicîndu-se. Să nu credeți că mă speriați. Cu un kil de vin vă fac pe toți să umblați în patru labe, și de la mine pînă acum încă n-a băut nimeni.

— Gulmești ? se apropie Spasov de el.

— Cîtuși de puțin. În prima săptămîină după lă-sarea la vatră fac nuntă, o nuntă marinărească. Atunci să vă văd. Aici bem cît ne ține punga, dar acolo, fraților, nu mai e scăpare. O să bem cu căldarea. Iar vouă vă trimit invitații speciale.

— Dacă nu ne vrea mireasa ? se interesă unul din marinari.

— Nu-ți face griji cu mireasa. Lasă-mă pe mine să mă descurc cu ea. Știți și voi că noi, marinarii,

nu ne lăsăm influențați cu una cu două. Dacă spunem o vorbă, apoi e lege.

— Așadar, în prima săptămână după lăsarea la vatră.

— După cum se vede, i s-a făcut dor de femeie, interveni un altul.

Krlev nu se simți ofensat de glumele făcute pe socoteala sa. Se mulțumi să-i privească provocator și adăugă :

— Doar n-o să rămînem burlaci toată viața. Ce părere aveți? Femeile trebuie să doarmă și ele undeva.

Toți se puseră pe rîs. Singur Krlev rămase serios, înciudat de efectul vorbelor pe care le rostise. Cînd nu era Matahală în magazii, se simțea stăpîn pe situație. Numai în fața lui ceda, cînd era vorba de povești. Amintindu-și de Matahală, se uită la ceas. Trebuia să se întoarcă de două ore și pînă acum nici urmă de el. Începu să se agite, căutîndu-l neliniștit din priviri pe Spasov, dar tocmai atunci se auziră tropăituri pe scară și, mai înainte să bănuiască cine putea fi, apăru Matahală.

Cu țigara în gură, cu basca marinărească dată pe ceafă, Matahală le zîmbea provocator :

— Trîndăviți, ai? Păi dacă n-aveți altceva mai bun de făcut, trîndăviți, zise slobozind un rotocol de fum.

Postat ca un uriaș în fața lui, Krlev îl măsura din cap pînă-n picioare, incapabil să sesizeze ce avea de făcut.

— Vine furtuna, o furtună îngrozitoare..., dădu din mîină Matahală fără să tresară sub privirile

acuzatoare. Bine că nu sîntem pe drum. Aveți noroc, broaște țestoase de uscat, mai adăugă el deschindu-și cu o mișcare bruscă mantaua și tunica.

— Ai fost la Radev ?

— Ce folos ?

— Doar pentru asta ai plecat, pentru...

— Tț-tț, nu te grăbi că nimerești alături, ridică mîna Matahală, prăbușindu-se pe scaunul gol.

Abia atunci văzură toți că era ud learcă și din manta i se perlingeau șiroaie de apă tulbure.

— Radev, nu mai e Radev, zise trecîndu-și mîna peste față ca și cum ar fi încercat să alunge gîndurile neplăcute care-l năpădiseră.

— Dacă ești beat, du-te și te culcă, se simți jignit Krlev și o porni spre locul lui, însă Matahală îl opri măsurîndu-l îndelung în tăcere.

— Radev, nu mai e Radev, repetă el ca pentru sine. Pînă acum n-am mai văzut atîta suferință. Fără judecată a primit cea mai grea osîndă. Cînd i-am pomenit căpitanului Jelev, s-a apucat să plîngă. Vă dați seama, așa nebun cum e el, dar plînge ; nebun, dar știe ce ne-a făcut la toți și chiar lui însuși. Îmi venea și mie să mă pun pe urlete.

— Și pe urmă ?... se precipită Krlev.

— Pe urmă, ce ? Nu-l mai poate ajuta nimeni. Se duce în curînd. Iar tu nu mai țipa și nu te grăbi să jignești omul, se întoarse spre Krlev. Am băut, am băut de necaz. Oamenii ca ăștia să se irosească. Nimeni nu-i poate împiedica. Avea dreptate tata cînd spunea uneori că există o soartă.

Matahală tăcu și nimeni nu îndrăzni să-i mai pună vreo întrebare.

Stăteau toți tăcuți și gînditori la locurile lor. Pînă și Fitolgiul, care avusese de cîteva ori de gînd să meargă la ofițerul de serviciu să raporteze că Matahală coborîse iarăși pe țărm fără aprobare, se ghemuise într-un colț, ascuns în spatele celorlalți să-și șteargă lacrimile.

— Ești ud, vorbe în cele din urmă Krlev. Du-te și te schimbă. Încearcă să dormi.

Matahală se ridică. Fără să mai privească pe nimeni îi părăsi. Pe punte îl întîmpină aceeași ploaie rece. Nu se feri. Își aplecă capul peste braț, aprinse o țigară și rămase așa, contemplînd umbrele care învăluiseră navele, una cîte una, străduindu-se să le smulgă din legături. De la proră și de la pupa punții superioare răzbătea zvon de glasuri precipitate. Aspirantul Pencev se lovi de el, înjură fără adresă și continuă să fugă spre magaziile de muniții. Nervozitatea lui nu-l sperie pe Matahală. Îl supăra doar faptul că-i căzuse țigara. Începu să meargă, dar nu spre cazarmă, ci spre dunetă unde se agita un grup masiv de marinari.

În același timp, pe puntea de comandă domnea o și mai mare încordare. Căpitanul de rangul doi Jelev tocmai sosise și asculta explicațiile secundului. Gestul era inutil, pentru că vedea și singur în ce situație erau navele. Cu fiecare minut care trecea, pericolul de a se izbi între ele devenea tot mai iminent. Jelev însă stătea și asculta. Asculta și se hotăra.

— Situația e complicată, tovarășe căpitan, încheie secundul. Vîntul a smuls cîteva plute și bărci din legături și nimeni nu știe în ce direcție le-a mînat.

— Ați solicitat aprobare de la operativ pentru ieșire în larg ? întrebă Jelev.

Pentru prima dată de când urcase pe punte îl privi în față pe secund. Se bucura că nu se terminase predarea vasului. Suplinitorul său uitase că avînd încă o singură semnătură, el ar fi fost comandant astăzi. Îl privea și aștepta ordin.

— Ieșirea în largul mării ! zise dintr-o dată Jelev.

— Și ordinul de sus ?

— Executați, tovarășe căpitan-locotenent, ordonă și mai tăios Jelev. Nimeni n-o să se intereseze mîine dacă a existat un ordin sau nu.

Secundul renunță la orice împotrivire. Se duse la microfon și glasul lui răsună în toate secțiile.

— Pregătiți nava de marș și luptă !

Atît și nimic altceva. Marinarii zburau unul peste altul, grăbiți să-și ocupe locurile. Nu fusese ușor pentru Jelev să ia o asemenea hotărîre, dar era limpede că n-avea altă soluție. Vasul lui era în centru. Plecînd, salva toată escadra de abordare.

„Numai să reușim, numai să reușim“, repeta el concentrîndu-și auzul la maximum.

— E ruptă ancora dreaptă, ajunse pînă la el glasul secundului și zări de după gluga din pînză cauciucată doi ochi scăpărînd de tensiune.

— Continuați, tovarășe căpitan, rosti cu dinții strînși Jelev, deși știa foarte bine ce însemna o navă fără o ancoră.

Ploaia se transformase în ninsoare și îl izbea în față, dornică parcă să se răzbune pentru înverșunarea lui.

— De ce se mai întîrzie ? strigă el pierzîndu-și calmul. Nava e încă înnodată.

Secundul nu ripostă. Își șterse apa de pe față mai mult de nervi decît pentru că era cazul și o porni spre pupa navei.

Aplecată pe o parte sub presiunea furtunii, nava se apropia de nava vecină, încet, dar înspăimîntător de sigur. Încă puțin și amîndouă aveau să se izbească una de cealaltă. Iar la pupă, treaba era mai complicată ca oricînd. Odgoanele înghețate erau tari ca fierul și nimeni nu reușea să le dezlege, să elibereze nava de baba.

Marinarii nici nu băgaseră de seamă că sosise căpitanul de rangul trei Boev. Se strecurase pînă la odgoanele înghețate și, înțelegînd exact cum stau lucrurile, strigă :

— Securile. N-avem altă soluție !

Tot atunci venise la pupă și Matahală, mai mult din curiozitate decît din dorința de a ajuta. Auzind vocea lui Boev și ordinul acestuia, avu o tresărire.

„Ordonă. Ușor de zis, tăiați-le ! Dar greu e să le dezlegi. Ordonă. Asta pot să fac și eu.“ se certa el în gînd cu Boev. Împingîndu-i pe marinari, ieși înaintea locțiitorului politic.

— Unde sînt securile ? strigă Boev. Mai repede ! dar Matahală îl opri.

— Așteptați ! Pe urmă...

Smulse mănușile unui marinar, se ghemui lîngă una din babale și își înfipse degetele în odgon.

Surprins de hotărîrea lui, Boev se repezi spre cealaltă baba și, alături de cîțiva marinari, începu

o luptă inegală cu odgoanele înțepenite. După puțin se auzi căzînd în apă unul din odgoanele desprinse de Matahală, urmat de strigătele de bucurie ale marinarilor.

— Încă două ! anunță cineva.

Boev se retrase grăbit, surprins de cît de repede cedase odgonul. Mănușile i se rupseseră și îi curgea sînge din mîinile rănite. Cînd Boev sărise de la baba, alți marinari sosiți în ajutor de la bordul liber, desprinseseră ultimul odgon. Văzîndu-l pe Matahală așezat pe dunetă, Boev se opri și-l ajută să se ridice în picioare. Avea și el mîinile rănite.

— Ce mai aștepți ?

Matahală nu răspunse nimic și încercă să se așeze din nou.

— Să mergem ! îl sprijini Boev de braț și-l conduse spre lazaret.

Fără să mai aștepte raportul comandantului echipajului de pe dunetă, secundul se repezi spre puntea de comandă.

Vîntul îl răsucea, izbindu-l de „parîma țin-te bine“, dar reuși să-și păstreze echilibrul.

Simțind că nava se eliberase, Jelev întoarse capul ferindu-și fața de zăpada viscolită și strigă :

— Încet, înainte !

Motoarele suprasolicitate se înăbușeau, dar învingînd împotrivirea vîntului, puseră stăpînire pe navă.

— Dreapta, cîrma !

Glasul lui Jelev se pierdea în vuietul furtunii, iar secundul stătea lîngă el tăcut și bucuros că și acum erau împreună.

De ani de zile orașul de coastă nu-și mai amintea de o asemenea vijelie. Nu rămăsese nici un acoperiș întreg, nici un gard în picioare. Ziua începuse mocirloasă și întunecată. Furtuna izbucnise dimineața în zori, odată cu crivățul. Ziua murise. Pământul și cerul se contopiseră. Străzile erau aglomerate de mașini abandonate, iar oamenii se adăpostiseră prin case. Din cînd în cînd mai apărea cîte un cap la geam, privind uimit și speriat afară.

Ghemuită la gura sobei, tușa Nikolița privea limbile roșii ale focului apărînd din timp în timp prin crăpătura ușiței și asculta vaietele vîntului.

— Vine potopul, adevărat potop, șoptea ea, strîngîndu-și capetele basmalei negre. Dacă nu mai există armonie între oameni, Dumnezeu pedepsește, nu uită. Fiecare vrea să fie mai deștept decît ceilalți și toți se mănîncă între ei, se mint și-și închipuie că trăiesc, că sînt oameni.

Își făcu semnul crucii.

— Dă-le, Doamne, minte. Sînt rătăciți. Nimeni nu mă ascultă pe mine. Ei nu văd nimic, nu văd mai departe de lungul nasului, o ținea ea una și bună.

La fiecare trosnitură mai puternică privea spre ușă. Toată noaptea stătuse nemișcată în același loc. Nici Dimo, nici Ana nu se întorseseră. Reumatismul o chircise de tot și nici măcar pe Svetla n-o putea lua în brațe. Cît despre Boev, asta era a doua noapte de cînd nu venise acasă. În fiecare dimineață îi curăța soba și în fiecare seară îi făcea focul. Mereu spera să vină cineva, să-i mai încălzească sufletul.

De aceea lăsase ușa deschisă peste noapte la camera lui, ca nu cumva adormind, să nu-l simtă când trece pe lângă ea. Se făcuse însă ziuă și ușa stătea tot larg deschisă, patul gol, apa din cană neatinsă.

O dureaua pentru toți, pentru Boev și Elisaveta, pentru Ana și Dimo. Instinctiv îl lega pe Stancev de neliniștile ei de mamă, dar în primul rînd își dojenea fiica, pe care o crescuse de cînd era numai o mîină de om și căreia îi cunoștea caracterul hotărît și încăpățînarea. Nu numai că se rușina pentru ea, dar îi era și teamă.

Bătrîna nu se mai gîndea acum că era părăsită. Svetla îi amintea de truda anilor ei de văduvă și se îngrozea la gîndul că ar putea fi lipsită de părinți, cu sufletul sfîșiat în două. Cît timp era la ea, nopțile treceau mai ușor, dar acum se simțea mai singură și mai neajutorată ca oricînd. Se străduise din toate puterile să salveze puținul care mai rămăsese și știa că nu se poate bizui pe nimeni. În ochii ei toți erau niște copii.

Se ridică, se duse pînă la odaia lui Boev, dar nu trecu pragul. O chinuia inactivitatea. „Oriunde m-aș duce, voi fi ascultată, voi obține promisiuni, dar o să mă liniștesc în felul ăsta ? Una sînt vorbele, alta gîndurile. Nu vreau să-mi văd fata decăzînd. Doamne, ajută-mă ca cel puțin ea să mă înțeleagă ! Ce vrea mai mult ? I-a dat un cămin, a făcut din ea un om cu carte. Drept mulțumire, o să-l facă de rîsul lumii. Mai ușor m-aș lepăda de ea, decît să se uite vecinii batjocoritor la mine.“

Tușa Nikolița se lipi cu fruntea de geam, scrutînd cu privirea cerul întunecat. Deodată, desprinse

din perete vechiul ei șal negru și, fără să mai stea pe gânduri, ieși din casă. Vîntul o împingea din toate direcțiile, dar ea mergea înainte. Slăbită, abia mai trăgîndu-și răsufllarea, se opri în fața apartamentului Jelevilor. Mîna îi tremura în așa hal, că abia mai nimeri cheia în broască. Pătrunse în vestibul. În hol lumina era tot aprinsă. Înțelegînd că era cineva acasă, bătrîna împinse ușa camerei și se uită. Ana stătea lîngă masă, așa cum rămăsese după plecarea lui Dimo. O privi pe maică-sa cu ochi inexpresivi, în tăcere. Nu se gîndea pe moment la nimic. Numai tușa Nikolița îi amintea că există, că și alți oameni se gîndeau la ea.

— Nu e prea devreme pentru serviciu, o întrebă maică-sa neștiind ce să-i spună.

— E devreme. E timp. Pentru toate e timp, rosti Ana ca pentru sine și își strînse decolteul cămășii de noapte acoperindu-și umerii goi.

— Ești singură ? examină tușa Nikolița neliniștită dormitorul, încercînd să înțeleagă ce se petrece cu Ana. Fiecare lucru era la locul lui dintotdeauna, iar aerul era stătut.

— A fost aici, spuse Ana după o pauză. L-au chemat. Știi doar cum e munca lui. Deseară, însă vine din nou. Poate ar fi bine să stai cîteva zile la noi. E obosit. Eu o să fiu de gardă, de noapte, vorbea ea ca prin vis, de parcă singură ar fi vrut să se convingă că toate erau cum trebuiau să fie. Are nevoie de îngrijire. E mult de cînd n-a mai dat pe la noi.

Văzînd citația și biletul pe masă, Ana le luă și le mototoli, dar tușa Nikolița băgă de seamă gestul.

— E de la Dimo ? întrebă ea.

Nu primi nici un răspuns. Se aplecă și luă citația. Nu vedea prea bine, dar reuși să descifreze literele mari și înțelese despre ce era vorba.

— Cine a vrut una ca asta : el sau tu ?

Ana tăcea.

— Tu ai luat hotărîrea și ai pus-o în aplicare fără să mă consulți ? continuă s-o bombardeze cu întrebări.

— Ce s-a întîmplat mă privește numai pe mine ! rosti surd Ana.

— Așa crezi ?

Ana n-o asculta. Simți că îi fuge pămîntul de sub picioare. Își îmbrățișă mama și izbucni în plîns. Plîngea ca un copil dezorientat. Ca și cum exact de lacrimi ar fi avut nevoie ca să evite întrebările pe care privirile tușei Nikolița le trădau.

Bătrîna se zăpăci. I se făcu milă de Ana. Bună, rea, era copilul ei. Nu mai avea putere s-o dojenească. Ana stătea în fața ei așa cum o făcuse. I se umeziseră și ei ochii de lacrimi, dar se abținu. Înțelegea că trebuie să fie foarte tare dacă dorea să cunoască adevărul, adevărul întreg. O mîngîie pe Ana care plîngea din ce în ce mai tare.

— De ce te-ai dus după celălalt ? o întrebă tușa Nikolița.

— El nu e vinovat, șopti Ana înecîndu-se de lacrimi.

— Bărbații nu sînt vinovați niciodată. Așa a orînduit Dumnezeu. Pot fi mîrșavi sau potlogari, dar pentru că sînt bărbați, nu le cere nimeni socoteală. Să nu crezi că o să-ți fie mai bine cu el.

— Lasă-l pe el în pace! El nu e..., își lasă gândul neterminat Ana.

— Nu cumva e și altul? Doamne ferește!...

— Al treilea, al patrulea, al cincilea.., pentru mine n-are nici o importanță, adăugă Ana și se așează pe canapea. Poți să mă bați, mi-e egal de-acum înainte. Doar dacă o să ajung pînă acolo, să știi că ai și tu partea ta de vină.

— Am trăit s-o aud și pe asta! murmură tușa Nikolița. Asta e mulțumirea că te-am făcut mare dintr-o mîină de om.

— Nu aștepta mulțumiri de la nimeni. Cînd eram mică, mă învățai să fiu modestă și respectuoasă, mă sfătuiai să visez, să trăiesc cu visele acelea. Am crescut și am încercat să cred nu numai în tine, dar și în ochii mei, să fac fapte care să-mi aducă mulțumire, să trăiesc ca ceilalți oameni. Să am tot ce au și ei. N-am avut destule puteri. L-am întîlnit pe Dimo. Era totul pentru mine. Nu se dădea în lături de la nimic numai să mă facă fericită.

— Și te-a făcut! îi întrerupse firul gândurilor tușa Nikolița.

Ana continuă :

— M-a făcut om. Credeam că-l iubesc. Trăiam cu gândul ăsta și mă simțeam bine. L-am așteptat zile și nopți de-a rîndul. Sufeream! Așa au trecut cele mai frumoase clipe din viața mea. Să ai pe cine aștepta. Dimo a fost pentru mine un vis și așa a rămas. Apoi a intervenit Nikolai. Te rog, mamă, nu gîndi nimic rău despre el. Dacă este vreo lașitate la mijloc, atunci la mine trebuie căutată. De

la Dimo voiam, speram să obțin ceea ce-mi lipsea mie și n-am reușit. Nikolai mi-a dat totul, pînă și cercetările lui de ani de zile, și eu tot nemulțumită eram.

— Ajunge, fetiço ! șopti tușa Nikolița înecată de suferință.

Ana nu se mai putea opri.

— I-am încurcat. Numai că nu i-am pus față în față. Dar tot nu mă pot regăsi. Tu ești vinovată că m-ai crescut așa. Am vrut totul și am rămas singură.

— Și Svetla ?

— Era mai bine să nu se fi născut !

— Ana, fata mea, vino-ți în fire ! Vino-ți în fire ! O să treacă timpul și o să te potolești. Gîndește-te la Svetla ! O viață mai fericită decît cea de care ai avut tu parte, n-o să-i poți oferi dacă rămîi singură. Fiecare greșește cînd alege. Unul mai mult, altul mai puțin. Să nu crezi că există pe lumea asta bucurie deplină. Întotdeauna lipsește ceva. Ți-o spun eu care am trăit de două ori mai mult ca tine. Ana se ridică din nou și-și smulse cămașa de noapte. Corpul ei gol se înfioră de frig, dar Ana nu se grăbi să se îmbrace. Frigul îi stimula mușchii, amintindu-i că era vie.

— Nici Dimo nu poate trăi fără tine, adăugă deodată tușa Nikolița.

— Știu.

— Jură că n-o să-i mai încurci. Iar asta, ridică tușa Nikolița citația, rupe-o în bucăți chiar acum. Nu da oamenilor prilej de vorbă. Iar eu, dacă e vorba de Dimo, rămîn aici. Oricît de neplăcut ți-ar fi, nu mă mișc de-aici pînă nu văd că te-ai făcut o femeie cuminte.

— Și dacă n-o să mă fac ?
— Te blestem !
— Și dacă nici atunci n-o să mă fac ?
— Te blestem și pe tine, și ziua în care te-ai născut.

— Mamă !

— Să n-aștepti milă ! Femei ca tine nu sînt cruțate nici de mamele lor. Am fost și eu tînăra și am iubit, dar..., și tușa Nikolița se întoarse cu spatele la fiica ei, să nu i se citească în ochi focul care izbucnise la amintirea bărbatului pe care îl iubise... Dar el a murit încă din primul an de căsătorie.

Și Nikolița se sacrificase ca să păstreze focul celor mai scumpe zile din viață. Altădată nu și-ar fi răscolit durerea tăinuită ani și ani, dar acum simțea impasul propriului ei copil.

„Dacă m-ar înțelege“, se gîndea neliniștită în timp ce-i întindea jacheta.

— Îmbracă-te ! Nu vezi ce potop e afară ?

Ana își încheie mantoul, gata de plecare, deși era încă prea devreme pentru serviciu. Auzind numele lui Dimo, își amintise de marinarul bolnav, de ochii lui mereu întrebători. În clipa aceea, parcă el era singurul care avea nevoie de ajutor. Era nodul de care depindea viața ei de acum înainte.

„Am să încerc totul ! Trebuie să trăiască ! Dacă va fi cazul, am să risc !“ își zise oprindu-se la ușă ca și cum ar fi pus la cale propria ei salvare.

— Ți-ai uitat geanta ! i se adresă din nou tușa Nikolița.

Ana o luă fără să se întoarcă.

„O să încerc. Trebuie...“, și plecă grăbită.

Epuizată de insomniile care o chinuiau și de căutarea lui Plamen prin oraș, Elisaveta adormi imediat ce-și culcă băiatul. Regreta că-l lovise, dar era în același timp mulțumită. Era la ea și numai moartea i-l putea smulge din brațe. Realizase în ziua aceea ce însemna să fii părăsită și singură. Era gata de orice sacrificiu, în schimbul speranței că Plamen va fi alături de ea. Când alergase pe străzi înnebunită, nemaștiind încotro s-o apuce sau pe cine să întrebe de copil, Elisaveta ar fi făcut orice numai să-l găsească. De aceea, când îl văzuse, uitase de toate neliniștile ei și-l îmbrățișase. Pe urmă, tot de teama să nu-l piardă, îl lovise.

Plamen era culcat. I se uscaseră de mult lacrimile de pe obraji. Pentru prima dată o văzuse pe mama sa cu fața descompusă și cu privirile atât de înfricoșătoare. Parcă intrase într-o casă străină, unde nu putea afla nimic despre tatăl său, unde nu îi era îngăduit să viseze la mare.

„Ce s-a întâmplat? se străduia să-și pună ordine în gândurile învălmășite. Nu e el tatăl meu bun? A plecat! De ce mă amăgește? Cui mă lasă dacă mă iubește? N-a plecat! Nu putea să plece. Și dacă e la bază, așa cum mi-a spus ofițerul de serviciu? Dacă mama m-a mințit numai ca să mă liniștească?” Se așeză pe pat în capul oaselor și își ascuți auzul. „Am să-l găsesc, eu! Oriunde ar fi plecat, tot o să-l găsesc!” decise Plamen și începu să se târască încet pe podea. Zgomotul pașilor lui se pierdea în vuietul furtunii. Ajunse în odaia mamei. Ușa era deschisă. Elisaveta dormea profund, cu

capul pe spate, afundat în pernă. Oftă adînc în somn și se răsuci pe o parte. Lui Plamen i se opri inima pe loc. Trebuia să se grăbească pînă n-o trezea. Se îmbracă, își caută șapca, dar amintindu-și că i-o aruncase vîntul în mare, își ridică gulerul paltonului și apăsă încet clanța ușii. Era încuiat și de cheie nici urmă. Șovăi. Întredeschise fereastra dinspre terasă și, dintr-un salt, se trezi pe scări. Mergea pe stradă absent, gîndindu-se la tatăl lui. Își închipuia cum o să-l întîmpine marinarii și cum îi vor spune toți că-l cunosc, deși nu era pe navă decît de cîteva zile. Îl vor primi, fără doar și poate. Apoi unul dintre ei îl va conduce, pînă ce vor ajunge în cele din urmă la nava pe care servește căpitanul de rangul trei Boev. Ba mai mult, Plamen nici nu putea crede că tatăl lui navighează pe o navă mică ca o corabie. Îl considera cel mai bun marinar, cel mai bun om, respectat și iubit de toți din jur.

„Cu siguranță că nu doarme. Noaptea, comandantul trebuie să fie treaz, să vadă tot“, își amintea el scene din cărțile unde citise despre actele de vitejie ale marinarilor și căpitanilor de nave mai ales. Nu știa nici el prea bine de ce, dar întotdeauna și-l imaginase pe tatăl său ca pe un comandant de navă cu binoclul în mînă, neînfricat, care nu cunoaște obstacole.

„Cu siguranță nu doarme, gata întotdeauna să iasă în larg să execute cele mai ingrate sarcini.“

La o intersecție, vîntul îl răsuci, aproape să-l răstoarne la pămînt. Plamen înjură cum îi auzea pe marinarii din port și, ca să demonstreze că e la fel de neînfricat ca taică-su, începu să fugă contra

vîntului. Ploaia îl biciuia peste față, picioarele îi tremurau, dar el continua să meargă înainte cu înverșunare, să nu piardă direcția spre bază. Nu știa nici el cît mersese, dar cînd se opri în fața barierii pestrițe de la raionul de cazărmi și se înfățișă la ghișeul punctului de control, nu mai era în stare să articuleze o vorbă. I se înțepeniseră buzele de frig și simțea cum i se îngroșase limba. Abia se mai ținea pe picioare. Încotoșmănat într-o uriașă manta de ploaie din pînză cauciucată, marinarul de santinelă păși spre el și îl cercetă mișcat :

— Cum ai nimerit aici ? întrebă el.

Plamen se strădui să răspundă, dar numai ochii lui care se lărgeau și se îngustau, trădau intenția de a povesti ce-l adusese pînă aici.

— Încotro pe furtuna asta ? strigă mai tare santinela, aplecîndu-se deasupra lui, să-i audă mai bine răspunsul.

— La tătucu, abia reuși să îngîne Plamen.

Incapabil să înțeleagă ceva, santinela bătu la ghișeu, arătîndu-l cu mîna pe Plamen.

Dinăuntru ieși un aspirant mărunț de statură, îl cercetă mirat și, fără să spună nimic, îl introduse în cameră.

— De unde ai picat în halul ăsta ? Nu-i un loc uscat pe tine, ofta întruna, aspirantul uitîndu-se la înfățișarea lui. Ce timp afurisit ! Încălzește-te, încălzește-te, vom discuta pe urmă.

Îl împinse spre soba fierbinte, înțelegînd că ar vrea să-i explice ceva.

Plamen se opri lîngă patul soldătesc de fier. Simți cum i se destinde tot trupul vlăguit de puteri. Se lupta cu somnul. Mai avea puțin.

„Numai de-ar fi aici. Trebuie să fie aici. Nicio-dată n-ar fi plecat fără să-mi dea de veste“, își repeta el, temîndu-se să nu uite scopul venirii sale sau să nu cedeze oboselii.

— Și șapca unde ai pierdut-o ? îl privi aspirantul, străduindu-se să-i cîștige simpatia.

— Mi-a luat-o vîntul.

— Bine c-a fost numai atît. Să umbli pe stradă pe o vreme ca asta... Minte de copil. Își iau lumea în cap de nebuni și se îndreaptă încotro vād cu ochii, iar părinții n-au decît să-și bată capul. Ehei, o să te prăjești ! Ți s-a făcut somn, așa-i ? rîse el și-l conduse spre masă unde era mai multă lumină. Acum spune ce vînt te-aduce pe la noi pe o vreme ca asta ?

— Vreau să merg la tăticu, murmură Plamen.

— Al cui băiat ești ?

— Al căpitanului de rangul trei Petăr Boev. E aici de curînd.

— Al locțiitorului politic ? îl cercetă aspirantul cu interes sporit.

Plamen nu-i înțelese cuvintele. Știa că tatăl său e marinar. Poate că aspirantul îl confunda cu altcineva.

— Tăticu e ofițer, reluă puțin ofensat. Pe nava cea mai mare.

Ar fi continuat cu explicațiile, dacă aspirantul nu l-ar fi prins în brațe, zîmbind amuzat de figura lui amărîtă.

— Îl cunosc. Am servit împreună cu ani în urmă.

— E aici acum, nu-i așa ? zise Plamen privindu-l în ochi, însuflețit de speranța că va ajunge la el în curînd.

— Desigur. Unde ar putea fi dacă nu aici. Marinari ca el se numără pe degete, băiete.

— Vreau să-l văd. Duceți-mă la el.

Aspirantul îi mîngîie părul ud și după o scurtă tăcere spuse :

— Ai să-l vezi, negreșit ai să-l vezi. Numai că, în momentul de față, nu e aici. Au ieșit în larg.

— Se întoarce ?

— Chiar mîine, băiete. El e aici, la noi. Nu-i mai dăm drumul, își aminti aspirantul de zilele petrecute împreună demult, apoi de zvonurile care au circulat pe socoteala lui și a soției.

Brusc, Plamen își aminti de mama lui. Hotărî să se întoarcă acasă imediat. I se făcuse dor de ea. Se eliberă din mîinile aspirantului și se opri în ușa.

— Vă mulțumesc. Vin mîine iarăși.

— Și acum, încotro ? se miră aspirantul.

— Plec, mama..., nu-și duse gîndul pînă la capăt.

Nu știa cum să-i explice. Marinarul îi devenise apropiat, dar era totuși un om străin și se putea să nu-l înțeleagă.

— Trebuie să mă întorc imediat, izbuti să adauge.

Mîna solidă a aspirantului nu-i îngădui să iasă din odaie :

— Nu te grăbi. Afară e furtună și tu ești înghețat pe jumătate, îi vorbi el părintește. Cum se luminează de ziuă, trimitem pe cineva la maică-ta. Nu te neliniști ! Vino.

Aspirantul îl duse lîngă pat, îi scoase pantalonii uzi. Acoperindu-l cu o pătură, continuă :

— Prin cîte furtuni am trecut cu tatăl tău ! Eram ca un singur om. Ce i-aș putea spune mîine dacă ți-aș da drumul pe vijelia asta și s-ar întîmpla ceva,

doamne ferește, cu tine. Nu mi-aș ierta-o toată viața. Semenii cu el. Îi apăsă nasul cu degetele. O să iasă din tine un marinăr să se ducă vestea. Căpitan de navă. Acum, însă, e timpul să dormi.

Încălzindu-se sub pătura groasă, Plamen nu mai auzi ultimele cuvinte. Îl doborîse somnul.

42

În noaptea aceea nici contraamiralul Bencev nu se putuse odihni. Era tocmai gata de culcare cînd sunase telefonul alarmant. Ridicase receptorul. Ofițerul de serviciu de la comandamentul flotei îi raportă :

— Navele sînt amenințate de abordare. Căpitanul de rangul doi Jelev a ieșit în larg fără autorizație. Datele pe care le deținem confirmă continuarea furtunii. Încă n-am prins legătura cu Jelev.

— Și ceilalți ?

— Sînt la locurile lor, tovarășe contraamiral.

— De teamă, nu-i așa ?

— N-am ordin, tovarășe contraamiral. Dacă trebuie...

Bencev renunță ca să nu dea loc la interpretări.

— Vin imediat. Căutați să stabiliți legătura cu Jelev !

Puse receptorul în furcă și întîrzie cîteva momente lîngă telefon, meditînd la ce avea de făcut. Procedul lui Jelev îl tulburase.

„Procedase așa din încăpăținare sau pentru că apreciasse exact situația. La vreme de primejdie mai e omul în stare să reflecteze la ce va urma, la ispășirea greșelilor comise? E marinar sau funcționar? M-am rupt de oameni. Aș vrea să am încredere în toți, mai ales în subalterni, aș vrea să fiu liniștit, și când colo... Măcar de nu m-aș înșela în privința lui Jelev.“

Își ascuți auzul. Sosise mașina.

Afară vuia vântul. Mai aruncă o privire prin încăperea unde domnea o liniște de seră, zîmbi ironic și pentru prima oară simți nevoia să stingă lumina, să se detașeze de decorul acela. Nu era momentul potrivit pentru încântare. Își aminti de ghiocei, dar, atunci era și el în pericol. De aceea și duioșia își avea rostul ei, pe când acum simțea că n-are dreptul să fie liniștit sau să se înduioșeze în timp ce ceilalți înfruntau moartea.

Se îmbracă și ieși. Șoferul îl aștepta în fața ușii principale. De cum îl văzu se repezi și deschise portiera. Îi venea să-i spună contraamiralului să se zorească să nu-l ude ploaia, dar se opri văzîndu-l cum scrutează cerul și cum se îndreaptă calm spre mașină. Stropii mărunți de ploaie i se prelingeau pe față în timp ce vântul îi umfla poalele mantalei. Înconjură mașina și se instalează pe bancheta din față. La comandament domnea liniștea. Sobele abia aprinse duduiau. Ofițerul de serviciu îl urma ca o umbră.

— A venit și secretarul consiliului politic, raportă el în timp ce urcau scara, însă Bencev nu-l mai auzi.

— S-a stabilit legătura cu Jelev? întrebă el.

— Încă nu. Toate posturile ascultă fără oprire. Ni s-a raportat de la bază că nava a ieșit fără o ancoră și fără rezervă de alimente.

— Și ofițerii ?

— O parte sînt pe țărm.

— Să vină șeful transmisiunilor la mine ! ordonă contraamiralul și se îndreaptă pe coridor spre biroul său.

În biroul aghiotantului îl aștepta secretarul consiliului politic. Cum îl observă, se opri, își scutură apa de pe chipiu și întreabă :

— Ceva nou ?

— Iarăși Jelev.

— Știu. Ce propui ?

— Eu v-am spus de atunci. Situația în care se află nu-i îngăduie să se achite de obligațiile sale de comandant. Păcat că a intervenit furtuna. Nu trebuia să-l surprindă pe navă.

— Ceva mai concret ai ?

— Numai de-am reuși să intrăm în legătură cu nava, tovarășe contraamiral. Cred că există acolo și oameni conștienți. Să luăm legătura cu ei. Îi putem conduce de aici. E suficient să înțeleagă că ne gîndim la ei.

— Eu sînt de părere că ar fi mai bine să nu știe ce gîndim, replică Bencev și se așeză lîngă el pe canapea. Ce-i cu dumneata în ultimul timp, Pen-cev ? Nu te mai recunosc.

Secretarul consiliului politic rămase surprins de întrebarea neprevăzută a contraamiralului, dar își păstră calmul.

— Nu-mi dau seama la ce vă referiți, spuse el așteptînd să i se explice.

Bencev nu dădea semne de nerăbdare. În cele mai grele momente se străduia să-și păstreze echilibrul sufletească, să nu se lase copleșit de sentimente. Și acum, în ciuda dorinței lui Penkov de a se lansa într-o discuție care să-i dea posibilitatea să-și apere poziția, căuta o cale către o conversație caldă, eficientă. Își aprinse o țigară, răsuci în palmă bricheta și abia atunci își reluă firul :

— Să lăsăm de o parte raporturile de serviciu. Nu e momentul să ne reproșăm o lipsă sau alta. Sîntem oameni. Nu se poate să nu greșim. De la o vreme mă frămîntă unele lucruri pe care aș vrea să ți le împărtășesc. Ne cunoaștem demult. Împreună am făcut față la destule necazuri. Și acum sîntem obligați să facem față unei situații foarte complicate. Nu știu care e părerea ta, dar mă tem că astăzi, pentru prima dată de cînd colaborăm, nu gîndim la fel. Mă frămîntă răceala dumitale, lipsa de interes față de starea sufletească a oamenilor, chiar dacă ar fi vorba de niște criminali.

Făcu o scurtă pauză, cu privirea fixată asupra capătului aprins al țigării, și nu remarcă paloarea chipului primului său locțiitor. Nu-l interesau simptomele exterioare ale emoției. Voia doar să-i mărturisească obiectul neliniștilor sale.

— Pe una dintre nave a murit un marinar. Altul a înnebunit. Există vinovați și nu-i vom ierta. Dar în afară de ancheta de serviciu și de o ședință de partid, n-ai considerat că era cazul să discuți cu vinovații, cu oamenii de pe navă. N-ai venit la mine să-mi comunici impresiile dumitale, ci doar datele rezultate din anchetă. Îmi vine ușor să semnez un ordin, Penkov, nu-i mare lucru să propun spre ju-

decată un om, oricine ar fi el, pentru că ăsta e dreptul meu, dar acum, mai mult decît în orice alte împrejurări, aveam nevoie de ajutorul și sfatul dumitale și nu le-am primit.

— Considerați că am procedat superficial? profită Penkov de scurta pauză.

— Nu superficial, ci fără inimă. Și asta mă dezamăgește.

— Și pe mine mă dezamăgesc, tovarășe contraamiral, constatările dumneavoastră, zise Penkov, ridicîndu-se în picioare, gata să părăsească încăperea. Știu că se fac multe presiuni pentru ca Jelev să nu fie deferit justiției, dar de data asta nu voi ceda. Păcat că vă induce și pe dumneavoastră în eroare farsa lui de marinar model, de comandant inegalabil. Uitați însă permanenta lui străduință de a se adapta. Știți foarte bine cazul Boev.

— Nu erau inutile temerile mele, ridică privirile contraamiralul și-l cercetă pentru prima oară de cînd începuseră conversația. N-ar fi mai indicat să nu scormonim trecutul și să-i lăsăm să se înțeleagă singuri?

— Cum să interpretez cuvintele dumneavoastră?

— Cum crezi de cuviință. Eu nu mă tem.

— Și încălcarea activității de partid, și tendința lui ascunsă de a se sustrage oricărei răspunderi?

— Ascultă, Penkov, multe zicale înțelepte a născocit poporul nostru și ar fi cazul să mai învățăm și noi cîte ceva din ele. O să-ți spun eu una! „Nu fi mai catolic decît papa!”

— Permiteți-mi să rămîn la părerile mele personale, și dacă o să fie necesar, o să le declar unde voi crede de cuviință, încheie Penkov și se pregăti să plece, dar glasul contraamiralului îl reținu:

— Niciodată și pentru nimic în lume nu te-aș împiedica de la una ca asta, dar am crezut că o să mă înțelegi. Omul rămîne tot om, chiar dacă ar trece prin nu știu cîte închisori. Mai rău e că noi nu-l vedem.

Nu-și termină bine fraza cînd în încăpere intră șeful transmisiunilor și Bencev uită parcă cu desăvîrșire de prezența lui Penkov.

— Ați aflat ceva ? i se adresă el.

— Doar un semnal. Și ei ne caută. Toate aparatele sînt acordate pe lungimile de undă dată. Cred că vom stabili legătura. Jeleu o să facă tot posibilul. La bază e liniște. Navele au scăpat de orice pericol.

— Puteți pleca ! Să mă țineți la curent cu fiecare semnal.

Contraamiralul trecu în spatele biroului. Ar fi vrut să mai adauge ceva, dar ușa se trînti și se auziră pașii lui Penkov depărtîndu-se.

43

Dimineata în zori, un marinar îmbrăcat într-o manta cauciucată de ploaie se opri în mijlocul străzii, în căutarea numărului de care avea nevoie. În minte îi mai stăruia chipul lui Plamen, cufundat în somn, auzea frînturile de cuvinte pe care le rostea în delirul lui și apoi povestea aspirantului despre tatăl lui, despre viața lor.

Nu se putuse hotărî să-l trezească, fruntea îi ardea de febră. Pomenea întruna numele mamei. Marinarul venise s-o liniștească, s-o asigure că băiatul

se află între prieteni și că imediat ce se potolește furtuna se va întoarce acasă. Zări numărul în mijlocul porțiței albe și intră în curte fără șovăială. Pe peretele de lângă scară era fixată cutia poștală cu numele Elisavetei și al lui Plamen. Marinarul se bucură, dar înfățișarea stranie a locuinței îi atrase atenția. Ușa de la intrare era deschisă și vântul izbea ritmic una din ferestre, în care nu mai rămăseseră decît cioburi de geam. Pătrunse în coridor și cercetă timid odăile goale. Pe jos zăceau în dezordine haine și cărți. Numai în bucătărie, robinetul deschis șiroia monoton dovedind că, pînă nu demult, fusese cineva aici. Ezită urcînd pe scări. Își aminti de femeia care se ciocnise de el pe una din străzile apropiate. Era în capul gol, cu mantoul aruncat în grabă pe umeri și cu o expresie de spaimă cuibărită în priviri.

„Nu cumva era ea ? se gîndi el fără să știe încotro să apuce. Ce-o să le spun aspirantului și băiatului ?“

Se îndreptă necăjit spre bază. Coti după prima intersecție. Numai o stradă îl despărțea de Elisaveta care alerga ca o nebună. Înconjura cartierul rotindu-se în cerc și nu se putea opri, nu știa unde să se ducă. Un singur gînd o chinuia — lipsa lui Plamen. Nimic altceva pe lume nu mai avea importanță. Voia să-l vadă înaintea ochilor, numai pe el, deși n-avea nici o îndoială că-l pierduse definitiv. Șuvițe ude de păr îi cădeau peste ochi. Alergă prin mijlocul străzii pînă se trezi pe țărm. Picioarele i se înfundau în nisipul ud de pe plajă. Tresări. Se opri și se uită în jur ca un copil uimit de crestele albe ale valurilor dezlănțuite.

— Plamen, Plamen..., repeta întruna. Marea zburcimată îi stîrnea gînduri deprimante, atrăgînd-o spre

adîncuri, odată cu valurile și amăgind-o cu o putere irezistibilă. Elisaveta se împotrivea cu disperare.

— Ehe — e — e — i ! se auzi de pe țărm un strigăt de alarmă.

I se păru glasul lui Plamen. Încercă să răspundă, dar vîntul îi transformă strigătele într-un zvon nelămurit.

„E Plamen... S-a întors și mă caută... Nu poate fără mine. Știam eu că fără mine nu poate.“ Trase aer în piept ca un înecat scos la mal. În jur era pustiu. Porni din nou la întîmplare. Se miră descoperind în fața ei înălțîndu-se — martori muți — noile blocuri de locuințe din jurul casei tușei Nikolița. Streașina joasă, coșcovită, ușa de stejar ornamentată de mîinile îndemînatice ale unui meșter cioplitor în lemn îi atraseră atenția și fără să vrea se opri dinaintea ei. În spatele acestei uși se desfășuraseră primele ei zile frămîntate de soție și mamă. Aici auzise pentru prima dată glasul copilului, glasul acela care cu puțin în urmă o smulsese din vraja mării amăgitoare.

Cu degetele înțepenite de frig apăsă pe sonerie. Nu-i răspunse nimeni.

— E aici, e aici..., șoptea ea agitată, lovind ușa cu pumnii.

44

„Să fie toate iubirile fără minte ? Oare iubirea îl privează pe om de o judecată sănătoasă și-l face să trăiască din vise, rupte de realitate și irealizabile

toate și cele îndrăznețe, și cele mai domoale ? Am rîs totdeauna pe socoteala îndrăgostiților fără minte, acuzîndu-i de lipsă de tărie de caracter, considerîndu-i capabili doar de acțiuni sentimentale. Poate mi-am irosit și eu o parte din judecată ? Ziua o caut, vreau să fiu lângă ea, deși sînt conștient eu singur de absurditatea și nebunia dorințelor mele. Noapțile mai bine n-ar mai exista. Nu mai sînt în stare să mă gîndesc la nimic altceva în afară de Ana. Poate pentru că totul e așa de complicat și încurcat. Poate pentru că știu sigur că și ea mă iubește. Voi putea îndura despărțirea ? Va fi peste puterile mele ? Dacă îi spuneam adevărul lui Jelev, acum totul era limpede. Fiecare din noi și-ar fi știut locul și drumul în viață. Singur am ridicat un zid și acum sufăr. Nu e leac pe lume să-mi recapăt liniștea. Nu e leac...", se derulau în fugă gîndurile lui Stancev. Se opri în colțul străzii și privi îndelung fereastra luminată a Jelevilor. Uită și motivul pentru care venise pînă aici. Nu-și mai amintea cuvintele contraamiralului cu care se întîlnise pe scări. Ba da, îl întrebuse dacă îl mai socotește prieten pe Jelev. Tăcuse apoi, dar înainte de a se despărți adăugase privindu-l stăruitor :

— Dacă scapă teafăr din furtuna asta, îl trimit la dumneata. Răspunzi personal de sănătatea lui. A ieșit în larg fără autorizație. Se află acum în necunoscut.

De la comandamentul flotei venise direct la ea. Să-i alunge singurătatea sau să scape de golul din sufletul lui ? Totuna era, odată ce se afla aici !

Fără să-și ia ochii de la fereastra luminată traversă strada. La intrare, vîntul îl împinse vrînd parcă să-l oprească, să-i arate că nu ăsta era dru-

mul lui. El însă rămase neînduplecat. Urcă scara în fugă și înainte de a suna, apăsă pe clanță. Spre mirarea lui, ușa nu era încuiată. Se opri în mijlocul holului neștiind ce să facă.

Așezată lângă masa din salon, tușa Nikolița îl privea. Alături, pe canapea, zăcea capotul Anei, pe care Jelev i-l cumpăraseră cu un an în urmă de ziua ei de naștere.

— Era deschis. Poate vîntul... Eu..., se zăpăci Stancev. Văzînd că tușa Nikolița rămînea la fel de tăcută și că o hotărîre ciudată luase locul durerii din privirile ei, tăcu și el, gata să se retragă și renunțînd să mai spună de ce venise.

— O cauți pe Ana ? întrebă ea.

— Da. Nu era bine aseară. Voiam...

— S-a dus la spital, îl întrerupse bătrîna. E perfect sănătoasă. N-are nevoie de ajutor medical, și se îndreptă cu pași mărunți spre bucătărie. Apoi se întoarse brusc. Numai pentru asta ai venit ?

Niciodată nu mai văzuse Stancev o privire atît de acuzatoare. Ca și cum i-ar fi strigat în obraz : Nu te simți vinovat cu nimic ?

Nu era în stare să-i răspundă. Nici un cuvînt nu i se părea destul de cuprinzător să poată exprima tulburarea pe care o încerca în acele momente. De ce trebuia să-și justifice dragostea ? Cine putea înțelege puterea unui sentiment atît de frumos ?

— Nu te judec, continuă surd tușa Nikolița cu voce tremurătoare, dar trebuie să înțelegi că ai înțîrziat și ești inutil, iar omul inutil e ca o buruiană într-un strat de flori.

— Eu o să plec de aici.

Nevenindu-i să creadă, tușa Nikolița se apropie de el.

- Te-ai hotărît acum ?
 - Nu. Venisem să ne luăm rămas bun.
 - Mai bine că n-ai găsit-o acasă.
 - Mai bine. Poate e mai bine. La revedere.
- Tușa Nikolița însă nu-l lăsă să plece.
- Stai ! Făgăduiești-mi că n-o vei mai căuta la spital.
 - Făgăduiesc.
 - Mulțumesc, fiule. Du-te acum sănătos și uită de casa asta, adăugă ea tîrîndu-și papucii spre încăperea alăturată.

45

Jelev nu văzuse ieșirea navei din port. Numai experiența lui de comandant încercat îl asigura că se aflau în largul mării. Direcția fusese dată. Rămînea de stabilit de ce anume dispunea și ce rămînea de făcut în continuare. Lîngă el, secundul nu îndrăznea să curme tăcerea. Înfățișarea lui Jelev îl speria, iar fapta lor de peste noapte era departe de ideile lui privind fermitatea și curajul unui comandant. Nu se mai gîndea, ca în seara trecută, că peste cîteva zile va lua în primire nava. Era mulțumit că se afla lîngă comandantul său, de la care mai avea încă multe de învățat.

— Cum stai cu țigările ? întrebă Jelev aruncînd pachetul lui ud în mare. Nu pot să le aprind nicio dată, zise el servindu-se din pachetul adjunctului și aplecîndu-se peste flacăra brichetei. Se întu-

necase la față, ochii i se înfundaseră în orbite lipșiți de strălucire, dar păstrându-și agerimea nealterată.

„La ce s-o fi gîndit acum ? se întreba secundul. De atîția ani pe o navă și dintr-o dată să-l destituie. Nu cumva de necaz acționase cu îndrăzneala aceea nechibzuită ? Poate voia să verifice încă o dată în aceste ultime zile de serviciu dacă era sau nu un marinar deosebit. Poate îi venea mai ușor să suporte evenimentele dacă știa că se putea bizui pe sine, pe propriile sale posibilități. Și tace. Oricare altul în situația lui ar fi tăcut. Și eu tac. E și firesc de vreme ce amîndoi ne gîndim la același lucru...”

— Așa-i că ne-am strecurat ? rîse Jelev. Ai văzut vedeta aia ? S-a frecat cu carapacea ei murdară de bord, dar nu s-a sfărîmat. Au aruncat-o valurile ca pe o cochilie goală. Dar cînd ne-a răsărit în față cargoul ? Era „Pescărușul“, nu ? Atunci mi-am zis că s-a sfîrșit cu predarea. Dar și nava noastră nu-i de colo. S-a strecurat pe sub nasul lui la numai cîtiva centimetri. Nu știu ce-ai simțit tu, dar eu abia după ce ne-am depărtat mai bine mi-am dat seama că eram lac de sudoare.

— A fost riscant. A apărut pe neașteptate, diavolul, rosti secundul fără să-și poată explica schimbarea de dispoziție a comandantului său. Pînă acum Jelev nu-și comentase niciodată faptele.

Îl mai mira încă ceva. Discuta cu spatele la el de parcă ar fi fost singur pe punte.

— Riscant, repetă Jelev după o scurtă pauză. Ar fi fost rușinos să... Sîntem marinari de atîția ani, și așa deodată să ne înecăm în port ca un stîrv. De aceea am transpirat... Un lucru să ții minte. Mîine cînd o să ieși nava în primire, încearcă să te suges-

ționezi că e a ta, că face parte din tine însuși. Să nu confunzi niciodată teama cu datoria. O singură dată am comis greșeala asta și cât voi trăi n-am să mi-o pot ierta, spuse el amintindu-și de ancheta cazului Boev.

Nu intenționa să se justifice. Simțea nevoia să stea de vorbă. Acum își putea îngădui una ca asta. Nu mai avea rost să tacă.

— Știi ce înseamnă să ucizi? Să-ți ucizi prietenul? întrebă el și pentru prima oară de când începuse discuția se întoarce în așteptare spre secund.

— Se întâmplă! începu căpitanul-locotenent tulburat de întorsătura stranie a conversației. Așa a fost și pe navă. Maleev și Radev erau nedespărțiți.

— Nedespărțiți, chiar așa, rosti Jelev răspicat. La ei, cel puțin, s-a rezolvat mai simplu. Unul e mort, celălalt, nebun. Dar când amîndoi sînt vii, e cu totul altceva. Se privesc în ochi. Unul iartă, învinuindu-se, celălalt învinuiește, scuzîndu-se. Cînd de fapt nici unul nu e de vină.

Țigara aprinsă îi arse degetele întrerupîndu-i pentru o clipă firul gîndurilor. O aruncă și-l măsură pe secund, pe care vorbele sale îl uimiseră peste măsură.

— Nu te aștepta la ceva interesant sau amuzant în povestea asta. Ard două suflete și în loc să se stingă, focul devine tot mai aprig, chinul generează răutate și răutatea, sete de răzbunare, în timp ce durerea rămîne durere.

Jelev se scutură înfiorat. Realiza perfect că o ieșire în larg pe o furtună ca aceea echivala cu o adevărată nebunie, că trebuia să facă față multor necunoscute fără certitudinea unui final fericit la înapoiere. Poate tocmai de aceea simțea nevoia să-l știe

pe Boev alături. Cel puțin în ultima clipă să spună exact ce gîndește.

Uitase pentru moment de prezența secundului. Îl furau amintirile... Era o noapte ca cea de acum, atît doar că în locul navei de război era un vas școală, un veteran. Îl surprinsese furtuna. Și atunci tot el era comandantul unității de luptă, iar Boev locțiitor. Nu era de glumit cu furtuna. Îi sălta de pe un val pe altul și vasul scîrțîia din toate încheieturile. Puteau pieri în orice clipă înghițiți în adîncuri. În momentul cel mai critic, Jelev simțise lîngă el o prezență străină. Se întorsese și îl recunoscu cu greutate pe Boev.

— O să rezistăm ! îi strigase un glas puternic.

— Trebuie.

— Ei, băiete, ce te-ai ghemuit așa ? Ploaia asta a fost parcă anume trimisă pentru tine, se adresase unuia dintre marinarii care se aplecase peste ținutul unui tun. Stai drept, să te mai spele puțin. Și așa n-ai mai făcut o baie ca lumea de mai bine de o lună...

Boev îl ajutase să se ridice rîzîndu-i în față.

Ceilalți marinari se puseseră în mișcare uitînd parcă furtuna și gîndurile negre. Iar Boev o tot ținea pe același ton :

— O vreme minunată, ce părere aveți ?

Marinarii făceau zarvă înveseliți, iar el se așezase lîngă Jelev și-i șoptise încet :

— Dacă rezistăm, o să fie ca în poveștile cu pirați.

— Ți-e frică ?

— Ce mai întrebare ! Și fricoșii devin uneori eroi.

— Dincolo cum stăm ?

— Prost ! Facem tot ce se poate. Dar dacă o fi să pierim, mi-ar place să ne găsească împreună, și se pornise din nou pe rîs, văzînd că doi din marinari se luaseră la luptă. Cu băgare de seamă, pehlivanilor. Terenul e alunecos ! Apoi trecuse neobservat mai departe...

Să fi avut din nou anii de atunci. Tinerețea nu cunoaște piedici. Încurajeaz-o puțin și e în stare să săvîrșească minuni.

„Au trecut chiar atît de mulți ani sau am îmbătrînit înainte de vreme ? se întreba Jelev. Domnește atîta liniște pe navă de parcă n-ar exista nici un supraviețuitor. Vom reuși sau am ajuns la mila sorții ? Trebuie să fie aici. De data asta, eu doresc să fim împreună dacă pierim. Și poate că așa ar fi cel mai bine.“

Un talaz uriaș izbi nava inundînd puntea. Jelev abia reuși să-și mențină echilibrul. Își reveni imediat sub picăturile sărate care îi biciuiseră fața.

— Șoimule, aici Uliul... Șoimule, aici Uliul. Dacă mă auzi, răspunde. Dacă mă auzi, răspunde. Trec pe recepție ! repetă radistul, cine știe pentru a cîta oară, același text la stația radio.

O mică insulă plutitoare. Nouăzeci pe zece. Nici mai mult, nici mai puțin. Desprinsă de lume. În jur, marea dezlănțuită și cerul jos, deasupra talazurilor, gata parcă în orice clipă să se contopească cu ele.

Ca să pună capăt gîndurilor întunecate, Jelev se străduia să-și imagineze ce făcea Ana. O să-l înțeleagă sau era prea supărată pe el ca să-l ierte vreodată ? Gîndul îi trecuse prin minte pe neașteptate și pieri la fel de repede, odată cu imaginea Anei. Așa se întîmpla întotdeauna. Pe mare uita tot ce era legat de viața lui personală.

„Sînt ud pînă la piele“, se dojeni din nou amintindu-și brusc că lîngă el se mai afla secundul.

— Să se pregătească un dejun consistent, iar la prînz țineți seama de norma alimentară, ordonă el simțind dintr-o dată cum își recapătă moralul. Diviziunea timpului să fie strict respectată. Verificați spiritul combativ al unităților de luptă. Orice nereguli existente să fie înlăturate. Să nu stea nimeni degeaba. Pînă la noi dispoziții, ofițerii să rămînă în mijlocul marinarilor. Fiecare va lua masa de prînz la unitatea de luptă de care aparține. E clar tovarășe căpitan-locotenent ?

Dezorientat de starea ciudată a comandantului, secundul se îndreptă spre cazărmi și spre posturile de luptă. Știa că în noaptea aceea căpitanul de rangul doi Jelev nu dormise nici o clipă, după cum n-ar fi putut preciza nici cînd luase ultima masă și nici dacă intrase în careul ofițeresc de curînd sau nu. Ar fi vrut să se întoarcă, nu ca să-l roage, ci pur și simplu ca să-l oblige să se odihnească cel puțin cîteva ore, dar știindu-i năravul, renunță amărît. Îl acceptase întotdeauna în calitate de comandant, dar ca om, cu necesități firești tuturor oamenilor, nu.

— Șoimule, aici Uliul... Șoimule, aici Uliul, te aud foarte bine. Să vină la microfon Șoimul 10... Tovarășe căpitan de rangul doi, strigă radistul strălucind de bucuria izbînzii, parcă temîndu-se că n-o să-l audă comandantul navei. Am luat legătura. La microfon e Șoimul 10, dar n-a apucat să spună ce avea de comunicat.

Auzind de legătura cu uscatul, Jelev se repezi pe scări, smulse receptorul și începu agitat :

— La microfon Uliul. Am ieșit în larg cu bine. Moralul efectivului e bun. Vom rezista !

Altceva n-avea ce spune. Glasul contraamiralului răsuna la microfon, dar Jelev prindea doar cuvinte disparate. Făcu semn cu mâna radistului să noteze și lăsă jos receptorul coborîndu-și pleoapele.

Avea nevoie de o clipă de odihnă ca să aibă destule forțe pentru ceea ce-l aștepta de-aici înainte.

46

Între timp, la infirmeria navei era liniște. Căpitanul de rangul trei Boev stătea lângă Matahală și nu-l slăbea din ochi. Mîinile marinarului erau sfîrtecate de odgoanele înghețate. Semănau cu două pachete de carne tocată.

Pensele alergau grăbite îndepărtînd murdăria și rănille dispărură complet sub albul imaculat al bandajelor.

— Dacă au rezistat ele la odgoane, apoi înseamnă că pot face minuni, zise Boev căutîndu-i privirea. Iar tu nu mai face atîta caz că servești pe nava asta. Eu și nea Ivan, taică-tu, sîntem prieteni vechi. Și el are niște mîini... Dacă te apucă nu-ți mai rămîne nici un loc întreg.

— De el să nu-mi pomeniți, se încruntă Matahală amintindu-și de zilele cînd, în vîrstă de numai zece ani, hotărîse să fugă de acasă și să se lipsească de mîngîierile acelor prea bine cunoscute mîini puternice.

— Caracter, continuă să-l studieze Boev cu curiozitate. Nici taică-tu nu îngăduia să-ți bagi năsul în treburile lui. Orice ai face, cu el semeni. Marinar, pînă în măduva oaselor. Te doare, nu-i așa ?

— Nu simt nimic.

— Cînd m-ai îmbrîncit de lîngă baba, te-am înjurat și cu siguranță te-aș fi pedepsit pentru grosolanția gestului, dar acum, cu mîinile astea nici de pedeapsă nu ești bun. Noroc cu întîmplarea asta, glumea Boev, dar Matahală tăcea complet absent.

Cu capul într-o parte se uita la sîngele care i se prelingea pe mîneacă. Cînd văzu că venea de la mîna lui Boev, se strîmbă : „Erou“. Cercetînd mirat obrajii lui palizi continuă cu glas tare :

— Arătați-i doctorului și mîinile dumneavoastră. Nu-s cu nimic mai prejos de ale mele.

Își șterse cu mîneca sîngele de pe manta. Deși se străduia să rămînă ostil, locțiitorul politic îi devenea din ce în ce mai simpatic. Cu atît mai mult cu cît nu se impunea prin autoritatea sa ca șef, ci sufletește, silindu-l să-și cîntărească fiecare cuvînt și fiecare gest cu atenție. Observîndu-i mîinile rănite își aminti că în timp ce el îi venise de hac unuia din odgoane, locțiitorul politic reușise să dezlege alte două. Indemînarea și agerimea lui îl înverșunaseră pe Matahală. Se repezise furios la celelalte și le dezlegase. Era la egalitate cu Boev și de aceea, așa rănit cum era, avea satisfacția că se putea considera egalul lui.

Deodată observă chipul lui Boev crispîndu-se de durere. Se întristă pentru el.

„El chiar că a fost marinar ! își spuse Matahală. Și încă ce marinar ! Și eu care credeam că deține

doar așa, o funcție onorifică. Are o privire caldă în care poți avea încredere.”

— Lasă, la mine e un fleac, îl liniști Boev pe doctor care, văzînd că singerează, îl lăsase pe Matahală cu bandajul pe jumătate neterminat și începuse să se ocupe de el. Isprăviți pansamentul. Mă descurc eu și singur. Ridicîndu-se se apropie de masa cu instrumente medicale și începu să-și curețe rănila de la una din mîini. Se așezase cu spatele la ceilalți înadins, ca să nu-i poată vedea expresia feței. Încercă să se bandajeze mai repede, dornic să mai stea de vorbă cu Matahală, dar doctorul nu-i îngădui.

— Mai întîi să văd în ce stare sînteți, și dădu jos bandajul încă nelegat. La dumneavoastră e ceva mai complicat. S-ar putea să fie nevoie de o mică intervenție chirurgicală.

— Fără amănunte, doctore, începu Boev să rîdă. Trece și asta. Pansează-mă, însă repede, că mai avem destulă treabă.

— Doare ? întrebă Matahală privindu-l la rîndul lui curios.

— Nu simt nimic, îi repetă Boev cuvintele, încercînd să-și miște degetele.

În sinea lui Matahală se recunoscă învins. De lîngă ușă observă tăcut mișcările îndemînatice ale doctorului și silueta puțin adusă a locuitorului politic. Se străduia să-și amintească ceva legat de chipul acesta cunoscut. Pe dinaintea ochilor îi trecea mereu biletul pe care îl scrisese el singur, ca să i-l strecoare apoi în buzunar. Cît despre text nu mai voia să-și amintească nimic. Îi privea fața înțelegînd că în spatele ei nu s-ar putea ascunde nicio dată un laș, un om demn de dispreț. Îi era rușine la

gîndul că se luase la întrecere cu el și că locțiitorul îl considera poate egalul lui, un om adevărat.

Se pregătea tocmai să plece, dar Boev îl opri :

— Stai, sînt și eu gata de-acum. Mergi la magazinele de muniții ? adăugă potrivindu-și mantaua.

Matahală nu-i răspunse, făcu doar un semn afirmativ cu capul. Boev observă schimbarea lui de atitudine :

— Ți-e rău ? îl întrebă.

— Mă înăbuș, zise Matahală, ieșind pe coridor.

— Haide ! Afară o să ne răcorească zăpada. Îl împinse înainte, urmîndu-l și el cu greutate. Parcă îi pusese cineva sare pe răni.

Pe teugă îi întîmpină viscolul. Totul era înghețat și puntea sclipea ca un ochi uriaș de pisică în mijlocul talazurilor răzvrătite. Abia reușiră să se prindă de „sparge-valuri“, să-și mai tragă puțin răsufierea.

— Du-te în cazarmă ! țipă Boev la urechea lui Matahală străduindu-se să întreacă vuietul furtunii, dar acesta se prefăcu că nu înțelege.

Se apropie și el de Boev strigîndu-i :

— Dacă vă mărturisesc ceva o să mă înțelegeți ?

— De vreme ce e o mărturisire...

— Sînt un om fără căpătii chiar dacă am părinți. Dar aici, continuă el bătîndu-se cu palma peste piept, port și eu ceva.

— Hai la cazarmă. Ți se udă pansamentul.

— La naiba, se poate trăi și fără mîini. Vreau să vă fac o mărturisire și dumneavoastră o țineți una și bună cu pansamentele.

— La ordin, începu Boev să rîdă.

— Nu vă puteam suferi ! începu să răcnească Matahală. Poate v-aș fi făcut destule neplăceri. Eu

v-am strecurat în haină și biletul acela, vă amintiți despre ce bilețel vă vorbesc, nu-i așa ?

— Nu știu nimic, rîdea Boev în continuare, deși bilețelul se afla încă în manșeta mîneii de la manta.

Matahală cu sinceritatea lui îl cîștigase și i-ar fi făcut rău să-l amărăscă.

— Cu atît mai bine. În cazul ăsta sîntem chit. Pentru mine sînteți un marinar adevărat, mai spuse Matahală. Strecurîndu-se pe lîngă un „sparge-val“, coti spre cazarma marinarilor.

Boev nu-l urmă. Matahală, de care reușise să se apropie, îl făcuse să-și recapete încrederea în oameni, în viață. Marinarii și ofițerii alergau pe lîngă el ca niște umbre. Se bucura că se află în mijlocul lor. Se desprinsese de „sparge-val“ și se îndepărtă grăbit. În cabină îl aștepta locotenentul major Ranghelov cu capul în mîini. La început Boev crezu că îi era rău ca și altora din efectiv, dar cînd acesta sări în picioare privindu-l cu ochii speriați, înțelese că era numai tulburat, încurcat. Îi era greu să ghi-cească adevăratul motiv, intuia însă că se întîmplase ceva.

— Băieți minunați, marinari adevărați ! începu el referindu-se la marinarii echipajului de pe dunetă, dar Ranghelov îl privea în continuare inexpresiv de parcă n-ar fi înțeles nimic din cuvintele lui. Pune-ți mantaua de ploaie și hai pe la secții. N-avem ce face în cabină. Avem destule motive să vorbim cu marinarii.

— Sînteți rănit ? întrebă Ranghelov incapabil să-și desprindă privirile de la mîinile bandajate ale căpitanului.

— O nimica toată. Niște zgîrieturi, continuă Boev la fel de bine dispus.

— Ați aflat, îl întrerupse Ranghelov emoționat.

— Ce s-a întâmplat ?

— Rezervele de apă dulce sînt pe terminate. Una din camerele frigorifice are depuneri, iar pîine nu mai e decît pentru prînz, alimente — de nici un fel.

— Ei și ?

— Dacă furtuna mai durează ?

— O să rezistăm.

— Și dacă ne scufundăm ? Toți se gîndesc la asta. Nici unul nu se lasă cînvins, și-au pierdut încrederea. Mai mult de jumătate din efectiv suferă de rău de mare...

— Și tu ai venit aici să te ascunzi ? Ai fugit de ceilalți ?

— Nu, mie nu mi-e teamă. V-am căutat. Niciodată n-am fost atît de neputincios. Eu sînt gata de orice, mă înțelegeți, de orice.

— Decît să te gîndești la moarte, mai bine te-ai preocupa de viață, îl aduse Boev înaintea sa, străduindu-se să-i pătrundă în suflet cu privirea. Du-te la oglindă, îndreaptă-ți hainele. Îl așteptă să termine. Așa, și acum hai la stația radio. Organizează un concert festiv pentru tot efectivul. Eu trec pe la secretarii de comsomol. Acum e vremea noastră, frățioare. Niciodată nu trebuie să ni se isprăvească resursele. N-avem dreptul să demobilizăm. Du-te.

Ranghelov rămase cîteva clipe zăpăcit de cuvintele lui, salută și ieși. Cineva fugea pe coridor interesîndu-se de mecanic, pe urmă totul se liniști din nou. Numai în sufletul lui Boev nu era încă pace. Știa bine că n-avea dreptul să-l dojenească pe Ranghelov în felul acesta. Oamenii sînt deosebiți unul de altul.

„Omul e o navă. Când ancorele sînt solide, nava poate acosta oriunde, se adăpostește, rezistă furtunilor, dar cînd una din ele se rupe și rămîne la fund, nava lipsită de sprijin devine victima valurilor. Iar omul ? Condiția lui fizică și fermitatea lui sufletească nu sînt ca două ancore ? Când amîndouă sînt solide, furtunile vieții nu reușesc să-l răstoarne. Cînd una cedează, pierde și el pămîntul de sub picioare. Ce s-a făcut cu ancorele mele ? Zac undeva la fundul apei sau pot salva încă nava ? Au ruginit lanțurile, verigile s-au șubrezit, dar ancorele... unde sînt ?” Își aminti deodată că Jelev se afla pe navă. Se simțea atras spre punte. Își luă mantaua de ploaie și stinse lumina.

Dinspre puntea inferioară, de la stația radio se făcea auzit glasul lui Ranghelov acoperit uneori de șuieratul vîntului, dar prezent, adresîndu-se marinarilor. Boev coti spre puntea de comandă, cît pe ce să se ciocnească de secund.

— Unde-i comandantul ?

— Pe punte.

— O furtună minunată, nu-i așa ? strigă după el locțiitorul politic.

— Nici vorbă.

Boev încetini pasul. Zărise de departe umerii largi ai lui Jelev, gluga mototolită a mantalei sale de ploaie. Era emoționat.

Semnalizatorii de cart stăteau tăcuți, severi, o adevărată gardă în jurul comandantului lor.

„Fără îndoială sînt calmi, de vreme ce el e în mijlocul lor.”

Auzind pași pe scară, Jelev se întoarse și îl recunoscu surprins pe Boev.

- Nu ştiam că ești aici, nu se putu reține.
 - Știi acum, nu-i așa ?
 - Știu și văd pe deasupra. Îți mai amintești de furtuna care ne-a surprins la bordul vasului școală ?
 - Îmi amintesc. Unele lucruri se țin minte, altele se uită, ca o ancoră căzută în adânc.
 - Îmbătrânim de-acum, Petio.
 - Îmbătrânim ? Ce vorbă-i asta ?
 - Cu toată viteza înainte ! ordonă Jelev.
- De la stația de radio răsunară primele măsuri din marșul lui Vareag.

— S F Î R Ș I T —

Auzind pași pe scară,
Jelev se întoarse și îl re-
cunoscuse, surprins, pe Boev.

— Nu știam că ești aici.

— Știi acum, nu-i așa?

— Știu și văd pe deasupra.
Îți mai amintești de
furtuna care ne-a surprins
la bordul vasului-școală?

— Îmi amintesc. Unele
lucruri se țin minte, altele
se uită, ca o ancoră căzută
în adânc.

— Îmbătrânim de-acum,
Petio.

— Îmbătrânim? Ce vorbă-i
asta?

Cu toată viteza înainte!
ordonă Jelev.

